

РАГОН ФÆДЗÆХСТ

РАЙДИАН РАЦЫД

Библи тæлмацгæнæг институт
Мæскуы
2006

Рагон Фæдзæхст
Райдиан
Рацыд
ирон æвзагыл

Ветхий Завет
Бытие
Исход
на осетинском языке

Old Testament
Genesis
Exodus
in Ossetic language

Географион нывæцтæ æмæ къамтæ:
Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972
Louise Bass © The British & Foreign Bible Society, 1994
© United Bible Societies, 1994
© David C. Cook Publishing Co.

ISBN 5-93943-062-7

© Библи тæлмацгæнæг институт, Москва, 2006

Зынаргъ чыныгкæсæг!

Дæ къухы ирон æвзагмæ тæлмацгондæй сты Библийы фыццаг хайы, Рагон Фæдзæхсты, фыццаг дыууæ чыныджы – Райдиан æмæ Рацыд. Уыцы чыныгътæ Ног Фæдзæхстимæ хаст æрцыдысты Библимæ. Рагон Фæдзæхст нын æвдисы дæргъвæтин рæстæг – дуне сфæлдисынаей дунемæ Йесо Чырыстийы æрцыды онг. Фæлæ йæ темæ иу у – Хуыцау дзуттаг адæмимæ цы фидыд сарæзта, уый. Уыцы фидыд æвдисы Хуыцауы уарзт адæймагмæ.

Рагон Фæдзæхсты сæрæй лæууынц Моисейы фондз чыныджы. Уыцы фондз чыныджы дзырд райдайы дуне сфæлдисыны цауæй æмæ фæвæййы, дзуттæгтæ, Хуыцау семæ цы сæрмагонд бадзырд сарæзта, уымæ гæсгæ зæрдæвæрд зæххыл куыд æрцæрынц, уымæй. Фондз чыныджы цаутæн сæ фылдæр хай баст у пехуым-пар Моисейы номимæ. Дзуттаг адæмæн Моисей дзæвгар рæстæг уыди сæ раздзог, æмæ йæ фæрцы Хуыцау ныхас кодта семæ. Уымæ гæсгæ ма Библийы фыццаг фондз чыныджы арæх фæхонынц уый номæй дæр – «Моисейы фондз чыныджы», зæгъгæ.

Моисейы фыццаг чыныг Райдиан райдыдта дуне сфæлдисынаей æмæ æвдисы дунейы историйы фыццаг къахдзæфтæ. Дарддæр дзы ныхас цæуы, Авраам бындур кæмæн æрæвæрдта, Хуыцауы уыцы æвзæрст адæмыл – дзуттæгтыл. Авраамæй рацыдысты хæстæг-скæсæйнаг адæмтæй бирæтæ, уыдонимæ дзуттаг адæм дæр. Дзуттæгтæ цалдæр æнусы Мысыры куыд цардысты, стæй фараоны æфсондзæй куыд фервæзтысты, ууыл дзураг у Моисейы дыккаг чыныг Рацыд. Чыныгæн йæ сæйраг мидис у, Хоривы хохы цур Хуыцау Израилимæ (дзуттаг адæмимæ) кæй сарæзта, уыцы фидыд. Рацыды дыккаг хай чыныгкæсæджы зонгæ кæны дзуттаг адæмы дин æмæ царды æгъдæуттимæ. Уыцы æгъдæуттæм гæсгæ цæрын дзуттаг адæмæн Хуыцау бафæдзæхста, семæ фидыд куы сарæзта, уæд. Уыцы уагæвæрдтæй бирæтæ махмæ абон фæкæс-дзысты зæронд, цыма нæ абоны цардмæ ницы бар дарынц, афтæ.

Фæлæ уыдон, уæлдайдæр та Дæс фæдзæхсты, æмхуызон æм-бæрстгонд сты кæцыфæнды дуджы цæрæг адæймагæн дæр. Куыд ахсджиаг сты, уый тыххæй Евангелиты Йесо Чырысти иу æмæ дыууæ хатты нæ загъта.

Адам, Ной, Авраам, Исаак, Иаков, Иосиф, Моисей – Райдианы æмæ Рацыды сæйраг архайджытæ – стыр бынат æрцахстой дунеон культурæйы уацмысты. Уымæ гæсгæ сæ хорз зонынц, Библи æппындæр чи никуы бакасти, суанг ахæм адæймæгтæ дæр. Фæлæ цас хуыздæр уайд, чыныгкæсæг сыл «лæгæй-лæгмæ» Библийы фæрстыл куы фембæлид, уæд!

Райдиан æмæ Рацыд, æппæт Рагон Фæдзæхстау, фыццаг уыдысты дзуттаг æвзагыл фыст. Ирон æвзагмæ дæр тæлмацгонд æрцыдысты уыцы æвзагæй. Фæлæ тæлмацыл куыст ууыл нæ ахицæн уыздæн. Мах нæ зæрдæ дарæм, Рагон Фæдзæхст æнæхъæнаей ирон æвзагыл кæй фæзындæн, ууыл – ныридæгæн ыл кусынц тæлмацгæнæг æмæ зонадон организацитæ. Ныртæккæ та Ног Фæдзæхст ирон литературон æвзагмæ тæлмацæй рауагъта Библи тæлмацгæнæг институт.

Библи тæлмацгæнæг институт зæрдиагæй арфæ кæны, Райдиан æмæ Рацыд ирон æвзагмæ раивыныл чи куыста, мыхуырма сæ чи бацæттæ кодта, уыдонæн. Тынг æхсызгон нын у, абон ирон адæмæн Хуыцауы Ныхас сæ мадæлон æвзагыл кæсыны фадат кæй ис, уый.

Библи тæлмацгæнæг институт

Моисейы фыццаг чиныг
РАЙДИАН

1 СÆР

Райдиан

¹ Райдианы Хуыцау сфæлдыста арв æмæ зæхх. ² Зæхх уыди æм-тæры æмæ æдзæрæг, æгæрон фурд аныгъуылди мылазон тары, æмæ Хуыцауы Уд зылди доны сæрмæ. ³ Хуыцау загъта: «Уадз фæзынаед рухс». Æмæ фæзынди рухс. ⁴ Хуыцау федта, рухс хорз кæй у, уый. Æмæ Хуыцау рухс фæхицæн кодта талынгæй. ⁵ Хуыцау рухс схуыдта бон, талынг та – æхсæв. Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – фыццаг бон. ⁶ Хуыцау загъта: «Уадз дæтты æхсæн фæзынаед æрдынцар, æмæ дон фæхицæн кæнаед донæй». ⁷ Хуыцау сарæзта æрдынцар; æмæ æрдынцары бын цы дон уыд, уый фæхицæн кодта, æрдынцары сæрмæ цы дон уыд, уымæй. Æмæ сси афтæ. ⁸ Хуыцау æрдынцар схуыдта арв. Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – дыккаг бон. ⁹ Хуыцау загъта: «Арвы бын цы дæттæ ис, уыдон æрбамбырд уæнт иу ранмæ, æмæ разынаед сур». Æмæ сси афтæ. ¹⁰ Хуыцау сур схуыдта зæхх, цы дæттæ æрбамбырд, уыдоны та схуыдта денджызтæ. Æмæ Хуыцау федта, афтæ хорз кæй у, уый. ¹¹ Хуыцау загъта: «Зæхх раттæд ахæм зайæгойтæ: мыггаг згъалæг кæрдæг æмæ йæ мыггаг йæ дыргъы мидæг кæмæн ис, ахæм алыхуызон бæлæстæ». Æмæ сси афтæ. ¹² Зæхх радта ахæм зайæгойтæ: мыггаг згъалæг кæрдæг æмæ, йæ мыггаг йæ дыргъы мидæг кæмæн ис, ахæм алыхуызон бæлæстæ. Хуыцау федта, афтæ хорз кæй у, уый. ¹³ Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – æртыккаг бон. ¹⁴ Хуыцау загъта: «Уадз арвыл уæнт рухсгæнаентæ бон æхсæвæй хицæн кæнынæн, нысæнттæ æвдисынæн, рæстæджытæ, бонтæ æмæ азтæ зонынæн; ¹⁵ Æмæ судзæнт арвыл, цæмæй сæ рухс кæла зæхмæ». Æмæ сси афтæ. ¹⁶ Хуыцау сфæлдыста дыууæ стыр рухсгæнæны: стырдар рухсгæнæн – боны фæткæн, къаддар рухсгæнæн – æхсæвы фæткæн, æмæ стъалытæ. ¹⁷ Хуыцау сæ сæвæрдта арвыл, цæмæй рухс кæной зæхмæ, ¹⁸ Амоной бон æмæ æхсæв, æмæ рухс хицæн кæной талынгæй. Æмæ Хуыцау федта, афтæ хорз кæй у,

уый. ¹⁹ Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – цыппæрæм бон. ²⁰ Хуыцау загъта: «Дон æмызмæлд кæнаед алыхуызон хилджытæй, мæргътæ атахæнт зæххы сæрмæ, уæлæрвты». ²¹ Хуыцау сфæлдыста егъау денджызон цæрæгойты æмæ, дон æмызмæлд кæмæй кодта, уыцы хилджыты, стæй алы мыггаг базырджын мæргъты. Хуыцау федта, афтæ хорз кæй у, уый. ²² Æмæ сыл Йæ арфæ бафтыдта: «Цот уадзут æмæ сбирæ ут, байдзаг ут денджызты, æмæ мæргътæ фылдæрæй-фылдæр кæнаент зæххыл». ²³ Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – фæндзæм бон. ²⁴ Хуыцау загъта: «Зæхх рауадзæд цæрæгойтæ – фосы, хилджыты, сырды алы мыггæгтæ». Æмæ сси афтæ. ²⁵ Хуыцау сфæлдыста зæххон сырды алы мыггæгтæ, фосы алы мыггæгтæ, æппæт зæххон хилджыты алы мыггæгтæ. Æмæ Хуыцау федта, афтæ хорз кæй у, уый. ²⁶ Уый фæстæ Хуыцау загъта: «Сфæлдисæм адæймаджы Нæхи хуызæн, Нæхи æнгæс; æмæ падзахиуæг кæнаед денджызон кæсæгтыл, уæларвон мæргътыл, фосыл, æппæт зæххыл, æппæт зæххон хилджытыл». ²⁷ Æмæ Хуыцау адæймаджы сфæлдыста Йæхи хуызæнæй, сфæлдыста йæ Хуыцауы хуызæнæй; сфæлдыста нæлгоймаг æмæ сылгоймаджы. ²⁸ Хуыцау сыл арфæ бафтыдта æмæ сын загъта: «Цот уадзут æмæ кæнут фылдæрæй-фылдæр, байдзаг ут зæххыл æмæ ут йæ хицæуттæ. Уæ дæлбар уæнт денджызон кæсæгтæ, уæларвон мæргътæ æмæ зæххыл хилæг æппæт цæрæгойтæ». ²⁹ Хуыцау загъта: «Мæнæ уын Æз радтон, мыггаг згъалæг зайæгойтæ æппæт зæххыл æмæ, йæ мыггаг йæ дыргъы мидæг кæмæн ис, уыцы алыхуызон бæлæстæ: уыдон сымахæн уыдзысты хæрынаен. ³⁰ Уд кæй мидæг ис, æппæт уыцы зæххон сырдытæн, æппæт уæларвон мæргътæн æмæ зæххыл алы хилæгæн дæр хæрынаен Æз дæттын æппæт зайæгойтæ». Æмæ сси афтæ. ³¹ Хуыцау федта, цыдæриддæр сфæлдыста, æппæт уыдон, æмæ йæм фæкастысты иттæг хорз. Æмæ уыд изæр, æмæ уыди райсом – æхсæзæм бон.

2 СÆР

¹ Афтæ сфæлдыстауыд арв æмæ зæхх, стæй сыл цыдæриддæр ис, уыдон. ² Æвдæм бон Хуыцау ахицæн кодта Йæ аразинагтæ иууылдæр, æмæ æвдæм бон æрæнцад Йæ æппæт хуыддæгтæй. ³ Хуыцау арфæ бафтыдта æвдæм боныл, æмæ йæ скодта бæрæг бон, уымæн æмæ уыцы бон æрæнцади, дуне сфæлдисыны охыл кæй арæзта, Йæ уыцы æппæт хуыддæгтæй.

Фыццаг адæймæгтæ

⁴Се сфæлдисыны фæстæ арв æмæ зæхх уыдысты мæнæ ахæмтæ: Дунедарæг Хуыцау арв æмæ зæхх куы сфæлдыста, ⁵Уæд зæххыл нæма уыди нæдæр къутæр, нæдæр ыл кæрдæг нæма зади, уымæн æмæ Дунедарæг Хуыцау зæххæн къæвда нæ лæвæрдта, æмæ зæхх бакусынæн адæймаг нæ уыди. ⁶Фæлæ зæххæй хæрдмæ цыди доны мигъ, æмæ донæй æфсæста зæххы æппæт уæлцъар. ⁷Æмæ Дунедарæг Хуыцау сьджытæй сфæлдыста адæймаг, йæ улæфæнты йын бауагъта царддæттæг комытæф, æмæ адæймаг сси удгоймаг. ⁸Дунедарæг Хуыцау скæсæны, Едемы, ныссагъта дыргъдон, æмæ дзы æрцæрын кодта Йе сфæлдыст адæймаджы. ⁹Уый фæстæ Дунедарæг Хуыцау зæххæй сзайын кодта алыхуызон бæлæстæ рæсугъд æмæ хæрынæн бæзгæ дыргътимæ, уымæ царддæттæг бæлас дыргъдоны хæдастæу, стæй, хорз æмæ æвзæр цы у, уый зоныны бæлас. ¹⁰Едемæй цыди цæугæдон, дыргъдон донæй æфсадынæн; стæй фæкъабæзтæ æмæ дзы рауади цыппар цæугæдоны. ¹¹Фыццаг цæугæдонæн йæ ном у Фисон; зилы, сыгъзæрин кæм ис, Хавилы æппæт уыцы зæххыл; (¹²Уыцы зæххы сыгъзæрин у хорз; уым ис бæласы хæрдæф писи æмæ зынаргъ дур – оникс). ¹³Дыккаг цæугæдонæн йæ ном у Гихон; зилы Кушы* æппæт зæххыл. ¹⁴Æртыккаг цæугæдонæн йæ ном у Хиддекел**; цæуы Асурры рæзты. Цыппæрæм цæугæдон у Ефрат. ¹⁵Дунедарæг Хуыцау адæймаджы æрцæрын кодта Едемы дыргъдоны, куыд æй куса æмæ йæм куыд зила, афтæ. ¹⁶Дунедарæг Хуыцау бафæдзæхста адæймагæн: «Дæ бон у дыргъдоны алы бæласы дыргъæй дæр хæрын; ¹⁷Фæлæ хорз æмæ æвзæр циу, уый зоныны бæласæй дын хæрыны бар нæй. Цы бон дзы фæхъæстæ уай, уыцы бон ссардынае дæ мæлæт». ¹⁸Дунедарæг Хуыцау загъта: «Адæймагæн иунæгæй цæрын хорз нæу. Сфæлдисон ын æмбæлгæ æххуысгæнæг». ¹⁹Æмæ Дунедарæг Хуыцау зæххæй сфæлдыста æппæт быдираг цæрагойтæ æмæ æппæт уæларвон мæргътæ, æмæ сæ æрбакодта адæймагмæ, цы нæмттæ сын ратдзæн, уый фенынмæ, цæмæй алы цæрагойæн дæр йæ ном уа, адæймаг æй куыд схона, афтæ. ²⁰Æмæ адæймаг радта нæмттæ æппæт хæдзарон цæрагойтæн, уæларвон мæргътæн æмæ æппæт

* ^{2:13} Куш – цæгат Судан кæнæ хуссар-скæсæйнаг Месопотами.

** ^{2:14} Хиддекел – Тигры цæугæдоны рагон ном.

хъæддаг сырдатæн. Фæлæ дзы Адамæн æмбæлгæ æххуысгæнæг нæ разынд. ²¹Уæд Дунедарæг Хуыцау адæймагыл бафтыдта тарф фынаей. Æмæ куы бафынаей, уæд ын йæ фæрсчытæй систа иу æмæ уыцы бынат байгас кодта. ²²Цы фæрск систа, уымæй Дунедарæг Хуыцау адæймагæн скодта ус, æмæ йæм æй æрбахуыдта. ²³Æмæ адæймаг загъта: «Гъе, ай у ма туг-ме стæгæй; уый хуындзæни сылгоймаг, уымæн æмæ нæлгоймагæй ист у». ²⁴Уымæ гæсгæ нæлгоймаг ныууадздзæн йæ фыды дæр, йæ мады дæр æмæ баиу уыздзæни сылгоймагимæ – æмæ суыдзысты иу буар. ²⁵Сæ дыууæ дæр, адæймаг æмæ йæ ус, уыдысты бæгънæг, æмæ сæм уый хуынаг нæ касти.

3 СÆР**Фыццаг адæймæгты тæригъæд**

¹Дунедарæг Хуыцау кæй сфæлдыста, уыцы хъæддаг сырды æхсæн калмæй хиндæр нæ уыд. Æмæ калм бафарста сылгоймаджы: «Æцæг загъта Хуыцау: „Дыргъдоны бæлæстæй иуы дыргъæй дæр ма хæрут“?» ²Сылгоймаг калмæн дзуапп радта: «Дыргъдоны бæлæсты дыргътæй нын хæрыны бар ис; ³Дыргъдоны хæдастæу цы бæлас ис, загъта Хуыцау, æрмæст уый дыргътæй ма бахæрут æмæ сæм ма бавналут, науæд амæлдзыстут». ⁴Уæд калм загъта сылгоймагæн: «Нæ, нæ амæлдзыстут. ⁵Фæлæ Хуыцау зоны: цы бон дзы фæхъæстæ уат, уыцы бон байгом уыздысты уæ цæстытæ, æмæ суыдзыстут хорз æмæ æвзæр зонæг*, Хуыцау куыд у, афтæ». ⁶Сылгоймаг федта: бæласы дыргътæ тынг хорз сты хæрынæн, цæст сæм кæсынæй не 'фсæды, сты бæллиццаг, уымæн æмæ дæттынц зонд. Уæд ын æртыдта йæ дыргътæй æмæ дзы бахордта; йæ мойæн дзы радта, æмæ дзы уый дæр фæхъæстæ. ⁷Æваст сæ дыууæйы цæстытæ дæр байгом сты æмæ бамбæрстой, бæгънæг кæй сты, уый. Æмæ бахуыдтой легуибæласы сыфтæ иу иннаемæ, æмæ астауæй дæлæмæ сæхи бамбæрзтой. ⁸Уæд фехъуыстой Дунедарæг Хуыцауы хæлæс – Уый бон сатæджы зылди дыргъдоныл. Адам æмæ йæ ус Дунедарæг Хуыцауæй бамбæхстысты дыргъдоны бæлæсты æхсæн. ⁹Дунедарæг Хуыцау фæдзырдта Адамæ: «Кæм дæ?» ¹⁰Уый дзуапп радта: «Дæ хæлæс Дын фехъуыстон дыргъдоны, æмæ бæгънæг кæй дæн, уымæ гæсгæ фæтарстæн æмæ бамбæхстæн». ¹¹Хуыцау ын

* ^{3:5} Кæнæ: базондзыстут æппæт дæр.

загъта: «Чи дын загъта, æмæ бæгънæг дæ? Æз дын хæрыны бар цы бæласы дыргътæй нæ лæвæрдтон, уый дыргътæй нæ фæхъæстæ дæ, мыййаг?»¹² Адам загъта: «Ды мын цы ус радтай, уый мæ фæхъæстæ кодта уыцы бæласы дыргътæй». ¹³ Дунедарæг Хуыцау усæн загъта: «Уый цы бакуыстай?» Ус дзуапп радта: «Калм мæ афæлыфта, æмæ дзы бахордтон». ¹⁴ Уæд Дунедарæг Хуыцау загъта калмæн: «Афтæ кæй бакодтай, уый тыххæй æппæт фосæй æмæ æппæт хъæддаг сырдатæй æлгыстдæр дæ; лæсдзынæ дæ гуыбыныл æмæ дæ цæргæбонты хæрдзынæ зæххы рыг. ¹⁵ Дæу æмæ сылгоймаджы, дæ байзæддаджы æмæ йæ байзæддаджы скæндзынæн знæгтæ. Сылгоймаджы байзæддаг дын дæ сæр цæвдзæни, ды та йын йæ зæвæтыл хæндзынæ». ¹⁶ Усæн та Хуыцау загъта: «Дæ сывæрджыны бонты дæ бафтаудзынæн хызæмæрттыл; тухитæгæнгæ ардзынæ сывæллæттæ; дæ зæрдæ тырндзæни дæ моймæ, уый та дыл æлдариуæг кæндзæн». ¹⁷ Адамæн та загъта: «Дæ усмæ кæй байхуыстай, æмæ дын Æз цы бæласы дыргътæй фæдзæхстон „Ма дзы бахæр“, – уыцы бæласы дыргътæй кæй бахордтай, уымæ гæсгæ зæхх æлгыст у дæу тыххæй. Дæ цæргæбонты йыл кæндзынæ къæбæрамалы фыдæбон. ¹⁸ Зæхх дын ратдзæни хæмпæлгæрдæг æмæ закон сындз. Дæ хойраг уыдзæни быдираг кæрдæг. ¹⁹ Дæ цæсгоммыл лæдæрсдзæни дæ хид, афтæмæй амал кæндзынæ дæ къæбæр, цы зæххæй дæ скодтон, цалынмæ дæ уым бавæрдæуа æмæ сыджыт фестай, уæдмæ. Уымæн æмæ ды сыджытæй конд дæ, æмæ фæстæмæ фестдзынæ сыджыт». ²⁰ Адам йæ усы схуыдта Евæ*, уымæн æмæ уый æппæт адæмтæн сси сæ мад.

²¹ Дунедарæг Хуыцау Адамæн æмæ йæ усæн скодта цæрмдарæстæ, æмæ бæгънæг нал уыдысты. ²² Дунедарæг Хуыцау загъта: «Адæймаг райдыдта, хорз æмæ æвзæр циу, уый æмбарын, æмæ сси Мах хуызæн. Ныр йæ къух куы багаса царды бæласы дыргътæй æртонынмæ дæр, куы дзы бахæра æмæ куы суа æнаемæлгæ». ²³ Уæд Дунедарæг Хуыцау Адамы рарвыста Едемы дыргъдонæй, цы зæххæй йæ скондæуыд, уый кусынмæ. ²⁴ Хуыцау фæсырдта адæймаджы, æмæ царды бæласмæ фæндаг хъахъæныны тыххæй Едемы дыргъдонмæ бацæуæны, скæсæны, сæвæрдта херувимты** æмæ алырдæм дæр цæваг пиллонкалгæ цирхъ.

* 3:20 Дзуттаг номæн «Хавва» (Евæ) ис бамбарæн «цард».

** 3:24 Херувимтæ – Хуыцауæн лæггадгæнæг зæлтæ.

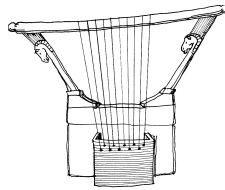
4 СÆР

Каин æмæ Авел

¹ Адам æриу йæ ус Евæимæ. Ус банхъæлцау, ныййардта Каины æмæ загъта: «Хуыцау мын радта ацы адæймаджы». ² Евæйæн ма ноджыдæр райгуырд Авел – Каины æфсымæр. Авел хызта фысвос, Каин та зæххы куыст кодта. ³ Цасдæр рæстæджы фæстæ Каин зæххы бæркадæй нывонд æрхаста Хуыцауæн. ⁴ Авел дæр йæ дзуджы фыццаг цæуæты хæрзхаст уæрыччытæй æмæ сæ фиуæй æрхаста нывонд. Авел æмæ йæ нывонд Хуыцауæн фæндон уыдысты, ⁵ Каин æмæ йæ нывонд та Хуыцауæн фæндон нæ уыдысты. Каин тынг смæсты æмæ йæ сæр æруагъта. ⁶ Хуыцау загъта Каинæн: «Цæмæн смæсты дæ, æмæ дæ сæр цæмæн æруагътай? ⁷ Хорз куы кæнай, уæд дæ сæр бæрзæндты нæ хæсдзынæ, æви? Хорз куы нæ кæнай, уæд та тæригъæд дæ къæсæрыл æрæмбæхст; хъавы дæм, фæлæ йæ ды уæлаемæ скæсын ма бауадз». ⁸ Каин йе 'фсымæр Авелæн загъта: «Цæуæм быдырмæ». Æмæ быдыры куы уыдысты, уæд Каин йæхи нышцафта йе 'фсымæр Авелыл æмæ йæ амардта. ⁹ Хуыцау Каины бафарста: «Кæм ис де 'фсымæр Авел?» Каин дзуапп радта: «Нæ зонын. Æз ме 'фсымæрæн, мыййаг, гæс дæн?» ¹⁰ Хуыцау загъта: «Уый цы бакуыстай? Де 'фсымæры туг Мæм дзыназы зæххæй – йæ хъаст хæссы Мæнмæ. ¹¹ Ныр æлгыст æмæ хауæггаг уыдзынæ, дæ къухæй мард æфсымæры туг цы зæхх аныхуырдта, уымæй. ¹² Зæхх куы кусай, уæддæр дæ нал дардзæни; хъодыгонд æмæ хæтæнхуаг уыдзынæ зæххыл». ¹³ Каин загъта Хуыцауæн: «Мæ бон цас бафæразын у, ме 'фхæрд уымæй фылдæр у. ¹⁴ Мæнæ мæ ныр Ды сурыс ацы зæххæй, нал Дæ уындзынæн, зæххыл уыдзынæн хъодыгонд æмæ хæтæнхуаг; æмæ мыл чидæриддæр амбæла, уый мæ амардзæни». ¹⁵ Хуыцау ын загъта: «Каины чидæриддæр амара, уымæй йæ туг райстæуыдзæн авд хатты фылдæрæй». Æмæ Каиныл Хуыцау сæвæрдта гакк, чи йыл сæмбæла, уый йæ куыннæ амара, афтæ. ¹⁶ Каин ацыди Хуыцауы цурæй, æмæ æрцарди Ноды зæххыл, Едемæй скæсæнырдыгæй.

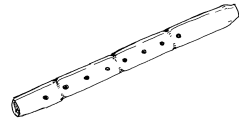
¹⁷ Каин æриу йæ усимæ; ус басывæрджын æмæ ныййардта Енохы. Уыцы заман Каин арæзта сахар, æмæ йыл сæвæрдта йæ фыргы ном – Енох. ¹⁸ Енохæн райгуырд Ирад; Ирадæн райгуырди Мехиаел; Мехиаелæн райгуырди Мафусал; Мафусалæн райгуырди Ламех.

¹⁹ Ламех æрхаста дыууæ усы; сæ иуы хуыдгой Адæ, иннаейы та – Циллаæ. ²⁰ Адæ ныййардта Иавалы; уымæй рацыдысты цæугæцардгæнæг фосдарджытæ – цатырты цæрджытæ. ²¹ Иавалы æфсымæры хуыдгой Иувал; уымæй рацыдысты хысфæндырыл æмæ уадынзтыл цæгъдджытæ. ²² Циллаæ дæр ныййард-

Хысфæндыр

та Тувал-Каины; æрхуы æмæ æфсæйнагæй æппæт кусæнгæртæ уый арæзта. Тувал-Каинæн уыдис хо – Ноемæ.

Уадынз

²³ Ламех загъта йæ устытæн: «Байхъусут мæм, Адæ æмæ Циллаæ! Ламехы устытæ, байхъусут мæ ныхæстæм: æз амардтон нæлгоймаджы, кæй мæ барæхуыста, уый тыххæй; æз амардтон æнахъом лæппуйы, кæй мæ ныщавта, уый тыххæй. ²⁴ Кæд Каины туг авд хатты фылдæрæй райстауы-дзæн, уæд Ламехы туг та – дæс æмæ æртиссæдзгæйттæй авд хатты фылдæрæй».

Сиф æмæ Енох

²⁵ Адам ноджыдæр æриу йæ усимæ; ус ныййардта лæппу æмæ йыл сæвæрдта ном Сиф: «Уымæн æмæ, – дзырдта Евæ, – Каин амардта Авелы, æмæ мын йæ бæсты Хуыцау радта æндæр сывæллон».

²⁶ Сифæн дæр райгуырди фырт, æмæ йыл сæвæрдта ном Енос; Хуыцауы ном уыцы заман райдыдтой арын.

5 СÆР

Адамæй Ноймæ

¹ Ай у Адамы байзæддæгты чиныг. Хуыцау адæймаджы куы сфæлдыста, уæд æй скодта Йæхи æнгæс, ² Сфæлдыста сæ нæлгоймаг æмæ сылгоймагæй, æмæ сыл Йæ арфæ бафтыдта. Куы сæ сфæлдыста, уæд сын радта ном – адæймаг. ³ Адамыл сæдæ æртын азы куы сæххæст, уæд ын райгуырд йæхи халдих фырт, æмæ йыл сæвæрдта ном – Сиф. ⁴ Сифы райгуырды фæстæ Адам фæцард астсæдæ азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ⁵ Адам æдæппæт фæцарди фарастсæдæ æртын азы, æмæ амард. ⁶ Сифыл сæдæ фондз азы куы рацыд, уæд ын райгуырд Енос. ⁷ Еносы

райгуырды фæстæ Сиф фæцард астсæдæ авд азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ⁸ Сиф æдæппæт фæцарди фарастсæдæ дыууадæс азы, æмæ амард. ⁹ Еносыл дæс æмæ цыппарыссæдз азы куы рацыд, уæд ын райгуырди Каинан. ¹⁰ Каинаны райгуырды фæстæ Енос фæцард астсæдæ фынддæс азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ¹¹ Енос æдæппæт фæцарди фарастсæдæ фондз азы, æмæ амард. ¹² Каинаныл дæс æмæ æртиссæдз азы куы рацыд, уæд ын райгуырди Малелеил. ¹³ Малелеилы райгуырды фæстæ Каинан фæцард астсæдæ цыппор азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ¹⁴ Каинан æдæппæт фæцарди фарастсæдæ дæс азы, æмæ амард. ¹⁵ Малелеилыл фондз æмæ æртиссæдз азы куы рацыд, уæд ын райгуырд Иаред. ¹⁶ Иареды райгуырды фæстæ Малелеил фæцард астсæдæ æртын азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ¹⁷ Малелеил æдæппæт фæцард астсæдæ нæуæдз фондз азы, æмæ амард. ¹⁸ Иаредыл сæдæ æхсай дыууæ азы куы рацыд, уæд ын райгуырд Енох. ¹⁹ Енохы райгуырды фæстæ Иаред фæцард астсæдæ азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ²⁰ Иаред æдæппæт фæцарди фарастсæдæ æхсай дыууæ азы, æмæ амард. ²¹ Енохыл фондз æмæ æртиссæдз азы куы рацыд, уæд ын райгуырд Мафусал. ²² Мафусалы райгуырды фæстæ Енох Хуыцауæн фæндиагæй фæцард æртæсæдæ азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ²³ Енох æдæппæт фæцард æртæсæдæ æхсай фондз азы; ²⁴ Енох уыди Хуыцауæн коммæгæс, æмæ цыдæр æрбаци – Хуыцау æй саста Йæхимæ. ²⁵ Мафусалыл сæдæ æстай авд азы куы рацыд, уæд ын райгуырди Ламех. ²⁶ Ламехы райгуырды фæстæ Мафусал фæцард авдсæдæ æстай дыууæ азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ²⁷ Мафусал æдæппæт фæцарди фарастсæдæ æхсай фараст азы, æмæ амарди. ²⁸ Ламехыл сæдæ æстай дыууæ азы куы рацыд, уæд ын райгуырди фырт, ²⁹ Схуыдта йæ Ной, æмæ загъта: «Уый мах барæвдаудзæни нæ куысты æмæ нæ цæнгты фæллоийы, Хуыцау кæй ралгъыста, уыцы зæххыл». ³⁰ Нойы райгуырды фæстæ Ламех фæцарди фондзсæдæ нæуæдз фондз азы, æмæ ма йын райгуырди фырттæ æмæ чызджытæ. ³¹ Ламех æдæппæт фæцард авдсæдæ æвдай авд азы, æмæ амард. ³² Нойыл фондзсæдæ азы куы рацыд, уæд ын райгуырдысты Сим, Хам æмæ Иафет.

6 СÆР

Хæлд адæм æмæ Ной

¹Адæм æппæт зæххыл райдыттой фылдæрæй-фылдæр кæнын. Гуырди сын чызджытæ, ²Æмæ адæмы чызджытæ рæсугъд кæй сты, уый фæдтой Хуыцауы фырттæ, æмæ куырджытæ, кæй зæрдæмæ дзы чи цыди, уыдоны. ³Уæд Хуыцау загъта: «Æз ын кæй радтон, Мæ уыцы уды адæймаг мыггагмæ мацæмæ дара, уый нæ уыздæн; адæймаг мæлæтон у, йæ царды æмгъуыд уæд сæдæ дыууын азы». ⁴Уыцы заман (æмæ уый фæстæ дæр) зæххыл уыди уæйыг адæймæгтæ, уымæн æмæ Хуыцауы фырттæ куырджытæ адæмы чызджыты æмæ сын уыдон уагътой цот. Уыдон уыдысты тыхджын æмæ рагæй дæр хъуыстгонд адæймæгтæ. ⁵Хуыцау фæдта, адæм зæххыл бынтондæр кæй фехæлдысты, сæ хъуыдытæ æмæ фæндтæ кæддæриддæр æрмæст фыдæхмæ арæзт кæй сты, уый. ⁶Æмæ зæххыл адæймаджы кæй сфæлдыста, уый тыххæй Хуыцаумæ æрцыди фæсмон, ⁷Æмæ зæрдæрыстæй загъта: «Æз зæххыл фесафдзынæн, кæй сфæлдыстон, уыцы адæмы, стæй цæрагойты, хилджыты æмæ уæларвон мæргъты дæр. Уымæн æмæ Мæм фæсмон æрцыди, кæй сæ сфæлдыстон, ууыл». ⁸Ной та схайджын Хуыцауы хорзæхæй.

⁹Радзырд Нойы царды тыххæй.

Ной уæды заманы адæмы æхсæн уыди рæстгæнæг æмæ æнаипп адæймаг; Нойы цард Хуыцауæн уыди фæндиаг. ¹⁰Нойæн райгуырджытæ фыртты: Сим, Хам æмæ Иафет. ¹¹Зæхх Хуыцауы цæсты сси æлгъаг: уымæн æмæ байдзаг адæмы фыдмитæй. ¹²Уæд Хуыцау æркат зæхмæ æмæ фæдта: зæхх бынтондæр сæлгъаг, уымæн æмæ адæм иууылдæр фехæлдысты. ¹³Æмæ Хуыцау загъта Нойæн: «Адæмы мыггагæн Æз скæндзынæн кæрон, уымæн æмæ зæхх байдзаг сæ фыдмитæй. Сæ фæд дæр сын фесафдзынæн зæххыл. ¹⁴Гофербаеласæй дæхицæн сараз нау; науы мидæг сараз хатæнтæ, байсæрд æй писийæ мидæгæй æмæ æддейæ. ¹⁵Сараз æй афтæ: науы дæргъ – æртæсæдæ æлмæрины, йæ фæтæн – дæс æмæ дыууиссæдз æлмæрины, йæ бæрзæнд – дæс æмæ ссæдз æлмæрины. ¹⁶Науæн сараз, йæ бæрзæнд иу æлмæрин кæмæн уа, ахæм рудзынг. Науы сараз фыццаг, дыккаг æмæ æртыккаг уæладзгуйтæ, йæ фарсыл та – дуар. ¹⁷Æз зæххыл рауадздынæн доны хъаймæт, æмæ фесафдзынæн, арвы бын уд кæй мидæг ис, уыдоны сеппæты дæр; зæххыл чидæриддæр цæры,

уыдон амæлдзысты. ¹⁸Демæ та Æз сараздынæн фидыд; дæ фырттæ, дæ усимæ æмæ дæ чындзытимæ бацаудзынæ наумæ. ¹⁹Наумæ бакæн, зæххыл цыдæриддæр цæры, уыдонæй фæйнае къайы, нæл æмæ сыл, демæ удæгасæй куыд баззайой, афтæ. ²⁰Мæргъты алы мыггагæй, фосы алы мыггагæй, зæххыл хилджыты алы мыггагæй – сеппæтæй дæр фæйнае къайы бацаудзысты демæ, цæмæй баззайой удæгасæй. ²¹Ды та æрæмбырд кæн æмæ демæ айс алыхуызон хойраг; уый дæуæн дæр æмæ уыдонæн дæр уыздæни хæринаг». ²²Ной æппæт дæр сарæзта, Хуыцау ын куыд бафæдзæхста, афтæ.

7 СÆР

Доны хъаймæт

¹Хуыцау загъта Нойæн: «Дæ бинонтимæ бахиз наумæ, уымæн æмæ ацы адæмы фæлтæрæй Æз æрмæст дæу фæдтон рæстгæнæгæй. ²Алы сыгъдæг цæрагойтæй дæр науы бакæн фæйнае авды – нæлтæ æмæ сылтæ; æнæсыгъдæг* цæрагойтæй фæйнае дыууæ – нæл æмæ сыл; ³Мæргътæй дæр фæйнае авды – нæлтæ æмæ сылтæ, сæ мыггаг зæххыл куыннæ фесафа, афтæ. ⁴Уымæн æмæ авд боны фæстæ Æз зæххыл рауадздынæн къæвда, æмæ уардзæни дыууиссæдз боны æмæ дыууиссæдз æхсæвы; Æз зæххыл фесафдзынæн, кæй сфæлдыстон, æппæт уыцы удгоймæгты». ⁵Ной æппæт дæр сарæзта, Хуыцау ын куыд бафæдзæхста, афтæ. ⁶Доны хъаймæт куы райдыдта зæххыл, уæд Нойыл цыдис æхсæзсæдæ азы. ⁷Доны хъаймæтæй аирвæзыны тыххæй Ной, йæ фырттæ, йæ ус æмæ йæ фыртты устытæ бацыдысты наумæ. ⁸Сыгъдæг цæрагойтæй æмæ æнæсыгъдæг цæрагойтæй, мæргътæй, зæххыл æппæт хилджытæй ⁹Фæйнае къайы, нæл æмæ сыл, æрцыдысты Ноймæ æмæ йемæ бахызтысты наумæ, Хуыцау Нойæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ¹⁰Уымæй авд боны куы рацыд, уæд зæххыл райдыдта доны хъаймæт. ¹¹Нойыл æхсæзсæдæ азы куы сæххæст, уæд, дыккаг мæйы æвдæсæм бон, стыдтой дæлзæххы æппæт доны гуырæнтæ, байгом сты арвы дуæрттæ, ¹²Æмæ къæвда сæх-сæхæй зæххыл уарыди дыууиссæдз боны æмæ дыууиссæдз æхсæвы. ¹³Уыцы тæккæ бон наумæ бахызтысты Ной, Нойы фырттæ Сим, Хам æмæ Иафет,

* ^{7:2} *Æнæсыгъдæг* – Хуыцау нæ лæвæрдта уыцы цæрагойты фыд хæрыны æмæ сæ нывонд хæссыны бар.

Нойы ус æмæ Нойы æртæ фырттæн сæ устытæ. ¹⁴ Семæ наумæ бахызтысты алы сырды мыттагæй, алы фосы мыттагæй, зæххыл æппæт хилджыты мыттагæй, æппæт мæргъты мыттагæй. ¹⁵ Цардæга-сæй цыдæриддæр ис, уыдонæй фæйна къайы, нæл æмæ съл, æрцыдысты Ноймæ æмæ йемæ бахызтысты наумæ, ¹⁶ Хуыцау Нойæн куыд бафæдзæхста, афтæ. Æмæ Хуыцау Нойы фæдыл сæхгæдта дуар. ¹⁷ Доны хъаймæт зæххыл ахаста дыууиссæдз боны; дон сбирæ, науы систа хæрдмæ æмæ йæ хæссын байдыдта. ¹⁸ Доныл æфтыд æмæ æфтыд, афтæ сбирæ, æмæ нау ленк кодта зæххы сæрмæ доныл. ¹⁹ Зæххыл дон афтæ сбирæ, æмæ тæккæ бæрзонддæр хæхтæ дæр иууылдæр фесты доны бын; ²⁰ Дон хæхтæй фæуæлдæр фынддæс æлмæрины, æмæ дзы хæхтæ аныгъуылдысты. ²¹ Зæххыл удагас цыдæриддæр уыди, уыдон фесæфтысты: мæргътæ, фос, сырдагæ, зæххыл чи лæсыд, æппæт уыцы хилджытæ, æмæ адæм иууылдæр. ²² Сурзæххыл уæлдæфæй чи цардис, уыдон иууылдæр амардысты. ²³ Зæххыл чидæриддæр цардис – адæм, фос, хилджытæ æмæ мæргътæ – иууылдæр фесæфтысты. Аирвæзт æрмæстдæр Ной, стæй науы йемæ чи уыдис, уыдон. ²⁴ Дон зæххыл фылдæрæй-фылдæр кодта сæдæ фæндзай боны.

8 СÆР

Доны хъаймæт фæци

¹ Хуыцауы зæрдыл лæууыдысты Ной, стæй науы йемæ чи уыди, æппæт уыцы сырдагæ, æппæт уыцы фос; æмæ Хуыцау зæхмæ рауагъта дымгæ æмæ дон райдыдта къаддæр кæнын. ² Сæхгæдæуыд дæлзæххы доны гуырагътæ, стæй арвы дуæрттæ, æмæ къæвда банцад. ³ Дон зæххыл райдыдта къаддæрæй-къаддæр кæнын, æмæ сæдæ фæндзай боны фæстæ фæуæлæнгайдæр дон. ⁴ Æмæ æвдæм мæйы æвдæсæм бон нау æрлæууыд Арараты хæхтыл. ⁵ Дон иудадзыг къаддæрæй-къаддæр кодта дæсæм мæйы онг, æмæ дæсæм мæйы фыццаг бон фæзындысты хæхты сæртæ. ⁶ Дыууиссæдз боны куы рацыд, уæд Ной байгом кодта, кæй сарæзта, науы уыцы рудзынг, ⁷ Æмæ рауагъта халоны. Халон-иу атахт æмæ æрбатахт, цалынмæ зæхх æрсур, уæдмæ. ⁸ Уый фæстæ Ной рауагъта бæлоны, зæхх ма доны бын ис æви нæ, уый базонымæ. ⁹ Фæлæ бæлон, йæ къæхтæ цауыл æрæвæра, ахæм бынат не ссардта, æмæ йæм æрбаздæхти наумæ; уымæн æмæ зæхх æгасæй дæр

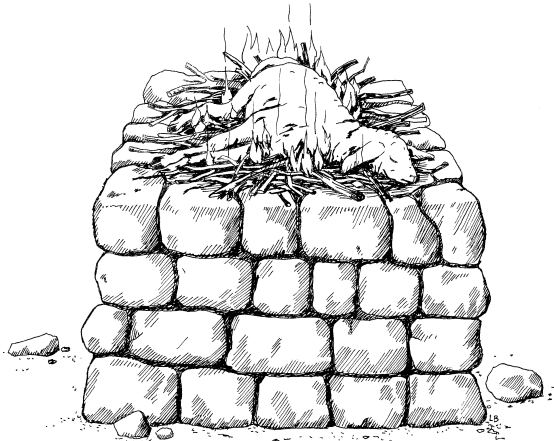
нырма доны бын уыди; Ной йæ къух радардта æмæ бæлоны байста йæхимæ, наумæ. ¹⁰ Ной ма ноджы банхъæлмæ каст авд боны; æмæ та ногæй рауагъта бæлоны. ¹¹ Бæлон æм æрбаздæхт изæры, йæ дзыхы æрбахаста зетибæласы ногдыд сыфтæр. Æмæ Ной базыдта, зæхх доны бын кæй нал ис, уый. ¹² Ной ма ноджыдæр банхъæлмæ каст авд боны, æмæ та рауагъта бæлоны; æмæ йæм бæлон нал æрбаздæхт. ¹³ Æхсæзсæдæ фыццагæм азы фыццаг мæйы фыццаг бонмæ зæхх суæгъд донæй. Уæд Ной байгом кодта науы сæр, акаст æмæ фæдта: зæхх райдыдта сур кæнын. ¹⁴ Дыккаг мæйы авд æмæ ссæдзæм бонмæ зæхх æрхус. ¹⁵ Æмæ Хуыцау Нойæн загъта: ¹⁶ «Рауу науæй æддæмæ дæ усимæ, дæ фырттимæ æмæ дæ фыртты устытимæ. ¹⁷ Æддæмæ ракæн, демæ чи ис, уыцы царæгойты: æппæт мæргъты, æппæт царæгойты æмæ æппæт хилджыты, цæмæй цот уадзой æмæ фылдæрæй-фылдæр кæной зæххыл». ¹⁸ Уæд Ной, йæ фырттæ, йæ ус æмæ йæ чындзытæ рацыдысты науæй. ¹⁹ Æппæт сырдагæ, æппæт хилджытæ, æппæт мæргътæ – зæххыл чидæриддæр змæлы, уыдон мыттаггай рацыдысты науæй.

Хуыцауы фидыд Ноймæ

²⁰ Ной сарæзта Хуыцауæн нывондхæссæн, æмæ йыл сыгъдæг цæрæгойты æмæ сыгъдæг мæргъты алы мыггагæй дæр æрхаста иууылсудзинаг нывондтæ. ²¹ Хуыцаумæ схæццæ æхсызгон хæрздæф, æмæ Йæхицæн загъта: «Адæймаджы тыххæй зæхх нал ралгъитдзынæн, кæд адæймаджы зæрдæ йе 'рыгон бонтæй фæстæмæ фыдæхмæ здæхт у, уæддæр. Æмæ Æз ныр куыд бакодтон, афтæ нукуал ныщæгъддзынæн, зæххыл чидæриддæр цæры, уыдоны. ²² Нырæй фæстæмæ, цалынмæ зæхх уа, уæдмæ кæрон не 'рцаудзæни тауынæн æмæ кæрдынæн, уазалæн æмæ æнтæфæн, сæрдæн æмæ зымагæн, бонæн æмæ æхсæвæн».

9 СÆР

¹ Хуыцау арфæ бафтыдта Нойыл æмæ Нойы фырттыл, æмæ сын загъта: «Цот уадзут, кæнут фылдæрæй-фылдæр æмæ байдзаг ут зæххыл. ² Сымахæй тæрсæнт æмæ уæ æмриздæг ризæнт æппæт зæххон сырдатæ, æппæт уæларвон мæргътæ, зæххыл чидæриддæр змæлы, уыдон сеппæт дæр, æппæт денджызон кæсæгтæ – иууылдæр уæнт уæ дæлбар. ³ Раздæр уын хæрынæн радтон æппæт зайæгхал, ныр та уын дæттын æппæт цæрæгойты дæр. ⁴ Фæлæ цард кæм ис, ома, туг, ахæм фыд ма хæрут. ⁵ Уæ марæгæй Æз райсдзынæн уæ туг; адæймаджы туг райсдзынæн суанг алы сырдаей дæр.

Нывондхæссæныл – иууылсудзинаг нывонд

Æз адæймагæй дæр райсдзынæн, кæй амара, уыцы адæймаджы туг, йе 'фсымæры туг. ⁶ Адæймаджы туг чи ныккала, уымæн йæ туг ныккæлдзæн адæймаджы къухæй, уымæн æмæ Хуыцау адæймаджы Йæхи хуызæнæй сфæлдыста. ⁷ Сымах та цот уадзут æмæ сбирæ ут, анхæвзут зæххыл, кæнут фылдæрæй-фылдæр». ⁸ Нойæн æмæ йæ фырттæн Хуыцау ноджыдæр загъта: «⁹ Æз абон фидыд аразын уемæ, уæ фæстæ та – уæ байсæддæгтимæ, ¹⁰ Стæй уемæ цы цæрæгойтæ ис, уыдонæй алкæимæ дæр – мæргътимæ, фосимæ æмæ хæддаг сырдитимæ, – науæй чидæриддæр уемæ рацыд, уыдонимæ – æппæт зæххон цæрæгойтимæ. ¹¹ Æз демæ аразын фидыд: зæххыл уагасæй цыдæриддæр ис, уыдон нырæй фæстæмæ доны хъаймæтæй нал фесæфдзысты; доны хъаймæтæй нырæй фæстæмæ нал бабын уызæни зæхх». ¹² Хуыцау ма загъта: «Мæнæ уый у, уемæ, стæй уемæ цы цæрæгойтæ ис, уыдонимæ Æз мыггагмæ кæй аразын, уыцы фидыды æвдисæйнаг: ¹³ Æз Мæ арвырон æвæрын æврагъы, æмæ уый æвдисæйнаг уызæн, Æз æппæт зæххон цæрджытимæ цы фидыд сарæзтон, уымæн. ¹⁴ Æмæ уызæн афтæ: Æз-иу зæхмæ æврагътæ куы æруадзон, уæд-иу æврагъты фæзындзæн арвырон. ¹⁵ Æмæ-иу уæд Мæ зæрдыл æрлаудзæн, Æз сымахимæ æмæ алы цæрæгойимæ кæй сарæзтон, Мæ уыцы фидыд; æмæ нырæй фæстæмæ доны хъаймæтæй нал фесæфдзысты, зæххыл чидæриддæр цæры, уыдон. ¹⁶ Арвырон-иу æврагъы куы фæзына, уæд-иу æй Æз фендзынæн æмæ-иу Мæ зæрдыл æрлаудзæни, зæххыл чидæриддæр цæры, уыдонимæ Хуыцауæн цы æнусон фидыд ис, уый». ¹⁷ Хуыцау загъта Нойæн: «Уый у, зæххыл чидæриддæр цæры, уыдонимæ кæй сарæзтон, уыцы фидыдæн æвдисæйнаг».

Ной æмæ йæ фырттæ

¹⁸ Науæй чи рацыди, Нойы уыцы фырттæ уыдысты: Сим, Хам æмæ Иафет. Хам та уыди Ханааны фыд. ¹⁹ Ацы æртæ уыдысты Нойы фырттæ, æмæ уыдоны цотæй байдзаг æппæт зæхх. ²⁰ Ной бавнæлдта зæххы куыстмæ, æмæ ныссагъта сәнæфсирдон. ²¹ Иухатт банызта сән, барасыг æмæ йæ цатыры хуыссыд бæгънæгæй. ²² Хам, Ханааны фыд, федта йæ фыды бæгънæгæй, рацыд æддæмæ æмæ йæ радзырдта йæ дыууæ æфсымæрæн. ²³ Уæд Сим æмæ Иафет райстой дарæс, баппæрстой йæ се уæхсчытыл, чъылдымздæхтæй бацыдысты æмæ бамбæрзтой сæ фыды; сæ цæстæмттæ уыдысты

фæстæрдæм, æмæ сæ фыды бæгънæгæй нæ федтой. ²⁴Ной йæ расыджы фæстæ куы райхъал, уæд базыдта, йæ кæстæр фырт ын цы бакуыста, уый ²⁵Æмæ загъта: «Ханаан æлгъыст у; йе 'фсымæртæн уыдзæни тæккæ æгаддæр цагъар». ²⁶Уый фæстæ Ной загъта: «Арфæгонд уæд Дунедарæг, Симы Хуыцау; Ханаан та Симæн цагъайраг уæд. ²⁷Хуыцау бафтауæд Иафеты зæххытыл, æрцæрын æй кæнæд Симы цатырты, æмæ Ханаан уæд йæ цагъайраг».

²⁸Доны хъаймæты фæстæ Ной фæцард æртæсæдæ фæндзай азы. ²⁹Ной æдæппæт фæцарди фарастсæдæ фæндзай азы, æмæ амард.

10 СÆР

Нойы байзæддæгтæ

¹Мæнæ Нойы фыртты, Симы, Хамы æмæ Иафеты, байзæддæгтæ. Доны хъаймæты фæстæ уыдонæн райгуырди фырттæ. ²Иафеты фырттæ: Гомер, Магог, Мадай, Иаван, Тувал, Мешех æмæ Фирас. ³Гомеры фырттæ: Аскеназ, Рифат æмæ Фогарма. ⁴Иаваны фырттæ: Елиса, Фарсис, Киттим æмæ Доданим. ⁵Уыдонæй рацыдысты денджызгæрон цæрджытæ. Алчидæр сæ æрцард йæхи зæххыл, йæхи адæмы æхсæн. Алкæмæн дæр уыдис йæхи æвзаг, йæхи мыггаг. ⁶Хамы фырттæ: Куш, Мицраим, Фут æмæ Ханаан.

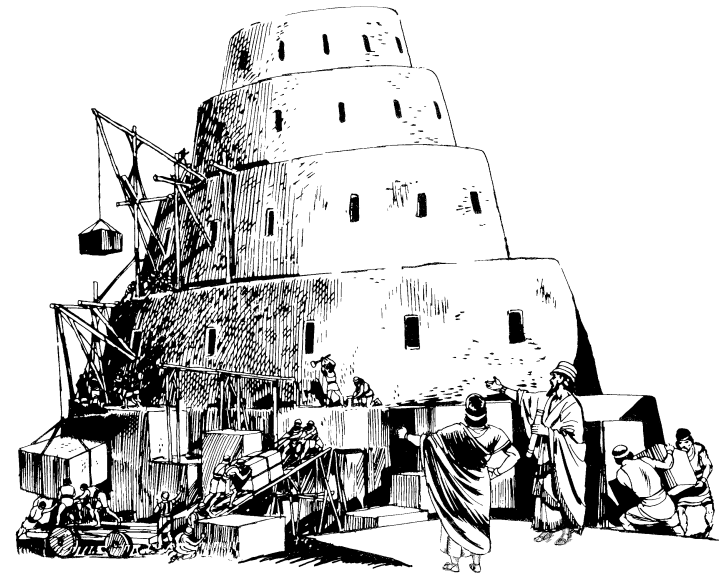
⁷Кушы фырттæ: Сева, Хавила, Савта, Раама æмæ Савтеха. Раамы фырттæ: Шева æмæ Дедан. ⁸Кушæн ма райгуырди Нимрод – фыццаг домбай адæймаг зæххыл. ⁹Нимрод Хуыцауы раз уыди домбай цуанон, æмæ уымæ гæсгæ баззад æмбисондæн: «Уый Нимроды хуызæн домбай цуанон у Хуыцауы раз». ¹⁰Нимроды падзахадæй фыццаг уыдысты: Вавилон, Эрех, Аккад æмæ Халне – Сennaары зæххы сахартæ. ¹¹Уыцы зæххæй Нимрод ацыд Ассурмæ, æмæ ам сарæзта Ниневи, Реховоф-Ир, Калах ¹²Æмæ Ресен – Ниневи æмæ Калахы стыр сахары æхсæн. ¹³Мицраимæй райгуырдысты Лудим, Анамим, Легавим, Нафтухим, ¹⁴Патрусим, филистимæгтæ кæмæй райгуырдысты, уыцы Каслухим æмæ Кафторим. ¹⁵Ханаанæй райгуырдысты: Сидон – йæ фыццаг фырт, Хет, ¹⁶Иевусей, Аморрей, Гергесей, ¹⁷Евей, Аркей, Синей, ¹⁸Арвадей, Цемарей æмæ Химафей; уый фæстæ ханаанæг адæмыхæттытæ ныххæлиу сты, ¹⁹Æмæ ханаанæгты арæнтæ уыдысты Сидонæй Герарырдæм – Газæмæ; ардыгæй та – Содомы, Гоморраейы, Адмæ æмæ Цевоимырдæм – суанг Лашæйы онг. ²⁰Уыдон сты Хамы фырттæ, сæ адæмыхæттытæм, се

'взæгтæм гæсгæ сæ зæххыты, сæ адæмы æхсæн. ²¹Уыди сывæллæттæ Иафеты хистæр æфсымæр Симæн дæр – Еверы æппæт фыртты фыдæлæн. ²²Симы фырттæ: Елам, Ассур, Арфаксад, Луд, Арам. ²³Арамы фырттæ: Уц, Хул, Гефер æмæ Маш. ²⁴Арфаксадæн райгуырди Сала, Салайæн райгуырди Евер. ²⁵Еверæн райгуырди дыууæ фыртты: сæ иуы ном – Фалек, уымæн æмæ зæхх йæ заманы нылдихтæ кодтой; йе 'фсымæры ном уыдис Иоктан. ²⁶Иоктанæн райгуырдысты Алмодад, Шалеф, Хацармавиф, Иерах, ²⁷Гадорам, Узал, Дикла, ²⁸Овал, Авимаил, Шева, ²⁹Офир, Хавила æмæ Иовав. Уыдон иууылдæр сты Иоктаны фырттæ. ³⁰Сæ цæрæн бынæттæ уыдысты Мешайæ скæсæнырдæм – Сефары хæхбæстæмæ. ³¹Уыдон сты Симы фырттæ, сæ адæмыхæттытæм, се 'взæгтæм гæсгæ сæ зæххыты, сæ адæмы æхсæн. ³²Уыдон сты Нойы фырттæ сæ адæмыхæттытæм гæсгæ, сæ мыггагтæм гæсгæ, сæ адæмы æхсæн. Доны хъаймæты фæстæ уыдонæй рацæугæ адæмтæ ахæлиу сты зæххыл.

11 СÆР

Вавилоны мæсыг

¹Æппæт зæххыл уыдис иу æвзаг æмæ иу æвзаджы здæхт. ²Адæм рараст сты скæсæнæй, æрцыдысты Сennaары дæлвæзмæ, æмæ дзы

æрцардысты. ³Æмæ загътой кæрæдзийæн: «Цæй æмæ саразæм агуыридуртæ æмæ сæ басудзæм арты». Афтæ сæм дурты бæсты фæзындис агуыридур, чъыры бæсты та – писи. ⁴Уый фæстæ загътой: «Цæй æмæ нæхицæн саразæм сахар, йæ сæр арвыл кæмæн сæндзæва, ахæм мæсыгимæ; цæмæй нæ ном айхъуыса æмæ зæххыл ма ныххæлиу уæм». ⁵Æмæ Хуыцау æрцыд, адæм кæй арæзтой, уыцы сахар æмæ мæсыг фенынмæ. ⁶Хуыцау загъта: «Мæнæ иу адæм, сеппæт дæр дзурынц иу æвзагыл, æмæ мæнæ цы аразын райдыдтой! Цы сфæнд кодтой, уый ныр нал ныуадздысты. ⁷Цæй, ныццауæм сæм æмæ сын сæмхæццæ кæнæм се 'взаг, иу иннæйы куыд нал æмбара, афтæ». ⁸Æмæ сæ уырдыгæй Хуыцау ныххæлиу кодта æппæт зæххыл, æмæ ныуагътой сахар аразын. ⁹Уымæ гæсгæ схуыдтой сахар Вавилон*; уымæн æмæ Хуыцау уым сæмхæццæ кодта æппæт адæмы æвзаг, æмæ сæ уырдыгæй ныххæлиу кодта æппæт зæххыл.

Симæй Аврамæ

¹⁰Мæнæ Симы байзæддæгтæ: Симыл цыди фондзыссæдз азы, æмæ йын доны хъаймæтæй дыууæ азы фæстæ райгуырд Арфаксад. ¹¹Арфаксады райгуырд фæстæ Сим царди фондзсæдæ азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ¹²Арфаксадыл сæххæст фынддæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Сала. ¹³Салайы райгуырд фæстæ Арфаксад царди цыппарсæдæ æртæ азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ¹⁴Салайыл сæххæст дæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Евер. ¹⁵Еверы райгуырд фæстæ Сала царди цыппарсæдæ æртæ азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ¹⁶Еверыл сæххæст цыппæрдæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Фалек. ¹⁷Фалекы райгуырд фæстæ Евер царди цыппарсæдæ æртын азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ¹⁸Фалекыл сæххæст дæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Рагав. ¹⁹Рагавы райгуырд фæстæ Фалек царди дыууæсæдæ фараст азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ²⁰Рагавыл сæххæст дыууадæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Серух. ²¹Серухы райгуырд фæстæ Рагав царди дыууæсæдæ авд азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ

* 11:9 «Балал» – дзуттагау амоны «сæмхæццæ кæнын», «Бавел» та – «Вавилон».

æмæ чызджытæ. ²²Серухыл сæххæст дæс æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Нахор. ²³Нахоры райгуырд фæстæ Серух царди дыууæсæдæ азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ²⁴Нахорыл сæххæст фараст æмæ ссæдз азы, æмæ йын райгуырд Фарра. ²⁵Фаррайы райгуырд фæстæ Нахор царди сæдæ нудæс азы, æмæ ма йын райгуырд фырттæ æмæ чызджытæ. ²⁶Фаррайыл сæххæст дæс æмæ æртиссæдз азы, æмæ йын райгуырдысты Аврам, Нахор æмæ Аран. ²⁷Мæнæ Фаррайы байзæддаг: Фаррайæн райгуырдысты Аврам, Нахор æмæ Аран. Аранæн райгуырд Лот. ²⁸Йæ фыд Фарра ма удагас куы уыди, уæд Аран амард йæ райгуырæн зæххы – Халдейаг Уры. ²⁹Аврам æмæ Нахор ракуырдыгтой устыгтæ; Аврамы усы ном – Сарæ; Нахоры усы ном – Милкæ; Милкæ уыд Араны чызг. Аран та уыди Милкæ æмæ Искайы фыд. ³⁰Сарæ уыд æнæзæнæг, – цот ын нæ уыди. ³¹Фарра ныуагъта Халдейаг Ур, уырдыгæй йемæ ракодта йæ фырт Аврамы, Араны фырт Лоты – йæ фырты фырты, йæ чындз Сарæйы – Аврамы усы, цæмæй фæцæуой Ханааны зæхмæ; фæлæ Харранмæ куы бахæццæ сты, уæд уым æрцардысты. ³²Фаррайыл цыди дыууæсæдæ фондз азы, афтæмæй амарди Харраны.

12 СÆР

Хуыцауы зæрдæвæрд Аврамæн

¹Хуыцау загъта Аврамæн: «Ныуадз дæ бæстæ, дæ хæстæджыты, дæ фыды хæдзар æмæ ацу, Æз дын цы зæхх бацамондзынæн, уырдаем. ²Æз дæуæй рауадздынæн разагъды адæм, Мæ арфæ дыл бафтаудзынæн, скæндзынæн дæ хъуыстгонд, æмæ уыдзынæ арфæйыхос. ³Æз Мæ арфæ бафтаудзынæн дæуæн арфæгæнджытыл, ралгъитдынæн де 'лгъитæджы; дæ фæрцы зæххыл арфæгонд уыдзыты æппæт адæмтæ». ⁴Аврам араст йæ фæндагыл, Хуыцау ын куыд загъта, афтæ. Йемæ ацыди Лот дæр. Аврам Харранæй куы рараст, уæд ыл цыди фынддæс æмæ æртиссæдз азы. ⁵Аврам йемæ акодта йæ ус Сарæйы, йе 'фсымæры фырт Лоты, йемæ айста, цы сæм æрбамбырд, уыцы мулк. Йемæ ма ракодта, Харраны кæй балхæдтой, æппæт уыцы адæмы. Афтæмæй араст сты Ханааны зæхмæ, æмæ æрцыдысты уырдаем. ⁶Аврам уыцы зæххыл цæугæйæ бахæццæ Сихеммæ, стыр тулдзбæлас Морэ кæм уыдис, уыцы бынатмæ. Уыцы зæххыл уæд ханаанæгтæ цардысты. ⁷Хуыцау фæзынд Аврамæ æмæ йын загъта: «Æз ацы зæхх ратдзынæн дæ байзæддæгтæн».

Кæм æм фæзынд, уым Аврам Дунедарæгæн сарæзта нывондхæссæн. ⁸ Аврам уырдыгæй араст, Вефилæй скæсæнырдыгæй цы хох ис, уырдаем; уым йæ цатыр æрæвæрдта афтæ, æмæ Вефил уыди ныгуылæны, Гай та – скæсæны. Аврам уым Хуыцауæн сарæзта нывондхæссæн, æмæ ссардта Хуыцауы ном. ⁹ Аврам рараст уырдыгæй æмæ дарддæр цыди Негевмæ – хуссармæ. ¹⁰ Уыцы зæххы уыди стонг рæстæг, æмæ Аврам ацæрынмæ æрцыди Мысырма, уымæн æмæ дзы стонг ноджы фæтыхджындæр. ¹¹ Мысырма куы баввахс, уæд йæ ус Сарæйæн загъта: «Зонын æй, ды рæсугъд сылгоймаг кæй дæ. ¹² Мысырæгтæ дæ куы фенон, уæд загъдзысты: „Уый йæ ус у“, æмæ мæ амардзысты, дæу та удæгасæй ныуадздысты. ¹³ Загъ сын, мæ хо дæ, загъгæ, цæмæй мæм ракасой дзæбах цæстæй, æмæ базайон удæгасæй». ¹⁴ Аврам Мысыры куы æрцард, уæд мысырæгтæ федтой: Сарæ тынг рæсугъд сылгоймаг у. ¹⁵ Фараоны* фæсдзæуинтæ йæ куы федтой, уæд дзы раппæлдысты фараонæн, æмæ йæ акодтой фараоны хæдзармæ. ¹⁶ Фараон аудыдта Аврамыл Сарæйы тыххæй; уыдис æм лыстæг фос æмæ стуртæ, хæрджытæ, цагъартæ – нæлгоймæгтæ æмæ сылгоймæгтæ, æмæ теута. ¹⁷ Фæлæ фараоныл æмæ йæ хæдзарыл Аврамы ус Сарæйы тыххæй Хуыцау æруагъта стыр бæллæхтæ. ¹⁸ Уæд фараон басидт Авраммæ æмæ йæ бафарста: «Уый мын цы бакуыстай? Дæ ус кæй у, уый мын цæуылнæ загътай? ¹⁹ Ды цæмæн загътай: „Мæ хо у“? Бирæ мæ нал бахъуыди махицæн дзы ус скæнынмæ. Ныр мæнæ дæ ус; акæн æй æмæ ацу». ²⁰ Фараон бафæдзæхста адæмæн, æмæ уыдон афæндараст кодтой Аврамы йæ ус Сарæймæ æмæ йеппæт мулкимæ.

13 СÆР

Аврам фæхицæн Лотæй

¹ Аврам йæ усимæ æмæ йеппæт мулкимæ Мысырæй араст Негевмæ. Йемæ рацыди Лот дæр. ² Аврам уыди тынг хъæздыг фосæй, æвзист æмæ сыгъæринæй. ³ Аврам Негевæй цыди дарддæр æмæ бахæццæ Вефилмæ, Вефил æмæ Гайы æхсæн раздæр йæ цатыр кæм уыдис ⁴ Æмæ фыццаг хатт нывондхæссæн кæм сарæзта, уыцы бынатмæ; уым Аврам ссардта Хуыцауы ном. ⁵ Лот цыдис Аврамимæ; уымæ дæр уыди бирæ фысвос, стуртæ æмæ цатыртæ. ⁶ Бирæ мулк

* ^{12:15} Фараон – Мысыры паддзах.

сæм кæй уыд, уымæ гæсгæ сын зæхх афтæ скъуындæг, æмæ сæ бон иумæ цæрын нал уыдис. ⁷ Аврамы фосы æмæ Лоты фосы фыййæуттæн бацайдагъ быцæу. (Ханаанæгтæ дæр æмæ ферезæгтæ дæр уæд уыцы зæххыл цардысты.) ⁸ Аврам загъта Лотæн: «Мæн æмæ дæу æхсæн, мæ фыййæутты æмæ дæ фыййæутты æхсæн хъаугъа ма уæд; уымæн æмæ мах хæстæджытæ стæм. ⁹ Æппæт зæхх дæ цæстыты раз нæй, мыййаг? Ахицæн у мæнæй. Ды галиуырдаем куы ацæуай, уæд æз та рахизырдаем ацæудзынæн; ды рахизырдаем куы ацæуай, уæд æз та галиуырдаем ацæудзынæн». ¹⁰ Лот йæ цæст ахаста æмæ федта Иорданы æппæт дæлвæз суанг Сигормæ. Хуыцау цалынмæ Содом æмæ Гоморраейы нæ фесæфта, уæдмæ ацы дæлвæз æфсæст уыди донæй Хуыцауы дыргъдонау æмæ Мысыры зæххау. ¹¹ Лот йæхицæн равзæрста Иорданы æппæт дæлвæз, æмæ араст скæсæнмæ. Афтæ Аврам æмæ Лот фæхицæн сты кæрæдзийæ. ¹² Аврам æрцарди Хананы зæххыл; Лот та æрцарди дæлвæзы сахарты æхсæн, йæ цатыртæ æрæвæрдта Содоммæ хæстæг. ¹³ Содомы цæрджытæ та уыдысты фыдадæм, сæ бирæ таригъæдтæй цыдысты Хуыцауы хъыджы.

Хуыцауы зæрдæвæрд

¹⁴ Лот куы ахицæн, уæд Аврамæн Хуыцау загъта: «Дæ цæстытыл схæц, æмæ цы ран лæууыс, уырдыгæй акæс цæгатмæ, хуссармæ, скæсæнмæ æмæ ныгуылæнмæ. ¹⁵ Цы зæхх уыныс, уый Æз æгасæй

дæр мыттагмæ ратдзынæн дæуæн æмæ дæ байзæддагæн. ¹⁶Æз дын ратдзынæн бирæ байзæддаг, зæххыл змис куыд бирæ ис, афтæ. Кæд искæмæн йæ бон зæххыл змисы муртæ банымайын у, уæд дæ байзæддæгтæн дæр уыдзæни банымайæн. ¹⁷Цæугæ, æрзил ацы зæххыл дæргъмæ æмæ уæрхмæ; уымæн æмæ йæ Æз дæуæн дæттын». ¹⁸Аврам систа йæ цатыртæ, ащыд æмæ æрцарди Хевроны, Мамрейы тулдзбæлæстæм хæстæг; уым Хуыцауæн сарæзта нывондхæссæн.

14 СÆР

Аврам фервæзын кодта Лоты

¹Амрафел Сеннаары паддзах куы уыди, Ариох – Елласары паддзах, Кедорлаомер – Еламы паддзах, Фидал та – Гоимы паддзах, ²Уæд иумæ рацыдысты хæстмæ Содомы паддзах Берайы, Гоморраейы паддзах Биршайы, Адмæйы паддзах Шинавы, Севоимы паддзах Шемеверы æмæ Белайы, ома, Сигоры паддзахы ныхмæ, ³Уыдон баиу сты Сиддимы дæлвæзы, ныртæккæ Цæхджын денджыз* кæм ис, уым. ⁴Кæй ныхмæ рацыдысты, уыцы паддзæхтæ дгууадæс азы уыдысты Кедорлаомеры дæлбар, фæлæ æртындæсæм аз сыстадысты. ⁵Цыппæрдæсæм аз æрцыди Кедорлаомер йемæ цæдис паддзæхтимæ, æмæ Аштероф-Карнаимы ныддæрæн кодтой рефаимты, Гамы – зузимæгты, Шаве-Кириафаимы – эмимæгты, ⁶Стæй хоррейæгты Сеиры хæхбæстæйы, æдзæрæг ран цы Эл-Фаран ис, уымæ хæстæг. ⁷Уырдыгæй æрбаздæхтысты æмæ æрцыдысты Мишпатмæ, ома, Кадесмæ, æмæ ныддæрæн кодтой амаликæгты се 'ппæт зæххыты, æмæ Хацацон-Фамары цæрæг аморрейæгты дæр. ⁸Сæ ныхмæ рацыдысты Содомы паддзах, Гоморраейы паддзах, Адмæйы паддзах, Севоимы паддзах, Белайы, ома, Сигоры паддзах; баиу сты Сиддимы дæлвæзы æмæ схæцыдысты ⁹Еламы паддзах Кедорлаомеримæ, Гоимы паддзах Фидалимæ, Сеннаары паддзах Амрафелимæ, Елласары паддзах Ариохимæ – цыппар паддзахы фондзы ныхмæ. ¹⁰Сиддимы дæлвæзы бирæ уыди писийы уермытæ. Содом æмæ Гоморраейы паддзæхтæ лидзæг куы фесты, уæд сæ адæмæй бирæтæ ныххаудтой уыцы уермыты; иннæтæ та хæхтæм алыгъдысты. ¹¹Уæлахиздзæутæ райстой Содом æмæ Гоморраейы æппæт мулк, сеппæт хойраг, æмæ ацыдысты. ¹²Семæ акодтой Аврамы æфсымæры

* ^{14:3} Цæхджын денджыз – ома, Æдзæрæг денджыз.

фырты – Содомы цæрæг Лоты дæр, ахастой йын йеппæт мулк. ¹³Чи аирвæзт, уыдонæй иу æрцыд æмæ хабар радзырдта дзуттаг Аврамæн. Аврам царди аморрейæг Мамрейы – Эшкол æмæ Анеры æфсымæры тулдзбæлæстæм хæстæг. Æфсымæртæ уыдысты Аврамы цæдисонтæ. ¹⁴Йæ къабаз уацары кæй ис, Аврам уый куы фехуыста, уæд сгæрзифтонг кодта, йæ хæдзары чи райгуырды, уыцы æртæсæдæ æстдæс хæстхъом лæджы, æмæ знæгты фæсырдта суанг Данмæ. ¹⁵Аврам йæ адæмы фæкодта дыууæ дихы, бабырста сæм æхсæвы, ныддæрæн сæ кодта, æмæ сæ фæсырдта, Дамаскæн цæгатырдыгæй цы Ховæ ис, суанг уырдымæ. ¹⁶Байста йæ къабаз Лоты йеппæт мулкимæ, сылгоймæгимæ æмæ йæ адæмимæ.

Мелхиседеки арфæ Аврамæн

¹⁷Кедорлаомеры æмæ йын йæ цæдисон паддзæхты Аврам куы ныддæрæн кодта æмæ фæстæмæ куы здæхти, уæд Шавейы дæлвæзмæ, ома, Паддзахы дæлвæзмæ, йæ размæ рацыди Содомы паддзах. ¹⁸Салимы паддзах Мелхиседек рахаста дзул æмæ сæн. Мелхиседек уыди Бæрзонд Хуыцауы алчер*. ¹⁹Уый арфæ бафтыдта Аврамыл: «Арфæгонд у Аврам Бæрзонд Хуыцауæй, арв æмæ зæхх Сфæлдисæгæй. ²⁰Арфæгонд у Бæрзонд Хуыцау; Уый дын радта уæлахиз де знæгтыл». Аврам Мелхиседекæн алцæмæй дæр радта дæсæймаг хай. ²¹Содомы паддзах Аврамæн загъта: «Ратт мын мæ адæмы, мулк та дæхицæн уадз». ²²Фæлæ Аврам Содомы паддзахæн дзуапп радта: «Æз дарын мæ къухтæ Бæрзонд Хуыцаумæ, арв æмæ зæхх Сфæлдисæгмæ, æмæ сомы кæнын, ²³Дæу цы у, уымæй æгæрмагуыр æндах æмæ дзабыры бос дæр нæ райсдзынæн, афтæ куыннæ зæгъай: „Аврамы æз схъæздыг кодтон“. ²⁴Мæ адæмæн хæлцыл цы бахардз, стæй хæсты мемæ чи уыд, уыдонмæ цы хауы, уымæй уæлдай ницы райсдзынæн – Анер, Эшкол æмæ Мамре райсæнт сæ хай».

15 СÆР

Хуыцауы фидыд Аврамимæ

¹Авраммæ уыцы цауты фæстæ цæстылуайæны фæзынди Хуыцау æмæ йын загъта: «Мацæмæй тæрс, Аврам. Æз дæ уарт дæн; тынг стыр у дæ хæрзиуæг». ²Аврам загъта: «Мæ Паддзах, Дунедарæг

* ^{14:18} Алчер – ома, хистæр сауджын.

Хуыцау! Цы мын ратдзынæ Ды? Æз нырмæ дæр æнæзæнæг дæн, æмæ дамаскаг Елиезер уызæни мæ бындар. ³Ды мын цот нæ радтай, æмæ мæ хæдзары райгуырæг цагъар уызæни мæ бындар». ⁴Хуыцау дарддæр ныхас кодта йемæ æмæ йын загъта: «Уый нæ уызæни дæ бындар. Фæлæ дæхицæй чи райгуыра, уый уызæни дæ бындар». ⁵Хуыцау Аврамы ракодта æддæмæ æмæ йын загъта: «Скæс арвмæ, æмæ кæд стъалытæ банымайын дæ бон бауа, уæд сæ банымай». Хуыцау ма йын ноджыдæр загъта: «Афтæ бирæ уыздысты дæ байзæддæгтæ дæр». ⁶Аврам баууæндыди Хуыцауыл, æмæ йæ уый тыххæй Хуыцау банымадта рæстгæнæгыл. ⁷Хуыцау ын ноджыдæр загъта: «Ацы зæхх дæуæн раттыны сæраппонд дæу халдейаг Урæй Чи ракодта, Æз уыцы Хуыцау дæн». ⁸Аврам Æй бафарста: «Мæ Паддзах, Дунедарæг Хуыцау! Уыцы зæхх мæн кæй уызæн, уый куыд базондзынæн?» ⁹Хуыцау ын загъта: «Æркæн Мын æртæаздыд дыгæрдыг, æртæаздыд сæгъ, æртæаздыд фыс, æрхæсс æхсинæг æмæ æрыгон бæлон». ¹⁰Аврам бавдæлд æмæ сеппæты дæр адих кодта се 'мбистыл, æмæ дзы иу æмбис æрæвæрдта иннæйы ныхмæ; æрмæст мæргъты нæ адих кодта. ¹¹Ку-сæрттыл сæхи ныщавтой тугдзых мæргътæ, фæлæ-иу сæ Аврам асырдта. ¹²Хур куы фæцæйныгуылд, уæд Аврам бацы тарф фынаей; фыны йыл æртыхст æвирхъау талынг, стыр тасы бафтыд. ¹³Хуыцау загъта Аврамæн: «Дæ зæрдыл бадар: дæ байзæддæгтæ æцæгæлон зæххыл уыздысты æрцæуæггæгтæ, уыздысты цагъартæ æмæ сæ ссæндзысты цыппарсæдæ азы. ¹⁴Фæлæ цагъартæ кæмæ уой, уыцы адамы Æз бафхæрдзынæн, æмæ уый фæстæ уыдонæй рацæудзысты стыр мулкимæ. ¹⁵Ды та зæрдæрухсæй аивгъуыйдзынæ дæ фыдæлтæм, ныгæд æрцæудзынæ зæрондæй, цардæфсæстæй. ¹⁶Дæ байзæддæгты цыппæрæм фæлтæр æрбаздæхдзæн ардæм, уымæн æмæ аморрейæгтæ сæ тæригъæдджын царды нæма ахызтысты, кæд сæ фесæфтауызæн, уыцы хаххæй». ¹⁷Хур куы аныгуылд æмæ бæстæ куы баталынг, уæд æмбисыл дихгонд нывондты хайтты æхсæнты ащыдысты пецы фæздæджы къуыбылæйтæ æмæ арты æвзæгтæ. ¹⁸Уыцы бон Хуыцау Аврамимæ сарæзта фидыд æмæ загъта: «Мысыры цæугæдонæй суанг Ефраты номдзыд цæугæдонмæ цы зæхх ис, уый Æз дæ байзæддæгтæн дæттын – ¹⁹Кенейæгты, кенезæгты, кедмонæгты, ²⁰Хеттæгты, ферезæгты, рефаимæгты, ²¹Аморрæгты, ханаанæгты, гергесæгты æмæ иевусæгты зæххытæ».

16 СÆР

Агар æмæ Измаил

¹Фæлæ Аврамы ус Сарæйæн сывæллон нæ гуырди. Уыдис ын мысыраг лæггадгæнæг сылгоймаг, йæ ном Агар. ²Æмæ Сарæ загъта Аврамæн: «Хуыцау мын зæнæг нæ дæтты. Бацæр мæ лæггадгæнæг сылгоймагимæ, уый мын, чи зоны, ныййара лæппу». Аврам байхъуыста Сарæмæ. ³Уыцы хабар æрцыд, Аврам Хананы дæс азы куы фæцард, уæд: Аврамы ус Сарæ йæ лæггадгæнæг сылгоймаджы, мысыраг Агары, йæ мой Аврамæн радта усæн. ⁴Аврам æриу Агаримæ æмæ сылгоймаг басывæрджын. Кæй басывæрджын, Агар уый куы базыдта, уæд йæ æхсинмæ быллысчылæй кæсын райдыдта. ⁵Уæд Сарæ загъта Аврамæн: «Масты хай кæй бадæн, уый дæ аххос у; мæ лæггадгæнæг сылгоймаджы дын æз радтон усæн; кæй басывæрджын, уый Агар куы базыдта, уæд мæ ницæмæуал дары. Мæнæн дæр æмæ дæуæн дæр Хуыцау уæд тæрхонгæнæг». ⁶Аврам загъта Сарæйæн: «Дæ лæггадгæнæг сылгоймагыл дæ бар цæуы. Цы дæ фæнды, уый йын бакæн». Уæд æй Сарæ райдыдта æфхæрын, æмæ Агар фæлыгъди Сарæйæ. ⁷Хуыцауы зæд Агары ссардта æдзæрæг ран, Сурмæ фæндагыл цы суадон уыдис, уымæ хæстæг. ⁸Зæд ын загъта: «Агар, Сарæйы лæггадгæнæг сылгоймаг, кæцæй æрцыдтæ æмæ кæдæм цæуыс?» Агар загъта: «Æз лидзын мæ æхсин Сарæйæ». ⁹Хуыцауы зæд ын загъта: «Аздæх дæ æхсинмæ æмæ йын басæтт». ¹⁰Хуыцауы зæд ма йын ноджыдæр загъта: «Æз дын ратдзынæн афтæ бирæ байзæддаг, æмæ сын банымайæн дæр нæ уызæн». ¹¹Хуыцауы зæд ма йæ ныхасмæ бафтыдта: «Ды ныртæккæ æнхъæлцау дæ; ныййардзынæ лæппу æмæ йыл сæвæрдзынæ ном Измаил*»; уымæн æмæ Хуыцаумæ сыхъуыстысты дæ хъызæмæрттæ. ¹²Измаил адамы æхсæн уызæни хъæддаг хæрæгау; тох кæндзæни алкæимæ дæр, æмæ алчидæр тох кæндзæн йемæ; йе 'фсымæртимæ нæ фидаудзæн». ¹³Йемæ ныхасгæнæг Хуыцауæн Агар радта ном: «Ды Эл-Рои** Дæ». Уымæн æмæ Агар загъта: «Æз фелтон мæ Уынаджы». ¹⁴Уымæ гæсгæ уыцы цъай

* 16:11 *Измаил* – дзуттагау амоны «Хуыцау хъусы».** 16:13 *Эл-Рои* – дзуттагау амоны «мæ Уынаг Хуыцау».

хуыйны Беэр-лахай-рои*; абон дæр Кадесæй Бареды æхсæн ис. ¹⁵Агар Аврамæн ныййардта фырт; Агарæй йын чи райгуырд, уыцы фыртыл Аврам сæвæрдта ном Исмаил. ¹⁶Агар ын Исмаилы куы ныййардта, уæд Аврамыл цыдис æхсæз æмæ цыппарыссæдз азы.

17 СÆР

Хуыцауы фæдзæхст сунæты тыххæй

¹Аврамыл нудæс æмæ цыппарыссæдз азы куы цыдис, уæд æм фæзынди Дунедарæг æмæ йын загъта: «Æз Æппæтхъомыс** Хуыцау дæн; у Мын коммæгæс æмæ æнаипп. ²Æз демæ сараздынæн фидыд, æмæ дын ратдынæн тынг бирæ байзæддаг». ³Аврам ныддæлгом Хуыцауы раз, æмæ йын Хуыцау дарддæр дзырдта: «⁴Мæнæ Æз демæ аразын фидыд. Ды уыдынæ бирæ адæмты фыдæл. ⁵Нырæй фæстæмæ дæ ном Аврам нал уыдзæни, фæлæ Авраам; уымæн æмæ дæ Æз скæндзынæн бирæ адæмты фыдæл. ⁶Æз дын ратдынæн тынг бирæ байзæддаг; дæуæй рауадздынæн адæмтæ, дæуæй рацæудзæни паддзæхтæ дæр. ⁷Демæ, дæ фæстæ та дæ байзæддæгты фæлтæртимæ, Æз сараздынæн фидыд – мыггагмæйы фидыд, Æз уыдынæн дæ Хуыцау æмæ дæ байзæддæгты Хуыцау. ⁸Дæуæн, дæ фæстæ та дæ байзæддæгтæн, Æз ратдынæн, ды ныртæккæ æрцæуæггаг кæуыл дæ, Ханааны уыцы зæхх æнæхъæнæй дæр. Æз æй мыггагмæ ратдынæн дæуæн æмæ дæ байзæддагæн, æмæ уыдынæн сæ Хуыцау». ⁹Хуыцау загъта Авраамæн: «Ды дæр, дæхирдыгæй, хъуамæ сæххæст кæнай Мæ фидыд. Дæ фæстæ та йæ фæлтæрæй-фæлтæрмæ хъуамæ æххæст кæной дæ байзæддæгтæ иууылдæр. ¹⁰Ды кæй æххæст кæндзынæ, дæ фæстæ та дæ байзæддæгтæ кæй æххæст кæндзысты, мæнæ Мæ уыцы фидыд: сунæтгонд уæд уæ алы нæлгоймаг дæр. ¹¹Лыг кæнут уæ буары уæнджы кæрон – уый уыдзæн æвдисæйнаг, Мæн æмæ уе 'хсæн фидыд кæй ис, уымæн. ¹²Алы лæппу дæр сунæтгонд хъуамæ æрцæуа йæ райгуырынаы æстæм бон – афтæ уæм уæд фæлтæрæй-фæлтæрмæ: хæдзары чи райгуырд, уый дæр, стæй дæ байзæддагæй чи нæу, фæлæ æцæгæлонæй æхцайæ кæй балхæдтай, уый дæр. ¹³Æнæмæнг

* ^{16:14} *Беэр-лахай-рои* – дзуттагау амоны «мæн Чи федта, уыцы Цардæгасы цъай».

** ^{17:1} *Æппæтхъомыс* – дзуттагау у «Эл-Шаддай».

сунæтгонд уæд, дæ хæдзары чи райгуырд, уый дæр, æмæ де 'хцайæ кæй балхæдтай, уый дæр. Афтæмæй Мæ фидыд уæ буарыл уыдзæни мыггагмæйы фидыд. ¹⁴Нæлгоймæгтæй сунæтгонд чи нæ уа – йæ буары уæнджы кæрон лыг кæмæн нæ уа, – уый хъодыгонд уыдзæн йæ адæмæй, уымæн æмæ фехæлдта Мæ фидыд». ¹⁵Хуыцау загъта Авраамæн: «Дæ ус Сарæйы ном нырæй фæстæмæ Сарæ нал уыдзæни, фæлæ Саррае. ¹⁶Æз ыл арфæ бафтаудзынæн, æмæ дын уымæй ратдынæн фырт; Æз ыл арфæ бафтаудзынæн, æмæ дзы рацæудзысты адæмтæ, рацæудзысты дзы адæмты паддзæхтæ». ¹⁷Авраам ныддæлгом, бахудт æмæ хинымæр загъта: «Ау, фондзыссæдзæдзыдæн ма фырт райгуырдыдæн? Дæс æмæ цыппарыссæдзæдзыд Саррае ма ныййардыдæн?» ¹⁸Авраам загъта Хуыцауæн: «Исмаил уæд та куы цæрид æмæ йыл Дæ арфæ куы уайд!» ¹⁹Фæлæ йын Хуыцау загъта: «Дæ ус Саррае дын ныййардыдæни фырт, æмæ йыл сæвæрдзынæ ном Исаак; Æз Исаакимæ, йæ фæстæ та йæ байзæддагимæ, сараздынæн æнусон фидыд. ²⁰Исмаилы тыххæй цы куырдыдтай, уый дæр фехъуыстон: Æз ыл æнæмæнг бафтаудзынæн Мæ арфæ, рацæудзæн ын бирæ зæнæг, æмæ йын тынг сбирæ кæндзынæн йæ байзæддаг; уымæй райгуырдысты дыуадæс æлдары; рауадздынæн дзы разгъды адæм. ²¹Фæлæ дын Саррае инназ, тæккæ ацафон, кæй ныййара, уымæ – Исаакимæ – сараздынæн Мæ фидыд». ²²Уыйадыл Хуыцау фæци Йæ ныхас Авраамимæ, æмæ йæ ныууагъта. ²³Авраам бавдæлд æмæ йæ фырт Исмаилæн, йæ хæдзары чи райгуырд æмæ йæ 'хцайæ кæй балхæдта, уыдонæн – йæ хæдзары æппæт нæлгоймæгтæн – тæккæ уыцы бон скодта сунæт, Хуыцау ын куыд загъта, афтæ. ²⁴Авраам сунæтгонд куы æрцыд, уæд ыл цыди нудæс æмæ цыппарыссæдз азы. ²⁵Йæ фырт Исмаилæн сунæт куы скодтой, уæд ыл цыдис æртындæс азы. ²⁶Авраам æмæ йæ фырт Исмаил сунæтгонд æрцыдысты уыциу бон. ²⁷Авраамимæ сунæтгонд æрцыдысты, йæ хæдзары чи райгуырд, æцæгæлон адæмæй æхцайæ кæй балхæдта – йæ хæдзары чи уыди, уыцы нæлгоймæгтæ сеппæт дæр.

18 СÆР

Уæдджытæ уæлæртмæй

¹Хуыцау та Авраамæ фæзынди Мамрейы тулдзбæлæсты цур, Авраам боны æнтæфы цатырмæ бахизæны куы бадтис, уæд. ²Авраам акаст æмæ уыны: æртæ лæджы лæууынц йæ акомкоммæ.

Куыддæр сæ ауыдта, афтæ цатырмæ бахизæнæй азгъордта сæ размæ, зæххы онг сын акуывта, ³Æмæ загъта: «Мæ паддзах! Кæд мæ дæ хорзæхы аккаг скодтай, уæд дæ цагъары рæзты ма ацу. ⁴Дон æрбахæсдзысты, уæ къæхтæ уын æрæхсдзысты, æмæ ацы бæласы бын суадзут уæ фæллад. ⁵Æз та æрбахæсдзынæн хæринаг, уæхи фæхъыртхъом кæндзыстут æмæ уый фæстæ цæудзыстут дарддæр; уымæн æмæ уæ цагъары рæзты у уæ фæндаг». Уыдон загътой: «Хорз, куыд зæгъыс, афтæ бакæн». ⁶Авраам атындыдта цатырмæ æмæ Саррæйæн загъта: «Рæвдздæр сызмæнт хыссæ хуыздæр ссады æртæ сатæйæ*, æмæ ракæн донгæндтæ». ⁷Авраам азгъордта рæгъаумæ, равзæрста родты хуыздæр, радта йæ фæсдзæуинмæ, æмæ йæ уый уайтæккæ ацæттæ кодта. ⁸Уый фæстæ Авраам къæдор, æхсыр æмæ роды фыд æрæвæрдта фынгыл; цалынмæ хордтой, уæдмæ Авраам бæласы бын лæууыди сæ уæлхъус. ⁹Уыдон æй бафарстой: «Кæм ис дæ ус Саррæ?» Авраам дзуапп радта: «Ам ис, цатыры». ¹⁰Хуыцау загъта: «Æз та дæм æнæмæнг æрцæудзынæн инназ ацафон, æмæ дæ ус Саррæйæн уыздæни лæппу». Саррæ та цатырмæ бахизæны лæууыд Йæ фæстæ, æмæ сæм хъуыста. ¹¹Авраам æмæ Саррæ уыдысты зæрæдтæ, цыди сыл бирæ азтæ, Саррæ сылгоймагау нæфæразгæ дæр нал кодта. ¹²Уымæ гæсгæ Саррæ бахудт æмæ хинымæр загъта: «Æз базæронд дæн, мæ сæрыхицау дæр зæронд у; уæд ма мæм ахæм амонд æнхъæлмæ кæсы?» ¹³Уæд Хуыцау загъта Авраамæн: «Цæуыл худы Саррæ æмæ цæмæн зæгъы: „Куы базæронд дæн, уæд ма мæ бон сывæллон ныййарын бауыздæни?“ ¹⁴Хуыцауæн йæ бон цы нæ бауа, ахæмæй исты ис? Æз инназ, ацафон, æрцæудзынæн дæумæ, æмæ Саррæйæн уыздæни лæппу». ¹⁵Саррæ та фыртæссæй нæ басаст æмæ загъта: «Æз нæ худтæн». Фæлæ Уый загъта: «Нæ, ды худтæ».

Авраам Содомы тыххæй хаты Хуыцаумæ

¹⁶Лæгтæ сыстадысты сæ фæндагыл ацæуынмæ æмæ акастысты Содомырæм; Авраам семæ рацыд афæндараст сæ кæнынмæ. ¹⁷Хуыцау загъта: «Æз цы саразынмæ хъавын, уый Авраамæй басусæг кæндзынæн, мыййаг? ¹⁸Авраамæй æнæмæнг рацæудзæни разагъды æмæ тыхджын адæм, æмæ йæ фæрцы зæххыл арфæгонд уыздысты æппæт адæмтæ. ¹⁹Æз æй уый тыххæй сæвзæрстон,

* 18:6 *Сатæ* – авд литры бæрц.

цæмæй йæ хъæбултæн æмæ йæ байзæддæгтæн бафæдзæхса йæ мæлæты фæстæ Хуыцауы фæндагыл цæуын, Хуыцауæн коммæгæсæй æмæ рæстæй цæрын, цæмæй Хуыцау Авраамæн ратта, зæрдæ йын цæмæй бавæрдта, уый». ²⁰Хуыцау загъта: «Содом æмæ Гоморраейæ тынг хъаст кæнынц, сæ тæригъæд æгæр уæззау у. ²¹Ныццауон æмæ фенон, Мæнмæ уыдоныл цы хъаст ссыди, сеппæт митæ дæр æцæгæй афтæ сты, æви нæ. Мæхæдæг æй сбæлвырд кæнон». ²²Лæгтæ араст сты уырдыгæй æмæ ацыдысты Содоммæ; Авраам ма уæддæр лæууыди Хуыцауы раз. ²³Авраам Æм бацыди хæстæгдæр æмæ загъта: «Ау, Ды тæригъæдджынимæ рæстгæнæджы дæр фесафдзынæ? ²⁴Уыцы сахары, чи зоны, дæс æмæ дыууиссæдз рæстгæнæджы ис. Ау, цы дæс æмæ дзы дыууиссæдз рæстгæнæджы ис, уыдоны сæраппонд Ды уыцы бынат нæ бахиздынæ? ²⁵Ды афтæ нæ бакæндзынæ – рæстгæнæджы нæ фесафдзынæ тæригъæдджынимæ, тæригъæдджынæн æмæ рæстгæнæгæн сæ адзал иу нæ уыздæни. Ды афтæ нæ бакæндзынæ! Æппæт зæххы Тæрхонгæнæг хæрам тæрхон рахæсдзæн, æви?» ²⁶Хуыцау загъта: «Кæд Содомы дæс æмæ дыууиссæдз рæстгæнæджы ссарон, уæд Æз уыдоны сæраппонд ныббардзынæн æппæт уыцы бынатæн». ²⁷Авраам дарддæр дзырдта: «Мæнæ æз рыг æмæ æртхутæгæй уæлдай нæ дæн, афтæмæй мæ ныфс бахастон Хуыцауимæ ныхас кæнынмæ: ²⁸Дæс æмæ дыууиссæдзы бæсты дзы фондз æмæ дыууиссæдз рæстгæнæджы куы разына, уæд уыцы фондзы тыххæй Ды æппæт сахар фесафдзынæ?» Хуыцау загъта: «Фондз æмæ дзы дыууиссæдз куы ссарон, уæд æй нæ фесафдзынæн». ²⁹Авраам дарддæр ныхас кодта Йæмæ: «Чи зоны дзы дыууиссæдз йеддæмæ нæ разына». Хуыцау загъта: «Нæ йæ фесафдзынæн дыууиссæдзы сæраппонд дæр». ³⁰Авраам загъта: «Ма смæсты уæд Хуыцау, æз цы зæгъдынæн, ууыл: æмæ дзы дæс æмæ ссæдз куы разына, уæд та?» Хуыцау загъта: «Нæ йæ фесафдзынæн, дæс æмæ дзы ссæдз куы разына, уæд дæр». ³¹Авраам та загъта: «Мæнæ æз мæ ныфс бахастон Хуыцауимæ ныхас кæнынмæ: ссæдз рæстгæнæджы дзы куы разына, уæд та?» Хуыцау загъта: «Нæ йæ фесафдзынæн ссæдзы сæраппонд дæр». ³²Уæд Авраам загъта: «Ма смæсты уæд мæ Паддзах, æз ма æрмæст иу ныхас зæгъдынæн: дæс дзы куы разына, уæд та?» Хуыцау загъта: «Нæ йæ фесафдзынæн уыцы дæсы сæраппонд дæр». ³³Уыйадыл Хуыцау фæци Йæ ныхас Авраамимæ æмæ ацыд; Авраам та æрбаздæхти сæхимæ.

19 СÆР

Содомы хæлд адæм

¹Дыууæ зæды Содоммæ æрбацыдысты изæры, Лот Содомы кулдуары цур куы бадги, уæд. Лот сæ федга, сыстади, рацыди сæ размæ æмæ сын зæххы онг акуывта йæ сæрæй. ²Лот загъта: «Мæ зынаргъ уазджытæ, табуафси, рацæут уæ цагъары хæдзармæ; цæхсдзыстут уæ къæхтæ, бахсæвиуат кæндзыстут, райсомæй та раджы сыстдзыстут æмæ ацæудзыстут уæ фæндагыл». Уыдон загътой: «Нæ, мах уынджы æхсæвиуат кæндзыстæм». ³Фæлæ сæм Лот афтæ зæрдиагæй æрхатыд, æмæ йæ фæдыл бацыдысты хæдзармæ. Лот сын æрцæттæ кодта хæринаг, сфыхта сын донгонд дзултæ, æмæ бахордтой. ⁴Уазджытæ нæма схуыссыдысты, афтæ Содомы сахары æппæт нæлгоймæгтæ, æрыгонæй зæрондмæ, иууылдæр æртыхстысты хæдзарыл, ⁵Хъæр кодтой Лотмæ, дзырдтой йын: «Дæумæ изæры чи æрцыд, уыцы адæймæгтæ кæм сты? Ракаен нæм сæ æмæ сыл нæхи аирхæфсæм». ⁶Лот йæ фæдыл дуар сæхгæдта, рацыди сæм æддæмæ, ⁷Æмæ сын загъта: «Ме 'фсымæртæ, ахæм æвирхъау ми ма бакæнут. ⁸Байхъусут-ма, мæнæн ис, нæлгоймаг чи нæма базыдта, дыууæ ахæм чызджы; фæлтау уыдоны рахондзынæн сымахмæ, æмæ уæ цы фæнды, уый сын бакæнут; æрмæст мæ хæдзармæ æрбацæуджытæн æвзæрæй мацы саразут, уымæн æмæ мæ хæдзары уазæг бакодтой сæхи». ⁹Фæлæ уыдон загътой: «Ахъуыдты у нæ фæндагæй». Æмæ ма сæ ныхасмæ бафтыдтой: «Кæс-ма йæм, æрцæуæггаг у, афтæмæй йæ махæн тæрхонгæнæгæй ныллæууын фæнды. Ныр мах дæуæн уыдонæй æвзæрдæр митæ бакæндзыстæм». Лæгдыхæй фæстæмæ ахæцыдысты Лотыл – хъуамæ асастайккой дуар. ¹⁰Фæлæ уыцы лæгтæ сæ къухтæ радардтой æддæмæ, Лоты бакодтой хæдзармæ æмæ дуар сæхгæдтой. ¹¹Дуары æдде цы адæм уыди, уыдоны та, чысылæй стырмæ, бакуырм кодтой, æмæ фыдæбонны хай фесты дуар агургæйæ.

Лот фæлыгъди Содомæй

¹²Уазджытæ Лотæн загътой: «Ам ма дын чи ис? Дæ сияхстæ, дæ фыртгæ, дæ чызджытæ кæнæ ма дын æндæр исчи сахары ис? Акæн сæ ацы бынатæй. ¹³Мах ацы бынат фесафдзыстæм, уымæн æмæ йыл Хуыцаумæ стыр хъаст ссыди, æмæ мах рарвыста йæ

фесафынмæ». ¹⁴Лот рацыд, йæ чызджыты йын чи хъуамæ ракуырдаид, йæ уыцы сияхсæгтæм æмæ сын загъта: «Сыстут æмæ ацæут ацы бынатæй: Хуыцау рæхджы фесафдзæн ацы сахар». Фæлæ йын уыдон йæ ныхæстæ хъазынмæ бамбæрстой. ¹⁵Боныцъæхтыл зæдтæ дзырдтой Лотæн, цæмæй фæтагъддæр кæна: «Рæвдздæр акæн ардыгæй дæ усы, демæ чи ис, дæ уыцы дыууæ чызджы, науæд фесафдзынæ ацы тæригъæдджын сахаримæ». ¹⁶Фæлæ Лот нæ тагъд кодта. Уæд уыцы дыууæ лæджы, Хуыцауы хорзæхмæ гæсгæ, ныххæцыдысты Лоты, йæ усы, йæ дыууæ чызджы къухтыл æмæ сæ ракодтой фæссахармæ. ¹⁷Сахар фæстæ куы аздад, уæд лæгтæй иу загъта: «Дæхи бахиз; фæстæмæ ма акæс, дæлвæзы макуы æрлæуу. Лидгæ кæн хохмæ, науæд фесафдзынæ». ¹⁸Фæлæ сын Лот загъта: «Нæ, мæ Падзах! ¹⁹Дæ цагъар Дæ цæсты сси аудыны аккаг; кæй мæ фервæзын кодтай, дæ уыцы хорзæх егъау у. Фæлæ хохмæ нæ бахæццæ уыдзынæн: бæллæх мæ æрæййафдзæни фæндагыл æмæ фесафдзынæн. ²⁰Дæлæ уыцы сахар дард нæу, бахæццæ йæм уыдзынæн, стæй гыщыл сахар у. Раттут мын уырдаем алидзыны бар, бынтон гыщыл сахар у – уым баззайдзынæн удæгасæй». ²¹Уый йын загъта: «Хорз, дæу афтæ фæнды, æмæ дын уый дæр сараздынæн: ды цы сахарæй зæггыс, уый нæ фесафдзынæн. ²²Рæвдздæр згъоргæ уырдаем; уымæн æмæ ды цалынмæ уырдаем бахæццæ уай, уæдмæ Мæ бон ницы бакæнын у». Уымæ гæсгæ йæ схуыдтой Сигор*. ²³Хуры скастмæ Лот бахæццæ Сигормæ. ²⁴Æмæ Хуыцау Содом æмæ Гоморраейыл уæларвтæй, къæвдайау, æркалдта судзгæ сондон. ²⁵Хуыцау фесафта уыцы сахартæ, æппæт дæлвæз, сахарты æппæт цæрджыты æмæ, уыцы зæххыл цы

бонны хай фесты дуар агургæйæ.

* 19:22 Сигор – дзуттагау у «Цоар», ныхасæн йæ уидаг у «гыщыл».

зайæгойтæ уыди, уыдон иууылдæр. ²⁶Фæлæ Лоты ус акасти фæстæмæ æмæ фестæди цæхдур. ²⁷Авраам сыстади сæумæйæ æмæ ацыди, Хуыцауы цур раздæр кæм лæууыд, уыцы ранмæ. ²⁸Уырдыгæй йæ цæст ахаста Содом æмæ Гоморраейыл, æппæт дæлвæзыл æмæ федта: пецай цæуæгау сау фæздæджы къуыбылæйттæ зæххæй цæуынц хæрдмæ. ²⁹Хуыцау уыцы дæлвæзы сахартыл Йæ азар куы рауагъта, уæд Йæ зæрдыл æрлæууыд Авраам. Æмæ Лот кæм цардис, уыцы сахартæ куы сæфта, уæд æй рарвыста, мæлæт кæдæм æрцыд, уырдыгæй.

Лот æмæ йæ чызджытæ

³⁰Лот рацыди Сигорæй йæ дыууæ чызгимæ æмæ æрцарди хохы, уымæн æмæ Сигоры царын нæ уæндыд. Æмæ йæ дыууæ чызгимæ царди лæгæты. ³¹Хистæр чызг загъта кæстæрæн: «Нæ фыд зæронд у; ам та нæй, æппæт зæххы æгъдаумæ гæсгæ нæ фарсмæ чи æрхуысса, ахæм нæлгоймаг. ³²Бавдæлæм æмæ нæ фыды барасыг кæнæм сæнæй, бацауæм æм хуыссæнмæ, æмæ нæ фыды фæрцы баззайдзæн нæ мыггаг». ³³Уыцы æхсæв сæ фыды фæрасыг кодтой сæнæй; бацыди хистæр чызг æмæ фæци йæ фыдимæ; фыд та нæ базыдта, чызг йæ цуры кæд схуыссыд æмæ кæд сыстад, уый. ³⁴Дыккаг бон хистæр чызг загъта кæстæрæн: «Ивгъуыд æхсæв æз фæдæн нæ фыдимæ. Ацы æхсæв дæр æй фæрасыг кæнæм сæнæй, ды йæм бацу хуыссæнмæ, æмæ нæ фыды фæрцы баззайа нæ мыггаг». ³⁵Уыцы æхсæв дæр сæ фыды фæрасыг кодтой сæнæй, бацыд æм кæстæр чызг, æмæ фæци йæмæ; фыд нæ базыдта, чызг йæ цуры кæд схуыссыд æмæ кæд сыстад, уый. ³⁶Лотæн йæ дыууæ чызджы дæр басывæрджын сты сæ фыдæй. ³⁷Хистæр чызг ныййардта лæппу æмæ йæ схуыдта Моав; уый у абоны моавæгты фыдæл. ³⁸Кæстæр чызг дæр ныййардта лæппу æмæ йæ схуыдта Бен-Амми. Уый у абоны аммонæгты фыдæл.

20 СÆР

Авраам æмæ Авимелех

¹Авраам уырдыгæй ацыди Негевмæ – хуссармæ, æмæ рæстæгмæ æрцарди Кадесæй Суры æхсæн. Æрцауæггагæй царди Герары. ²Уым йæ ус Сарраейы тыххæй загъта: «Мæ хо у». Уæд Герары падзах Авимелех арвыста æмæ Сарраейы æрбахуыдта йæхицæн. ³Æхсæвы фыны Авимелехмæ фæзынди Хуыцау æмæ йын загъта:

«Ды амæлдзынæ, цы сылгоймаджы æрбакодтай, уый тыххæй; уымæн æмæ йын мой ис». ⁴Авимелех та йæ 'мгæрон дæр не 'рцыд, æмæ уымæ гæсгæ загъта: «Мæ Падзах! Ау, Ды æназым адæмы фесафдзынæ? ⁵Авраам мын йæхæдæг куы загъта: „Мæ хо у“, æмæ Саррае дæр загъта: „Авраам ме 'фсымæр у“. Ацы хъуыддаджы ме 'фсарм у сыгъдæг, мæ къухтæ – æнаххос». ⁶Фыны йын Хуыцау загъта: «Де 'фсарм сыгъдæг кæй у, уый Æз зонын: Æз дæ бахызтон Мæ ныхмæ тæригъæд ракаенынæй; уымæ гæсгæ дæ нæ бауагътон Сарраемæ бавналын. ⁷Ныр та сылгоймаджы ратт йæ мойæн: уымæн æмæ йæ мой пехуымпар у: бакувдзæни дæу тыххæй, æмæ удагасæй баззайдзынæ. Сарраейы куы нæ раттай, уæд зон: дæхæдæг дæр æмæ дæ хæдзаронтæ иууылдæр амæлдзысты». ⁸Авимелех сыстад сæумæйæ, басидт йæппæт цагъартæм æмæ сын радзырдта æппæт уыцы ныхæстæ; æмæ уыдон тынг старстысты. ⁹Уый фæстæ Авимелех басидт Аврааммæ æмæ йын загъта: «Уый нын цы бакуыстай? Цы дын ракодтон æвзæрæй, æмæ мын мæхи дæр æмæ мæ падзахад дæр ахæм стыр тæригъæды бафтауай? Ды мын бакодтай, цы не 'мбæлы, ахæм ми». ¹⁰Авимелех бафарста Авраамы: «Уыцы хъуыддаг куы арæзтай, уæд дæм цы фæнд уыди?» ¹¹Авраам дзуапп радта: «Æз мæхицæн загътон: „Ацы ран Хуыцауæй нæ тæрсынц – мæ усы тыххæй мæ амардзысты“. ¹²Саррае æцæгæйдæр мæ хо у – мæ фыды чызг, æрмæст мадæй хицæнтæ стæм; æмæ сси мæ ус. ¹³Хуыцау мæнæн мæ фыды хæдзарæй фæцауын куы бафæдзæхста, уæд æз Сарраейæн загътон: „Ахæм хорзы мын бацу, æмæ кæдæмфæнды бафтæм, уым алы ран дæр мæнæй дзур: ‘Авраам ме 'фсымæр у’“. ¹⁴Уæд Авимелех æртардта фысвос æмæ стуртæ, æркодта нæлгоймаг æмæ сылгоймаг цагъартæ æмæ сæ радта Авраамæн; радта йын йæ ус Сарраейы дæр. ¹⁵Авимелех Авраамæн загъта: «Дæ разы ис мæ зæхх; кæм дæ фæнды, уым цар». ¹⁶Авимелех Сарраейæн дæр загъта: «Æз де 'фсымæрæн дæттын мин сиклы* æвзист, дæ хæстæджыты æмæ сеппæты раз дæр раст кæй дæ, уымæн æвдисæйнагæн». ¹⁷Авраам бакуыфта Хуыцаумæ, æмæ Хуыцау сдзæбæх кодта Авимелехы, стæй йæ усы, йæ цагъар сылгоймæгты, æмæ сын рацыди зæнæг; ¹⁸Уымæн æмæ Авраамы ус Сарраейы тыххæй Хуыцау Авимелехы хæдзары алы сылгоймаджы дæр фæкодта æнæзæнæг.

* 20:16 *Сикл* у 11,5 граммы бæрц.

21 СÆР

Исаакы райгуырд

¹Хуыцау куыд загъта, афтæ Йе 'ргом раздæхта Сарраемæ, æмæ йын радта, зæрдæ цæмæй бавæрдта, уый. ²Саррае басывæрджын, æмæ Хуыцау Авраамæн кæдмæ загъта, уыцы æмгъуыдмæ Авраамæн йæ зæронды бонты ныййардта фырт. ³Саррае йын кæй ныййардта, йæ уыцы фыртыл Авраам сæвæрдта ном Исаак*. ⁴Исаакыл аст боны куы рацыд, уæд ын Авраам скодта сунæт, Хуыцау ын куыд бафæдзæхста, афтæ. ⁵Йæ фырт Исаак куы райгуырд, уæд Авраамыл цыдис фондзыссæдз азы. ⁶Саррае загъта: «Хуыцау мæ бафсæста цинаей, æмæ мæн тыххæй чидæриддæр фехъуса, уый цин кæндзæни мемæ». ⁷Саррае ма йæ ныхасмæ бафтыдта: «Чи загътаид Авраамæн, æмæ Саррае сывæллонæн дзидзи дардзæни! Фæлæ йын æз йæ зæронды бонты ныййардтон фырт».

⁸Сывæллон рахъомыл, æмæ йæ риуæй баиртæстой; Исаакы кæй баиртæстой, уый фæдыл Авраам скодта стыр куывд. ⁹Саррае фелта, мысыраг ус Агар Авраамæн кæй ныййардта, уыцы лæппу Исаакыл кæй худы, уый. ¹⁰Æмæ загъта Авраамæн: «Фæсур ацы цагъар сылгоймаджы æмæ йæ лæппуйы, уымæн æмæ ацы цагъар сылгоймаджы лæппуйæн мæ лæппу Исаакимæ сæ фыды бынтæй хай нæ уыздæн». ¹¹Уыцы ныхæстæ Авраамæн тынг фæхъыг сты, уымæн æмæ Исмаил йæ фырт уыди. ¹²Фæлæ Хуыцау загъта Авраамæн: «Лæппуйыл æмæ цагъар сылгоймагыл ма хъыг кæн; Саррае дын цыдæриддæр зæгъа, уымæ байхъус: уымæн æмæ дæ байзæддæгтæ Исаакæй рацæудзысты. ¹³Цагъар сылгоймаджы лæппуйæ дæр Æз рауадздынæн адæм – уымæн æмæ дæ байзæддаг у». ¹⁴Авраам дыккаг бон сыстади раджы, райста дзул, доны лалым æмæ сæ радта Агармæ; сæвæрдта йын сæ йе уæхсчытыл æмæ йæ арвыста йæ сывæллонимæ. Агар ацыд æмæ фæдзæгъæл Вирсавийы æдзæрæг быдыры. ¹⁵Уæдмæ лалымы дон нал баззад, æмæ лæппуйы ныууагъта къудзийы бын. ¹⁶Йæхæдæг та ацыд иуцасдæр, фат цас атаха, уый бæрц, æмæ уым сбадти. Уымæн æмæ загъта: «Лæппу куыд мæлдзæн, уый фенын мæ нæ фæнды». Сбадти лæппумæ дæрдзæф, æрдиаг самадта æмæ хъæлæсыдзагæй куыдта. ¹⁷Хуыцау

* 21:3 *Исаак* – дзуттаг æвзаджы амоны «цин кæнын», «худын».

фехъуыста лæппуйы кæуын, æмæ Хуыцауы зæд уæлæрвтæй æрдзырдта Агармæ: «Цы дыл æрцыд, Агар? Ма тæрс; лæппу кæм ис, уырдыгæй йын Хуыцау фехъуыста йæ кæуын. ¹⁸Марадз, сыстын кæн лæппуйы æмæ йын ныххæц йæ къухыл; Æз уымæй стыр адæм рауадздынæн». ¹⁹Хуыцау байгом кодта Агары цæстытæ, æмæ Агар фелта цъай донимæ; ацыди, байдзаг кодта лалым, æмæ лæппуйæн радта дон. ²⁰Хуыцау лæппуйы нæ ныууагъта; Исмаил ралæг, æмæ æрцард æдзæрæг быдыры, сси хорз фатахсæг; ²¹Царди Фараны æдзæрæг быдыры; йæ мад ын ус æрхаста Мысыры бæстæйæ.

Авраамы æмæ Авимелехы бадзырд

²²Уыцы рæстæг Авимелех йе 'фсады хицау Фихолимæ загъта Авраамæн: «Ды цыдæриддæр ма аразай – Хуыцау дын æххуысгæнæг у; ²³Æмæ мын ныр Хуыцауы раз расомы кæн, мæнгардæй кæй нæ рацæудзынæ нæдæр мæныл, нæдæр мæ хæдзарыл, нæдæр мæ байзæддæгтыл; æз дæуыл куыд аудыдтон, афтæ ды дæр кæй аудзынæ мæныл, стæй æрцæуæггаг цы бæстæйыл дæ, ууыл». ²⁴Авраам загъта: «Сомы кæнын». ²⁵Фæлæ Авраам Авимелехæн бауайдзæф кодта, Авимелехы цагъартæ дзы цы доны цъай байстой, уый тыххæй. ²⁶Авимелех загъта: «Афтæ чи бакодта, æз уый нæ зоннын, Ды мын ницы загътай, æмæ суанг абонмæ уыцы хабар нæ фехъуыстон». ²⁷Авраам æрбатардта фысвос, стуртæ, радта сæ Авимелехæн, æмæ сарæзтой бадзырд. ²⁸Авраам фысты дзугæй рахицæн кодта авд далысы. ²⁹Авимелех бафарста Авраамы: «Ды сæрмагондæй кæй рахицæн кодтай, уыцы авд далысы ам цæмæн хъæуынц?» ³⁰Авраам дзуапп радта: «Ацы авд далысы айс мæ къухæй, уыцы цъай æз кæй скъахтон, уымæн æвдисæйнагæн». ³¹Уымæ гæсгæ ацы бынат схуындæуыди Вирсави*; уымæн æмæ сæ дыууæ

* 21:31 *Вирсави* – дзуттагау у «Бæр-Шева», амоны «Сомыйы цъай».

дæр ам расомы кодтой. ³²Вирсавийы бадзырд куы сарæзтой, уæд Авимелех æмæ йе 'фсады хицау Фихол ацыдысты æмæ æрбаздæхтысты филистимаг зæхмæ. ³³Авраам Вирсавийы ныссагъта тамариск*, æмæ ссардта Дунедарæджы, æнусон Хуыцауы ном. ³⁴Авраам филистимаг зæххыл дзæвгар фæцарди æрцæуæггагæй.

22 СÆР

Хуыцау фæлвары Авраамы

¹Уыцы цауты фæстæ Хуыцау фæлвæрдта Авраамы æмæ йын загъта: «Авраам!» Авраам дзуапп радта: «Мæнæ дæн». ²Хуыцау загъта: «Дæ иунæг уарзон фырт Исааки акæн, ацу Морияйы зæхмæ, æмæ дын Æз уым цы хох бацамонон, ууыл æй иууылсудзинаг нывондæн æрхæсс». ³Авраам сыстади райсомæй раджы, саргъ сæвæрдта йæ хæрæгыл, йæ цумагæнæн лæппутæй дыууæйы æмæ йæ фырт Исааки акодта йемæ, ныссаста сугтæ нывонд басудзынæн æмæ араст, Хуыцау ын цы бынат бацамыдта, уырдаем. ⁴Æртыккаг бон Авраам акаст æмæ дæрдзæфæй суыдта уыцы бынат. ⁵Уæд йæ цумагæнæн лæппутæн загъта: «Сымах ам баззайут хæрæгимæ; æз æмæ мæ лæппу та ацæудзыстæм уырдаем, бакувдзыстæм Хуыцаумæ æмæ уæм æрыздæхдзыстæм». ⁶Авраам райста сугтæ нывонд басудзынæн, сæвæрдта сæ йæ фырт Исааки æккой; йæхæдæг та йемæ айста зынг æмæ кард, æмæ сæ дыууæ дæр ацыдысты. ⁷Исаак йæ фыд Авраамæн загъта: «Мæ фыд!» Авраам дзуапп радта: «Хъусын дæм, мæ хъæбул». Исаак бафарста: «Мæнæ нæм зынг æмæ сугтæ ис, уæд иууылсудзинаг нывондæн та уæрыкк кæм ис?» ⁸Авраам дзуапп радта: «Хуыцау Йæхицæн самал кæндзæни уæрыкк иууылсудзинаг нывондæн, мæ хъæбул». Æмæ сæ дыууæ дæр цыдысты дарддæр. ⁹Хуыцау ын цы бынат бацамыдта, уырдаем куы бахæццæ сты, уæд Авраам уым сарæзта нывондхæссæн, самадта йыл сугтæ, сбаста йæ фырт Исааки æмæ йæ æрæвæрдта нывондхæссæныл, сугты уæлæ. ¹⁰Авраам радардта йæ къух æмæ райста кард йæ фыртты сæргæвдынмæ. ¹¹Фæлæ йæм Хуыцауы зæд æрдзырдта уæларвæй: «Авраам! Авраам!» Авраам дзуапп радта: «Мæнæ дæн». ¹²Зæд загъта: «Дæ къух ма æртасæд дæ хъæбулмæ æмæ йын мацы бакæн;

* 21:33 *Тамариск* – бæласы мыггаг, йæ къалиутæ вæййынц сæрдæй-зымæгæй цъæх.

ныр Æз зонин: ды тæрсыс Хуыцауæй, уымæн æмæ Мын нæ бавгъау кодтай дæ иунæг хъæбулы». ¹³Авраам схæцыд йæ цæстытыл; кæсы æмæ къутæрты йæ сыкъатæй ныссуйтæ фыс. Авраам ацыд, æрбакодта фысы æмæ йæ иууылсудзинаг нывондæн æрхаста йæ фырты бæсты. ¹⁴Авраам уыцы бынат схуыдта Йахве-ире*. Уымæ гæсгæ абон дæр дзурынц: «Хуыцауы хохыл сбæлвырд уыдзæни». ¹⁵Хуыцауы зæд Аврааммæ дыккаг хатт æрдзырдта уæларвæй: «¹⁶Сомы кæнын Мæхицæй, зæггы Хуыцау, ды уыцы хъуыддаг кæй сарæзтай – дæ иунæг фырты кæй нæ бавгъау кодтай, ¹⁷Уый тыххæй Æз дæуыл æнæмæнг бафтаудзынæн Мæ бирæ арфæтæ, уæларвон стъалытау æмæ денджызы былыл змисау сбирæ кæндзынæн дæ байзæддæгты; се знæгты сахартæ уыдоны бауыдзысты. ¹⁸Ды Мæнæн коммæгæс кæй разындтæ, уый тыххæй дæ байзæддæгты фæрцы зæххыл арфæгонд уыдзысты æппæт адæмтæ». ¹⁹Авраам æрыздæхт йæ цумагæнæн лæппутæм, æмæ иумæ ацыдысты Вирсавимæ; æмæ Авраам царди Вирсавийы.

Нахоры фырттæ

²⁰Уыцы цауты фæстæ Авраамæн фехъусын кодтой: «Милкæ дæр де 'фсымæр Нахорæн ныййардта фырттæ: ²¹Хистæр фырт Уцы, Уцы æфсымæр Бузы æмæ Кемуилы – Арамы фыды, ²²Кеседы,

* 22:14 *Йахве-ире* – дзуттагау амоны «Хуыцау самал кæндзæн».

Хазойы, Пилдашы, Идлафы æмæ Вафуилы». ²³ Авраамы æфсы-мæр Нахорæн Милкæ ныййардта ацы аст фыргты. Вафуилæй райгуырди Ревеккæ. ²⁴ Йæ ном Реумæ кæмæн уыд, йæ уыцы номылус дæр ныййардта Тевахы, Гахамы, Тахашы æмæ Маахы.

23 СÆР

Сарраейы мæлæт

¹ Сарраæ æдæппæт фæцарди сæдæ дыууын авд азы – ахæм у Сарраейы цардвæндаг. ² Сарраæ амарди Кириаф-Арбайы, ныртæккæйы Хевроны, Ханааны зæххыл. Авраам æрцыди, фæрыст æмæ фæкуыдта Сарраейыл. ³ Уый фæстæ Авраам фæуагъта йæ марды æмæ Хеты байзæддæгтæн загъта: ⁴ «Æз сымахмæ æрцæуæггаг æмæ рæстæгмæ цæраг дæн. Ингæнваг мын раттут уæ зæххæй, æмæ дзы баныгæнон мæ марды». ⁵ Хеты байзæддæгтæ Авраамæн дзуапп радтой: ⁶ «Байхъус нæм, нæ хицау, ды тыхджын æмæ кадджын лæг дæ не 'хсæн, æлдар Хуыцауæй. Дæ марды бавæр нæ зæппæдзты тæккæ хуыздæры. Махæй дын дæ усы баныгæнынæн бынат ни-чи бавгъау кæндзæн». ⁷ Авраам сыстад æмæ уыцы зæххы адæмæн, Хеты байзæддæгтæн, акуывта ныллæг, ⁸ Æмæ сын загъта: «Кæд мæ усы мард бавæрон, ууыл разы стут, уæд мæм байхъусут, æмæ мæн тыххæй æрхатут Цохары фырт Ефронмæ, ⁹ Цæмæй мын рауæй кæна йæ Махпелæйы лæгæт – йæ быдыры кæрон цы лæгæт ис, уый. Сымах нын ут æвдисæнтæ, æмæ мын æй æмбæлгæ аргъыл раттæд уæлмæрдтæн». ¹⁰ Ефрон та бадти Хеты байзæддæгты æхсæн, æмæ Авраамæн дзуапп радта, йæ сахары кулдуармæ Хеты байзæддæгтæй чи æрцыд, уыдон æй сеппæт дæр куыд хъусой, афтæ: ¹¹ «Нæ, ме 'лдар, байхъус мæм. Æз дын дæттын быдыр æд лæгæт, дæттын дын сæ мæ адæмы фыртты раз. Бавæр дзы дæ марды». ¹² Авраам сæрæй акуывта уыцы зæххы адæмæн, ¹³ Æмæ йæ иууылдæр куыд хъусой, афтæ Ефронæн загъта: «Бæргæ, куы мæм байхъусис. Дæ быдыры тыххæй дын дæттын æхца; айс зæххы аргъ, цæмæй дзы бавæрон мæ марды». ¹⁴ Ефрон дзуапп радта Авраамæн: ¹⁵ «Байхъус мæм, ме 'лдар. Зæххæн йæ аргъ у æвзисты цыппарсæдæ сиклы – уый мæнæн æмæ дæуæн цы у? Баныгæн дæ усы». ¹⁶ Авраам сразы Ефронимæ, æмæ йын сбарста, Ефрон ын Хеты байзæддæгты раз цас загъта, уый бæрц – цыппарсæдæ сиклы æвзист – сæудæджерты барæнæй. ¹⁷ Афтæмæй Ефронæн Мамремæ

хæстæг, Махпелы, цы зæхх æмæ лæгæт уыди, стæй быдыры æмæ йæ арæныл цы бæлæстæ уыдис, ¹⁸ Уыдон иууылдæр баисты Авраамы; сахары кулдуармæ Хеты байзæддæгтæй чи æрцыд, уыдон сеппæт дæр уыдысты æвдисæнтæ. ¹⁹ Уый фæстæ Авраам йæ ус Сарраейы баныгæдта Махпелы быдыры лæгæты, ханаанæг зæххыл – ныртæккæ Хеврон чи хуыйны, уыцы Мамремæ хæстæг. ²⁰ Афтæ Хеты байзæддæгты быдыр æмæ лæгæт уæлмæрдтæн баисты Авраамы.

24 СÆР

Исаак æмæ Ревеккæ

¹ Авраам тынг базæронд, йæ алы хъуыддаджы дæр ыл Хуыцау æфтыдта Йæ арфæ. ² Йæ хæдзар æнæхъæнæй дæр кæй бæрны уыдис, йæ уыцы цагъарæн Авраам загъта: «Дæ къух æрæвæр мæ сины рæбын*, ³ Æмæ мын расомы кæн Дунедарæгæй, уæлæрвты Хуыцауæй æмæ зæххы Хуыцауæй, æз кæй æхсæн цæрын, уыцы ханаанæгты чызджытæй мæ фыртæн ус кæй нæ ракурдзынæ, уый тыххæй. ⁴ Фæлæ кæй ацæудзынæ мæ райгуырæн зæхмæ, мæ хиуæттæм, æмæ уырдыгæй кæй æркæндзынæ ус мæ фырт Исаакæн». ⁵ Цагъар æй бафарста: «Чи зоны, уыцы чызджы ацы зæхмæ мемæ цæуын нæ бафæнда; уæд ды цы зæххæй рацыдтæ, дæ фыргты дын фæстæмæ уырдаем хъуамæ фæкæнон?» ⁶ Авраам дзуапп радта: «Нæ, мæ фыргты фæстæмæ уырдаем мацыхуызы акæн. ⁷ Мæ фыды хæдзарæй æмæ мæ райгуырæн зæххæй мæн Чи ракодта, мемæ Чи дзырдта æмæ мын афтæ Чи расомы кодта: „Ацы зæхх ратдзынæн дæ байзæддæгтæн“, уыцы Дунедарæг, уæлæрвты Хуыцау, дæ разæй арвитдзæн Йæ зæды, æмæ ды уырдыгæй æркæндзынæ ус мæ фыртæн. ⁸ Кæд чызджы демæ цæуын нæ бафæнда, уæд сæрибар уыдзынæ мæ ацы сомыйæ; æрмæст мæ фыргты фæстæмæ уырдаем мауал акæн». ⁹ Цагъар йæ къух æрæвæрдта йæ хицау Авраамы си-ны рæбын æмæ ард бахордта, афтæ кæй бакæндзæн, уый тыххæй. ¹⁰ Цагъар йæ хицауы теутæй йемæ атардта дæс, æмæ араст. Йемæ райста йæ хицауы алыхуызон хæзнатæ æмæ ацыд Арам-Нахараим-мæ**, Нахоры сахармæ. ¹¹ Изæрмæ хæстæг, сылгоймæгтæ дон хæссынмæ куы фæцæуынц, уыцы рæстæг Авраамы цагъар фæссахар

* 24:2 Рагон дзуттаг ардбахæрд.

** 24:10 *Арам-Нахараим* – Месопотамийы æндæр ном.

цъайы цур теуаты схуыссын кодта сæ уæрджытыл, ¹²Æмæ загъта: «Дунедарæг, ме 'лдар Авраамы Хуыцау! Абон мын ратг æнтыст, ме 'лдар Авраамы Дæ хорзæхæй æнæхай ма фæкæн. ¹³Мæнæ æз лæууын суадоны цур, æмæ сахары чызджытæ цæудзысты дон æвгæнынмæ. ¹⁴Æз уыдонæй афтæ кæмæн зæгъон: „Æркбул-ма кæн дæ дурын, æмæ æз дон баназон“, æмæ чи зæгъа: „Баназ, æз дын дæ теутатæн дæр бадардзынæн дон“, – уый уыздæни, Дæ цагъар Исаакæн кæй снысан кодтай, уыцы чызг. Æз афтæмæй базондзынæн, Ды ме 'лдарыл Дæ хорзæх кæй æруагътай, уый». ¹⁵Цагъар йæ куывд нæма фæци, афтæ йе уæхскыл дурынимæ рацыд Вафуилы чызг Ревеккæ. Вафуил уыдис Авраамы æфсымæр Нахоры æмæ йæ ус Милкæйы фырт. ¹⁶Чызг бакастæй уыди тынг рæсугъд, нæлгоймаг чи нæма базыдта, ахæм. Ревеккæ æрхызти суадонмæ, байдзаг кодта йæ дурын æмæ фæцæйцыд. ¹⁷Уæд цагъар азгъордта йæ размæ æмæ загъта: «Дæ хорзæхæй, æри-ма, дæ дурынæй дон аназон». ¹⁸Чызг загъта: «Баназ, ме 'лдар», æмæ йæ дурын уайтæккæ æруагъта йæ къухмæ, æмæ йын радта дон. ¹⁹Цагъар дон куы банызта, уæд ын чызг загъта: «Æз дæ теутатæн дæр æвгæндзынæн, цалынмæ сæ дойны суадзой, уæдмæ». ²⁰Æмæ йæ дурыны дон уайтагъд ныккалдта фосæн дондарæн бæлæгъты, ногæй та азгъордта цъайæ дон исынмæ; афтæмæй йын йеппæт теутатæн дæр сиса дон. ²¹Цагъар та йæм дисгæнгæ каст æнæдзургæйæ; фæндыд æй базонын, Хуыцау ын йæ фæндаг фæрæстмæ кодта æви нæ. ²²Теутатæ дон куы банызтой, уæд цагъар сиса æмæ чызгæн балæвар кодта сиклы æмбисы уæзæн сыгъзæрин цæг фындзыл дарынæн, дæс сиклы уæзæн дыууæ сыгъзæрин цонгдарæны, ²³Æмæ йæ бафарста: «Зæгъ-ма мын: кæй чызг дæ? Дæ фыды хæдзары нын æхсæвиутатæн бынат разындызæни?» ²⁴Чызг ын дзуапп радта: «Æз дæн, Милкæ Нахорæн кæй ныййардта, йæ уыцы фырт Вафуилы чызг». ²⁵Чызг ма йæ ныхасмæ бафтыдта: «Махмæ хъæмп æмæ холлагæн ныккæнæн дæр нæй, ис нæм бынат æхсæвиутатæн дæр». ²⁶Уæд цагъар æрхауд йæ зонгуытыл æмæ кад скодта Хуыцауæн: ²⁷«Арфæгонд у Дунедарæг, ме 'лдар Авраамы Хуыцау; Уый ме 'лдарыл ауды æмæ йыл у иузæрдион. Уымæн æмæ Хуыцау мæн комкоммæ æрхуыдта ме 'лдары æфсымæры хæдзармæ». ²⁸Чызг азгъордта сæхимæ æмæ æппæт уыдæтты тыххæй радзырдта йæ мадæн. ²⁹Ревеккæйæн уыдис æфсымæр, йæ ном – Лаван. Лаван уыцы адæймагмæ атындзыдта суадоны цурмæ: ³⁰Йæ хойы къухы

федта фындзылдаргæ цæг æмæ цонгдарæнтæ, стæй ма йын Ревеккæ радзырдта, уыцы адæймаг ын цы загъта, уый. Лаван уыцы адæймагмæ куы æрбацыд, уæд æй йæ теутимæ баййæфта суадоны цур. ³¹Лаван ын загъта: «Мидæмæ рацу, Хуыцауæй арфæгонд лæг. Уынджы цæмæн лæууыс? Æз дын æрцæттæ кодтон уат, стæй бынат дæ теутатæн». ³²Æмæ уыцы адæймаг бацыди сæ хæдзармæ. Теутатæн систой сæ сæргътæ, радтой сын хъæмп æмæ холлаг; лæгæн æмæ йе 'мбæлцæттæн та – дон сæ къæхгæ цæхсынæн. ³³Æрæвæрдтой фынг, фæлæ уыцы лæг загъта: «Цалынмæ мæ хабар радзурон, уæдмæ нæ бахæрдзынæн». Лаван ын загъта: «Дзургæ кæн». ³⁴Æмæ райдыдта дзурын: «Æз Авраамы цагъар дæн. ³⁵Хуыцау рæдауæй стыр арфæ бафтыдта ме 'лдарыл, æмæ ме 'лдар схъæзддыг. Хуыцау ын радта фысвос æмæ стуртæ, теутатæ æмæ хæрджытæ, æвзист æмæ сыгъзæрин, нæлгоймаг æмæ сылгоймаг цагъартæ. ³⁶Ме 'лдары ус Саррæ зæрондæй йæ мойæн ныййардта фырт, æмæ ме 'лдармæ цыдæриддæр ис, уый радта йæ уыцы фыртæн. ³⁷Ме 'лдар мын ард бахæрын кодта, æмæ загъта: „Æз кæй зæххыл цæрын, уыцы ханаанæгты чызджытæй мæ фыртæн ус ма ракур. ³⁸Фæлæ ацу мæ фыды хæдзармæ – мæ хиуæттæм, æмæ мæ фыртæн ус æркæн“. ³⁹Æз ме 'лдары бафарстон: „Уыцы чызг мемæ куы нæ рацæуа, уæд та?“ ⁴⁰Уый мын загъта: „Æз коммæгæс Кæмæн дæн, уыцы Хуыцау демæ арвитдæн Йæ зæды, дæ балц фæрæстмæ уыздæн, æмæ мæ фыртæн æрхондзынæ ус мæ хиуæттæй æмæ мæ фыды хæдзарæй. ⁴¹Мæ хæстæджытæм куы ацæуай, æрмæст уæд суæгъд уыздынæ, мæнæн цы сомы ракодтай, уымæй; уыдон дын чызг куы нæ радтой, уæд суæгъд уыздынæ дæ сомы йæ“. ⁴²Æз абон суадонмæ куы бахæццæ дæн, уæд загътон: „Дунедарæг, ме 'лдар Авраамы Хуыцау! Кæд Дæуæн фæндиаг у, æмæ æз цы балцы рацыдтæн, уый фæрæстмæ уа, ⁴³Уæд æз ныртæккæ лæууын суадоны цур, æмæ дон æвгæнынмæ чызг куы рацæуа æмæ йын куы зæгъон: ‘Дæ хорзæхæй, æри-ма, дæ дурынæй дон аназон’, ⁴⁴Æмæ мын куы зæгъа: ‘Баназ, æз ма дын дæ теутатæн дæр бадардзынæн’, уæд уый уыздæни, Хуыцау ме 'лдары фыртæн усæн кæй снысан кодта, уыцы чызг“. ⁴⁵Хинымæр мæ куывд нæма фæдæн, афтæ рацыди Ревеккæ йæ дурынимæ йе уæхскыл, уырдыджы æруад суадонмæ æмæ сæвгæдта дон. Æз ын загътон: „Дæ хорзæхæй, æри-ма, дон аназон“. ⁴⁶Чызг уайтагъд йæ дурын æрিস-та йе уæхскæй æмæ загъта: „Баназ, æз дын дæ теутатæн дæр бадар-

дзынæн“. Æз дæр банызтон, æмæ теуаты дæр бафсæста донæй.
⁴⁷ Æз æй бафарстон: „Кæй чызг дæ?“ Загъта мын: „Милкæ Нахорæн кæй ныййардта, йæ уыцы фырт Вафуилы чызг“. Уæд ын йæ фындзыл æрцауыгътон хъусцæг, йæ цæнгтыл ын бафтыдтон цонгдарæнтæ.
⁴⁸ Уый фæстæ æрхаудтæн мæ зонгуытыл, æмæ бузныг загътон Хуыцауæн. Арфæ ракодтон Дунедарæгæн, ме 'лдар Авраамы Хуыцауæн – Уый мæ комкоммæ æркодта ардæм, цæмæй ме 'лдары æфсымæры чызджы ракурон ме 'лдары фыртæн.
⁴⁹ Уæдæ уæ кæд ме 'лдарæн аргъ скæнын фæнды æмæ йын хорзæх уæ зæрды ис, уæд мын æй зæгъут; кæд нæ, уæд æз ацæудзынæн рахызрдæм кæнæ галиуырдаем». ⁵⁰ Лаван æмæ Вафуил дзуапп радтой: «Уыцы хъуыддаг Хуыцауæй у; махæн нæ бон æвзæрæй дæр æмæ хорзæй дæр ницы зæгъын у. ⁵¹ Ревеккæ мæнæ дæ разы ис; акæн æй æмæ ацу. Хуыцауы куыд бафæндыд, афтæ суæд де 'лдары фыргы ус». ⁵² Авраамы цагъар уыцы ныхæстæ куы фехъуыста, уæд Хуыцауæн æркуывта зæххы онг. ⁵³ Уый фæстæ систа дарæс, æвзист æмæ сыгъзæрин дзаумæттæ æмæ сæ радта Ревеккæйæн; йе 'фсымæрæн æмæ йын йæ мадæн дæр радта зынаргъ лæвæрттæ. ⁵⁴ Цагъар æмæ йе 'мбæлццæттæ хордгой, нуæзтой, æмæ æхсæвы дæр баззадысты уым. Дыккаг бон сыстадысты сæумæйæ. Цагъар загъта: «Ауадзут мæ ме 'лдармæ». ⁵⁵ Ревеккæйы æфсымæр æмæ йын мад загътой: «Чызг ма немæ дæс боны уæд дæр баззайæд; уый фæстæ ацæудзæн». ⁵⁶ Фæлæ цагъар загъта: «Хуыцау фæрæстмæ кодта мæ фæндаг, æмæ мæ мауал уромут. Мæ фæндагыл мæ ауадзут, æмæ ацæуон ме 'лдармæ». ⁵⁷ Уыдон загътой: «Басидæм чызгмæ æмæ йæ бафæрсæм». ⁵⁸ Басидтысты Ревеккæмæ æмæ йæ бафарстой: «Ацы адæймагимæ ацæудзынæ?» Ревеккæ загъта: «Ацæудзынæн». ⁵⁹ Æмæ ауагътой сæ хо Ревеккæйы йæ дыджызæимæ æмæ Авраамы цагъары йæ адæмимæ. ⁶⁰ Ревеккæйæн загътой арфæйы ныхæстæ: «Нæ хо! Дæуæй райгуыраент мингай минтæ, дæ байзæддæгты бауæнт се знæгты сартæ». ⁶¹ Ревеккæ æмæ йæ лæггадгæнæг сылгоймæгтæ сбадтысты теуатыл æмæ ацыдысты уыцы адæймаджы фæдыл. Афтæ Авраамы цагъар акодта Ревеккæйы æмæ араст йæ фæндагыл. ⁶² Исаак æрцыди Беэр-лахай-роймæ, уымæн æмæ царди Негевы – хуссайраг зæххы. ⁶³ Исаак изæрæй рацыди быдырмæ, æмæ аныгъуылди хъуыдыты. Кæсы æмæ æрбацæуынц теуатæ. ⁶⁴ Ревеккæ акаст, суыдта Исаакы, æрхызт теуайæ ⁶⁵ Æмæ бафарста цагъары:

«Быдыры нæ размæ цы адæймаг рацæуы, уый чи у?» Цагъар загъта: «Ме 'лдар у». Уæд Ревеккæ райста æмбæрзæн æмæ йæ æрæппæрста йæ уæлæ. ⁶⁶ Цагъар Исаакæн радзырдта, цы сарæзта, æппæт уыдæттæ. ⁶⁷ Исаак Ревеккæйы бахуыдта йæ мад Саррæйы цатырмæ, æмæ Ревеккæ сси йæ ус. Исаак æй бауарзта, æмæ йæ зæрдæ барухс мады зианы фæстæ.

25 СÆР

Авраамы дарддæры цард

¹ Авраам ноджы æрхаста ус, йæ ном – Хеттурæ. ² Уый Авраамæн ныййардта Зимраны, Иокшаны, Меданы, Маданы, Ишбакы æмæ Шуахы. ³ Иокшанæн райгуырдысты Шева æмæ Дедан. Деданы фыртæ: Ашурим, Летушим æмæ Леумим. ⁴ Маданы фыртæ: Ефа, Ефер, Ханох, Авида æмæ Елдага. Уыдон иууылдæр сты Хеттурæйы байзæддæгтæ. ⁵ Аврааммæ цыдæриддæр уыдис, уый радта Исаакæн. ⁶ Авраам цалынмæ удæгас уыдис, уæдмæ йæ номылуыстыты лæппутæн ракодта лæвæрттæ, æмæ сæ йæ фырт Исаакæй арвыста скæсæнмæ – скæсæйнаг зæхмæ.

Авраамы мæлæт

⁷ Авраам æдæппæт фæцарди сæдæ æвдай фондз азы. ⁸ Бирæ фæцæрыны фæстæ скодта фæстаг улæфт, амард тынг зæрондæй, цардæй æфсæстæй æмæ аивгъуыдта йæ фыдæлтæм. ⁹ Йæ фырттæ Исаак æмæ Измаил æй баныгæдтой Махпелы лæгæты, хеттаг Цохары фырт Ефроны быдыры, Мамрейы акомкоммæ – ¹⁰ Авраам Хеты байзæддæгтæй кæй балхæдта, уыцы быдыры. Уым ныгæд æрцыдысты Авраам æмæ йæ ус Саррæ. ¹¹ Авраамы мæлæты фæстæ йын Хуыцау арфæ ракодта йæ фырт Исаакæн. Исаак царди Беэр-лахай-роймæ хæстæг.

Измаилы байзæддæгтæ

¹² Мысыраг сылгоймаг Агар, Саррæйы лæггадгæнæг, Авраамæн кæй ныййардта, мæнæ йæ уыцы фырт Измаилы байзæддæгтæ; ¹³ Адон сты Измаилы фыртты нæмттæ, чи сæ куыд раздæр райгуырд, уымæ гæсгæ: Измаилы хистæр фырт Наваиоф, йæ фæстæ Кедар, Адбеел, Мивсам, ¹⁴ Мишма, Дума, Масса, ¹⁵ Хадад, Фема, Иетур, Нафиш æмæ Кедма. ¹⁶ Уыдон сты Измаилы фырттæ æмæ

сæ нæмттæ – дыууадæс мыггаджы æлдæрттæ. Сæ нæмттæ хæссынц, кæм æрбынатон сты æмæ хæтæнхуагæй кæм цардысты, уыцы бынæттæ дæр. ¹⁷Измаил æдæппæт фæцарди сæдæ æртын авд азы, скодта фæстаг улæфт, амард æмæ аивгъуыдта йæ фыдæлтæм. ¹⁸Йæ байзæддæгтæ æрцардысты Ассурмæ фæндагыл Мысыры арæны раз – Сурæй Хавилмæ; уыдон сеппæт æфсымæртимæ дæр фидыд нæ уыдысты.

Иаков æмæ Исав

¹⁹Мæнæ радзырд Авраамы фырт Исааки тыххæй. Авраамæн райгуырд Исаак. ²⁰Исаак арамейаг Вафуилы (Паддан-Арамы цæрæджы) чызджы – арамейаг Лаваны хо Ревеккæйы куы ракуырда, уæд ыл цыди дыууиссæдз азы. ²¹Исаак Хуыцаумæ куывта йæ усы тыххæй, уымæн æмæ Ревеккæ æнæзæнæг уыди; Хуыцау фехъуыста Исааки, æмæ йæ ус Ревеккæ басывæрджын. ²²Лæппутæ ма Ревеккæйæн йæ гуыбыны куы уыдысты, уæд райдыдтой кæрæдзи цæвын, æмæ Ревеккæ загъта: «Фидæны дæр афтæ уызæни? Цæмæн афтæ у ма хабар?» Æмæ ацыди Хуыцауы бафæрсынмæ. ²³Хуыцау ын загъта: «Дыууæ адæмыхатты ис дæ гуыбыны, дæуæй рацæудзысты дыууæ адæмы æмæ ахицæн уыздысты кæрæдзийæ; иу адæм иннæ адæмæй уыздысты тыхджындæр, æмæ хистæр кæстæрæн уызæни цагъар». ²⁴Ревеккæйæн ралæууыд йæ арыны афон: æмæ мæнæ йæ гуыбыны разынди дыууæ фаззоны. ²⁵Райгуырд фыццаг – уыди сырх æмæ цармау хъуынджын; æмæ йыл сæвæрдтой Исав. ²⁶Уый фæстæ райгуырд йæ 'фсымæр: мады гуыбынæй рацыд йæ къухæй Исавы зæвæтыл хæцгæ; æмæ йыл сæвæрдтой Иаков*. Куы райгуырдысты, уæд Исаакыл цыдис æртиссæдз азы.

Хистæр фырты бартæй – æнæхай

²⁷Лæппутæ слæгтæ сты; Исав сси дæсны цуанон, йæ цард быдыримæ чи сбаста, ахæм адæймаг. Иаков та уыди æвæлмас адæймаг, царди цатырты. ²⁸Исаак уарзта Исавы, уымæн æмæ йæ зæрдæмæ цыдысты сырды фыдæй хæринæгтæ, Ревеккæ та Иаковы фылдæр уарзта. ²⁹Иухатт Иаков сфыхта хæринаг; Исав уыцы рæстæг æрбахæццæ быдырæй тынг фæлладæй æмæ æххормагæй. ³⁰Исав загъта Иаковæн: «Ратт-ма мын рæвдздæр уыцы сырх-сырхидæй

* 25:26 *Иаков* – дзуттагау амонь «зæвæтыл ныххæцын» æмæ «сайын».

бахæрынмæ; тынг сæххормаг дæн». (Дыккаг ном дæр ын – Едом* уый тыххæй радтой.) ³¹Иаков ын дзуапп радта: «Раздæр уал мын рауæй кæн, хистæр фырт кæй дæ, дæ уыцы бартæ». ³²Исав загъта: «Мæнæ сыдæй фæмæлын; цы пайда мын ис, хистæр фырт кæй дæн, уымæй?» ³³Иаков загъта: «Фыццаг уал мын расомы кæн». Исав ын расомы кодта, æмæ афтæмæй хистæр фырты бартæ ауæй кодта Иаковæн. ³⁴Уæд Иаков Исавæн радта къæбæр æмæ хъæдурæй хъæрмхуыпп. Исав бахордта, банызта, сыстад æмæ ацыд. Афтæмæй Исав рауæлдай кодта хистæр фырты бартæ.

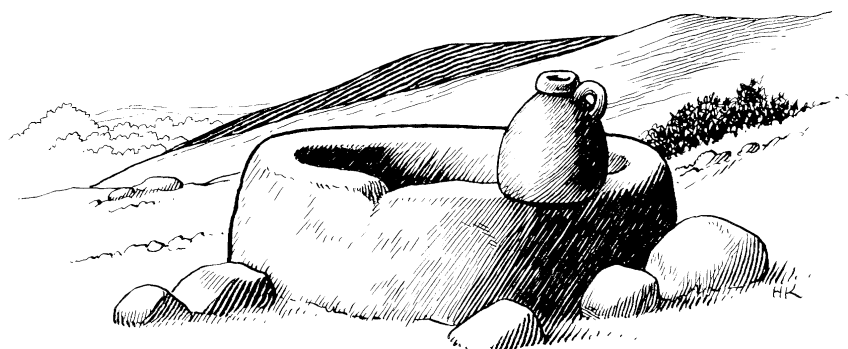
26 СÆР

Исаак æмæ Авимелех

¹Уыцы зæххыл ногæй скодта, Авраамы заман чи уыдис, уымæй ноджы стонгдæр рæстæг; æмæ Исаак ацыди Герармæ, филистимаг падзах Авимелехмæ. ²Хуыцау фæзынд Исаакмæ æмæ йын загъта: «Ма ацу Мысырмæ; Æз дын цы зæххæй зæгъон, уым æрцæр. ³Уыцы зæххыл æрцæр рæстæгмæ. Æз уыздынæн демæ, Мæ арфæ дыл бафтаудзынæн. Æз сæххæст кæндзынæн, дæ фыд Авраамæн цæй тыххæй расомы кодтон, уый: æппæт ацы зæххытæ ратдзынæн дæуæн æмæ дæ байзæддæгтæн. ⁴Уæларвон стъалытæ куыд сты, афтæ бирæ дын скæндзынæн дæ байзæддæгты, æмæ ацы зæххытæ æгасæй дæр ратдзынæн уыдонæн. Дæ байзæддæгты фæрцы зæххыл арфæгонд уыздысты æппæт адæмтæ. ⁵Уымæн æмæ Авраам Мæнæн коммæгæс уыди, æххæст кодта Мæ амындтытæ, Мæ фæдзæхстытæ, Мæ уагæвæрдтæ æмæ Ме 'гъдæуттæ».

⁶Исаак æрцарди Герары. ⁷Бынæттон цæрджытæ Исааки йæ усæй куы бафарстой, уæд сын дзуапп радта: «Мæ хо у»; уымæн æмæ тарсти «Мæ ус у» зæгъынæй. Исаак хъуыды кодта: «Бынæттон цæрджытæ мæ, мыйаг, Ревеккæйы тыххæй куы амарой, уымæн æмæ рæсугъд сылгоймаг у». ⁸Исаак уым дзæвгар куы фæцард, уæд филистимаг падзах Авимелех ракасти рудзынгæй æмæ федта Исааки йæ ус Ревеккæимæ хъазгæйæ. ⁹Уæд Авимелех басидт Исаакмæ æмæ йын загъта: «Уый дæ ус куы у, уæд цæмæн загътай: „Мæ хо у“?» Исаак ын дзуапп радта: «Мæхицæн тарстæн Ревеккæйы тыххæй мæ амарынæй». ¹⁰Авимелех загъта: «Уый нын цы

* 25:30 *Едом* – дзуттагау ныхас «адом» амонь «сырх».

Рагон цъай дурынимæ

бакуыстай? Мæ адæмæй иуы бирæ нал хъуыди дæ усимæ хуыссæны æриумæ, æмæ нæ уымæй бафтыдтаис тæригъæды». ¹¹ Авимелех æппæт адæмæн бафæлдзæхста: «Ацы лæджды кæнæ йын йæ усы чи дæриддæр бахъыгдара, уый адзал ссардзæн». ¹² Исаак уыцы зæххы байтыдта хъæбæрхор, æмæ уыцы аз хор райста, цы байтыдта, уымæй фондзыссæдз хатты фылдæр – ахæм арфæ йын ракодта Хуыцау. ¹³ Исаак сси хъæздыг лæг, æфтыд йæ мулкыл, æмæ тынг схъæздыг. ¹⁴ Йæ фысвос æмæ стуртæ, йæ цагъартæ уыйбæрц уыдысты, æмæ филистимæгтыл хæлæг бахæцыд. ¹⁵ Исаакы фыд Авраам удæгас куы уыди, уæд йæ цагъартæ цы цъайтæ скъахтой, уыдоны иууылдæр филистимæгтæ байдзаг кодтой сыджытæй. ¹⁶ Æмæ Авимелех загъта Исаакæн: «Ацу ардыгæй, уымæн æмæ махæй дзæвгар стыхджындæр дæ». ¹⁷ Уæд Исаак ацыд уырдыгæй, йæ цатыртæ æрæвæрдта Герары дæлвæзы æмæ æрцард уым.

Ног цъайтæ

¹⁸ Исаак ногæй скъахта, йæ фыд Авраамы заманы цы цъайтæ скъахтауыд æмæ Авраамы мæлæты фæстæ филистимæгтæ сыджытæй кæй байдзаг кодтой, уыдоны; æмæ сын ногæй радта, йæ фыд сын кæддæр кæй радта, уыцы нæмттæ. ¹⁹ Исаакы цагъартæ къахтой дæлвæзы, æмæ дзы ссардтой цъай суадоны донимæ. ²⁰ Фæлæ Герары фыййæуттæ сбыцæу сты Исаакы фыййæуттимæ æмæ дзырдтой: «Уый нæ дон у». Исаак уыцы цъай схуыдта Есек*, уымæн æмæ уыцы цъайы тыххæй сбыцæу сты йемæ. ²¹ Скъахтой

* 26:20 *Есек* – дзуттагау амонь «быцæу».

æндæр цъай, æмæ уый тыххæй дæр рауади быцæу; уымæ гæсгæ йæ Исаак схуыдта Ситна*. ²² Исаак ацыд уырдыгæй, скъахта æндæр цъай, æмæ сæм уый тыххæй быцæу нал рауад; æмæ йæ Исаак схуыдта Реховоф**; Исаак загъта: «Хуыцау нын радта парахат бынат, æмæ мах сбирæ уыдзыстæм ацы зæххыл». ²³ Уырдыгæй Исаак ссыди Вирсавимæ. ²⁴ Уыцы æхсæв æм фæзынди Хуыцау æмæ йын загъта: «Æз дæ фыд Авраамы Хуыцау дæн; ма тæрс, уымæн æмæ Æз демæ дæн. Бафтаудзынæн дыл Мæ арфæ, æмæ дын Мæ цагъар Авраамы сæраппонд ратдзынæн бирæ байзæддæгтæ». ²⁵ Исаак уым сарæзта нывондхæссæн æмæ ссардта Хуыцауы ном; уыцы ран æрæвæрдта йæ цатыр, йæ цагъартæ та дзы цъай скъахтой. ²⁶ Уырдам æм Герарæй æрцыд Авимелех йæ уынаффæгæнæг Ахузафимæ æмæ йæ 'фсады хицау Фихолимæ. ²⁷ Исаак сын загъта: «Уе сæфт мæ куы уыдтат, куы мæ фæсырдтат, уæд мæм цæмæн æрцыдыстут?» ²⁸ Уыдон дзуапп радтой: «Хуыцау демæ кæй ис, уый мах бæлвырд федтам, æмæ уымæ гæсгæ загътам: „Нæ дыууæты æхсæн хъуамæ уа сомыйæ фидаргонд цæдис. ²⁹ Мах дæ куыд нæ бахъыгдардтам, хорзæй дарддæр дын куыд ницы сарæзтам æмæ дæ фарнимæ куыд ауагътам, ды дæр нын афтæ фыдбылыз кæй нæ сараздынæ, уый тыххæй саразæм фидыд; ныр ды Хуыцауæй арфæгонд дæ“». ³⁰ Исаак сын скодта куывд, æмæ хордтой æмæ нуæзтой. ³¹ Дыккаг бон сыстадысты сæумæйæ æмæ кæрæдзийæн расомы кодтой. Уый фæстæ сæ Исаак афæндараст кодта æмæ дзы ацыдысты фарнимæ. ³² Уыцы бон æрбацыдысты Исаакы цагъартæ æмæ йын радзырдтой, цы цъай скъахтой, уый тыххæй: «Мах ссардтам дон». ³³ Исаак уыцы цъай схуыдта Шива. Уымæ гæсгæ ацы сахары ном абон дæр ма у Беэр-Шева*** (Вирсави).

Исавы устытæ

³⁴ Исавыл дыууиссæдз азы куы сæххæст, уæд ракуырдат хеттаг Беэры чызг Иегудифæйы æмæ хеттаг Елоны чызг Васемафæйы. ³⁵ Исаакæн æмæ Ревеккæйæн уыдон уыдысты зæрдæниз.

* 26:21 *Ситна* – дзуттагау амонь «фыдæх».

** 26:22 *Реховоф* – дзуттагау амонь «парахат бынæттæ».

*** 26:33 *Кæс* 21:31.

27 СÆР

Исаакы арфæ Иаковæн

¹Исаак куы базæронд, цæстæй куы нал уыдта, уæд иухатт басидт йæ хистæр фырт Исавмæ æмæ йын загъта: «Мæ хъæбул!» Исав ын дзуапп радта: «Мæнæ дæн». ²Исаак загъта: «Æз базæронд дæн; кæд æрбамаелдзынæн, уый нæ зонин; ³Ныртæккæ райс дæ хæцæнгæртæ, дæ фатдон æмæ де 'рдын; ацу быдырма æмæ мын самал кæн хъæддаг сыр. ⁴Сфыц мын мæ уарзон хæринаг, æрбахæсс мын дзы бахæрынмæ, æмæ цалынмæ нæ амардтæн, уæдмæ дыл мæ арфæ бафтауон». ⁵Исаак йæ фырт Исавæн цы дзырдта, уымæ хъуыста Ревеккæ. Æмæ Исав хъæддаг сырдыл цуанмæ æмæ йе 'рхæссынмæ быдырма куы ацыд, ⁶Уæд Ревеккæ йæ лæппу Иаковæн загъта: «Æз ныртæккæ фехъуыстон, дæ фыд де 'фсымæр Исавæн цы дзырдта, уый: ⁷„Æрбахæсс хъæддаг сырды фыд æмæ мын сфыц хæрзад хæринаг; æз бахæрдзынæн, æмæ дыл мæ мæлæты размæ мæ арфæ бафтаудзынæн Хуыцауы раз“. ⁸Ныр байхъус, мæ лæппу, æмæ дын цы зæгъон, уый сараз. ⁹Цæугæ дзугмæ, æрбахæсс мын дыууæ хорз сæныччы, æмæ æз дæ фыдæн сфышон йæ уарзон хæринаг. ¹⁰Ды йæ бахæсдзынæ дæ фыдæн, цæмæй бахæра æмæ дыл йæ мæлæты размæ бафтауа йæ арфæ». ¹¹Иаков йæ мад Ревеккæйæн загъта: «Ме 'фсымæр Исав хъуынджын адæймаг у, мæ буар та лæгъз у. ¹²Мæ фыд мæ, мыййаг, уырзæй куы басгара, уæд йæ цæсты уыдзынæн сайæгой, æмæ арфæйы бæсты махи фæкæндзынæн æлгысты хай». ¹³Йæ мад ын загъта: «Йе 'лгыст дæ бæсты маеныл æрцæуæд, мæ лæппу; æрмæст мæм байхъус: ацу æмæ мын сæ æрбахæсс». ¹⁴Иаков ацыд, æрцахста дыууæ сæныччы æмæ сæ æрбахаста йæ мадмæ. Æмæ йæ мад сфыхта, Иаковы фыд кæй уарзта, ахæм хæрзад хæринаг. ¹⁵Уый фæстæ Ревеккæ йæ хæдзарæй рахаста, йæ хистæр лæппу Исавæн уым цы хуыздæр дарæс уыдис, уый, æмæ йæ скодта йæ кæстæр лæппу Иаковыл. ¹⁶Иаковы цæнгтыл æмæ лæгъз бæрзæйыл та стыхта сæныччы царм. ¹⁷Цы хæрзад хæринаг сфыхта, уый дзулимæ радта йæ лæппу Иаковмæ. ¹⁸Иаков бацыд йæ фыдмæ æмæ загъта: «Мæ фыд!» Уый дзуапп радта: «Хъусын дæм! Ды мæ кæцы фырт дæ?» ¹⁹Иаков йæ фыдæн загъта: «Исав дæн, дæ хистæр фырт. Æз сарæзтон, ды цы загътай, уый. Рабад-ма æмæ бахæр, дæ фырт кæй самал кодта, уыцы

хъæддаг сырды фыдæй, æмæ мыл дæ арфæ бафтау». ²⁰Исаак йæ фырты бафарста: «Куыд тагъд æй ссардгай, мæ фырт?» Иаков дзуапп радта: «Мæ размæ мын æй Дунедарæг, дæ Хуыцау, рарвыста». ²¹Исаак загъта Иаковæн: «Хæстæг мæм æрбацу, мæ фырт, æз дæ басгарон, ды æцæг мæ фырт Исав дæ æви нæ». ²²Иаков бацыд йæ фыд Исаакмæ; Исаак æй уырзтæй æрысгæрста æмæ загъта: «Хъæлæс Иаковы хъæлæс у; къухтæ та Исавы къухтæ сты». ²³Исаак æй нæ базыдта, уымæн æмæ Иаковы къухтæ йе 'фсымæр Исавы къухтау хъуынджын уыдысты; æмæ йыл Исаак йæ арфæ бафтыдта. ²⁴Исаак бафарста: «Ды æцæг мæ фырт Исав дæ?» Иаков дзуапп радта: «Æз дæн». ²⁵Исаак загъта: «Æри-ма, мæ фырт, æз бахæрон, ды кæй самал кодтай, уыцы сырды фыдæй, æмæ дыл мæ арфæ бафтауон». Иаков ын æрæвæрдта хæринаг, æмæ Исаак бахордта; стæй йын æрбахаста сæн, æмæ уымæй дæр банызта. ²⁶Уый фæстæ Иаковæн йæ фыд Исаак загъта: «Хæстæг мæм æрбацу, мæ фырт, æмæ мын аба кæн». ²⁷Иаков æм бацыд æмæ йын аба кодта. Исаак ын банкъардта йæ дарæсы тæф, стæй йыл бафтыдта йæ арфæ: «Мæ фыртæй цæуы, Хуыцау йæ арфæ цы быдырыл бафтыдта, уый хæрздæф. ²⁸Хуыцау дын раттæд уæларвон æртæхæй æмæ зæххы сойæ, бирæ хор æмæ сæн. ²⁹Дæуæн кусæнт адæмтæ, адæмышæттытæ уæнт дæ дæлбар; де 'фсымæртæн у æлдар, дæ мады лæппутæ дын ныллæг акувæнт; дæу æлгъитæг уæд æлгъыст, дæуæн арфæгæнæг – арфæгонд!» ³⁰Исаак Иаковыл куыддæр йæ арфæ бафтыдта æмæ Иаков йæ фыд Исаакæй рацыд, афтæ йе 'фсымæр Исав æрбаздæхти цуанæй. ³¹Исав дæр сфыхта хæрзад хæринаг, йæ фыдæн æй бахаста æмæ йын загъта: «Рабад, мæ фыд, æмæ бахæр, дæ фырт кæй самал кодта, уыцы хъæддаг сырды фыдæй, æмæ мыл дæ арфæ бафтау». ³²Йæ фыд Исаак æй бафарста: «Ды чи дæ?» Исав ын дзуапп радта: «Æз дæ фырт дæн, дæ хистæр фырт Исав». ³³Исаак фыртыхстæй ныррызт æмæ загъта: «Уæдæ хъæддаг сырды фыд чи самал кодта æмæ мын дзы чи 'рбахаста? Æз ын бахордтон йеппæт хæринагæй де 'рбацыды хæдрæзмæ, мæ арфæ йыл бафтыдтон, арфæгонд уый уыдзæн». ³⁴Исав йæ фыды ныхæстæ куы фехъуыста, уæд фырмæстæй хъæлæсыдзаг ныхъхъæр ласта, æмæ йæ фыдæн загъта: «Мæ фыд, бафтау маеныл дæр дæ арфæ!» ³⁵Фæлæ Исаак загъта: «Уый мæм де 'фсымæр æрбацыд, асайдта мæ, æмæ дын дæ арфæ байста». ³⁶Исав загъта:

«Уæдæ йæ ном Иаков* дзæгъæлы у? Дыууæ хатты мыл рацыди хинæй: байста мын, хистæр фырт кæй дæн, мæ уыцы баргæ; ныр та мын мæ арфæ байста». Исав бафарста: «Ау, мæнæн дæм арфæ нал баззад?»³⁷ Исаак ын дзуапп радта: «Æз æй дæуæн сæвæрдтон æлдарæй, æмæ йын йеппæт æфсымæрты радтон цагъартæй; æфсæст уыдзæни хорæй æмæ сәнæй. Дæуæн ма та цы саразон, мæ фырт?»³⁸ Исав загъта йæ фыдæн: «Ау, мæ фыд, дæумæ æрмæст иунæг арфæ ис? Дæ арфæ бафтау мæныл дæр, мæ фыд!» Исав хъæлæсыдзаг скуыдта.³⁹ Йæ фыд Исаак ын дзуапп радта: «Дæрддзæф цæрдзынæ бæркаджын зæххæй æмæ уæларвон æртæхæй.⁴⁰ Дæ цард араздзынæ дæ цирхъæй, де 'фсымæрæн уыдзынæ дæлбар. Фæлæ иуафон сыстдзынæ, æмæ йын йе 'фсондз рапшардзынæ дæ бæрзæйæ».

Иаков фæлыгъд йæ хæдзарæй

⁴¹ Исав йе сæфт федта Иаковæй, йæ фыд ыл арфæ кæй бафтыдта, уый тыххæй. Исав йæхицæн загъта: «Бирæ нал хъæуы мæ фыдыл кæуыны бонтæм. Уæд амардзынæн ме 'фсымæр Иаковы». ⁴² Ревеккæйæн рафæзмыдтой йæ хистæр лæппу Исавы ныхæстæ. Уæд Ревеккæ арвыста, басидт йæ кæстæр лæппу Иаковмæ, æмæ йын загъта: «Де 'фсымæр Исав дæм æртхъирæн кæны амарынæй. ⁴³ Ныр, мæ лæппу, байхъус мæ ныхасмæ: æвæстиатæй фæлидз Харранмæ, ме 'фсымæр Лаванмæ. ⁴⁴ Æмæ цалынмæ де 'фсымæрæн йæ маст æрцауа, уæдмæ йæм ацæр. ⁴⁵ Де 'фсымæрæн йæ маст куы æрцауа, ды йын цы бакуыстай, уый дзы куы ферох уа, уæд дæм арвитдзынæн, æмæ дæ æркæндзынæн уырдыгæй. Науæд иу бонмæ уæ дыууæйæ дæр цæмæн хъуамæ бавдæлон уон?»⁴⁶ Уый фæстæ Ревеккæ загъта Исаакæн: «Хетты чызджыты тыххæй мын мæ цард æнад у. Иаков дæр бынæттонтæй, хеттаг чызджытæй, мæнæ уыдоны хуызæн куы ракура, уæд ма мæ цард цы у?»

28 СÆР

¹ Исаак басидт Иаковмæ, арфæ йыл бафтыдта æмæ йын бæфæдзæхста: «Ханаанты чызджытæй ма ракур. ² Марадз, ацу Падан-Араммæ**, дæ мадыфыд Вафуилы хæдзармæ, æмæ уым ракур ус дæ мадыфсымæр Лаваны чызджытæй. ³ Æппæтхъомыс Хуыцау

* 27:36 Кæс 25:26.

** 28:2 Падан-Арам – Месопотамийы æндæр ном.

та дыл Йæ арфæ бафтаудзæни, ратдзæни дын бирæ цот æмæ дын сбирæ кæндзæни дæ байзæддæгты, æмæ дæуæй рацаудзæни бирæ адæмтæ. ⁴ Авраамыл цы арфæ бафтыдта, уыцы арфæ æрцауæд дæуыл дæр æмæ дæ байзæддæгтыл дæр, цæмæй, Хуыцау Авраамæн кæй радта æмæ ды æрцауæггагæй кæуыл цæрыс, уыцы зæхх бауа дæу». ⁵ Уыйадыл Исаак ауагъта Иаковы. Иаков ацыди Падан-Араммæ, арамейаг Вафуилы фырт Лаванмæ – Иаков æмæ Исавы мад Ревеккæйы æфсымæрмæ. ⁶ Исаак Иаковыл бафтыдта йæ арфæтæ, æмæ йæ арфæимæ Падан-Араммæ ус курынмæ арвыста ахæм фæдзæхстимæ: «Ханаанаг чызджытæй ус ма ракур». ⁷ Иаков йæ фыд æмæ йæ мадмæ кæй байхъуыста æмæ Падан-Араммæ кæй ацыд, уый Исав куы базыдта, ⁸ Уæд бамбæрста, ханаанаг чызджытæ кæй нæ цæуынц йæ фыд Исаакы зæрдæмæ. ⁹ Æмæ Исав ацыд Измаилмæ, æмæ йын цы устытæ уыдис, уыдонæй уæлдай ма ноджыдæр ракуырда Махалафейы, Авраамы фырт Измаилы чызджы, Наваиофы хойы.

Иаковы фын

¹⁰ Иаков та рацыди Вирсавийæ æмæ араст Харранмæ; ¹¹ Бахæццæ иу бынатмæ; хур кæй аныгуылд, уымæ гæстæ æхсæвы баззад уым. Цы дуртæ дзы уыдис, уыдонæй систа иу, йæ нывæрзæн æй сæвæрдта æмæ схуыссыди. ¹² Фыны федта: кæсы æмæ асин лæууы зæххыл, уæле та арвыл æндзæвы; схизынц æмæ йыл æрхизынц Хуыцауы зæдтæ. ¹³ Асиныл лæууы Дунедарæг Хуыцау æмæ дзуры: «Æз дæн Дунедарæг, дæ фыдæл Авраамы Хуыцау æмæ Исаакы Хуыцау. Ды цы зæххыл хуыссыс, уый ратдзынæн дæуæн æмæ дæ байзæддæгтæн. ¹⁴ Дæ байзæддæгтæ зæххон змисау уыдзысты бирæ; ахæлиу уыдзысты ныгуылаен æмæ скæсэнмæ, цæгат æмæ хуссармæ. Дæ фæрцы æмæ дæ байзæддæгты фæрцы зæххыл арфæгонд уыдзысты æппæт адæмтæ. ¹⁵ Æз демæ дæн; кæдæмфæнды ма ацæуай – бахиздзынæн дæ. Фæстæмæ дæ æрхондзынæн ацы зæхмæ. Æз дæ нæ ныуаддзынæн, зæрдæ дын цæмæй бавæрдтон, цалынмæ уый сæххæст кæнон, уæдмæ». ¹⁶ Иаков райхъал æмæ загъта: «Хуыцау æцæг ацы ран куы ис. Æз та йæ нæ зыдгон». ¹⁷ Иаков фыртæсæй загъта: «Цы тасæфтауæг у ацы бынат! Ам Хуыцауы хæдзар кæй ис, уый гуырысхойаг нæу; ай та арвы дуар у». ¹⁸ Иаков сыстади сæумæйæ, æмæ йæ нывæрзæнæй райста дур, нысанæн æй сæвæрдта æмæ йыл ауагъта зети. ¹⁹ Иаков уыцы бынат схуыдта

Вефил*; сахары раздæры ном та уыди Луз. ²⁰ Иаков дзырд радта: «Хуыцау мемæ куы уа, цы фæндагыл цæуын, ууыл мæ куы бахъахъæна, хойраг мын хæрынæн æмæ мын дарæс дарынæн куы ратта, ²¹ Дзæбæхæй мæ фыды хæдзармæ куы æрыздæхон, уæд Дунедарæг уыздæни мæ Хуыцау, ²² Æмæ нысанæн цы дур сæвæрдтон, уый уыздæни Хуыцауы хæдзар; æмæ мын Ды цыдæриддæр раттай, æппæт уыдонæй сæ дæсæймаг хай ратдзынæн Дæуæн».

29 СÆР

Иаков Харраны

¹ Иаков цыди дарддæр æмæ бахæщæ скæсæйнаг адамы зæхмæ. ² Кæсы æмæ быдыры – цъай, цъайы цур ривæд кодтой фысвосы æртæ дзуджы; уымæн æмæ дзугтæн дон уыцы цъайæ дардтой. Цъайыл фæлдæхт уыди стыр дур. ³ Æппæт дзугтæ-иу куы æрæмбырд сты, уæд-иу фыййæуттæ дур систой цъайы комæй æмæ фосæн дардтой дон; уый фæстæ-иу дур фæстæмæ æрфæлдæхтой цъайы дзыхыл. ⁴ Иаков фыййæутты бафарста: «Ме 'фсымæртæ, кæцон стут?» Уыдон дзуапп радтой: «Харранæй стæм». ⁵ Иаков сæ бафарста: «Нахоры фырт Лаваны нæ зонут?» Уыдон ын дзуапп радтой: «Зонæм æй». ⁶ Иаков ма сæ ноджыдæр бафарста: «Æнæниз у?» Уыдон загътой: «Æнæниз у; уæртæ йæ чызг Рахил æрбацауы фосимæ». ⁷ Иаков фыййæуттæн загъта: «Бонæй нырма бирæ ис; фос æмбырд кæныны афон нæу. Фосæн бадарут дон, æмæ сæ атæрут хизынмæ». ⁸ Уыдон загътой: «Цалынмæ дзугтæ иууылдæр æрæмбырд уой, æмæ цъайы комæй дур ассыдæуа, уæдмæ нæ бон нæу. Дур куы асоной, уæд нæ фосæн бадардзыстæм дон». ⁹ Иаков фыййæуттимæ йæ ныхас нæма фæци, афтæ йæ фыды фысвосимæ æрбахæщæ Рахил – уый сæ хызта. ¹⁰ Иаков йæ мадыфсымæр Лаваны чызг Рахилы æмæ Лаваны фос куы федта, уæд бацыди, цъайы дзыхæй ассыдта дур æмæ Лаваны фосæн бадардта дон. ¹¹ Уый фæстæ Иаков аба кодта Рахилæн æмæ хъæлæсыдзагæй скуыдта. ¹² Иаков Рахилæн загъта, йæ фыды хæстæджы, Ревеккæйы, лæппу кæй у. Рахил азгъордта æмæ йæ радзырдта йæ фыдæн. ¹³ Йæ хойы лæппу Иаковы тыххæй куы фехъуыста Лаван, уæд разгъордта йæ размæ, ахъæбыс æмæ йын аба кодта æмæ йæ бахуыдта йæ

* 28:19 *Вефил* – дзуттагау амоны «Хуыцауы хæдзар».

хæдзармæ. Иаков ын радзырдта йæппæт хабæрттæ. ¹⁴ Лаван ын загъта: «Ды æцæгæй мæ туг-ме стæг дæ». Иаков Лаванмæ фæцард æнæхъæн мæй.

Иаков ракуырдатта Лаваны чызджыты

¹⁵ Лаван ын загъта: «Ды мæ хæстæг дæ, фæлæ мын лæвар цæмæн хъуамæ кусай? Цы дын бафидон, уый мын зæгъ?» ¹⁶ Лаванæн та уыди дыууæ чызджы; хистæры ном уыди Лиа, кæстæры ном та – Рахил. ¹⁷ Лиа цæстæй рæвдз нæ уыди, Рахил та уыди цæсгомæй дæр рæсугд æмæ гуырæй дæр аив. ¹⁸ Иаков бауарзта Рахилы, æмæ дзуапп радта: «Æз дын дæ кæстæр чызг Рахилы тыххæй кустзынæн авд азы». ¹⁹ Лаван загъта: «Искæмæн раттыны бæсты йæ дæуæн ратдзынæн; цæр мæнмæ». ²⁰ Иаков Рахилы тыххæй фæкуыста авд азы; æмæ йæм фæкастысты цалдæр бонау, уымæн æмæ йæ уарзта. ²¹ Иаков загъта Лаванæн: «Мæ усы мын ратт, æмæ йемæ бацæрон – æмгъуыд ахицæн». ²² Лаван æрхуыдта йæ алфамбылайы æппæт цæрджыты æмæ скодта куывд. ²³ Фæлæ изæры Иаковмæ бахуыдта йæ чызг Лиайы, æмæ Иаков æриу йемæ. ²⁴ Лаван йæ лæггадгæнæг сылгоймаг Зелфæйы йæ чызг Лиайæн радта лæггадгæнæгæй. ²⁵ Куы æрбабон, уæд Иаков кæсы – æмæ йæ фарсмæ Лиа. Уæд Лаванæн загъта: «Уый мын цы бакуыстай? Рахилы тыххæй дын нæ куыстон, мыййаг? Цæмæн мæ асайдтай?» ²⁶ Лаван ын дзуапп радта: «Ам, махмæ, хистæр чызджы разæй кæстæры нæ фæдæттынц. ²⁷ Къуыри уал арвит Лиайæ, стæй дын ратдзыстæм кæстæры; уый тыххæй дæр мын хъуамæ бакусай авд азы». ²⁸ Иаков æм байхъуыста – къуыри арвыста Лиайæ; уый фæстæ йын Лаван радта йæ чызг Рахилы дæр. ²⁹ Лаван йæ лæггадгæнæг сылгоймаг Валлæйы йæ чызг Рахилæн радта лæггадгæнæгæй.

Иаковы цот

³⁰ Иаков бацард Рахилимæ дæр; æмæ Лиайæ Рахилы фылдæр уарзта. Æмæ ма Лаванмæ фæкуыста ноджыдæр авд азы. ³¹ Иаков Лиайы кæй нæ уарзта, уый Хуыцау федта æмæ Лиайæн радта зæнæг; Рахил та æнæзæнæг уыди. ³² Лиа басывæрджын, ныййардта лæппу, сæвæрдта йыл ном – Рувим, æмæ уымæ гæсгæ загъта: «Хуыцау федта мæ хызæмар; ныр мæ æнæмæнг бауарздзæн мæ мой». ³³ Лиа ноджыдæр басывæрджын, ныййардта лæппу æмæ загъта: «Мæ лæг мæ кæй нæ уарзы, уый фехъуыста Хуыцау, æмæ мын

радта ацы ләппуйы дәр». Лиа йә ләппуйыл сәвәрдта ном – Симеон. ³⁴Лиа та ногәй басывәрджын, ныййардта ләппу әмәе загъта: «Ныр мә ләг мәнәй фылдәр никәйуал уарздән – әртә фырты йын ныййардтон». Уымә гәсгә ләппуйыл сәвәрдта ном, – Левий. ³⁵Лиа та басывәрджын, ныййардта ләппу әмәе загъта: «Ныр әз арфә ракендзынән Хуыцауән». Уымә гәсгә ләппуйыл сәвәрдта ном – Иуда. Әмә йын уый фәстә зәнәг нал цыди.

30 СÆР

¹Иаковән сывәлләттә кәй нә ары, уый куы федта Рахил, уәд хәләг кәнын райдыдта йә хомә, әмәе загъта Иаковән: «Ратт мын сывәлләттә, науәд амәлдзынән». ²Иаков әм смәсты әмәе загъта: «Зәнәг дын Чи нә дәтты, әз уыцы Хуыцауы бынаты дән, мыййаг?» ³Рахил загъта: «Мәнә дын мә ләггадгәнәг сылгоймаг Валлә; әриу у йемә, цәмәй ныййара әмәе мәнән дәр уа цот». ⁴Әмә Рахил йә ләггадгәнәг сылгоймаджы Иаковән радта усән; Иаков бацард йемә. ⁵Валлә басывәрджын әмәе Иаковән ныййардта ләппу. ⁶Уәд Рахил загъта: «Хуыцау мә сраст кодта; фехъуыста мә кувын, әмәе мын радта ләппу». Уымә гәсгә ләппуйыл сәвәрдта ном – Дан. ⁷Рахилы ләггадгәнәг сылгоймаг Валлә ноджыдәр басывәрджын әмәе Иаковән ныййардта дыккаг ләппу. ⁸Уәд Рахил загъта: «Стыр тохы бацыдтән мә хоимә, әмәе фәуәлахиз дән». Әмә ләппуйыл сәвәрдта ном – Неффалим. ⁹Лиа базыдта: зәнәг ын нал цәуы. Әмә йә ләггадгәнәг сылгоймаг Зелфәйы радта Иаковән. ¹⁰Зелфә, Лиайы ләггадгәнәг сылгоймаг, Иаковән ныййардта фырт. ¹¹Уәд Лиа загъта: «Әрцыди мә амонд!» Әмә ләппуйыл сәвәрдта ном – Гад. ¹²Зелфә, Лиайы ләггадгәнәг сылгоймаг, Иаковән ныййардта дыккаг фырт. ¹³Уәд Лиа загъта: «Цы амондджын дән! Сылгоймәгтә мә ныр амондджын ус хондзысты». Әмә ләппуйыл сәвәрдта ном – Асир. ¹⁴Мәнәугәрдәнты Рувим ацыди быдырмә, ссардта дзы мандрагортә* әмәе сә әрбахаста йә мад Лиайән. Рахил Лиайән загъта: «Дә хорзәхәй, әри-ма мын, дә фырт цы мандрагортә әрбахаста, уыдонәй». ¹⁵Фәлә йын Лиа загъта: «Мә ләджы мын кәй байстай, уый дын фаг нау, ныр та дә зәрдә мә фырты мандрагортә әрцагуырда?»

* ^{30:14} *Мандрагор* – зайәгойы мыггаг. Йә дыргътә – чылауийы хуызән. Әнәзәнәг устыгә сә хордтой хосән.

Рахил ын дзуапп радта: «Дә ләппуйы мандрагорты тыххәй та Иаков ахсәв әриу уәд демә». ¹⁶Иаков изәры әрбахәццә быдырәй. Лиа рацыд йә размә әмәе йын загъта: «Рацу мәнмә – әз дә мә ләппуйы мандрагортәй балхәдтон». Әмә уыцы әхсәв Иаков баззади Лиамә. ¹⁷Хуыцау фехъуыста Лиайы – сылгоймаг басывәрджын әмәе Иаковән ныййардта фәндзәм ләппу. ¹⁸Уәд Лиа загъта: «Мә ләггадгәнәг сылгоймаджы мә мойән кәй радтон, уый тыххәй мә барәвдыдта Хуыцау». Әмә ләппуйыл сәвәрдта ном – Иссахар. ¹⁹Лиа та ногәй басывәрджын, әмәе Иаковән ныййардта әхсәзәм ләппу. ²⁰Уәд Лиа загъта: «Хуыцау мын стыр ләвар ракодта. Ныр мә мойы цәсты кадджын уыдзынән, уымән әмәе йын әхсәз фырты ныййардтон». Әмә ләппуйыл сәвәрдта ном – Завулон. ²¹Уый фәстә Лиа ныййардта чызг, әмәе йыл сәвәрдта ном – Динә. ²²Уәд Рахил әрләууыди Хуыцауы зәрдыл – фехъуыста йын йә кувын әмәе йын радта зәнәг. ²³Рахил басывәрджын, ныййардта ләппу, әмәе загъта: «Хуыцау мә фервәзын кодта мә худинагәй». ²⁴Рахил йә ләппуйыл сәвәрдта ном – Иосиф, әмәе загъта: «Хуыцау ма мын ноджыдәр раттәд ләппу».

Иаковы дзугтә

²⁵Рахилән Иосиф куы райгуыр, уәд Иаков загъта Лаванән: «Ауадз мә, әмәе ацәуон ма бынатмә, мә райгуырән зәхмә; ²⁶Кәй тыххәй дын фәкуыстон, ратт мын мә уыцы устыты әмәе сывәлләтты, әмәе әз ацәуон. Куыд бирә дын бакуыстон, уый дәхәдәг хорз зоныс». ²⁷Лаван ын загъта: «Истәмәй дә куы барәвдаун, бәргә. Хуыцау мыл дә сәраппонд Йә арфә кәй бафтыдта, уый мын раргом». ²⁸Лаван ма йә ныхасмә бафтыдта: «Мызд мә цас агурис, уый мын зәгъ, әмәе дын әй бафиддзынән». ²⁹Иаков ын дзуапп радта: «Әз дын куыд куыстон әмәе дә фос мә бәрны куы уыд, уәд ыл цас бафтыд, уый дын зындгонд у. ³⁰Ме 'рцыдмә дәм цы чысыл фос уыди, уый ныр сбирә. Әз дәм куы әрцыдтән, уәд дыл Хуыцау йә арфә бафтыдта. Ныр мәхи хәдзарән та ма кәд цы сараздзынән?» ³¹Лаван әй бафарста: «Цы дын раттон?» Иаков дзуапп радта: «Ницы мә хъәуы. Фәлә дын цы зәгъон, уый куы бакаенәй, уәд та дын хиздзынән әмәе хәхәндзынән дә фос. ³²Абон әрзиләм дә фысвосы дзугтыл, әмәе сеппәтәй дәр рахицән кәнәм әппәт хулон әмәе тәппытә фысты, әппәт сау уәрычыты, стәй әппәт хулон әмәе тәппытә

цауты; уыдон уыдзысты мæ мызд. ³³Æвдисæн мын уыдзæни мæ рæстдзинад, цы мызд мын бафыстай, уый фенынмæ фидæны куы æрцауай, уæд. Цæутæй хулон, уæрыччытæй та сау чи нæ уа, уыдоны нымай давдыл». ³⁴Лаван загъта: «Хорз, ды куыд загътай, афтæ уæд». ³⁵Æмæ уыцы бон Лаван рахицæн кодта æппæт хулон æмæ гæрæм цауты, хулон æмæ тæпшымæ чи уыд, уыцы сæгъты, æппæт сау уæрыччыты, æмæ сæ радта йæ фырттæм. ³⁶Иаковы фосæй сæ атардта æртæ бонцауы дарддæр. Иаков та хызта Лаваны иннæ фос. ³⁷Иаков райста гæдыбæласы, æхсары æмæ урс тæгæры ног уистæ, кардæй сын растыгъта сæ цъар, æмæ съл скодта тæгтæ. ³⁸Фос дон нуазынмæ кæдæм цыди, уым алы ран дæр фосы раз æвæрдта, тæгтæ кæуыл уыдис, уыцы уистæ. Фос-иу хъазыны афон дон нуазынмæ куы æрбацыдысты, ³⁹Уæд-иу схъазыдысты уисты раз, æмæ-иу кæй ныззадысты, уыдон уыдысты хулон, гæрæм æмæ тæпшымæ. ⁴⁰Иаков-иу рахицæн кодта далысты æмæ дæрчыты, æмæ сæ сæртæ Лаваны гæрæм æмæ сау фосырдаем куыд уой, афтæ-иу сæ фæзылдта. Афтæ йæхицæн скодта дзугтæ æмæ сæ Лаваны фосæй дардта хицæнæй. ⁴¹Æнæниз фос-иу куы схъазыдысты, уæд сын Иаков уистæ æвæрдта сæ тæгæнаты, цæмæй базаинаг уой уисты раз. ⁴²Лæмæгъ фос-иу куы схъазыдысты, уæд та сын сæ размæ уистæ нæ æвæрдта. Афтæмæй-иу лæмæгъ фос æрхаудтой Лаванмæ, æнæниз фос та – Иаковмæ. ⁴³Афтæмæй Иаков сси тынг хъæздыг лæг: уыдис æм стыр дзугтæ, цагъар сългоймæгтæ æмæ нæлгоймæгтæ, теутæ æмæ хæрджытæ.

31 СÆР

Иаков фæлыгъди Лаванæй

¹Иаков фехъуыста, Лаваны фырттæ цы дзырдтой, уый: «Нæ фыдмæ цыдæриддæр уыди, уый Иаков йæхи бакодта; цы бирæ мулк æм ис, уый иууылдæр нæ фыды мулкæй у». ²Уымæ ма Иаков бафиппайдта: Лаван æм раздæры цæстæй нал кæсы. ³Хуыцау загъта Иаковæн: «Аздæх дæ фыдæлты зæхмæ æмæ хиуæттæм. Æз демæ уыдзынæн». ⁴Иаков арвыста Рахилмæ æмæ Лиамæ, цæмæй æрбацауой, йæ фосы дзугтæ кæм уыдысты, уыцы быдырмæ. ⁵Æмæ сын загъта: «Æз уынын: уæ фыд мæм раздæры цæстæй нал кæсы. Фæлæ мæ фыды Хуыцау мемæ уыди. ⁶Сымах зонут: æз æппæт хъарутæй куыстон уæ фыдæн. ⁷Уæ фыд та мæ сайдта, мызд мын бирæ

хæттыты æххæстæй нæ фыста. Фæлæ мæ Хуыцау бахызта йæ фыдæхæй. ⁸Афтæ-иу куы загъта, хулон фос уæд дæ мызд, зæгъгæ, уæд-иу æппæт фос дæр ныззадысты хулæттæ. Афтæ куы загъта: „Тæппытæ фос уæд дæ мызд“, уæд-иу æппæт фос дæр ныззадысты тæппытæ. ⁹Афтæмæй Хуыцау уæ фыдæй байста фос æмæ сæ радта мæнæн. ¹⁰Фосæн се схъазыны рæстæг иухатт федтон фын: кæсын æмæ, фосыл чи схизы, уыцы цæутæ сты гæрæмтæ, хулæттæ æмæ тæппытæ. ¹¹Хуыцауы зæд мын фыны загъта: „Иаков“. Æз дзуапп радтон: „Мæнæ дæн“. ¹²Зæд загъта: „Акæс æмæ фен: фосыл чи схизы, уыцы цæутæ иууылдæр сты гæрæмтæ, хулæттæ æмæ тæппытæ, уымæн æмæ дын Лаван цытæ кæны, уый Æз федтон. ¹³Цыртдзæвæныл зети кæм ныккодтай æмæ Мын дзырд кæм радтай Вефилы, Æз уыцы Хуыцау дæн. Ныр марадз, ныуадз ацы зæхх æмæ аздæх дæ райгуырæн бæстæмæ“. ¹⁴Рахил æмæ йын Лиа дзуапп радтой: „Нæ фыды мулкæй ма нын хай ис, мыййаг? ¹⁵Æцæгæлæттыл нæ кæй нымайы, уый бæлвырд нæу, æви? Ауæй нæ кодта æмæ нын не 'хца дæр бахордта. ¹⁶Уымæ гæсгæ Хуыцау нæ фыдæй цы мулк байста, уый æгасæй дæр мах æмæ нæ сывæллæтты у. Уæдæ дын ныр Хуыцау цы загъта, уый бакæн“. ¹⁷Иаков йæ сывæллæтты æмæ йæ устыты сбадын кодта теутыл, ¹⁸Йæ разæй атардта йæ фос æгасæй дæр æмæ йемæ айста, Паддан-Арамейы кæй самал кодта, æппæт уыцы мулк, æмæ араст Ханааны зæхмæ, йæ фыд Исаакмæ. ¹⁹Лаван йæ фос æлвынынмæ куы ащыд, уæд Рахил радафта йæ фыды мæнгхуыцаутты. ²⁰Афтæмæй Иаков асайдта арамейаг Лаваны – йæ ацыды тыххæй йын нæ загъта. ²¹Иаков алыгъд йæппæт мулкимæ æмæ адæмимæ, ахызти цæугæдоныл æмæ йæ ных сарæзта Галаады хæхбæстæм.

Лаван фæсурь Иаковы

²²Иаковы алыгъды тыххæй Лаванæн загътой æртыккаг бон. ²³Уæд Лаван йемæ ракодта йæ хæстæджыты, фæсырдта йæ авд боны, æмæ йæ баййæфта Галаады хæхбæсты. ²⁴Фæлæ арамейаг Лаванмæ уыцы æхсæв фыны æрцыди Хуыцау æмæ йын загъта: «Дæхи бахиз, Иаковæн хорзæй дæр æмæ æвзæрæй дæр мацы зæгъ». ²⁵Лаван баййæфта Иаковы; Иаков йæ цатыртæ æрæвæрдта хохыл; Лаван дæр йæ хæстæджытимæ йæ цатыртæ æрæвæрдта Галаады хæхбæсты. ²⁶Лаван загъта Иаковæн: «Уый цы бакуыстай? Асайдтай мæ, мæ чызджыты цыма хæсты райстай уацары, уыйау

сæ ракодтай. ²⁷ Сусæгæй цæмæн алыгътæ? Цæмæн мæ асайдтай æмæ мын æй цæуылнæ загътай? Æз дæ ауагътаин хъазгæ æмæ заргæйæ, гуымсæгыл æмæ дала-фæндыртыл цæгъдгæйæ. ²⁸ Ды мын нæ радтай мæ чызджытæн æмæ сæ сывæллæттæн æгæрмæ-гуыр фæндараст зæгъыны æмæ сын аба кæныны фадат дæр. Ацы хатт æнæзонд ми бакодтай. ²⁹ Фыдбылыз саразын дын мæ бон у, фæлæ мын дæ фыды Хуыцау дысон загъта: „Дæхи бахиз, Иаковæн хорзæй дæр æмæ æвзæрæй дæр мацы зæгъ“. ³⁰ Хорз, ды бæллыдтæ дæ фыды хæдзармæ æмæ ацыдтæ, фæлæ мын мæ хуыцаутты та цæмæн адавтай?» ³¹ Иаков Лаванæн дзуапп радта: «Æз тарстæн; уымæн æмæ æнхæл уыдтæн, дæ чызджыты куы байсай, зæгъгæ. ³² Дæ хуыцаутты та ам кæмæ ссарай, уый удагасæй нæ базайдзæни. Нæ хæстæджытимæ фен, æмæ мæм дæуæй цы ис, уый айс фæстæмæ». Рахил ын сæ кæй радавта, уый Иаков нæ зыдта. ³³ Лаван бацыд Иаковы цатырмæ, Лиайы цатырмæ, дыууæ цагъар сылгоймаджы цатырмæ, фæлæ дзы ницы ссардта. Лиайы цатыры фæстæ бацыди Рахилы цатырмæ. ³⁴ Рахил та райста мæнгхуыцаутты, бавæрдта сæ теуайы саргъы бын æмæ сыл сбадти. Лаван баджигул кодта æппæт цатыры, фæлæ дзы ницы ссардта. ³⁵ Рахил загъта йæ фыдæн: «Ма смæсты уæд ме 'лдар, сыстон дын, уый мæ бон нæу, уымæн æмæ сылгоймаджы низæй æнæфæразон дæн». Лаван фæцагуырда, фæлæ йæ мæнгхуыцаутты не ссардта. ³⁶ Иаков тынг рамæсты, фæбыцау Лаванимæ æмæ йын загъта: «Цы аххосджын дæн, цавæр тæригъæды бафтыдтæн, æмæ мæ фæсте расурай? ³⁷ Ды басгæрстай мæ дзаумæттæ иууылдæр, æмæ дæу цы у, ахæмæй дзы исты ссардтай? Цы ссардтай, уый равдис мæ хæстæджытæн æмæ дæ хæстæджытæн, æмæ нын уыдон уæнт тæрхонгæнджытæ. ³⁸ Ссæдз азы дæм фæцардтæн. Дæ фыстæ æмæ дæ сæгътæ никуы фефтыдтой; дæ дзуджы фыстæй дын нæ хордтон; ³⁹ Хъæддаг сырду-иу кæй ныттыдта, уый дæумæ нæ хастон – йæ аргъ-иу дын бафыстон; бонæй исты фесæфа, æхсæвы исты фесæфа – йæ аргъ ын мæнæй домдтай. ⁴⁰ Боныгон æнтæфæй фæлмæцыдтæн, æхсæвы – узалæй, мæ цæстытæ-иу кæрæдзи-йыл нæ æрæвæрдтон. ⁴¹ Ахæм ссæдз азы арвыстон дæ хæдзары. Æз дын цыппæрдæс азы дæ дыууæ чызджы тыххæй фæкуыстон, æхсæз азы та – дæ фосы тыххæй. Ды та мын мызд бирæ хæттыты æххæстæй нæ фыстай. ⁴² Мæ фыды Хуыцау, Авраамы Хуыцау, æмæ Исаак Кæмæй тарст, уыцы Хуыцау мемæ куы нæ уыдаид,

уæд мæ ныртæккæ арвыстаис афтидармæй. Фæлæ Хуыцау федта мæ зынтæ, мæ къухты фыдæбон, æмæ дысон рахæцыди мæ сæрыл».

Иаковы æмæ Лаваны фидыд

⁴³ Лаван Иаковæн загъта: «Чызджытæ – мæ чызджытæ; сывæллæттæ – мæ сывæллæттæ; фос – мæ фос. Ды цыдæриддæр уыныс, уый мæн у. Фæлæ мæ чызджытæн, стæй кæй ныййардтой, уыцы сывæллæттæн ма ныртæккæ мæ бон исты у, мыййаг? ⁴⁴ Ныр æз æмæ ды бавдæлæм æмæ саразæм фидыд, æмæ уый нæ дыууæйы æхсæн уæд æвдисæйнаг». ⁴⁵ Иаков сита стыр дур, зæххыл æй хъен æрæвæрдта, ⁴⁶ Æмæ загъта йæ хæстæджытæн: «Æруидзут дуртæ». Уыдон æруыгътой дуртæ æмæ дзы сарæзтой цæнд, стæй уыцы цæнды цур æрбадтысты хæрыныл. ⁴⁷ Лаван уыцы бынат схуыдта Иегар-Сагадуфа*, Иаков та йæ схуыдта Галаад**. ⁴⁸ Лаван загъта: «Ацы цæнд абон мæн æмæ дæу æхсæн у æвдисæйнаг». Уымæ гæсгæ йæ схуыдта Галаад, ⁴⁹ Стæй Мицпа***, уымæн æмæ Лаван загъта: «Кæрæдзи куы нал уынаем, уæд Хуыцау уынаед мæн дæр æмæ дæу дæр. ⁵⁰ Ды мæ чызджытæн æвзæр куы уай, кæнæ ма мæ чызджытæй уæлдай æндæр устытæ куы æрхæссай, уæд нын кæд æхсæнылæг нæй, уæддæр зон: Хуыцау нæ дыууæйæн дæр Æвдисæн у». ⁵¹ Лаван ма ноджыдæр Иаковæн загъта: «Æз нæ дыууæйы æхсæн кæй сæвæрдтон, мæнæ уыцы цæнд æмæ хъендур. ⁵² Дæуæн фыдбылыз саразынмæ æз дæр ацы цæнды сæрты кæй нæ ахиздзынæн, ды дæр мæнæн фыдбылыз саразынмæ ацы цæнды æмæ хъендуры сæрты кæй нæ ахиздзынæ, уымæн ацы цæнд æмæ ацы хъендур æвдисæйнагтæ. ⁵³ Авраамы Хуыцау æмæ Нахоры хуыцау – Иаковы æмæ Лаваны фыдæлты хуыцауттæ – махæн уæд тæрхонгæнæг». Æмæ Иаков расомы кодта, йæ фыд Исаак Кæмæй тарст, уыцы Хуыцауæй. ⁵⁴ Иаков хохыл æрхаста нывонд, æмæ æрбахуыдта йæ хæстæджыты. Уыдон бахордтой æмæ се 'хсæв арвыстой хохыл. ⁵⁵ Лаван сыстади райсомæй раджы, фæбатае кодта йæ хæрæфырттæн, йæ чызджытæн, йæ арфæ сыл бафтыдта, араст йæ фæндагыл æмæ æрбаздæхт йæ хæдзармæ.

* 31:47 *Иегар-Сагадуфа* – арамейагау амоны «æвдисæнады цæнд».

** 31:47 *Галаад* – дзуттагау амоны «æвдисæнады цæнд».

*** 31:49 *Мицпа* – хъусдарæджы мæсыг.

32 СÆР

Иаковы лæвæрттæ Исавæн

¹Иаков та дарддæр цыди йæ фæндагыл, æмæ йыл фембæлдысты Хуыцауы зæдтæ. ²Иаков сæ куы федта, уæд загъта: «Ай Хуыцауы æфсад у». Æмæ уыцы бынат схуыдта Маханаим*. ³Сеиры зæхмæ, Едомы бæстæмæ, Иаков йе 'фсымæр Исавмæ йæ разæй арвыста фидиуджытæ, ⁴Æмæ сын бафæдзæхста: «Ме 'лдар Исавæн зæгъут афтæ: „Дæ цагъар Иаков зæгъы: ‘Æз нырмæ фæцардтæн Лаванмæ. ⁵Ис мæм галтæ, фыстæ æмæ сæгътæ, нæлгоймаг æмæ сылгоймаг цагъартæ. Ацы хабар æз æрвитын дæумæ, ме 'лдармæ, цæмæй суон дæ аудыны аккаг’“». ⁶Фидиуджытæ æрбаздæхтысты æмæ Иаковæн загътой: «Мах удыстæм де 'фсымæр Исавмæ. Ныр йæхæдæг рацæуы дæ размæ цыппарсæдæ адæймагимæ». ⁷Иаков тынг старст æмæ фæджихау. Йемæ чи уыдис, уыцы адæмы, стæй фысвос, стурты æмæ теуаты фæкодта дыууæ дихы. ⁸Иаков йæхицæн загъта: «Исав иу хаймæ куы 'рбабырса æмæ йæ куы ныддæрæн кæна, уæд иннæ хай аирвæздзæн». ⁹Иаков загъта: «О Хуыцау, мæ фыдæл Авраамы Хуыцау æмæ мæ фыд Исаакы Хуыцау, мæнæн афтæ зæгъæг Хуыцау: „Аздæх дæ зæхмæ, дæ хæстæджытæм, æмæ дын Æз уыдзынæн хæргæнæг“, ¹⁰Ды мæныл, Дæ цагъарыл, дæ хорзæх кæй æруагътай æмæ йыл иузæрдион кæй уыдтæ, æз уый аккаг нæ дæн. Æз Иорданы цæугæдоныл айдагъ лæдзæгимæ ахызтæн, ныр та дыууæ асадæны хицау дæн. ¹¹Бахиз мæ ме 'фсымæрæй, Исавы къухæй. Æз дзы тæрсын: куы 'рцауа æмæ куы амара мæн дæр æмæ мадæлты дæр сæ сывæллæттимæ. ¹²Ды мын куы загътай: „Æз дын уыдзынæн хæргæнæг, афтæ бирæ байзæддæгтæ дын ратдзынæн, æмæ сын банымайæн нæ уыдзæни, денджызы змисæн банымайæн куыд нæй, афтæ“». ¹³Уыцы æхсæв Иаков арвыста уым. Цыдæриддæр æм уыд, уымæй рахицæн кодта лæварæн йе 'фсымæр Исавæн: ¹⁴Дыууæсæдæ сæгъы, ссæдз цæуы, дыууæсæдæ фысы, ссæдз фыры, ¹⁵Дæс æмæ ссæдз дуцгæ теуайы æд байрæгтæ, дыууиссæдз хъуджы, дæс галы, ссæдз сыл хæрæджы æмæ дæс нæл хæрæджы. ¹⁶Алы дзуг дæр хицæнæй бафæдзæхста йæ цагъартæн, æмæ сын загъта: «Цæугæут мæ разæй,

* 32:2 *Маханаим* – дзуттагау амоны «дыууæ æфсады».

дзуг иннæ дзугæй дæрддзæф куыд уа, афтæ». ¹⁷Фыццаг дзугимæ цы цагъар уыди, уымæн бафæдзæхста: «Ме 'фсымæр Исав дыл куы фембæла æмæ дæ куы фæрса: „Кæй цагъар дæ æмæ кæдæм цæуыс? Кæй фос тæрыс?“, ¹⁸Уæд ын зæгъ: „Дæ цагъар Иаковы фос сты; ме 'лдар Исавæн сæ лæварæн рарвыста; Иаков йæхæдæг дæр æрбацæуы мæ фæстæ“». ¹⁹Афтæ бафæдзæхста дыккаг цагъарæн дæр, æртыккаг цагъарæн дæр – дзугты фæдыл чи цыди, уыцы цагъартæн сеппæтæн дæр: «Исав уыл куы фембæла, уæд ын сымах дæр зæгъдыстут афтæ». ²⁰Ноджыдæр ын зæгъут: «Дæ цагъар Иаков дæр æрбацæуы нæ фæстæ». Уымæн æмæ Иаков йæхицæн загъта: «Мæ разæй цы лæвæрттæ арвыстон, уыдонæй йын йæ зæрдæ балхæнон. Уый фæстæ куы фембæлаем, уæд мæм хорз цæстæй кæд ракасид». ²¹Афтæмæй Иаков йæ лæвæрттæ арвыста йæ разæй; йæхæдæг та йæ уыцы æхсæв асадæны арвыста.

Иаковæн Хуыцау радта æндæр ном – Израил

²²Иаков сыстад æхсæвы æмæ йæ дыууæ усимæ, йæ дыууæ цагъар сылгоймагимæ, йæ иуæндæс фыртимæ ахыст Иавоки цæугæдоны иннæ фарсмæ. ²³Уыдоны дæр, стæй йæм цыдæриддæр мулк уыди, уый дæр фæкодта цæугæдоны иннæ фарс. ²⁴Йæхæдæг та баззад иунæгæй, æмæ суанг сæуæхсиды фæзындмæ Чидæр хъæбысæй хæцыд йемæ; ²⁵Æмæ Иаковыл кæй нæ тых кæны, уый куы федта, уæд ын февнæлдта йæ синмæ, æмæ йын хæцгæ-хæцын йæ син фелвæста. ²⁶Хъæбысæйхæцæг Иаковæн загъта: «Суадз мæ; уымæн æмæ сæуæхсид фæбæрæг». Иаков Ын дзуапп радта: «Цалынмæ мыл Дæ арфæ бафтауай, уæдмæ Дæ нæ ауадздынæн». ²⁷Уый Иаковы бафарста: «Дæ ном куыд у?» Иаков Ын дзуапп радта: «Иаков». ²⁸Уæд Иаковæн загъта: «Нырæй фæстæмæ дæ ном уыдзæн Иаков нæ, фæлæ Израил*»; уымæн æмæ ды хъæбысæй хæцыдтæ Хуыцауимæ æмæ адаемимæ, æмæ фæуæлахиз дæ». ²⁹Иаков бафарста: «Курын Дæ, зæгъ мын: Дæ ном куыд у?» Уый загъта: «Мæ номæй мæ цы фæрсыс?» Æмæ уым арфæ бафтыдта Иаковыл. ³⁰Иаков уыцы бынат схуыдта Пенуэл**»; уымæн æмæ Иаков загъта: «Æз мæхи цæстæй фæдтон Хуыцауы æмæ удагасæй баззадтæн». ³¹Хур куы скасти,

* 32:28 *Израил* – «сара» дзуттагау амоны «хъæбысæй хæцын», «Эл» та – Хуыцау.

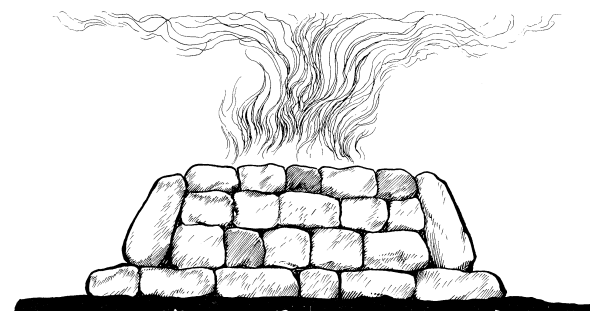
** 32:30 *Пенуэл* – дзуттагау амоны «Хуыцауы цæсгом».

уæд, йæ синæй къуылых цæугæйæ, Иаков ахызти Пенуэлай. ³²Хъæбысæйхæцæг Иаковы сины нуар кæй бахъыгдардта, уымæ гæсгæ Израилы адæм суанг абон дæр нæ хæрынц сины нуæрттæ.

33 СÆР

Иаковы фембæлд Исавимæ

¹Иаков акаст æмæ федта: Исав æрбацæуы цыппарсæдæ адæй-магимæ. Лиайы, Рахилы æмæ дыууæ лæгтадгæнæг сылгоймаджы Иаков æрлæууын кодта хицæнтæй, алкæйдæр йæ сывæллæттима; ²Лæгтадгæнæг сылгоймагты сæ сывæллæттима – разæй, Лиайы йæ сывæллæттима – уыдоны фæстæ, Рахил æмæ Иосифы та – сеппæты фæстæ. ³Йæхæдæг ацыди сæ разæй йе 'фсымæрмæ; нæма йæм бахæццæ, афтæ йын зæххы онг авд хатты акуывта. ⁴Исав разгъордта Иаковы размæ æмæ йын ахъæбыс кодта, ныттыхстис ын йе 'фцæгыл, батæ йын кодта æмæ сæ дыууæ дæр куыдтой. ⁵Исав акаст, федта устыты æмæ сывæллæтты, æмæ бафарста: «Уыдон дын чи сты?» Иаков загъта: «Хуыцау дæ цагъары кæмæй барæвдыдта, уыцы сывæллæттæ». ⁶Исавмæ бацыдысты лæгтадгæнæг сылгоймагтæ сæ сывæллæттима, æмæ йын ныллæг акуывтой. ⁷Уый фæстæ йæм бацыди Лиа йæ сывæллæттима æмæ йын ныллæг акуывтой. Æппынфæстаг æм бацыдысты Иосиф æмæ Рахил æмæ йын ныллæг акуывтой. ⁸Исав бафарста Иаковы: «Цæмæн арвыстай æппæт уыцы дзугтæ мæ размæ?» Иаков дзуапп радта: «Цæмæй мæм ды, ме 'лдар, ракасай хорз цæстæй». ⁹Исав загъта: «Мæнмæ бирæ мулк ис, ме 'фсымæр; цы дæм ис, уый дæхицæн ныуадз». ¹⁰Иаков загъта: «Курын дæ, кæд дæ аудыны аккаг дæн, уæд айс мæ лæвар. Ды мæм хорз цæстæй ракастæ; Хуыцауы фендау мын уыди дæ фенд. ¹¹Уæдæ айс, æз дын кæй арвыстон, мæ уыцы лæвæрттæ. Хуыцау мын лæвæрдта рæдауæй, æмæ мæм æппæт дæр ис». Иаков æм æрхатыд, æмæ Исав айста лæвæрттæ. ¹²Исав загъта: «Ныр адарæм нæ фæндаг; æз цæудзынæн демæ». ¹³Иаков ын дзуапп радта: «Сывæллæттæ лæмæгъ кæй сты, уый хорз зоныс, ме 'лдар. Мæ лыстæг фос æмæ хъуыцтæ та дуцгæ сты. Иу бон ма сæ куы фæтæрæм, уæд æгасæй дæр фæцагъды уыдзысты. ¹⁴Ме 'лдар ацæуæд йæ цагъары разæй, æз та цæудзынæн, мæ фос куыд цæуой, стæй сывæллæттæ куыд цæуой, афтæ сын дæг, цалынмæ ме 'лдармæ, Сеирмæ, бахæццæ уон, уæдмæ». ¹⁵Исав загъта: «Уæд та мæ бауадз,

Нывондхæссæн

æмæ мемæ цы адæм ис, уыдонæй цалдæры ныуадзон демæ». Иаков загъта: «Цæмæн? Æрмæст мæм ме 'лдар ракастæ хорз цæстæй, æндæр мæ ницы хъæуы». ¹⁶Уыцы бон Исав йæ фæндагыл аздæхти Сеирмæ. ¹⁷Иаков та ацыди Сокхофмæ, æмæ уым йæхицæн сарæзта хæдзар, йæ фосæн та – халагъудтæ. Уымæ гæсгæ схуыдта уыцы бынат Сокхоф*. ¹⁸Афтæ Паддан-Арамæй æрбаздæхыны фæстæ Иаков дзæбæхæй бахæццæ ханаанæг зæхмæ, Сихемы сахармæ, æмæ æрцард йæ фарсмæ. ¹⁹Сихемы фыд Емморы байзæддæгтæй фондзыссæдз æвзист æхцайæ балхæдта зæхх, æмæ йыл æрæвæрдта йæ цатыр. ²⁰Уым сарæзта нывондхæссæн æмæ йæ схуыдта Эл-Элохе-Израэл**.

34 СÆР

Иаковы фырттæ исыц сæ маст

¹Иаковæн Лиа кæй ныййардта, йæ уыцы чызг Динæ рацыди бынæттон цæрджыты сылгоймагты фенынмæ. ²Уыцы зæххы падзахы – евейаг Емморы фырт Сихем федта Динæйы, æрцахста йæ æмæ йын тыхми бакодта. ³Сихемы зæрдæмæ тынг фæщыд Иаковы чызг Динæ, бауарзта йæ æмæ йæ рæвдыдта йæ ныхæстæй. ⁴Сихем йæ фыд Емморæн загъта: «Ракур мын уыцы чызджы». ⁵Йæ чызг Динæ кæй фæхудианæг, уый Иаков куы фехъуыста, уæд йæ фырттæ фосы дзугтимæ быдыры уыдысты. Æмæ йæ никæмæн загъта, цалынмæ йæ фырттæ хæдзармæ 'рцыдысты, уæдмæ. ⁶Сихемы фыд Еммор æрбацыд Иаковимæ бафидауынмæ. ⁷Иаковы фырттæ быдырæй

* 33:17 Сокхоф – дзуттагау амоны «халагъудтæ».

** 33:20 Эл-Элохе-Израэл – дзуттагау амоны «Хуыцау Израилы Хуыцау у».

куы æрцыдысты æмæ хабар куыддæр фехъуыстой, афтæ хъыг кодтой, сæ маст сæхсысты; уымæн æмæ Сихем сарæзта, æруадзæн цæмæн нæ уыд, уый – схуыссыд Иаковы чызгимæ, æмæ уымæй фегад кодта Израилы. ⁸Еммор сын загъта: «Мæ фырт Сихемæн æнæ уæ чызг йæ бон нал у. Курын уæ, раттут ын æй. ⁹Бахæстæг ут немæ: нæ лæппутæн дæттут уæ чызджыты, уæ лæппутæн курут нæ чызджыты. ¹⁰Æрцæрут не 'хсен – нæ зæхх уæ разы ис; уæ бон у, кæм уæ бафæнда, уым цæрын; амæлттæ дзы кæнут». ¹¹Динайы фыдæн æмæ æфсымæртæн Сихем загъта: «Уæхи мыл ма атигъ кæнут; цы зæгъат, уый уын ратдзынæн. ¹²Цавæрфæнды ирæд æмæ лавæрттæ уæнт, æз сæ бафиддзынæн, сымах куыд зæгъат, афтæ; æрмæст мын уæ чызджы раттут». ¹³Уæд Иаковы фырттæ Сихемæн æмæ йæ фыд Емморæн дзуапп радтой сайæн ныхæстæй, уымæн æмæ сын Сихем фегад кодта сæ хо Динайы. ¹⁴Дзырдтой сын: «Ахæм хъуыддаг саразын нæ бон нæу: æнæсунает лæгæн нæ хойы раттын махæн стыр худинаг уайд. ¹⁵Мах хуызæн куы суат – уæ нæлгоймæгтæ иууылдæр сунæтгонд куы уой, æрмæст уæд бафидаудзыстæм. ¹⁶Уæд уын дæтдзыстæм нæ чызджыты æмæ курдзыстæм уæ чызджыты; æрцæрдзыстæм уемæ æмæ суыдзыстæм иу адæм. ¹⁷Фæлæ нæм куы нæ байхъусат æмæ сунæт куы нæ скæнат, уæд акæндзыстæм нæ хойы æмæ ацæудзыстæм». ¹⁸Сæ ныхæстæ Емморы æмæ йæ фырт Сихемы зæрдæмæ фæцыдысты. ¹⁹Æрыгон лæппу æвæстиатæй бакодта, цы йын загътой, уый; уымæн æмæ зæрдæйæ уарзта Иаковы чызджы. Сихем та йæ фыды хæдзары тæккæ нымæддæр адæймаг уыдис. ²⁰Еммор æмæ йæ фырт Сихем æрцыдысты сæ ныхасмæ, сахары кулдуармæ, æмæ сахары цæрджытæн загътой: «²¹Уыцы адæм нæм хорз цæстæй кæсынц. Цæрæнт нæ зæххыл, æмæ дзы амæлттæ кæнаент. Нæ пархат зæхх уыдоны фаг дæр у. Нæ лæппутæн курдзыстæм сæ чызджыты æмæ сын дæтдзыстæм нæ чызджыты. ²²Фæлæ уыцы адæм немæ цæрыныл, немæ иу адæм суæвыныл разы сты, неппæт нæлгоймæгтæ уыдонау сунæтгонд куы уой, æрмæстдæр уæд. ²³Сæ дзугтæ, сæ мулк æмæ сæ фос æнæхъæнæй мах нæ бауыдысты, æви? Фæлæ куы сразы уæм, æрмæст уæд æрцæрдзысты немæ». ²⁴Сахары кулдуармæ, ныхасмæ, чидæриддæр рахызт, уыдон сразы сты Еммори-мæ æмæ йæ фырт Сихемимæ. Афтæмæй сахары кулдуармæ чидæриддæр рахызт, уыцы нæлгоймæгтæ сеппæт дæр скодтой сунæт. ²⁵Æртыккаг бон, нæлгоймæгтæ сæ тæккæ рынчыныл куы уыдысты,

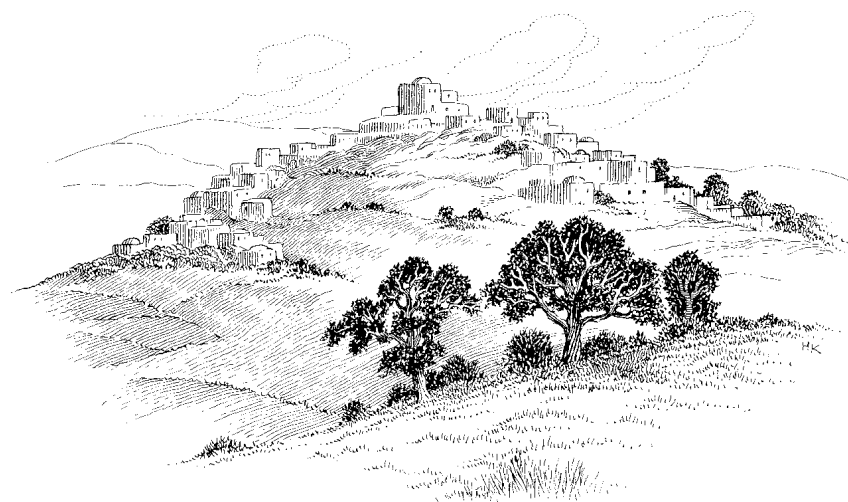
уæд Иаковы дыууæ фырты – Симеон æмæ Левий, Динайы æфсымæртæ, – райстой сæ цирхъытæ, æнæнхъæлæджы бабырстой сахармæ æмæ фæцагътой æппæт нæлгоймæгты. ²⁶Емморæн йæхи дæр æмæ йæ фырт Сихемы дæр амардтой цирхъæй, Сихемы хæдзарæй ракодтой Динайы æмæ рацыдысты. ²⁷Иаковы фырттæ бацыдысты, кæй амардтой, уыдонмæ, æмæ сахар бастыгътой сæ хойы худинаджы тыххæй. ²⁸Ратардтой сын сæ фысвос, се стуртæ æмæ сæ хæрджытæ – сахары æмæ быдыры цыдæриддæр уыди, уый ахастой; ²⁹Ахастой сын сеппæт мулк, акодтой сын сæ сывæллæтты æмæ сæ устыты, сæ хæдзæрттæ сын бынтондæр бастыгътой. ³⁰Уæд Иаков Симеонæн æмæ Левийæн загъта: «Бæллæхы мæ баппæрстат. Сымах тыххæй ацы зæххы цæрджытæн, ханаанæгтæн æмæ ферезæгтæн, уæнгæл фестадтæн. Махмæ адæм бирæ нæй, æмæ мæм уыдон иумæ куы æрбабырсой, уæд мын мæхи дæр æмæ мæ хæдзар дæр бабын кæндзысты». ³¹Фæлæ йын йæ фырттæ загътой: «Уæдæ нæ хо цыма уæййаг сыл уыд, ахæм ми йын бакæнын æмбæлди, мыййаг?!»

35 СÆР

Иаков æрбаздæхти Вефилмæ

¹Хуыцау загъта Иаковæн: «Марадз, ссу Вефилмæ æмæ дзы æрцæр. Сараз дзы нывондхæссæн, де 'фсымæр Исавæй куы фæлыгътæ, уæд дæм Чи фæзынд, уыцы Хуыцауæн». ²Йæ бинонтæн, стæй йемæ чи уыдис, уыдонæн сеппæтæн дæр Иаков загъта: «Цы æцагæлон хуыцауттæ уæм ис, уыдон аппарат, уæхи ссыгъдæг кæнут æмæ уæ дарæс раивут. ³Сыстæм æмæ ссæуæм Вефилмæ; мæ уынгæджы бон мæ Чи фехъуыста æмæ алы ран дæр мемæ Чи уыди, уыцы Хуыцауæн æз уым сараздынæн нывондхæссæн». ⁴Цы æцагæлон хуыцауттæ сæм уыди, уыдоны иууылдæр, æмæ сæ хъустыл цы хъусцæджытæ уыди, уыдон дæр радтой Иаковмæ, æмæ сæ уый Сихеммæ хæстæг баныгæдта тулдзы бын. ⁵Уый фæстæ араст сты сæ фæндагыл. Алфамбылайы сахарты цæрджытæ стыр тасы бафтыдысты, æмæ Иаковæн йæ фыртты фæсте нæ расырдой. ⁶Иаков æмæ йеппæт адæм æрцыдысты, ханаанæг зæххыл цы Луз (Вефил) ис, уырдем. ⁷Иаков уым сарæзта нывондхæссæн, æмæ уыцы бынат схуыдта Эл-Вефил*;

* ^{35:7} *Эл-Вефил* – дзуттагау амоны «Вефилы Хуыцау».

уымæн æмæ, ие 'фсымæр Исавæй куы фæлыгъд, уæд ын Хуыцау ам раргом кодта Йæхи. ⁸Амарди Ревеккæйы дыджызæ Деворæ, æмæ йæ Вефилмæ хæстæг баныгæдтой тулдзы бын; уымæ гæсгæ уыцы тулдз схуыдтой Аллон Бахут*. ⁹Иаков Паддан-Арамæй куы æрыздæхт, уæд æм ногæй фæзынди Хуыцау æмæ йыл Йæ арфæ бафтыдта. ¹⁰Хуыцау ын загъта: «Дæ ном Иаков у; нырæй фæстæмæ та дæ ном Иаков нал уыдзæни, фæлæ Израил». Æмæ йыл Хуыцау сæвæрдта æндæр ном – Израил. ¹¹Хуыцау ын загъта: «Æз Æппæтхъомыс Хуыцау дæн! Цот уадз æмæ сбирæ у. Адæм æмæ бирæ адæмтæ, стæй паддæхтæ рацæудзæни дæуæй. ¹²Авраам æмæ Исаакæн цы зæхх радгон, уый дæуæн дæттын, дæ фæстæ та – дæ байзæддæгтæн». ¹³Хуыцау Иаковы ныуагъта, йемæ кæм дзырдта, уыцы ран. ¹⁴Хуыцау йемæ кæм дзырдта, уым Иаков сæвæрдта дурцæджындз, æмæ йыл ауагъта сæн æмæ зети. ¹⁵Хуыцау йемæ кæм дзырдта, уыцы бынат Иаков схуыдта Вефил.

Вениамины райгуырд æмæ Рахилы мæлæт

¹⁶Уый фæстæ ацыдысты Вефилæй. Æмæ сæ Ефрафæмæ бирæ куы нал хъуыд, уæд Рахилæн æрцыд йæ арыны афон; фæлæ уыди зынаæвгъæд. ¹⁷Аргæ-арын куы хызæмар кодта, уæд ын æвгъæдгæс

* 35:8 Аллон Бахут – дзуттагау амоны «цæссыджы тулдз».

сылгоймаг загъта: «Ма тæрс – ай дæр дын лæппу у». ¹⁸Рахил йæ уд куы иста – уымæн æмæ мæлгæ кодта, уæд йæ лæппуйыл сæвæрдта ном Бенони. Фæлæ йыл йæ фыд сæвæрдта ном – Вениамин*. ¹⁹Рахил амард æмæ йæ баныгæдтой Ефрафæмæ (Вифлееммæ) фæндагыл. ²⁰Иаков ын йæ ингæныл сæвæрдта цырт. Уыцы цырт Рахилы ингæныл ис суанг абон дæр. ²¹Иаков цыди дарддæр æмæ йæ цатыр æрæвæрдта Эдеры мæсыджы фалæ. ²²Израил уыцы зæххыл куы цардис, уæд Рувим бавдæлд æмæ æриу йæ фыды номыл-ус Валлæймæ, æмæ йæ Израил базыдта. Иаковæн уыди дыуадæс фыргты. ²³Лиаы лæппутæ: Иаковы хистæр фырт Рувим, Симеон, Левий, Иуда, Иссахар æмæ Завулон. ²⁴Рахилы лæппутæ: Иосиф æмæ Вениамин. ²⁵Валлæйы – Рахилы лæггадгæнæг сылгоймаджы лæппутæ: Дан æмæ Неффалим. ²⁶Зелфæйы – Лиаы лæггадгæнæг сылгоймаджы лæппутæ: Гад æмæ Асир. Уыцы фыртгæ Иаковæн райгуырдысты Паддан-Арамы.

Исаакы мæлæт

²⁷Иаков йæ фыд Исаакмæ æрцыди Мамремæ, Кириаф-Арба-мæ (Хевронмæ) хæстæг – Авраам æмæ Исаак æрцæуæггæгтæй кæм цардысты, уырдаем. ²⁸Исаак æдæппæт фæцарди сæдæ æстай азы. ²⁹Уый фæстæ йæ уд систа, амарди зæрондæй, цардæфсæстæй æмæ аивгъуыдта йæ рагфыдæлтæм. Баныгæдтой йæ Исав æмæ Иаков, йæ фыртгæ.

36 СÆР

Исавы байзæддæгтæ

¹Мæнæ Исавы (Едомы) байзæддæгтæ. ²Исав йæхицæн устыгæ æрхаста ханаанаг чызджытæй: хеттаг Елоны чызг Адæйы, æмæ Оливемæйы – евейаг Цивеоны фырт Анайы чызджы, ³Стæй Васемафæйы – Измаилы чызджы, Наваиофы хойы. ⁴Адæ Исавæн ныййардта Елифазы; Васемафæ ныййардта Рагуилы. ⁵Оливемæ ныййардта Иеусы, Иегломы æмæ Корейы. Уыдон сты, Исавæн Ханааны зæххыл чи райгуырд, йæ уыцы фыртгæ. ⁶Исав акодта йæ устыты, йæ фыртты, йæ чызджыты, йеппæт хæдзаронты, йемæ атардта йæ

* 35:18 Бенони – дзуттагау амоны «мæ хызæмары фырт». Вениамин – дзуттагау амоны «мæ рахиз цонджы фырт».

дзугтæ æмæ йæ фос иууылдæр; йемæ айста, Ханааны зæххыл цы мулк скодта, уый æгасæй дæр, æмæ йе 'фсымæр Иаковæй ащыд æндæр зæхмæ. ⁷Уымæн æмæ сæ мулк афтæ сбирæ, æмæ сын иумæ цæрæн нал уыди. Хæтæнхуагæй цы зæххыл цардысты, уый сæ фосыл нал æххæссыд. ⁸Афтæмæй Исав (Едом) æрцарди Сеиры хæхбæстæйы. ⁹Мæнæ Сеиры хæхбæстаг идумейæгты фыдæл Исавы байзæддæгтæ. ¹⁰Исавы фыртты нæмттæ: Елифаз – Исавы ус Адæйы лæппу; Рагуил – Исавы ус Васемафæйы лæппу. ¹¹Елифазы фырттæ: Феман, Омар, Цефо, Гафам æмæ Кеназ. ¹²Исавы фырт Елифазæн уыди номылус Фамнæ; уый Елифазæн ныййардта Амалыкы. Уыдон сты Исавы ус Адæйы зæнæджызæнæг. ¹³Рагуилы фырттæ: Нахаф, Зерах, Шамма æмæ Миззæ. Уыдон сты Исавы ус Васемафæйы зæнæджызæнæг. ¹⁴Исавы ус Оливемæ, Цевеоны фырт Анайы чызг, Исавæн кæй ныййардта, уыцы фырттæ: Иеус, Иеглом æмæ Корей. ¹⁵Мæнæ Исавы байзæддæгты мыггæгты хистæртæ. Исавы хистæр фырт Елифазы фырттæ: мыггæгты хистæртæ Феман, Омар, Цефо, Кеназ, ¹⁶Корей, Гафам æмæ Амалык. Мыггæгты уыцы хистæртæ Елифазæн райгуырдысты Едомы; уыдон сты Адæйы зæнæджызæнæг. ¹⁷Исавы фырт Рагуилы фырттæ: мыггæгты хистæртæ Нахаф, Зерах, Шамма æмæ Миззæ. Уыдон сты, Рагуилæн Едомы чи райгуырди, мыггæгты уыцы хистæртæ – Исавы ус Васемафæйы зæнæджызæнæг. ¹⁸Исавы ус Оливемæйы лæппутæ: мыггæгты хистæртæ Иеус, Иеглом æмæ Корей; уыцы мыггæгты хистæрты ныййардта Исавы ус Оливемæ, Анайы чызг. ¹⁹Уыдон сты Исавы (Едомы) фырттæ æмæ сæ мыггæгты хистæртæ. ²⁰Уыцы зæххыл чи царди, хоррейæг Сеиры мæнæ уыцы фырттæ: Лотан, Шовал, Цивеон, Ана, ²¹Дишон, Эцер æмæ Дишан. Сеиры ацы фырттæ Едомы уыдысты хоррейæгты мыггæгты хистæртæ. ²²Лотаны фырттæ: Хори æмæ Гомам. Фамнæ уыди Лотаны хо. ²³Шовалы фырттæ: Алван, Манахаф, Эвал, Шефо æмæ Онам. ²⁴Цивеоны фырттæ: Айа æмæ Ана. Ана у, йæ фыд Цивеоны хæрджытæ куы хызта, уæд быдыры суадæттæ чи ссардта, уыцы адæймаг. ²⁵Анайы сывæллæттæ: Дишон æмæ Оливемæ, Анайы чызг. ²⁶Дишоны фырттæ: Хемдан, Эшбан, Ифран æмæ Херан. ²⁷Эцеры фырттæ: Билган, Зааван æмæ Акан. ²⁸Дишаны фырттæ: Уц æмæ Аран. ²⁹Хоррейæгты мыггæгты хистæртæ: Лотан, Шовал, Цивеон, Ана, ³⁰Дишон, Эцер æмæ Дишан. Уыдон Сеиры зæххыл уыдысты хоррейæгты хистæртæ сæ мыггæгтæм гæсгæ.

Едомы паддзæхтæ

³¹Цалынмæ Израилæн йæхицæй паддзæхтæ нæма уыди, уæдмæ Едомы æлдариуæг чи кодта, мæнæ уыцы паддзæхтæ: ³²Веоры фырт Бела – паддзæхиуæг кодта Едомы. Йæ сахары ном – Дингава. ³³Бела куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси восораг Зерахы фырт Иовав. ³⁴Иовав куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси Хушам, феманæгты зæххæй рацæуæг. ³⁵Хушам куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси, Моавы быдырты мадиамæгты чи ныддæрæн кодта, уыцы Бедады фырт Гадад. Йæ сахары ном – Авиф. ³⁶Гадад куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси Самла, масрекаг зæххæй рацæуæг. ³⁷Самла куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси Саул – цæугæдоны былгæрон цы Реховоф уыди, уырдыгæй рацæуæг. ³⁸Саул куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси Ахборы фырт Баал-Ханан. ³⁹Ахборы фырт Баал-Ханан куы амард, уæд йæ фæстæ паддзах сси Гадар. Йæ сахары ном – Пау; йæ усы ном та – Мегатавеел, Ме-Загавы фырт Матреды чызг. ⁴⁰Исавы байзæддæгтæй мыггæгты хистæр чи уыди, мæнæ уыдоны нæмттæ сæ мыггæгтæм æмæ сæ цæрæн бынæттæм гæсгæ: Фимна, Алва, Иетеф, ⁴¹Оливема, Эла, Пинон, ⁴²Кеназ, Феман, Мивцар, ⁴³Магдиил æмæ Ирам. Уыдон сты едомаг хистæртæ; алы мыггæгæн дæр уыди йæхи цæрæн бынат æмæ йæхи зæхх. Исав та у едомæгты фыдæл.

37 СÆР

Иосифы фынтæ

¹Иаков æрцард, йæ фыд хæтæнхуагæй кæддæр кæм царди, уым – Ханааны зæххыл. ²Мæнæ Иаковы бинонты хабар. Æвддæсаздыд Иосиф хызта фысвосы дзугтæ йе 'фсымæртимæ – йæ фыдыустытæ Валлаæ æмæ Зелфæйы лæппутимæ. Æмæ уыдоны тыххæй сæ фыдмæ хаста æвзаг. ³Израил та Иосифы йæ иннæ фырттæй фылдæр уарзта, уымæн æмæ йын йæ зæронды бонты райгуырди; æмæ йын самал кодта даргъ æмæ нывæфтыд хæдон. ⁴Сæ фыд Иосифы уыдонæй фылдæр кæй уарзы, уый æфсымæртæ куы федтой, уæд сын Иосиф уæнгæл фестад, æмæ сæ бон нал уыд йемæ сабырæй дзурын. ⁵Иухатт Иосиф федта фын. Радзырдта йæ йе 'фсымæртæн, æмæ сын ноджы фæуæнгæлдæр. ⁶Иосиф сын загъта: «Байхъусут-ма, цы фын федтон, уымæ. ⁷Быдыры бастам куыристæ; æваст мæ куырис рабадт æмæ уырдыг слæууыд, уæ куыристæ та æрлæууыдысты йæ

алыварс æмæ йын ныллæг акуывтой». ⁸Йе 'фсымæртæ йын загътой: «Ау, ды махæн паддзах уыдзынæ? Мах дæ дæлбар уыдзыстæм?» Æмæ сын ноджы фæуæнгæлдæр йæ фыны æмæ йæ ныхæсты тыххæй. ⁹Иосиф ма ноджыдæр федта иу фын, æмæ йæ радзырдта йе 'фсымæртæн: «Байхъусут мæм. Ноджыдæр ма иу фын федтон: ацы хатт мын ныллæг акуывтой хур, мæй æмæ иуæндæс стъалыйы». ¹⁰Иосиф йæ фын радзырдта йе 'фсымæртæн дæр æмæ йæ фыдæн дæр. Йæ фыд ын бауайдзæф кодта: «Уый цавæр фын федтай? Æз, дæ мад æмæ де 'фсымæртæ æцаг æрцаудзыстæм æмæ зæххы онг дæуæн акувдыстæм, мыййаг?» ¹¹Æфсымæртæ хæлæг кодтой Иосифмæ, фæлæ йæ фыд уыцы хабар йæ зæрдыл бадардта.

Æфсымæртæ ауæй кодтой Иосифы

¹²Иосифы æфсымæртæ ацыдысты сæ фыды дзугтæ Сихеммæ хæстæг хизынмæ. ¹³Израил Иосифæн загъта: «Де 'фсымæртæ Сихемы хизынц дзугтæ. Мæ зæрды дæ уыдонмæ арвитын ис». Иосиф ын дзуапп радта: «Æз цæттæ дæн». ¹⁴Йæ фыд ын загъта: «Ауай-ма, де 'фсымæртæ æнæниз сты, æви нæ, дзугтæ та – æнæхъæн, уый фен æмæ мын бæрæг æрхæсс». Афтæ Иосифы йæ фыд арвыста Хевроны дæлвæзæй, æмæ Иосиф араст Сихеммæ. ¹⁵Фæлæ Иосиф фæдзæгъæл быдыры. Фембæлд ыл иу адæймаг æмæ йæ бафарста: «Цы агурис?» ¹⁶Иосиф ын дзуапп радта: «Æз ме 'фсымæрты агурисын. Курын дæ, сæ дзугтæ кæм хизынц, уый мын зæгъ». ¹⁷Уыцы адæймаг ын загъта: «Ардыгæй ацыдысты. Æз сын фехъуыстон сæ ныхас: „Ацæуæм Дофанмæ“. Иосиф ацыд йе 'фсымæрты фæдыл æмæ сæ ссардта Дофаны. ¹⁸Уыдон æй суыдтой дардмæ, æмæ сæм цалынмæ нæ бахæццæ, уæдмæ бадзырдтой йæ амарыныл. ¹⁹Кæрæдзийæн загътой: «Дæлæ æрбацауы уыцы фынуынæг. ²⁰Ныр бавдæлæм, амарæм æй æмæ йæ ныппарæм хус уæрмытæй иуы. Æмæ зæгъдзыстæм, хъæддаг сырд æй бахордта, зæгъгæ. Уæд фендзыстæм, кæддæра йæ фынтæ цы расаиккой». ²¹Уый фехъуыста Рувим, æмæ йæ бахызта йе 'фсымæрты къухæй. Загъта сын: «Ма йæ амарæм». ²²Рувим сын дарддæр дзырдта: «Ма йæ амарут. Фæлтау æй, ам, æдзæрæг ран, уæрмы ныппарут, æрмæст æм уæ къух ма батасæд». Рувимы фæндыд Иосифы йе 'фсымæртæй фервæзын кæнын æмæ йæ сæ фыдмæ арвитын. ²³Иосиф йе 'фсымæртæм куы бахæццæ, уæд ын æррæдывтой йæ даргъ æмæ нывæфтыд хæдон, ²⁴Йæхи та йын ныппæрстой уæрмы. Уæрм уыд афтид – дон

дзы нæ уыд. ²⁵Æфсымæртæ æрбадтысты хæрыныл. Уæдмæ ауыдтой измаилæгты Галаадæй теуатыл æрбацаейцаугæ. Се теуатыл Мысырмæ ластой бирæ хæрдæфгæнæнтæ, балзам æмæ миррæ*. ²⁶Иуда йе 'фсымæртæн загъта: «Не 'фсымæры куы амарæм æмæ йын йæ мард куы басусæг кæнæм, уæд нын уымæй цы пайда ис? ²⁷Фæлтау æй ауæй кæнæм измаилæгтæн, æмæ йыл нæ къухæй ницы æрцаудзæн; не 'фсымæр у – нæ туг-не стæг». Æфсымæртæ йæм байхъуыстой. ²⁸Мадиамаг сæудæджерта сæ рæзты куы рацаейцыдысты, уæд æфсымæртæ Иосифы сластой уæрмæй, æмæ йæ измаилæгтæн ауæй кодтой ссæдз æвзист сиклыл. Уыдон та йæ семæ акодтой Мысырмæ. ²⁹Рувим æрбаздæхт уæрммæ. Кæсы æмæ Иосиф уым нал ис; уæд æррæдывта йæ дарæс. ³⁰Æрбаздæхт йе 'фсымæртæм æмæ сын загъта: «Лæппу уым куы нал ис! Ныр мæхи цы фæкæнон?» ³¹Уæд æфсымæртæ аргæвстой сæныкк, райстой Иосифы хæдон æмæ йæ самæстой тугæй. ³²Уый фæстæ уыцы нывæфтыд хæдон равдыстой сæ фыдмæ æмæ йын загътой: «Мæнæ цы ссардтам! Æркаес-ма йæм, дæ фырты хæдон нæу, мыййаг?» ³³Иаков æй базыдта æмæ загъта: «Уый мæ фырты хæдон у! Хъæддаг сырд æй бахордта! Иосифы сырд кæй бахордта, уый гуырысхойаг нæу!» ³⁴Иаков йæ уæлæ æррæдывта йæ дарæс, йæ астæуыл æрбабаста хысын, æмæ дзæвгар рæстæг куыдта йæ фыртыл. ³⁵Йæ фырттæ æмæ йæм йæ чызджытæ æгасæй дæр æрцыдысты ныфсытæ æвæрынмæ, фæлæ йæм ницы хъардта. Иаков дзырдта: «Нæ, æз хыгзæрдæйæ ныххиздынаен ингæнмæ, мæ фыртмæ». Афтæ Иаков куыдта йæ фыртыл. ³⁶Мадиамагтæ та уæдмæ Иосифы Мысыры ауæй кодтой фараоны фæсдзæуинтæй иуæн – фараоны хъахъæнджыты хистæр Потифарæн.

38 СÆР

Иуда æмæ Фамар

¹Æрцыди рæстæг, æмæ Иуда ныууагъта йе 'фсымæрты æмæ æрцард иу одолламаг лæджы фарсмæ, йæ ном – Херам. ²Уым Иуда федта, йæ ном Шуа кæмæн уыди, уыцы ханаанаг лæджы чызджы, ракуырда йæ æмæ бацард йемæ. ³Сылгоймаг басывæрджын, ныййардта лæппу æмæ йыл Иуда сæвæрдта ном – Эр. ⁴Ногæй

* ^{37:25} *Миррæ* – хæрдæф писийы мыггаг.

басывæрджын, ныййардта та йын лæппу æмæ йыл сæвæрдта ном – Онан. ⁵Ныййардта ма ноджыдæр иу лæппу æмæ йыл сæвæрдта ном – Шела. Уыцы лæппуы куы ныййардта, уæд Иуда уыди Хезивы. ⁶Иуда йæ хистæр фырт Эрæн ракуырда ус, йæ ном – Фамар. ⁷Фæлæ Иудайы хистæр фырт Эр Хуыцауы цæсты уыди тæригъæдджын, æмæ йын Хуыцау аскъуыдта йæ цард. ⁸Уæд Иуда загъта Онанæн: «Æриу у де 'фсымæры усимæ; йæ тиу дæ, æмæ де 'фсымæрæн рауадз байзæддаг». ⁹Фæлæ Онан зыдта, сывæллæттæ йæхи кæй нæ уыдзысты, уый. Уымæ гæсгæ йе 'фсымæры усимæ æриуы размæ-иу йæ мыггаг акалдта зæхмæ, йæ æфсымæрæн байзæддаг куыд нæ рауадза, афтæ. ¹⁰Онан цы арæзта, уый Хуыцауы цæсты уыди тæригъæд, æмæ уымæ гæсгæ Хуыцау Онанæн дæр аскъуыдта йæ цард. ¹¹Уæд Иуда йæ чындз Фамарæн загъта: «Цалынмæ мæ фырт Шела бахъомыл уа, уæдмæ уал дæ фыды хæдзары ацæр идæдзæй». Уымæн æмæ Иудайы хъуыды ахæм уыд: «Шела дæр йе 'фсымæртау куы амæла». Фамар ацыд æмæ цæрын райдыдта йæ цæгаты. ¹²Дзæвгар рæстæг куы рацыд, уæд амард Иудайы ус, Шуайы чызг. Иудайы хъыг куы фæмынæгдæр, уæд йæ хæларимæ, одолламаг Херамимæ, ссыди Фамнамæ, йæ фысты æлвынджытæм. ¹³Фамарæн фехъусын кодтой: «Дæ хицау фæцæуы Фамнамæ, йæ фос æлвынынмæ». ¹⁴Фамар раласта йæ идæдзы дарæс, йæхи бамбæрзта уæлгуырæй æмæ сбæдт Енаимы кулдуары цур – Фамнамæ фæндаг кæуылты цæуы, уым. Фамар хорз зыдта: Шела ралæг, фæлæ йын æй нæ курынц. ¹⁵Иуда Фамары куы федта, уæд ын хæтаг сыл æнхъæл уыд, уымæн æмæ Фамар йæ цæсгом бамбæрзта. ¹⁶Иуда йæм фæзылд æмæ йын загъта: «Бар мын ратт хуыссæны демæ æриуæн». Йæ чындз кæй у, уый та Иуда нæ зыдта. Сылгоймаг бафарста: «Мемæ куы æриу уай, уæд мын цы ратдзынæ?» ¹⁷Иуда йын дзуапп радта: «Сæныкк дын рарвитдзынæн мæ дзугæй». Сылгоймаг бафарста: «Цы мæм ныуадздынæ, цалынмæ сæныкк æрбарвитай, уæдмæ?» ¹⁸Иуда загъта: «Цы дæм ныуадзон?» Сылгоймаг дзуапп радта: «Дæ мыхуыр, дæ астæубæттæн æмæ, дæ къухы цы лæдзæг ис, уый». Иуда йын сæ радта, стæй æриу йемæ, æмæ Фамар басывæрджын. ¹⁹Фамар уырдыгæй куы ацыд, уæд раласта йæ уæлгуыр, æмæ та скодта йæ идæдзы дарæс. ²⁰Уæдмæ Иуда йæ одолламаг хæларæн арвыста сæныкк, уыцы сылгоймагæй йæ дзаумæттæ куыд райса, афтæ; фæлæ йæ не ссардта йæ хæлар. ²¹Уæд бафарста бынæттон цæрджыты: «Кæм ис, Енаимы фæндаггæрон чи бадтис, уыцы хæтаг сылгоймаг?»

Дзуапп ын радтой: «Ам хæтаг сылгоймаг нæ уыди». ²²Хæлар æрбаздæхт Иудамæ æмæ загъта: «Уыцы сылгоймаджы не ссардтон; стæй мын бынæттон цæрджытæ дæр загътой: „Ам хæтаг сылгоймаг нæй“». ²³Иуда загъта: «Цы йæм ис, уый ныуадзæд йæхицæн, на-уæд ныл адæм хуыдзысты. Æз ын арвыстон сæныкк, фæлæ йæ ды не ссардтай». ²⁴Æртæ мæйы бæрц куы рацыд, уæд Иудайæн загътой: «Дæ чындз Фамар авнæлдта хæтынмæ æмæ басывæрджын». Иуда загъта: «Ракæнут æй æмæ йæ басудзут». ²⁵Фамары куы ракодтой, уæд арвыста йæ хицауæн зæгъынмæ: «Ацы дзаумæттæ кæй сты, уыцы лæгæй басывæрджын дæн». Ноджы ма загъта: «Базон-ма, кæй сты мыхуыр, астæубæттæн æмæ лæдзæг?» ²⁶Иуда сæ базыдта æмæ загъта: «Уый мæнæй растдæр у, уымæн æмæ йæ мæ фырт Шелайæн нæ радтон». Æмæ уæдæй фæстæмæ Фамармæ æмгæрон нал бацыди. ²⁷Фамарæн йæ арыны афон куы ралæууыд, уæд сбæлвырд, фаззæттæ йæм кæй ис, уый. ²⁸Арын куы райдыдта, уæд сывæллæттæй сæ иуæн разынд йæ къух; æвгъæдгæс сылгоймаг райста сырх æндах, бабаста йын æй йæ къухыл æмæ загъта: «Фыццаг ай райгуыр». ²⁹Фæлæ сывæллон йæ къух фæстæмæ байста, æмæ райгуырды йе 'фсымæр. Уæд æвгъæдгæс загъта: «Уый цы амалæй рабырстай?» Æмæ йыл сæвæрдтой Фарес*. ³⁰Уый фæстæ райгуырды йе 'фсымæр сырх æндахимæ йæ къухыл. Æмæ йыл сæвæрдтой Зара.

39 СÆР

Иосиф – Потифары хæдзары

¹Иосифы та измаилæгтæ æркодтой Мысырмæ, æмæ йæ уым уыдонæй балхæдта мысыраг Потифар, фараоны фæсдзæуинтæй иу – йæ хъахъæнджыты хистæр. ²Хуыцау уыдис Иосифимæ; æмæ Иосиф йæ мысыраг хицауы хæдзары уыд æнтыстджын йæ алы хъуыддаджы дæр. ³Йæ хицау федта, Хуыцау кæй ис Иосифимæ – цавæрфæнды хъуыддагмæ ма бавнала, Хуыцау ын дæтты æнтыст. ⁴Иосифмæ йæ хицау касти хорз цæстæй, æмæ йын Иосиф сси лæггадгæнæг. Потифар ын йæ бæрны бакодта хæдзар, цыдæриддæр æм уыдис, уый йыл бафæдзæхста. ⁵Йæ хæдзар æмæ йын йæ мулк æгасæй дæр йæ бæрны куы бакодта, уæдæй фæстæмæ Иосифы сæраппонд Хуыцау арфæ бафтыдта, мысыраджы хæдзары

* 38:29 *Фарес* – дзуттагау амонь «рабырсын».

æмæ йæ быдырты цы уыдис, ууыл. ⁶Æмæ йæм цыдæриддæр уыди, уый бакодта Иосифы æвджид. Иосифы фæрцы Потифар, хæдзары хæринаг бахæрынæй фæстæмæ, фæрвæзт йеппæт сагъæстæй. Иосиф та уыди рæсугъд æмæ гуырвидауц. ⁷Æмæ цасдæры фæстæ Иосиф фæцыд йæ хицауы усы зæрдæмæ. Ус ын загъта: «Æриу у мемæ хуыссæны». ⁸Фæлæ Иосиф не сразы; йæ хицауы усæн загъта: «Æз йæ фарсмæ кæй дæн, уымæ гæстæ мæ хицау йæ хæдзары сагъæстæй фæрвæзти. Цыдæриддæр æм ис, уый бакодта ме 'вджид. ⁹Ацы хæдзары мæнæй уæлдæр æвæрд ничи у; мæ хицау мын „нæ“ ницæмæй загъта, дæуæй фæстæмæ, уымæн æмæ ды йæ ус дæ. Æз ахæм стыр фыдбылыз куыд æруадзон, æмæ Хуыцауы раз тæригъæд раæнон?» ¹⁰Сылгоймаг æрвылбон Иосифæн дзырдта, цæмæй æриу уа йемæ, фæлæ Иосиф нæ разы кодта канд йемæ æриуыл нæ, фæлæ йæ фарсмæ уа, ууыл дæр. ¹¹Иухатт Иосиф йæ хъуыддæгты фæдыл бацыди хæдзармæ. Фæсдзæуинтæй уым ничи уыд. ¹²Уæд ын сылгоймаг ныххæцыд йæ хæдоныл æмæ йын загъта: «Æриу у мемæ». Иосиф йæхи ратыдта, æмæ алыгъд æддæмæ, йæ хæдон та баззад усы къухы. ¹³Иосиф лидзæг кæй фæци, йæ хæдон та йæ къухы кæй баззæди, сылгоймаг уый куы федта, ¹⁴Уæд адзырдта хæдзары лæггадгæнджытæм æмæ сын загъта: «Уынут, æркодта нæм ацы дзуттаджы, æмæ нæ хынджылæг скъæры. Æрбацыди мæм, æмæ мыл йæхи андзæрста, фæлæ æз хъæр саматтон. ¹⁵Фæдис æмæ хъæр кæй систон, уый куы фехъуыста, уæд лидзынмæ фæци, йæ хæдон та мæнмæ баззади». ¹⁶Сылгоймаг хæдон йæхимæ ныууагъта, цалынмæ Иосифы хицау хæдзармæ æрцыд, уæдмæ. ¹⁷Йæ лæгæн дæр уыцы ныхæстæ радзырдта: «Кæй нæм æркодтай, дæ уыцы дзуттаг цагъар æрбацыд æмæ мыл хъавыд æрхæцынмæ. ¹⁸Фæлæ æз фæдис æмæ хъæр куы саматтон, уæд лидзæг фæци, йæ хæдон та мæнмæ баззад». ¹⁹Йæ усы ныхæстæ куы фехъуыста Иосифы хицау: «Афтæ мын бакодта дæ цагъар», уæд йæ маст рафыхт ²⁰Æмæ Иосифы баппæрста, паддзахи ахст адæм кæм бадтысты, уыцы ахæстонмæ. Афтæмæй Иосиф бахауд ахæстонмæ.

Иосиф ахæстоны

²¹Фæлæ ам дæр Хуыцау уыдис Иосифимæ, æмæ йæм равдыста Йæ хорзæх – ахæстоны хицау æм ракаст дзæбæх цæстæй. ²²Ахæстоны хицау Иосифы сæвæрдта æппæт ахстытæн хистæрæй; йе 'вджид уыдысты ахæстоны хъуыддæгтæ иууылдæр. ²³Иосифы

бæрны цы уыди, уыдæттыл ахæстоны хицау уыд æнæмæт; уымæн æмæ Хуыцау уыдис Иосифимæ, æмæ йын йæ алы хъуыддæджы дæр лæвæрдта æнтыст.

40 СÆР

Сæндар æмæ дзулфыцæг

¹Цасдæр рæстæджы фæстæ мысыраг паддзахи сæндар æмæ дзулфыцæг цæмæйдæр фæазымджын сты сæ хицауы – Мысыры паддзахи раз. ²Æмæ фараон смæсты йæ дыууæ фæсдзæуинмæ дæр – хистæр сæндармæ æмæ хистæр дзулфыцæгмæ, ³Æмæ сæ бакодта йæ хъахъæнджыты хицауы хæдзары – Иосиф кæм бадти, уыцы ахæстоны. ⁴Хъахъæнджыты хицау сæ бафæдзæхста Иосифыл, æмæ сын Иосиф лæггад кодта. Уыдон ахæстоны арвыстой цасдæр рæстæг. ⁵Ахæстоны чи бадти, Мысыры паддзахи уыцы сæндар æмæ дзулфыцæг иуахæмы уыциу æхсæв федтой фынтæ. Алчидæр сæ федта йæхи фын – сæ иуы фын иннæйы фыны хуызæн нæ уыд. ⁶Иосиф сæм райсомæй куы бацыд, уæд сæ баййæфта цæуылдæр æнкъардæй. ⁷Æмæ йæ хицауы хæдзары йемæ ахст чи уыди, фараоны уыцы фæсдзæуинты бафарста: «Абон цæмæн афтæ æнкъард стут?» ⁸Уыдон ын дзуапп радтой: «Мах федтам фынтæ, чи сæ райхала, ахæм адæймаг та нæй». Иосиф сын загъта: «Сæ райхалын Хуыцауæй аразгæ нæу, мыййаг? Радзурт мын уæ фынтæ». ⁹Хистæр сæндар Иосифæн радзырдта йæ фын: «Фыны федтон: мæ разы уыди сæнæфсиры тала. ¹⁰Бæласыл уыд æртæ къалиуы. Талайыл къуыбыр фæзынди, дидинæг рафтыдта æмæ сæнæфсиры гагата уайтæккæ арагъæд сты. ¹¹Мæ къухы уыди фараоны кæхц. Æз ратыдтон сæнæфсиры гагата, ныллæмæрстон сæ кæхцмæ æмæ кæхц радтон фараоны къухмæ». ¹²Иосиф ын загъта: «Мæнæ ууыл дзурæг у дæ фын: æртæ къалиуы амонынц æртæ боны. ¹³Æртæ боны фæстæ дæ фараон сбæрзонд кæндзæн – фæстæмæ дæ сæвæрдзæни дæ бынаты, æмæ йæм сæндарæй куы уыдтæ, уæд куыд уыди, афтæ ныр дæр фараоны къухмæ ратдзынæ йæ сæны кæхц. ¹⁴Æмæ дæ курын, дæ зæрдæ куы барухс уа, уæд-иу мæ æрымыс; ахæм хорзы мын бацу – мæ кой скæн фараонæн, æмæ мæ акæн ацы хæдзарæй. ¹⁵Уымæн æмæ мæн дзуттæгты зæххæй радавдæуыд; ахæстоны мæ баппарой, ахæмæй ам дæр ницы ракодтон». ¹⁶Иосиф фын хорз кæй райхæлдта, уый федта хистæр дзулфыцæг æмæ йын

загъта: «Æз дæр федтон фын: кæсын æмæ мæ сæрыл æртæ чыргъæды. ¹⁷Уæллаг чыргъæды уыди дзуллагæй фых алыхуызон хæринæгтæ фараонæн, æмæ сæ мæргътæ хордтой, мæ сæрыл цы чыргъæд уыдис, уырдыгæй». ¹⁸Иосиф ын загъта: «Мæнæ ууыл дзурæг у дæ фын: æртæ чыргъæды амонынц æртæ боны. ¹⁹Æртыккаг бон дæ фараон сбæрзонд кæндзæн – æрцауындздзæн дæ бæласыл, æмæ мæргътæ хæрдзысты дæ мард». ²⁰Æртæ боны фæстæ фараонæн уыди йæ райгуырæн бон, æмæ йеппæт фæсдзæуинтæн скодта куывд; æмæ йæ фæсдзæуинты раз бæрзонд систа хистæр сæндары æмæ хистæр дзулфыщæджы: ²¹Хистæр сæндары сæвæрдта йæ раздæры бынаты, æмæ уый фараоны къухмæ радта сæны кæхц. ²²Хистæр дзулфыщæджы та фараон æрцауыгъта. Сæ хабар рауад, Иосиф сын сæ фынтæ куыд райхæлдта, афтæ. ²³Фæлæ Иосиф хистæр сæндары зæрдыл не 'рлаууыд, ферох дзы.

41 СÆР

Фараоны фынтæ

¹Дыууæ азы фæстæ фараон федта фын: лаууы Нилы цаугæдоны былыл. ²Кæсы æмæ цаугæдонæй рацыдысты рæсугъд æмæ хæрзхаст авд хъуджы, æмæ хызтысты хъæзы. ³Цаугæдонæй сæ фæдыл рацыдысты тæнхауд æмæ мæллæг авд хъуджы, æмæ цаугæдоны былыл æрлаууыдысты иннæ хъуццыты фарсмæ. ⁴Тæнхауд æмæ мæллæг хъуццытæ бахордтой рæсугъд æмæ хæрзхаст авд хъуджы. Æмæ фараон райхъал. ⁵Фараон та бафынæй æмæ федта æндæр фын: кæсы æмæ иу мæнæуы зæнгыл æрзад авд дзагнамыг æфсиры. ⁶Уыдоны фæстæ æрзади, скæсæйнаг дымгæ кæй басыгъта, ахæм авд хуыскъ æфсиры. ⁷Æмæ хуыскъ æфсиртæ аныхъуырдтой дзагнамыг авд æфсиры. Фараон райхъал; ахæм уыди йæ фын. ⁸Куы сбон, уæд фараон æнцой нал зыдта. Арвыста Мысыры æппæт дæснытæм æмæ æппæт зондылæгтæм фæдзурынмæ. Радзырдта сын йæ фынтæ, фæлæ йын сæ чи райхæлдтаид, ахæм дзы нæ разынд. ⁹Уæд хистæр сæндар загъта фараонæн: «Ныр мæ тæригъæд æрлаууыди мæ зæрдыл. ¹⁰Фараон кæддæр смæсты йæ цагъартæм; мæн æмæ хистæр дзулфыщæджы æрцахста æмæ нæ бакодта йæ хъахъæнджыты хистæры хæдзары. ¹¹Нæ дыууæ дæр уыциу æхсæв федтам фынтæ – нæ иуы фын иннæйы фыны хуызæн нæ уыд. ¹²Уым немæ уыд æрыгон дзуттаг, хъахъæнджыты хистæры цагъар.

Мах ын радзырдтам нæ фынтæ, æмæ нын сæ райхæлдта; загъта нын, алкæмæн дæр нæ йæ фын цы амоны, уый. ¹³Æмæ хабар рауад, куыд нын сæ райхæлдта, афтæ: мæн сæвæрдтой мæ раздæры бынаты, иннæйы та æрцауыгътой».

Иосиф райхæлдта фараоны фынтæ

¹⁴Фараон арвыста Иосифмæ, æмæ йæ æвæстиатæй ракодтой ахæстонæй. Йæ сæр алвыдта, раивта йæ дарæс æмæ бацыди фараонмæ. ¹⁵Фараон загъта Иосифæн: «Æз федтон фын, æмæ йæ райхалын никæй бон у. Дæу тыххæй та фехъуыстон, дæ бон у фынтæ райхалын, зæгъгæ». ¹⁶Иосиф дзуапп радта фараонæн: «Æз нæ, фæлæ Хуыцау ратдзæни дзуапп фараоны хорзæхæн». ¹⁷Фараон Иосифæн радзырдта: «Æз федтон фын: лаууын Нилы цаугæдоны былыл. ¹⁸Кæсын æмæ цаугæдонæй ссыдысты рæсугъд æмæ хæрзхаст авд хъуджы, æмæ хызтысты хъæзы. ¹⁹Кæсын æмæ сæ фæдыл цаугæдонæй ссыди стæгдарау мæллæг æмæ тæнхауд авд хъуджы. Уыдоны хуызæн мæллæг хъуццытæ æппæт мысыраг зæххыл æз никуы федтон. ²⁰Мæллæг æмæ тæнхауд хъуццытæ бахордтой, раздæр цы хæрзхаст авд хъуджы рацыди, уыдоны. ²¹Хæрзхаст хъуццытæ аивгъуыдтой сæ хуылфмæ, фæлæ сæ хуылфмæ кæй ацыдысты, уый сыл нæ фæзынди – раздæрау уыдысты тæнхауд. Æмæ æз райхъал дæн. ²²Уый фæстæ та фыны федтон: кæсын æмæ иу мæнæуы зæнгыл æрзад авд дзагнамыг æфсиры. ²³Кæсын æмæ уыдоны фæстæ æрзади, скæсæйнаг дымгæ кæй басыгъта, ахæм авд хуыскъ æфсиры. ²⁴Æмæ хуыскъ æфсиртæ аныхъуырдтой авд хорз æфсиры. Æз уыцы фынтæ радзырдтон дæснытæн, фæлæ мын сæ ничи райхæлдта». ²⁵Иосиф загъта фараонæн: «Фараон фыны цытæ федта, уыдон иу фын сты; Хуыцау цы саразинаг у, уый равдыста фараонæн. ²⁶Авд хæрзхаст хъуджы сты авд азы; авд хорз æфсиры дæр сты авд азы; уый иу фын у. ²⁷Хæрзхаст хъуццыты фæдыл цы тæнхауд æмæ мæллæг хъуццытæ рацыд, уыдон сты авд азы; скæсæйнаг дымгæ цы авд æфсиры басыгъта, уыдон та сты авд æххормаг азы. ²⁸Уымæ гæсгæ загътон æз фараонæн: „Хуыцау цы саразинаг у, уый равдыста фараонæн“. ²⁹Æппæт мысыраг зæхмæ æрцауынц, хор тугыл кæд аскъуыйдзæн, ахæм авд азы. ³⁰Уыдоны фæстæ ралаудзысты авд ахæм æххормаг азы, æмæ æппæт мысыраг зæххыл ферох кæндзысты раздæры бæркад; æххормаг азты сафтид уыдзæни бæстæ. ³¹Бæстæйы бирæ хор кæд уыдис, уый ферох

уыдзæн, йæ фæстæ цы стонг рæстæг скæндзæн, уый аххосæй; уымæн æмæ стонг рæстæг тынг карзæй равдисдзæн йæхи.³² Фараон фын дыууæ хатты кæй федта, уый та ууыл дзуры, æмæ уыцы хуыддаг Хуыцауæй у, æмæ йæ рæхджы бакæндзæни.³³ Ныр фараон ссарæд арæхстджын æмæ зондджын лæджы, æмæ йæ сæвæраед æппæт мысыраг зæххы сæргы.³⁴ Фараон æппæт бæстæйы сæвæраед хусдарджытæ, мысыраг зæххыл хор тугыл куы аскъуы-йа, уыцы авд азы дæргы тыллæджы фæндзæймаг хай куыд æмбырд кæной, афтæ.³⁵ Фидæны хорджын азты æмбырд кæнæнт æппæт хор, æмæ йыл æрмæстдæр фараоны бар куыд цæуа, афтæмæй йæ хойрагæн æфснайдæй дарæнт сахарты.³⁶ Уыцы хойраг æфснайд уæд фæстауæрцæн, цæмæй, мысыраг зæххыл авд æххормаг азы куы ралæууой, уæд бæстæ æххормагæй ма фæцагъды уа».

Иосиф – Мысыры сæргы

³⁷ Уыцы ныхæстæ фæцыдысты фараоны æмæ йæ фæсдзæуинты зæрдæмæ.³⁸ Уæд фараон йæ фæсдзæуинтæн загъта: «Ацы адæймаг Хуыцауы Удай хайджын у. Мах æндæр ахæм адæймаг ссардзыстæм?»³⁹ Æмæ фараон Иосифæн загъта: «Æппæт уыдæттæ Хуыцау кæд дæуæн раргом кодта, уæд дæуæй æмбаргæдæр æмæ зондджындæр нæй.⁴⁰ Æз дæ æвæрын мæ хæдзары сæргы, дæ ныхасмæ хъусдзысты мæ адæм æгасæй дæр. Æз паддзахы къæлæтджыны кæй бадын, æрмæст уымæй уыдзынæн дæуæй уæлдæр».⁴¹ Фараон Иосифæн загъта: «Мæнæ дæ æз æвæрын æппæт мысыраг бæстæйы сæргы».⁴² Фараон йе 'нгуылдзæй рафгыдта йæ къухдарæн, бакодта йæ Иосифы æнгуылдзыл, сфæлыста йæ зынаргъ хъуымацæй хуыд дарæсæй, йæ хуырыл ын æрцауыгъта сыгъзæрин рæхыс.⁴³ Фараон радта бардзырд, цæмæй Иосифы ласой паддзахады дыккаг хæстон бæхуæрдоныл, адæм цæуой йæ разæй æмæ хъæр кæной: «Æрхаут уæ зонгугытл!» Æмæ фараон Иосифы сæвæрдта æппæт мысыраг зæххы сæргы.⁴⁴ Фараон загъта Иосифæн: «Æз фараон дæн, фæлæ æппæт мысыраг зæххыл де 'вастæй йæ къух кæнæ йæ къах дæр ничи атилдзæни».⁴⁵ Фараон Иосифы схуыдта Цафнаф-панеах, æмæ йын радта Оны сахары дины лæг Потти-Феры чызг Асенафæйы. Æмæ Иосиф араст æппæт

Къухдарæн – бардджын лæджы нысан Мысыры

мысыраг зæххыл æрзилынмæ.⁴⁶ Иосиф Мысыры паддзахи, фараоны, кусæг куы сси, уæд ыл цыди дæс æмæ ссæдз азы. Иосиф рацыди фараонæй æмæ æрзылд æппæт мысыраг зæххыл.⁴⁷ Хорджын авд азы дæргы хоры иу нæмыг лæвæрдта армыдзаг.⁴⁸ Æмæ æппæт мысыраг зæххыл уыцы авд азы цы тыллæг уыдис, уый Иосиф æмбырд кодта æмæ йæ æфснайдта сахарты; алы сахары дæр æфснайдта йæ алфамбылайы зæххыты хор.⁴⁹ Иосиф цы хор бафснайдта, уый уыди денджызон эмисау бирæ, æмæ йæ нал хыгъта, уымæн æмæ йæ бахынцын никæй бон уыд.⁵⁰ Цалынмæ æххормаг азтæ нæ райдыдтой, уæдмæ Оны сахары дины лæг Потти-Феры чызг Асенафæ Иосифæн ныййардта дыууæ фырты.⁵¹ Иосиф йæ хистæр фыртыл сæвæрдта ном – Манассиа, æмæ загъта: «Хуыцауы уынафæйæ мæнæй фæрох сты мæппæт зынтæ æмæ мæ фыды хæдзар».⁵² Йæ дыккаг фыртыл та сæвæрдта ном – Ефрем, æмæ загъта: «Мæ хъызæмæртты бæстæйы мын Хуыцау радта цот дæр».⁵³ Мысыры зæххыл хор тугыл куы аскъуыд, уыцы авд азы ахицæн сты,⁵⁴ Æмæ райдыдтой авд æххормаг азы, Иосиф развæлгъау куыд загъта, афтæ. Æппæт иннæ бæстæтæ уыдысты æххормаг; æрмæст æгас мысыраг бæстæйы уыди хор.⁵⁵ Æппæт Мысыр дæр æххормаг æййафын куы райдыдта, уæд адæм лæгъстæ райдыдтой фараонæн хойрадзы тыххæй. Æмæ фараон æппæт мысырæгтæн дæр загъта: «Ацæут Иосифмæ, æмæ уын цы зæгъа, уый бакæнут».⁵⁶ Æххормаг куы анхъæвзта æппæт бæстæтыл, уæд Иосиф байгом кодта хордæттæ, æмæ байдыдта мысырæгтæн хор уæй кæнын. Мысыраг зæххыл та стонг кодта карзæй-карздæр.⁵⁷ Æппæт бæстæтæй цыдысты Мысырмæ, Иосифæй хор балхæнынмæ – æппæт дунейы скодта æбуалгъы стонг рæстæг.

42 СÆР

Иосифы æфсымæртæ – Мысыры

¹ Мысыры хор кæй ис, Иаков уый куы базыдта, уæд йæ фыртæн загъта: «Кæрæдзимæ цы кæсут?»² Йæ ныхасмæ ма бафтыдта: «Æз фехъуыстон, Мысыры, дам, ис хор. Фæцæут уырдам æмæ нын уым хор балхæнут, цæмæй аирвæзæм æмæ ма амæлæм».³ Æмæ Иосифы дæс æфсымæры ацыдысты Мысырмæ хор æлхæнынмæ.⁴ Иосифы æфсымæр Вениамины та сын Иаков семæ нæ арвыста, уымæн æмæ ахъуыды кодта: «Исты фыдбылыз ыл куы æрцауа».⁵ Ханааны адæм æххормаг кæй уыдысты, уымæ гæсгæ уырдыгæй

цы адæм ацыд, уыдонимæ Израилы фырттæ дæр æрцыдысты хор æлхæнынмæ. ⁶ Иосиф та Мысыры хицау уыди, æмæ хор уæй кодта бæстæйы æппæт адæмæн. Æрцыдысты Иосифы æфсымæртæ æмæ йын зæххы онг æркуывтой. ⁷ Иосиф йе 'фсымæрты куыддæр федта, афтæ сæ базыдта, фæлæ сæ цыма нæ зоны, уыйау равдыста йæхи. Тызмæгæй сæ бафарста: «Кæцæй æрцыдыстут?» Уыдон дзуапп радтой: «Ханааны зæххæй æрцыдыстæм, хойраг æлхæнынмæ». ⁸ Иосиф базыдта йе 'фсымæрты, уыдон та йæ нæ базыдтой. ⁹ Иосифы зæрдыл æрлæууыдысты, йæ фыны сæ куыд уыдта, уыдæттæ, æмæ сын загъта: «Сымах сгарджытæ стут, æмæ æрцыдыстут, нæ бæстæ лæмæгъ кæм у, уый базоннынмæ». ¹⁰ Уыдон ын загътой: «Нæ, не 'лдар; дæ цагъартæ хойраг æлхæнынмæ æрцыдысты. ¹¹ Мах не 'ппæт дæр иу лæджы фырттæ стæм, æнæхин адæймæгтæ; дæ цагъартæ сгарджытæ нукуы уыдысты». ¹² Иосиф сын загъта: «Нæ, сымах æрцыдыстут, нæ бæстæ лæмæгъ кæм у, уый феннынмæ». ¹³ Уыдон дзуапп радтой: «Мах, дæ цагъартæ, дыуадæс æфсымæры уыдыстæм. Ханааны зæххæй стæм, иу лæджы фырттæ. Не 'фсымæртæй иу нал и, кæстæр та ныртæккæ нæ фыдимæ ис». ¹⁴ Иосиф сын загъта: «Æз дæр уын уый куы загъгон: „Сымах

сгарджытæ стут“. ¹⁵ Фæлæ уæ æз мæнæ афтæ бафæлвардзынæн: ард хæрын фараоны цардæй, сымах ардыгæй нæ аздæхдзыстут, цалынмæ уæ кæстæр æфсымæр ардæм æрцæуа, уæдмæ. ¹⁶ Уæ иуы арвитут уе 'фсымæры æркæнынмæ, иннæтæ та ахст уыдзысты. Æмæ афтæмæй базондзынæн, раст загътат æви нæ. Кæд нæ, уæд ард хæрын фараоны цардæй: сымах сгарджытæ стут». ¹⁷ Æмæ сæ Иосиф æрцахста æртæ боны æмгъуыдмæ. ¹⁸ Æртыккаг бон сын загъта: «Æз Хуыцауæй тæрсын. Удагасæй баззайдыстут, мæнæ афтæ куы бакæнат, уæд. ¹⁹ Кæд сымах раст адæм стут, уæд уæ иу баззайæд ахстæй; иннæтæ та ацæуæнт æмæ ахæсæнт хор уе 'ххормаг бинонтæн. ²⁰ Уæ кæстæр æфсымæры та æркæнут мæнмæ. Уæд уæ ныхæстæ разындысты раст æмæ баззайдыстут удагасæй». Æмæ уыдон бакастысты йæ коммæ. ²¹ Æфсымæртæ кæрæдзийæн дзырдтой: «Не 'фсымæры тæригъæды кæй бацыдыстæм, уый тыххæй æййафæм æфхæрд. Куы нын лæгъстæ кодта, уæд ын мах йæ хызæмар федтам, фæлæ йæм нæ байхъуыстам. Æмæ уымæ гæсгæ æвзарæм ацы хызæмар». ²² Рувим сын дзуапп радта: «Куы уын дзырдтон: „Ма бацаут лæппуйы тæригъæды!“ Фæлæ мæм нæ байхъуыстат. Æмæ ныр æрцыд йæ туг бафидыны рæстæг». ²³ Иосиф сæ кæй æмбары, уый æфсымæртæ нæ зыдтой, уымæн æмæ семæ тæлмацгæнæджы фæрцы ныхас кодта. ²⁴ Иосиф азылд иннæрдæм æмæ скуыдта, стæй та сæм раздæхта йе 'ргом æмæ ныхас кодта семæ. Уый фæстæ рахицæн кодта Симеоны æмæ сын æй сæ цæстыты раз сбаста. ²⁵ Иосиф бафæдзæхста сæ голджытæ сын хорæй байдзаг кæнын, алкæмæн дæр сæ йе 'взист фæстæмæ йæ голладжы нывæрын, æмæ сын фæндагмæ семæ къæбæр раттын. Æмæ сын бакодтой афтæ. ²⁶ Æфсымæртæ сæ хор сæвæрдтой сæ хæрджытыл, æмæ ацыдысты уырдыгæй. ²⁷ Фæндагыл æхсæвиуатмæ куы æрлæууыдысты, уæд сæ иу, хæрæгæн холлаг раттынны тыххæй, райхæлдта йæ голладжы ком, æмæ дзы разынд йе 'взист. ²⁸ Æмæ йе 'фсымæртæн загъта: «Ме 'взист мæм раздæхти. Мæнæ мæ голладжы ис». Уыдон фæуыргъуыйау сты, тæрсгæ-ризгæйæ дзырдтой кæрæдзийæн: «Уый нын Хуыцау цы бакуыста?» ²⁹ Ханаанмæ, сæ фыд Иаковмæ, куы æрцыдысты, уæд ын радзырдтой сеппæт хабæртæ. Загътой йын: «³⁰ Уыцы бæстæйы хицау немæ тызмæгæй дзырдта, сгарджытыл нæ банымадта. ³¹ Мах ын загътам: „Мах сгарджытæ нæ, фæлæ æнæхин адæм стæм. ³² Дыуадæс æфсымæры уыдыстæм, иу фыды

фырттæ. Не 'фсымæртæй иу нал и, кæстæр та ныртæккæ нæ фыдимæ Ханааны ис“. ³³ Уæд нын уыцы бæстæйы хицау загъта: „Раст адæм стут æви нæ, уый æз афтæмæй базондзынæн: уе 'фсымæртæй иуы ныуадзут ам. Сымах та ахæссут хор уе 'ххормаг бинонтæн æмæ ацæут. ³⁴ Æмæ мæм æркæнут уæ кæстæр æфсымæры. Æз афтæмæй базондзынæн, сымах старджытæ нæ, фæлæ раст адæм кæй стут. Уæд уын ратдзынæн уе 'фсымæры, уызæн уын ацы зæххыл сæрибарæй цæуыны бар“. ³⁵ Æфсымæртæ сæ голджытæй хор куы æркалдтой, уæд сæ алкæмæн дæр йе 'взисты тыхтон разынды йæ голладжы. Се 'взист куы федтой, уæд сæхи дæр æмæ сæ фыды дæр тас бацыди. ³⁶ Сæ фыд Иаков сын загъта: «Сымах мæ æнæхай фæкодтат мæ хъæбултæй. Иосиф нал и; Симеон дæр нал и; ныр та Вениамины дæр акæнынмæ хъавут. Æппæт бæллæхтæ мæ сæр æййафы!» ³⁷ Рувим йæ фыдæн загъта: «Вениамины дæм куы нæ æркæнон, уæд мын мæ дыууæ фыргы дæр амар. Ме 'вджид æй бакæн; æз дæм æй æркæндзынæн». ³⁸ Фæлæ Иаков дзуапп радта: «Мæ фырт уемæ нæ ацæудзæн; йе 'фсымæры мæлæты фæстæ иунагæй баззади. Исты йыл куы æрцауа фæндагыл, уæд мæ зæрондæй утæхсæнгæнгæ ингæнмæ барвитдзыстут».

43 СÆР

Дыккаг балц Мысырма

¹ Ханааны ноджы фæкарздæр стонг рæстæг. ² Мысырæй цы хор æрластой, уый сын куы фæци, уæд Иаков йæ фырттæн загъта: «Ногæй ацæут æмæ нын иуцасдæр балхæнут хойраг». ³ Иуда йын дзуапп радта: «Уыцы лæг нын фидарæй загъта: „Уæхи мæм ма равдисут, уе 'фсымæр уемæ куы нæ уа, уæд“. ⁴ Не 'фсымæры нын немæ куы арвитис, уæд ацæуиккам æмæ дын балхæниккам хойраг. ⁵ Куы нæ йæ арвитай, уæд нæ ацæудзыстæм, уымæн æмæ нын уыцы лæг загъта: „Уæхи мæм ма равдисут, уе 'фсымæр уемæ куы нæ уа, уæд“. ⁶ Израил загъта: «Ахæм бæллæхы мæ цæй тыххæй баппæрс-тат – æфсымæр ма уын кæй ис, уыцы лæгæн уый цæмæн загътат?» ⁷ Уыдон ын дзуапп радтой: «Уыцы лæг нæ бæстон фарста нæхи тыххæй дæр æмæ нæ бинонты тыххæй дæр: „Уæ фыд ма удæгас у? Æфсымæр ма уын ис?“ Мах ын дзуапп лæвардтам йæ фарстытæн. Уый æнхъæл кæцæй удыстæм, æмæ нын афтæ зæгъдзæн: „Æркæнут уе 'фсымæры?“» ⁸ Иуда йæ фыдæн, Израилæн,

загъта: «Рауадз лæппуйы мемæ; мах æвæстиатæй ацæудзыстæм, цæмæй аирвæзæм æмæ ма амæлæм мах дæр, ды дæр æмæ нæ сы-вæллæттæ дæр. ⁹ Лæппуйы ме 'вджид бакæн, мæнæй йæ æрцагурдзынæ. Æз дæм æй куы нæ æрбакæнон, æмæ йæ ам дæ цæстæй куы нал фенай, уæд цалынмæ цæрон, уæдмæ дæ разы уыздзынæн азымджын. ¹⁰ Куы нæ ныффæстиат уыдаиккам, уæд афонмæ дыууæ хатты ацыдаиккам уырдаем æмæ æрыздæхтаиккам». ¹¹ Уæд сын сæ фыд Израил загъта: «Кæд æндæр амал нæй, уæд бакæнут афтæ: уыцы лæгæн лæварæн уæ голджыты нывæрут ацы зæххы бærкадæй – балзам, мыд, хæрдæф бæласы зети æмæ миррæ, фисташкæтæ æмæ миндалы æнгызтæ. ¹² Уемæ æвзист айсут дыууæ хатты фылдæр, цæмæй фæстæмæ раттат, айразмæ уын уæ голджыты комы цы æвзист раздæхтой, уый дæр; чи зоны, рæдигæ фæкодтой. ¹³ Марадз, уе 'фсымæры дæр ахонут уемæ, æмæ ногæй ацæут уыцы лæгмæ. ¹⁴ Æппæтхъомыс Хуыцау æрфæлмæн кæнæд уыцы лæджы, уæ иннæ æфсымæры æмæ Вениамины дæр куыд рауадза, афтæ. Мæнæн та кæд нывгонд у мæ хъæбултæй æнæхай фæуын, уæд сæ фæуыздзынæн æнæхай».

Æфсымæрты дыккаг фембæлд

¹⁵ Æфсымæртæ айстой семæ уыцы лæварертæ, æвзист дыууæ хатты фылдæр, акодтой Вениамины, ацыдысты Мысырма æмæ æрлаууыдысты Иосифы раз. ¹⁶ Иосиф сын Вениамины семæ куы федта, уæд йæ хæдзары уынаффæгæнæгæн загъта: «Ацы адæмы бахон хæдзармæ, аргæвд фосæй æмæ фынг æрæвар; сихор мемæ хæрдзысты». ¹⁷ Уынаффæгæнæг бакодта, Иосиф ын куыд загъта, афтæ – уыцы адæмы бахуыдта Иосифы хæдзармæ. ¹⁸ Иосифы хæдзармæ сæ кæй бахуындауыд, уый æфсымæрты бауагъта тас æмæ кæрæдзийæн дзырдтой: «Айразмæ нын нæ голджыты цы æвзист раздæхтой, уый тыххæй нæ æрбахуындауыд мидæмæ. Сæ фæнд у, цæмæй нæ базылын кæной истæмæй, сæхи ныл ныщæвой æмæ нæ æрцахсой, скæной нæ цагъартæ æмæ нын нæ хæрджытæ байсой». ¹⁹ Уæд бацыдысты Иосифы хæдзары уынаффæгæнæгмæ æмæ дуары цур дзырдтой йемæ. ²⁰ Загътой йын: «Байхъус-ма нæм, не 'лдар. Мах амæйразмæ дæр æрцыдыстæм хор æлхæнынмæ. ²¹ Фæлæ не 'хсæвиуаты бынатмæ куы бахæцца стæм æмæ нæ голджытæ куы райхæлдтам, уæд нæ алчидæр йæ голладжы комы ссардта йе 'взист æнæхъæнæй. Ныр уыцы æвзист æрхастам фæстæмæ. ²² Хойраг

æлхæнынаен мах немæ ноджыдæр æрхастам æвзист. Не 'взист нын нæ голджыты чи нывæрдта, уый нæ зонæм». ²³ Уынаффæгæнæг сын загъта: «Æрсабыр ут æмæ ма тæрсут; уæ Хуыцау, уæ фыды Хуыцау, нывæрдта æвзист уæ голджыты; уæд уе 'взист æз райстон». Уый фæстæ сæм уынаффæгæнæг æрбакодта Симеоны. ²⁴ Хæдзарæн уынаффæгæнæг æфсымæрты æрбакодта Иосифы хæдзармæ, радта сын дон æмæ цæхсадтой сæ къæхтæ; сæ хæрджытæн дæр сын нывæрдта холлаг. ²⁵ Æфсымæртæ сæ лæвæрттæ æрцæттæ кодтой сихормæ, Иосифы æрцыдмæ. Уымæн æмæ фехъуыстой, сихор уым кæй хæрдзысты, уый тыххæй. ²⁶ Иосиф хæдзармæ куы æрцыд, уæд ын бахастой сæ лæвæрттæ, æмæ йын зæххы онг акуывтой. ²⁷ Иосиф сæ бафарста се 'нæниздинадæй æмæ загъта: «Кæй тыххæй дзырдтат, уæ уыцы зæронд фыд ма æнæниз æмæ удагас у?» ²⁸ Уыдон дзуапп радтой: «Нæ фыд, дæ цагъар, нырма æнæниз æмæ удагас у». Æфсымæртæ йæ разы æрлæууыдысты сæ зонгуытыл æмæ йын ныллæг акуывтой. ²⁹ Иосиф акаст æмæ федта йæ мадызæнæг æфсымæр Вениамины, æмæ бафарста: «Кæй тыххæй мын дзырдтат, уый уæ уыцы кæстæр æфсымæр у?» Иосиф ма йæ ныхасмæ бафтыдта: «Хуыцауы хорзæх дæ уæд, мæ хъæбул!» ³⁰ Иосиф йе 'фсымæры афтæ бирæ уарзта, æмæ йæ скæуынмæ бирæ нал хъуыдис. Уæд бацыд уатмæ æмæ уым фæкуыдта. ³¹ Уый фæстæ цæхсадта йæ цæсгом, рацыд уатæй. Йæхи фæхъæддых кодта æмæ загъта: «Æрæвæрут фынгтæ». ³² Иосифæн æрæвæрдтой хицæнæй, æфсымæртæн дæр — хицæнæй, стæй ма Иосифимæ чи хордта, уыцы мысырæгтæн дæр — хицæнæй. Уымæн æмæ мысырæгтæ дзуттæгтимæ иу фынгыл нæ бадтысты — æлгъаг сæм касти. ³³ Æфсымæртæ Иосифы раз бадтысты сæ кармæ гæсгæ — куыдхистæрæй, дисгæнгæ кастысты кæрæдзимæ. ³⁴ Хæринагтæ сын хастой Иосифы фынгæй, Вениамины хай иннæты хæйттæй уыди фондз хатты стырдар. Æфсымæртæ нуæзтой æмæ минас кодтой Иосифимæ.

44 СÆР

Иосиф фæлвары йе 'фсымæрты

¹ Иосиф йæ хæдзары уынаффæгæнæгæн бафæдзæхста: «Ацы адæмæн сæ бон цас ахæссын бауыздæн, уый бæрц сын сæ голджытæ байдзаг кæн хорæй. Æмæ сæ алкæмæн дæр йе 'взист нывæр йæ голладжы комы. ² Кæстæр æфсымæр хорæн цы бафыста, йæ уыцы

æвзистимæ йын йæ голладжы комы нывæр ме 'взист кæхц». Уынаффæгæнæг бакодта, Иосиф ын куыд бафæдзæхста, афтæ. ³ Куыддæр æрбабон, афтæ æфсымæрты ауагътой сæ хæрджытимæ. ⁴ Сахарæй дард нæма ацыдысты, афтæ Иосиф йæ уынаффæгæнæгæн загъта: «Æвæстиатæй фæсте асур уыцы адæмы. Куы сæ баййафай, уæд сын зæгъ: „Нæ хорзæн нын æвзæрæй цæмæн бафыстат? ⁵ Цæмæн ахастат, мæ хицау кæмæй нуазы æмæ дæсны кæуыл фæрсы, уыцы кæхц? Æвзæр ми бакодтат“». ⁶ Уынаффæгæнæг сæ баййæфта æмæ сын загъта уыцы ныхæстæ. ⁷ Уыдон дзуапп радтой: «Не 'лдар цæмæн афтæ зæгъы? Нæ, дæ цагъартæ дард сты ахæм хъуыддагæй. ⁸ Нæ голджыты комы цы æвзист ссардтам, уый дын мах суанг Ханааны зæххæй фæстæмæ куы æрхастам. Уæд мах нæ хицауы хæдзарæй куыд хъуамæ адавæм æвзист кæнæ сыгъзæрин? ⁹ Уыцы кæхц дæ цагъартæй кæмæ разына, уый амæлæд; мах та цагъартæ уыдзыстæм нæ хицауæн». ¹⁰ Уый сын загъта: «Хорз, сымах куыд загътат, афтæ уæд: кæхц кæмæ разына, уый мын суыдзæн цагъар, иннæтæ азымджын нæ уыдзысты». ¹¹ Æфсымæртæ сæ голджытæ уайтæккæ æристой зæхмæ, алчидæр сæ райхæлдта йæ голлаг. ¹² Баджигул сæм кодта хистæрæй кæстæрмæ. Кæхц разынди Вениамины голладжы. ¹³ Æфсымæртæ æррæдывтой сæ дарæс, стæй сæ алчидæр уаргъ сæвæрдта йæ хæрæгыл æмæ раздæхтысты сахармæ. ¹⁴ Иосиф ма хæдзары уыди; Иуда йæм бацыд йæ æфсымæртимæ æмæ зæххыл ныддæлгом сты йæ разы. ¹⁵ Иосиф сын загъта: «Уый цы бакуыстат? Мæн хуызæн адæймагæн дæсны фæрсыны руаджы кæй раргом уыдзæн, уый нæ зыдтат, мыййаг?» ¹⁶ Иуда дзуапп радта: «Цы зæгъын нæ бон у мæ хицауæн? Цы йын зæгъæм? Нæхи цæмæй сраст кæнæм? Хуыцау равдыста дæ цагъарты азым. Ныр мах нæ хицауы цагъартæ стæм — мах дæр, стæй кæхц кæмæ разынд, уый дæр». ¹⁷ Фæлæ Иосиф загъта: «Нæ, æз дард дæн ахæм хъуыддагæй. Кæхц кæмæ разынд, уый уыдзæни мæ цагъар, сымах та фарнимæ аздæхут уæ фыдмæ». ¹⁸ Уæд æм бацыд Иуда æмæ йын загъта: «Ме 'лдар, дæ цагъарæн ратт дæуæн ныхас зæгъыны бар; æмæ ма смæсты у дæ цагъармæ — ды фараоны æмсæр дæ, афтæмæй дæм мæ ныфс бахастон. ¹⁹ Ме 'лдар фарста йæ цагъарты: „Фыд кæнæ уын æфсымæр ис?“ ²⁰ Мах дзуапп радтам не 'лдарæн: „Ис нын зæронд фыд æмæ кæстæр æфсымæр — нæ фыдæн æрæджиауы фырт; йе 'фсымæр амард æмæ мадызæнæгæй æрмæст уый баззад; æмæ йæ нæ фыд бирæ уарзы“. ²¹ Ды дæ цагъартæн загътай: „Æркæнут мæм уе

'фсымæры, æмæ йæ фенон'. ²² Мах ме 'лдарæн дзуапп радтам: „Лæппуйæн йæ фыды ныуадзын йæ бон нæу; куы йæ ныуадза, уæд йæ фыд зæрдæскъуыд фæуыдзæн“. ²³ Фæлæ ды дæ цагъартæн загътай: „Уæ кæстæр æфсымæр уемæ куы нæ æрцæуа, уæд мын уæхи ма равдисут“. ²⁴ Мах дæ цагъармæ, нæ фыдмæ, куы æрбацыдыстæм, уæд ын радзырдтам, ме 'лдар нын цы загъта, уый. ²⁵ Нæ фыд нын загъта: „Ногæй та ацæут æмæ нын иуцасдæр хойраг балхæнут“. ²⁶ Мах ын дзуапп радтам: „Цæуæн нын нæй – нæ кæстæр æфсымæр немæ куы уа, æрмæст уæд ацæудзыстæм. Уымæн æмæ нæ кæстæр æфсымæр немæ куы нæ уа, уæд уыцы лæджы раз æрлаууын нæ бон нæу“. ²⁷ Æмæ нын дæ цагъар, нæ фыд, загъта: „Сымах зонут, мæ ус мын дыууæ фырты кæй ныййардта, уый. ²⁸ Иу дзы ацыди мæнæй æмæ æз загътон: 'Бæлвырд æй сырд бахордта'. Æмæ йæ уæдæй фæстæмæ нал федтон. ²⁹ Ай дæр ма мын куы акæнат æмæ йыл исты куы æрцæуа, уæд мæ зæрондæй утæхсæнгæнгæ ингæнмæ арвитдзыстут“. ³⁰ Ныр дæ цагъармæ, нæ фыдмæ, куы æрыздаехон, æмæ йæ удыйас кæй уарзы, уыцы лæппу немæ куы нæ уа, ³¹ Æмæ лæппу немæ кæй нæй, уый нæ фыд куы фена, уæд амæлдзæн. Афтамæй дæ цагъартæ нæ зæронд фыды, дæ цагъары утæхсæнгæнгæ арвитдзысты ингæнмæ. ³² Лæппу ме 'вджид кæй уыдзæн, æмæ йыл кæй ницы æрцæудзæн, уый тыххæй æз, дæ цагъар, мæ фыдæн дзырд радтон: „Куы нæ дæм æй æркæнон, мæ фыд, уæд дæ разы азымджын уыдзынæн, цалынмæ цæрон, уæдмæ“. ³³ Æмæ дын ныр æз, дæ цагъар, лæгъстæ кæнын, цæмæй лæппуйы бæсты ме 'лдарæн цагъарæй баззайон æз; лæппуйы та ауадз йе 'фсымæртимæ. ³⁴ Лæппу мемæ куы нæ уа, уæд афтæмæй куыд аздæхон мæ фыдмæ? Мæн нæ фæнды мæ фыды стыр хыг фенын».

45 СÆР

Иосиф йæхи бацамыдта йе 'фсымæртæн

¹ Йæ цуры чи уыди, уыдоны раз Иосиф йæхиуыл фæхæцын нал фæрæзта, æмæ ныхъхъæр ласта: «Уеппæт дæр ацæут ардыгæй!» Æмæ йæ цуры куы ничиуал баззад, уæд йе 'фсымæртæн базонын кодта йæхи. ² Афтæ хъæрæй скуыдта, æмæ йæ фехъуыстой мысырæгтæ. Хабар байхъуысти фараоны хæдзармæ дæр. ³ Иосиф йе 'фсымæртæн загъта: «Æз Иосиф дæн! Мæ фыд ма удæгас у?» Йе 'фсымæртæ фыртæссæй афтæ фæджих сты, æмæ йын дзуапп

раттын сæ бон нал уыд. ⁴ Уæд сын Иосиф загъта: «Хæстæг мæм æрбацæут». Уыдон æм куы бацыдысты, уæд та сын загъта: «Æз Иосиф дæн, сымах Мысырмæ кæй ауæй кодтат, уæ уыцы æфсымæр. ⁵ Фæлæ ныр ма тыхсут æмæ уæхи ма хæрут, ардæм мæ кæй рауæй кодтат, ууыл. Уымæн æмæ мæн уæ цурæй ардæм Хуыцау рарвыста, цæмæй сымах баззайат удæгасæй. ⁶ Стонг рæстæг бæстæйы дыууæ азы размæ райдыдта, æмæ ма ноджыдæр фондз азы нæдæр хуым кæндзысты, нæдæр – най. ⁷ Хуыцау мæ ардæм рарвыста уæ разæй, цæмæй диссагæн фервæзат, æмæ уый руаджы баззайат зæххыл. ⁸ Уæдæ мæ ардæм сымах нæ рарвыстат, фæлæ мæн фараонæн фыдæн, йеппæт хæдзары æмæ æппæт мысыраг бæстæйы хицауæй цы Хуыцау сæвæрдта, Уый мæ рарвыста. ⁹ Рæвдздæр ацæут мæ фыдмæ æмæ йын зæгъут: „Афтæ зæгъы дæ фырт Иосиф: 'Хуыцау мæ æппæт Мысырæн сæвæрдта æлдарæй. Æрцу мæм æвæстиатæй. ¹⁰ Æрцæрдзынæ Гесемы зæххыл. Дæхæдæг æмæ дæ фыртгæ, дæ фыртты цот, фысвос æмæ стуртæ – уеппæт дæр уыдзыстут мæ фарсмæ. ¹¹ Æххормаг рæстæг ма фондз азы ахæсдзæн, æмæ уæ фæддæрдзынæн, науæд сгæвзыкк уыдзынæ дæхæдæг дæр æмæ дæ хæдзар æгасæй дæр“. ¹² Сымах дæр æмæ ме 'фсымæр Вениамин дæр уæхи цæстæй уынут, уемæ ныхасгæнæг Иосиф кæй у, уый. ¹³ Мысыры мын цы стыр кад ис, стæй цыгæ федтат, æппæт уыдæтты тыххæй радзурут мæ фыдæн, æмæ йæ тагъдæр æрхонут ардæм». ¹⁴ Иосиф ныттыхст йе 'фсымæр Вениамины æфцæгыл æмæ куыдта; Вениамин дæр ын ныттыхст йе 'фцæгыл æмæ куыдта. ¹⁵ Иосиф йе 'фсымæртæй алкæмæн дæр батæ æмæ хъæбыстæ кодта кæугæйæ. Уый фæстæ æфсымæртæн бацайдагъ ныхас Иосифимæ.

Фараон хоны Иаковы

¹⁶ Фараоны хæдзармæ байхъуыст Иосифы æфсымæрты æрцыды хабар, æмæ æхсызгон уыди фараонæн æмæ йæ фæсдæуинтæн. ¹⁷ Фараон Иосифæн загъта: «Де 'фсымæртæн зæгъ: „Бакæнут афтæ: уæ хæрджытыл сæвæрут уæргътæ æмæ рæвдздæр ацæут Ханааны зæхмæ; ¹⁸ Ракæнут уæ фыды, уæ бинонты æмæ æрцæут мæнмæ. Æз уын ратдзынæн Мысыры хуыздæр зæххытæ, æмæ цæрдзыстут уыцы зæххы сойæ“. ¹⁹ Ды та де 'фсымæртæн ноджыдæр бафæдзæхс: „Мысырæй акæнут бæхуæрдæттæ уæ сывæллæттæн æмæ уæ устытæн; ракæнут уæ фыды æмæ æрцæут. ²⁰ Уæ хæдзары дзаумæттæ ныуадзын уæм æвгъау ма фæкæсæд, уымæн æмæ Мысыры зæххыл

хуыздæр цы ис, уый сымах уыздæн“». ²¹ Израилы фырттæ бакодтой, куыд сын загъдæуыд, афтæ. Иосиф сын, фараоны бардзырдмæ гæсгæ, радта бæхуæрдæттæ, фæндагмæ сын семæ нывæрдта хойраг. ²² Алкæмæн дæр сæ радта иу фæлыст дарæс, Вениаминæн та – æртæсæдæ æвзист æхпайы æмæ фондз фæлысты дарæс. ²³ Йæ фыдæн дæр арвыста дæс хæрæджы, Мысыры хуыздæрæй цы уыди, уымæй дзаг уæргътимæ, æмæ дæс мадæл хæрæджы – хоры, дзулы æмæ æндæр хойрадджы уæргътимæ фæндагмæ. ²⁴ Уый фæстæ Иосиф арвыста йе 'фсымæрты. Куы цыдысты, уæд сын загъта: «Фæндагыл уæм быцæу ма рауайæд». ²⁵ Æфсымæртæ араст сты Мысырæй æмæ æрцыдысты Ханааны зæхмæ, сæ фыд Иаковмæ, ²⁶ Æмæ йын радзырдтой: «Удæгас у Иосиф, æппæт Мысыры бæстæйæн æлдариуæг кæны». Иаков фæуыргъуыйау, уымæн æмæ сыл не 'ууæндыд. ²⁷ Фæлæ сын Иосиф цыдæриддæр загъта, æппæт уыдæттæ йын куы радзырдтой, йæ аласынæн Иосиф цы бæхуæрдæттæ рарвыста, уыдон куы федта, уæд Иаковы уæнгты тых бацыди. ²⁸ Израил загъта: «Мæ фырт Иосиф удæгас кæй у, уый мын æгъгъæд фæуæд. Цалынмæ нæ амардтæн, уæдмæ фæцæуон æмæ йæ фенон».

46 СÆР

Иаков араст Мысырмæ

¹ Израил йеппæт мулкимæ араст йæ фæндагыл, æмæ æрцыди Вирсавимæ; уым нывонд æрхаста йæ фыд Исаакы Хуыцауæн. ² Израилмæ æхсæвы цæстылуайæны фæзынди Хуыцау æмæ йын загъта: «Иаков, Иаков!» Иаков дзуапп радта: «Мæнæ дæн». ³ Хуыцау загъта: «Æз Хуыцау дæн, дæ фыды Хуыцау. Мысырмæ ацæуынаей ма тæрс. Уым Æз дæуæй рауадззынæн разагъды адæм. ⁴ Æз Мысырмæ ацæудзынæн демæ; Æз дæ ракæндзынæн фæстæмæ дæр. Иосиф йæхи къухæй æрæхгæндзæни дæ цæстытæ». ⁵ Иаков ацыди Вирсавийæ; Израилы фырттæ сæ фыды, сæ сывæллæтты, сæ устыты сæвæрдтой, Иаковы аласынæн фараон цы бæхуæрдæттæ рарвыста, уыдоныл. ⁶ Ханааны цы фос æмæ мулк æрбамбырд кодтой, уымæ Иаков æмæ йæ байзæддæгтæ æрцыдысты Мысырмæ. ⁷ Иаков Мысырмæ йемæ æркодта йæ фыртты сæ фырттимæ, йæ чызджыты æмæ йæ фыртты чызджыты – йеппæт байзæддæгты. ⁸ Иаковы фырттæй Мысырмæ чи æрцыд, мæнæ уыдоны нæмттæ. Иаков æмæ йæ байзæддæгтæ: Иаковы хистæр фырт Рувим; ⁹ Рувимы фырттæ: Ханох

æмæ Фаллу, Хецрон æмæ Харми; ¹⁰ Симеоны фырттæ: Иемуил, Иамин, Огад, Иахин, Цохар æмæ Саул, ханаанæг сылгоймагæй райгуыраг; ¹¹ Левийы фырттæ: Гирсон, Кааф æмæ Мерари; ¹² Иудайы фырттæ: Эр, Онан, Шела, Фарес æмæ Зара (Эр æмæ Онан амардысты Ханааны). Фаресы фырттæ: Есром æмæ Хамул. ¹³ Иссахары фырттæ: Фола, Фува, Йов æмæ Шимрон. ¹⁴ Завулоны фырттæ: Серед, Елон æмæ Иахлеил. ¹⁵ Уыдон сты, Лиа Иаковæн Паддан-Арамы кæй ныййардта, йæ уыцы фырттæ æмæ йæ чызг Дина; уыцы фырттæ æмæ чызджытæ æдæппæт уыдысты æртындæс æмæ ссæдз адæймаджы. ¹⁶ Гады фырттæ: Цифион, Хагги, Шуни, Эцбон, Эри, Ароди æмæ Арели. ¹⁷ Асиры фырттæ: Имна, Ишва, Ишви, Бриа æмæ сæ хо Серах. Бриайы фырттæ: Хевер æмæ Малхиил. ¹⁸ Уыдоны Иаковæн ныййардта, Лаван йæ чызг Лиайæн кæй радта, уыцы Зелфæ – æдæппæт æхсæрдæс адæймаджы. ¹⁹ Иаковы ус Рахилы лæппутæ: Иосиф æмæ Вениамин. ²⁰ Иосифæн Мысыры бæстæйы райгуырдысты Манасси æмæ Ефрем. Ныййардта йын сæ Асенафæ – Оны дини лæг Потти-Феры чызг. ²¹ Вениамины фырттæ: Бела, Бехер, Ашбел, Гера, Нааман, Эхи, Рош, Мупшим, Хупшим æмæ Ард. ²² Уыцы фырттæ Иаковæн райгуырдысты Рахилай – æдæппæт цыппæрдæс адæймаджы. ²³ Даны фырт: Хушим. ²⁴ Неффалимы фырттæ: Иахцеил, Гуни, Иецер æмæ Шиллем. ²⁵ Уыдоны Иаковæн ныййардта, Лаван йæ чызг Рахилаен кæй радта, уыцы Валла – æдæппæт авд адæймаджы. ²⁶ Иаковимæ йæ байзæддæгтæй Мысырмæ чи æрцыд (æнæ йæ фыртты устытæй), уыдон æдæппæт уыдысты æхсæз æмæ æртиссæдз; ²⁷ Стæй Иаковæн Мысыры чи райгуырди, уыцы дыууæ фырты. Афтæмæй Мысырмæ чи æрцыд, Иаковы уыцы бинонтæ уыдысты дæс æмæ æртиссæдз адæймаджы.

Иаков æмæ йæ бинонтæ – Мысыры

²⁸ Иаков йæ разæй Иудайы арвыста Иосифмæ, цæмæй сын Гесемæ бацамона фæндаг. Гесемы зæхмæ куы æрцыдысты, ²⁹ Уæд Иосиф сифтонг кодта йæ хæстон бæхуæрдон æмæ ацыди Гесеммæ, йæ фыд Израилы размæ. Куы фембæлдысты, уæд ыл ныттыхст æмæ дзæвгар фæкуыдта. ³⁰ Израил Иосифæн загъта: «Ныр мын маelyn æнцон у, уымæн æмæ удæгас кæй дæ, уый фæдтон мæхи цæстæй». ³¹ Йе 'фсымæртæн æмæ йæ фыды хæдзаронтæн Иосиф загъта: «Æз ацæуон фараонмæ æмæ йын зæгъон: „Æрцыдысты мæм, Ханааны бæстæйы чи уыди, мæ уыцы æфсымæртæ æмæ мæ фыды хæдзаронтæ.

³²Уыцы адæм сты фыййæуттæ, фосдарджытæ; сæ фысвос, се стуртæ æмæ ма сæм цыдæриддæр уыд, уый семæ ис³³. ³³Фараон уæм куы басида æмæ уæ куы бафæрса: „Цы дæсныйад уæм ис?“, ³⁴Уæд ын дзуапп раттут: „Мах, дæ цагъартæ, не 'взонджы бонтæй нырмæ, нæ фыдæлтау, фосдарджытæ стæм“. Æмæ уæ æрцæрын кæндзысты Гесемы зæххыл. Уымæн æмæ фыййау мысырæгты цæсты æлгъаг у».

47 СÆР

Иаков æрцарди Гесемы

¹Иосиф æрцыди фараонмæ æмæ йын загъта: «Мæ фыд æмæ ме 'фсымæртæ сæ фысвос æмæ стуртимæ, цы сæм ис, уыцы мулкимæ æрцыдысты Ханааны зæххæй, æмæ ныртæккæ сты Гесемы». ²Иосиф йе 'фсымæртæй равзæрста фондзы æмæ сæ æрлæууын кодта фараоны раз. ³Фараон æфсымæрты бафарста: «Цавæр куыстмæ арæхсут?» Уыдон ын дзуапп радтой: «Мах, дæ цагъартæ, нæ фыдæлтау, фыййæуттæ стæм». ⁴Фараонæн ноджыдæр загътой: «Мах æрцыдыстæм ацы зæххыл иуцасдæр фæцæрынмæ, уымæн æмæ дæ цагъарты фосæн сæрвæттæ нал ис — Ханааны бæстæ тынг æххормаг у. Æмæ дæ ныр курæм: дæ цагъартæн ратт Гесемы зæххыл æрцæрыны бар». ⁵Фараон Иосифæн загъта: «Дæ фыд æмæ де 'фсымæртæ дæумæ æрцыдысты. ⁶Мысыры зæхх дæ разы ис. Тæккæ хуыздæр зæххыл æрцæрын кæн дæ фыд æмæ де 'фсымæрты; æрцæрæд Гесемы. Кæд се 'хсæн арæхстджын фыййæуттæ ис, уæд сын мæ фос бакæн сæ бæрны». ⁷Иосиф йæ фыд Иаковы дæр бахуыдта æмæ йæ базонын кодта фараонæн; Иаков фараонæн арфæ ракодта. ⁸Фараон бафарста Иаковы: «Цал азы дыл цæуы?» ⁹Иаков ын дзуапп радта: «Сæдæ æртын азы дæн бæлццон ацы зæххыл. Мæ царды бонтæ цыбыр æмæ тухæйнаг уыдысты. Мæ фыдæлтæ мæнæй фылдæр фæцардысты». ¹⁰Иаков арфæ ракодта фараонæн æмæ ацыд. ¹¹Иосиф йæ фыд æмæ йе 'фсымæрты æрцæрын кодта Мысыры, Рамсесы зылды, æмæ сын уым радта хуыздæр зæххытæ, фараон куыд бафæдзæхста, афтæ. ¹²Иосиф йæ фыдæн æмæ йе 'фсымæртæн, йæ фыды æппæт хæдзарæн æмæ сæ алкæмæн дæр хойраг лæвæрдта, кæмæ цал даринаджы уыди, уымæ гæсгæ.

Иосиф зæхх æлхæны фараонæн

¹³Æгас зæххыл хойраг нал уыди; стонг афтæ стыхджын, æмæ сгæвзыкк сты Мысыр дæр æмæ Ханаан дæр. ¹⁴Адæм цы хор æлхæдтой, уымæй Иосиф æрæмбырд кодта Мысыры æмæ Ханааны æппæт æхца æмæ йæ радта фараоны хæдзармæ. ¹⁵Афтæмæй Мысыры дæр æмæ Ханааны дæр æхца никæмæуал баззад. Уæд мысырæгтæ сеппæт дæр æрцыдысты Иосифмæ æмæ йын загътой: «Ратт нын хор; æхца нæм нал ис, æмæ дæ цæсты раз æххормагæй хъуамæ амæлæм?» ¹⁶Иосиф сын загъта: «Кæд уæм æхца нал ис, уæд æртæрут уæ фос, æмæ уын сæ хойрагыл баивдзынæн». ¹⁷Уæд уыдон Иосифмæ тардтой сæ фос, æмæ сын сæ бæхты, сæ фосы дзугты æмæ рæгъæутты, сæ хæрджыты хыгъдмæ лæвæрдта хойраг; Иосиф сæ уыцы аз сеппæт фосы хыгъдмæ æфсæста хорæй. ¹⁸Уыцы аз ахицæн; инназ та йæм æрцыдысты æмæ йын загътой: «Дæуæй, нæ хицау, ницы бамбæхсдзыстæм: не 'хца фæци; нæ фосы дзугтæ дæр дæу баисты; дæуæн раттынаг нæм, нæ хицау, нæхицæй æмæ нæ зæххытæй фæстæмæ ницудал баззади. ¹⁹Дæ цæстыты раз цæмæн хъуамæ фесæфæм нæхæдæг дæр æмæ нæ зæххытæ дæр? Нæ зæххытимæ нæ балхæн хорæй; нæ зæххытимæ фараонæн уыдзыстæм цагъартæ. Ды та нын ратт мыггаг, цæмæй баззайæм удæгасæй æмæ зæхх рауатмæ ма æрцæуа». ²⁰Иосиф æппæт мысыраг зæхх балхæдта фараонæн. Мысырагæй алчидæр ауæй кодта йæ зæххы хай, уымæн æмæ æххормагæй сæфтысты. Афтæмæй зæхх баци фараоны. ²¹Адæмы та, Мысыры иу кæронæй иннаемæ, Иосиф скодта цагъартæ. ²²Æрмæст Мысыраг дини лæгты зæххытæ нæ балхæдта; уымæн æмæ уыдон сæ зæххы хай фараонæй истой, æмæ цардысты, фараон сын цы хай радта, уымæй; уымæ гæсгæ сæ зæхх нæ ауæй кодтой. ²³Иосиф адæмæн загъта: «Ныр уын æз уæхи дæр æмæ уæ зæхх дæр балхæдтон фараонæн; мæнæ уын мыггаг, æмæ байтаут хуым. ²⁴Хуымгæрдæнты рæстæг хоры фæндзæймаг хай дæттут фараонæн; иннае цыппар хайы та баззайдысты уæхицæн — уæ хуымтæ тауынаг, стæй уæхи, уæ хæдзаронты æмæ уæ цоты дарынаг». ²⁵Уыдон ын загътой: «Ды нæ бахызтай мæлæтæй; уæдæ нæ не 'лдары хорзæх уæд: мах фараонæн уыдзыстæм цагъартæ». ²⁶Афтæмæй Иосиф Мысыры бæстæйы æрæвæрдта, абон дæр ма йæ тыхы чи ис, ахæм æгъдау: зæххы æппæт бæркады фæндзæймаг хай фараоны у: æрмæст дини лæгты зæххы бæркады фæндзæймаг хай нæ, уымæн æмæ уыдоны зæхх фараоны нæ баци.

Иаковы фæстаг курдиат

²⁷ Израилæгтæ æрцардысты мысыраг зæххыл, Гесемы; зæхх уыди сæхи, цот уагътой æмæ тынг сбирæ сты. ²⁸ Иаков Мысыры фæцард æвддæс азы; æдæппæт та – сæдæ цыппор авд азы. ²⁹ Израилæн йæ мæлæты афон куы æрхæстæг, уæд басидт йæ фырт Иосифмæ æмæ йын загъта: «Кæд дæ мæнæн хорзы бацауын фæнды, уæд дæ къух æрæвæр мæ сины рæбын æмæ мын дзырд ратт, дæ хорзæх мæм кæй равдисдынæ, уый тыххæй – ма мæ баныгæн Мысыры. ³⁰ Фæлæ мæ фыдæлтæм куы аивгъуыйон, уæд мæ алас Мысырæй, æмæ кæм ныгæд сты, уым мæ бафснай». Иосиф ын дзуапп радта: «Куыд мын загътай, афтæ бакæндзынæн». ³¹ Иаков ын загъта: «Расомы кæн». Иосиф куы расомы кодта, уæд Иаков æрæнцой кодта йæ лæдзæгыл æмæ ныллæг акуывта.

48 СÆР*Иаковы арфæ Иосифы цотæн*

¹ Уыцы цауты фæстæ Иосифæн загътой: «Дæ фыд рынчын у». Уæд Иосиф йемæ акодта йæ дыууæ фырты – Манасси æмæ Ефремы. ² Иаковæн загътой: «Дæ фырт Иосиф дæм æрцыд». Израил зынтæй рабадт йæ хуыссæны ³ Æмæ Иосифæн загъта: «Лузы, Ханааны зæххыл, мæнмæ фæзынди Æппæтхъомыс Хуыцау, арфæ мыл бафтыдта, ⁴ Æмæ мын загъта: „Æз дын ратдзынæн бирæ байзæддæгтæ, сбирæ дæ кæндзынæн, дæуæй рауадздынæн бирæ адæмтæ, æмæ дæ фæстæ ацы зæхх æнусмæ ратдзынæн дæ байзæддæгтæн“. ⁵ Æз дæм цалынмæ Мысырмæ æрцыдтæн, уæдмæ дын Мысыры чи райгуырди, ныр дæ уыцы дыууæ фырты, Ефрем æмæ Манасси, мæн сты, Рувим æмæ Симеон мæн куыд сты, афтæ. ⁶ Сæ фæстæ дын цы сывæллæттæ райгуыра, уыдон та дæхи уыдзысты. Фæлæ нымад уыдзысты се 'фсымæрты мытагыл, æмæ сæ хай райсдзысты уыдоны зæххæй. ⁷ Æз Падданæй куы рацыдтæн æмæ мæ Ефрафæмæ бирæ куы нал хъуыд, уæд мын Ханааны зæххыл амарди Рахил, æмæ йæ баныгæдтон Ефрафæмæ (Вифлееммæ) фæндагыл». ⁸ Израил Иосифы фыртты куы федта, уæд бафарста: «Чи сты?» ⁹ Иосиф йæ фыдæн дзуапп радта: «Хуыцау мын ам кæй радта, мæ уыцы фыртæ». Иаков загъта: «Æрбакæн мæм сæ, æмæ сыл æз арфæ бафтауон». ¹⁰ Израил зæронд кæй уыд, уымæ гæсгæ

цæстæй нал уыдта. Иосиф æм сæ бакодта, Иаков сæ йæ хъæбысы æрбатыхта æмæ сын абагæ кодта. ¹¹ Израил загъта Иосифæн: «Дæу фенын æнхъæл нал уыдтæн; фæлæ ма мын Хуыцау дæ сывæллæттæ дæр фенын кодта». ¹² Иосиф лæппуты райста Иаковы уæрджытæй, æмæ йын зæххы онг æркуывта. ¹³ Уый фæстæ Иосиф Ефремы æрлаууын кодта йæ рахиз фарс – Израилы галиу къухы акомкоммæ, Манассийы та йæ галиу фарс – Израилы рахиз къухы акомкоммæ, æмæ йæм бакодта сæ дыууæйы. ¹⁴ Фæлæ Израил радардта йæ рахиз къух æмæ йæ æрæвæрдта Ефремы сæрыл, кæд уый кæстæр уыди, уæддæр; йæ къухтæ дзуарæвæрд скæнгæйæ, галиу къух æрæвæрдта Манассийы сæрыл, кæд Манасси хистæр уыд, уæддæр. ¹⁵ Уый фæстæ Израил арфæ бафтыдта Иосифыл: «Мæ фыдæлтæ Авраам æмæ Исаак коммæгæс Кæмæн уыдысты, мæ цæргæбонты мæнæн абонмæ Фыййау Чи уыди, уыцы Хуыцау, ¹⁶ Мæн æппæт фыдбылызтæй чи хизы, уыцы зæд арфæ ракæнæд ацы лæппутæн. Хæссæнт мæ ном æмæ нæ фыдæлтæ Авраам æмæ Исаакы ном, æмæ зæххыл сбирæ уæнт». ¹⁷ Иосиф федта, йæ фыд рахиз къух Ефремы сæрыл кæй æрæвæрдта; æмæ йын фæхъыг. Уæд ныххæцыд йæ фыды рахиз къухыл, цæмæй йæ Ефремы сæрæй райса Манассийы сæрмæ. ¹⁸ Иосиф йæ фыдæн загъта: «Афтæ нæ, мæ фыд; ай хистæр лæппу у; дæ рахиз къух уый сæрыл æрæвæр». ¹⁹ Фæлæ йæ фыд не сразы, æмæ йын загъта: «Зонын æй, мæ фырт, зонын; уымæй дæр рацаудзæни разагъды адæм. Фæлæ йæ кæстæр æфсымæр уымæй стырдæр уыдзæн. Йæ байзæддæгтæн нымæц нæ уыдзæн». ²⁰ Израил сыл уыцы бон арфæ бафтыдта æмæ загъта: «Сымах Израилы адæмæн уыдзыстут арфæйаг. Уыдон дзурдысты: „Хуыцау дæ сбæрзонд кæнæд Ефремау æмæ Манассиау“. Афтæмæй Ефремы Манассийæ сæвæрдта уæлдæр. ²¹ Уый фæстæ Израил Иосифæн загъта: «Ныр æз мæлын, фæлæ Хуыцау уыдзæнис уемæ æмæ уæ фæстæмæ рахондзæн уæ фыдæлтæ зæхмæ. ²² Иннæ æфсымæрты уæлдай æз дæуæн дæттын Сихем – цирхъ æмæ йæ фатæй байстон аморрейæгтæй».

49 СÆР*Иаковы арфæтæ йæ фырттæн*

¹ Иаков басидт йæ фырттæм æмæ сын загъта: «Æрæмбырд мæм ут, æмæ уын æз зæгъон, йæ фидæн уæ кæмæн цавæр уыдзæн, уый. ² Æрбамбырд ут æмæ байхъусут, Иаковы фырттæ, байхъусут

уæ фыд Израилмæ. ³Рувим, мæ хистæр фырт! Ды мæ хъару дæ, ме 'хсары фыццаг æвдисæйнаг, тæккæ стырдар æмæ тæккæ домбайдар. ⁴Фæлæ абухтай цæугæдонау, æмæ фыццаг нал уыдзынæ. Уымæн æмæ ды схызтæ дæ фыды хуыссæнмæ, æмæ йæ фæчъизи кодтай. ⁵Симеон æмæ Левий – æфсымæртæ. Сæ цирхытæ – æгъатыр хæцæнгæртæ. ⁶Сæ сусæгвæндты семæ нæ уыдзынæн, сæ хъуыддæгтæй мæхи нæ фæчъизи кæндзынæн. Уымæн æмæ фырмæстæй мардтой нæлгоймæгты; хиирхæфсынаен лыг кодтой стурты нуæрттæ. ⁷Æлгыст у сæ маст, уымæн æмæ йын бауромæн нæй; æлгыст у сæ фыцгæ маст, уымæн æмæ æгъатыр у! Ныддихтæ сæ кæндзынæн Иаковы зæххыл, ныххæлиу сæ кæндзынæн æппæт Израилыл. ⁸Иуда, дæуæн скад кæндзысты де 'фсымæртæ. Дæ къух – де знæгты бæрзæйыл; ныллæг дын кувдзысты дæ фыды фырттæ. ⁹Ды æрыгон домбай дæ, Иуда, æрыгон домбай, дæ амæттагæй уæлахизимæ æрбаздæхыс, мæ фырт. Иуда домбайау зæхмæ нылхъывта йæхи æмæ æрхуыссыд. Иуда сылдомбайау у, æмæ йæ чи сыстын кæндзæни? ¹⁰Паддзахуæг Иуда кæндзæн, æмæ паддзахы лæдзæг йæ байзæддагмæ уыдзæн; уæдмæ æрцаудзæн, Паддзахы бартæ Кæмæ сты, Уый, æмæ адæмтæ æрзоныг уыдзысты Йæ разы. ¹¹Иуда йæ хæрæг бæтты сәнæфсиры бæласыл, йæ къæлæу та – хуыздæр къалиуыл. Сæны æхсы йæ дарæс, цупæлтты туджы – йæ уæлæфтау. ¹²Йæ цæстытæ – сәнæй тардæр, йæ дæндæгтæ – æхсырæй урсдæр. ¹³Завулон цæрдзæн денджызы былгæрон, наулаууæны, Сидонмæ аххæсдысты йæ арæнтæ. ¹⁴Иссахар фидарстæг хæрæг у; хуыссы йæ уæргъты æхсæн. ¹⁵Уый уыны: хорз у йæ фæлладуадзæн бынат, йæ зæхх æхцон у зæрдæйæн; дæлбар кусæг у, æмæ йæ рагъ бадардта уаргъ сæварынмæ. ¹⁶Дан, Израилы хæдзарвæндæгтæй иу, тæрхон кæндзæн йæ адæмæн. ¹⁷Дан фæндагыл уыдзæни калмау, маргджын калмау къахвæндагыл; бæхы къахыл фæхæцы афтæ, æмæ йæ барæг ахауы фæстæрдæм. ¹⁸Кæй мæ фервæзын кæндзынæ, ууыл дарын мæ зæрдæ, Дунедарæг Хуыцау! ¹⁹Гадмæ æрбабырсдысты абырджытæ, фæлæ сæ лидзæг фæкæндзæн. ²⁰Асирæн йæ хор тугыл аскъуыди; паддæхтæн хæрзад хæринагтæ уый дæтдзæни. ²¹Неффалим – сæрибар сычъи, рæсугъд сты йæ лæппынтæ. ²²Иосиф – зад сәнæфсиры тала, зад сәнæфсиры тала суадоны былыл; йæ къалиутæ хилынд къулыл уæлæмæ. ²³Бырстой йæм фатæхсджытæ, скъæрдтой йыл сæ фаттæ æмæ хæцыдысты йемæ. ²⁴Фæлæ йæ фат нæ фæтасыд, йæ цонджы бацыд

хъару Иаковы хъомысджын Хуыцауæй, Израилы Фыййау æмæ Мæсыгæй, ²⁵Дæуæн Чи æххуыс кæны, дæ фыды уыцы Хуыцауæй. Йæ арфæтæ дыл бафтаудзæн Æппæтхъомыс, бафтаудзæни дыл уæларвон арфæтæ, дæле цы зæхх ис, уый арфæтæ, арфæгонд уыдзынæ, бирæ зæнæг æмæ дын фос кæй ратдзæн, уымæй. ²⁶Дæ фыды арфæтæ рагон хæхты арфæтæй, мæ рагфыдæлтты арфæтæй уæлдæр сты. Уыдон æрцауæнт Иосифы сæрыл – йе 'фсымæртæй уæлдæр чи у, уый сæрыл. ²⁷Вениамин – тугдзых бирæгъ, сæумæйæ хæры йæ амæттаджы, изæрæй уары, цы байста, уый». ²⁸Ахæмтæ сты Израилы дыуадæс хæдзарвæндаджы, æмæ сын афтæ загъта сæ фыд, арфæ сыл куы æфтыдта, уæд. Алкæуыл дæр сæ бафтыдта, цавæры аккаг уыд, ахæм арфæ.

Иаковы маглæт

²⁹Уый фæстæ Иаков бафæдзæхста йæ фырттæн: «Æз цæуын мæ рагфыдæлтæм; мæ фыдæлтимæ мæ баныгæнут хеттаг Ефроны быдыры, лæгæты, ³⁰Ханааны зæххыл, Мамремæ хæстæг Махпелы быдыры чи ис, хеттаг Ефронæй Авраам ныгæнынаен быдыримæ иумæ цы лæгæт балхæдта, уым. ³¹Уым ныгæд сты Авраам æмæ йæ ус Сарра, уым ныгæд сты Исаак æмæ йæ ус Ревекка; æз дæр Лиайы уым баныгæдтон. ³²Уыцы лæгæт быдыримæ иумæ æлхæд æрцыди хеттагтæй». ³³Иаков йæ фырттæн йæ ныстуан куы загъта, уæд йæ къæхтæ æрæвардта хуыссæныл, йæ уд саста æмæ аивгъуыдта йæ рагфыдæлтæм.

50 СÆР

Иаковы баныгæдтой Ханааны

¹Иосиф ныддæлгом йæ фыдыл, куыдта йыл æмæ йын батæ кодта. ²Стæй йæ фæсдæуинтæн – дохтыртæн загъта, буар æмбийын чи нæ уадзы, йæ фыды йын ахæм сæрмагонд хостæй байсæрдын. Æмæ дохтыртæ Израилы байсæрстой ахæм сæрмагонд хостæй. ³Буар æмбийын чи нæ уадзы, уыцы сæрмагонд хостæй Израилы мард байсæрдынæн цы дыууиссæдз боны хъуыд, уыдон ахицæн сты. Мысырæгтæ мардыл куыдтой дæс æмæ æртиссæдз боны. ⁴Израилы кæуыны бонтæ куы ахицæн сты, уæд фараоны фæсдæуинтæн Иосиф загъта: «Кæд уæ мæнæн хорзы бацауын фæнды, уæд уæ курын æмæ фараонæн зæгъут: ⁵„Мæ фыд мын

дзырд раттын кодта æмæ загъта: ‘Æз мæлын; Ханааны зæххыл мæхицæн цы лæгæт бакъхтон, уым мæ баныгæн’. Курын дæ, ратт мын ацæуыны æмæ мæ фыды баныгæныны бар. Уый фæстæ æрбаздæхдзынæн“». ⁶Фараон загъта: «Ацу æмæ баныгæн дæ фыды, дзырд ын куыд радтай, афтæ». ⁷Иосиф ацыд йæ фыды ныгæнынмæ. Йемæ ацыдысты фараоны æппæт фæсдзæуинтæ, фараоны хæдзары хистæртæ, уынаффæгæнджытæ, Мысыры бæстæйы æппæт хицæугтæ, ⁸Иосифы æппæт бинонтæ, йе 'фсымæртæ, йæ фыды хæдзар æгасæй дæр. Æрмæст сæ сывæллæтты, сæ фысвос æмæ се стурты ныууагътой Гесемы. ⁹Иосифимæ ацыдысты хæстон бæхуæрдæттæ дæр, барджытæ дæр – тынг бирæ адæм. ¹⁰Иорданмæ хæстæг бахæстæ сты Горен-Атадмæ, æмæ уым кæуынтæ систой мардыл. Ам Иосифы фыдыл фæкуыдтой авд боны. ¹¹Адæм мардыл Горен-Атады куыд куыдтой, уый уыцы зæххы цæрджытæ, ханаанæгтæ, куы федтой, уæд загътой: «Мысырæгтæ кæуынæй нал æнцайынц». Уымæ гæсгæ Иорданмæ хæстæг уыцы бынат схуындауыд Абел мицраим*. ¹²Афтæ Иаковы фырттæ сæххæст кодтой, сæ фыд сын цы бафæдзæхста, уый. ¹³Йæ фырттæ йын йæ мард ахастой Ханааны зæхмæ æмæ йæ бавæрдтой, Авраам йæ мæрдты ныгæнынæн Мамрейы акомкоммæ хеттаг Ефронæй Махпелы быдыры цы лæгæт балхæдта, уым. ¹⁴Иосиф йæ фыды баныгæныны фæстæ йе 'фсымæртимæ, йæ фыды баныгæнынмæ йемæ чи ацыди, æппæт уыдонимæ æрбаздæхти Мысырмæ. ¹⁵Сæ фыды амæлæты фæстæ Иосифы æфсымæртæ кæрæдзийæн загътой: «Иосиф махæй нырмæ дæр, чи зоны, йе сæфт уыны; цы фыдбылыз ын сарæзтам, уый тыххæй йæ махæй, мыййаг, йæ маст райсын куы бафæнда». ¹⁶Æмæ арвыстой Иосифæн зæгъынмæ: «Дæ фыд йæ амæлæты размæ бафæдзæхста: „¹⁷Иосифæн зæгъут афтæ: ‘Курын дæ, ныббар де 'фсымæртæн сæ азым æмæ сæ тæригъæд, уымæн æмæ дын уыдон фыдбылыз сарæзтой’“. Æмæ ныр дæ фыды Хуыцауы цагъартæн ныббар сæ азымтæ». Уыцы ныхæстæ йын куы дзырдтой, уæд Иосиф куыдта. ¹⁸Æрбацыдысты йе 'фсымæртæ дæр, ныддæлгом сты йæ разы æмæ загътой: «Мах ныр дæ цагъартæ стæм». ¹⁹Иосиф сын загъта: «Ма тæрсут. Æз, мыййаг, Хуыцау дæн? ²⁰Сымахмæ мæнæн фыдбылыз саразыны фæнд уыди, фæлæ йæ Хуыцау раивта хорзæхæй, цæмæй бакæна, ныртæккæ куыд

* 50:11 *Абел мицраим* – дзуттагау амоны «мысырæгты кæуæн».

рауад, афтæ: бирæ адæмы бахызта мæлæтæй. ²¹Уæдæ ма тæрсут. Æз уын схæсдзынæн уæхи дæр æмæ уæ цоты дæр». Æмæ сæ æрсабыр кодта йæ фæлмæн ныхæстæй.

Иосифы мæлæт

²²Иосиф йæ фыды бинонтимæ цардис Мысыры; æмæ фæцарди сæдæ дæс азы. ²³Æрæййæфта ма Ефремы цоты æртыккаг фæлтæр, стæй ма Манассийы фырт Махиры сывæллæттæ дæр йæ уæрджытыл бадтысты. ²⁴Иухатт Иосиф йе 'фсымæртæн загъта: «Æз мæлын; фæлæ уæм Хуыцау æнæмæнг æркæсдзæн æмæ уæ ацы зæххæй акæндзæн, Авраамæн, Исаакæн æмæ Иаковæн цы зæхх раттынæй сомы кодта, уырдаем». ²⁵Иосиф Израилы фырттæн ард бахæрын кодта: «Хуыцау уæм æркæсдзæн æнæмæнг, æмæ-иу мын ме стджытæ ахæссут ардыгæй». ²⁶Æмæ амард Иосиф сæдæ дæсæздзыдæй. Буар æмбийын чи нæ уадзы, ахæм сæрмагонд хостæй йын байсæрстой йæ мард æмæ йæ Мысыры нывæрдтой зæппадзы.

Моисейы дыккаг чиныг
РАЦЫД

1 СÆР***Иаковы бинонтæ – Мысыры***

¹ Иаковимæ Мысырмæ йæ бинонтимæ чи æрцыди, мæнæ Израилы уыцы фыртты нæмттæ: ² Рувим, Симеон, Левий, Иуда, ³ Иссахар, Завулон, Вениамин, ⁴ Дан, Неффалим, Гад æмæ Асир.

⁵ Иаковы байзæддæгтæ, йæ туг-йе стæг, æдæппæт уыдысты дæс æмæ æртиссæдз адæймаджы; Иосиф та Мысырмæ раздæр æрбафтыди. ⁶ Амард Иосиф, амардысты йеппæт æфсымæртæ дæр, æмæ сæ уыцы фæлтæрæй ничиуал баззад. ⁷ Фæлæ Израилы байзæддæгтæ цот уагътой дзæвгар, сбирæ æмæ стыхджын сты тынг, æмæ анхъæвзтой æппæт бæстæйыл.

Израилæгты хызæмæрттæ

⁸ Уæд Мысыры сæргы æрлæууыди ног падзах; уый Иосифы тыххæй ницы зыдта. ⁹ Падзах загъта йæ адæмæн: «Акæсут-ма израилаг адæммæ, сты бирæ æмæ махæй тыхджындæр. ¹⁰ Мах зонджындæр хъуамæ разынæм уыдонæй, науæд æгæр сбирæ уыдзысты, æмæ хæст куы уа, уæд не знæгты фарс фæуыдзысты, схæцдысты немæ æмæ ацæудзысты нæ бæстæйæ». ¹¹ Æмæ израилæгтæ сæргы сæвæрдтой хицæуттæ; уыдон сæ æфтыдтой тæккæ уæззаудæр куыстытыл, хызæмарæй сæ мардтой. Æмæ хор æфснайынæн израилæгтæ фараонæн* сарæзтой Пифомы æмæ Раамсесы сахартæ.

¹² Фæлæ сæ цас тынгдæр æфхæрдтой, уыйас фылдæр æфтыд сæ нымæцыл, уыйас парахатдæр хæлиу кодтой зæххыл, æмæ израилаг

* 1:11 *Фараон* – Мысыры падзах.

адæм мысырæгтæн фестадысты уæнгæл. ¹³ Æмæ мысырæгтæ æгъатырæй æфхæрдтой израилаг адæмы – æфтыдтой сæ уæззаудæр куыстытыл. ¹⁴ Сæ цард сын ад нал кодта тыхкуыстæй – æлыгæй самандур аразынæй, быдыры кусынæй; æгъатырæй сæ æфтыдтой æппæт уыцы куыстытыл.

Æвгъæдгæс устытæ

¹⁵ Дзуттаг сылгоймæгтæм арыны рæстæг сæ цæст дардтой æвгъæдгæс устытæ Шифрæ æмæ Фуа. Мысыры падзах сын бафæдзæхста: ¹⁶ «Дзуттаг сылгоймæгтæм арыны рæстæг уæ цæст дарут: лæппу куы райгуыра, уæд æй амарут; чызг куы уа, уæд æй ныуадзут удагасæй». ¹⁷ Фæлæ æвгъæдгæс устытæ тарстысты Хуыцауæй, æмæ мысыраг падзахи ныхасмæ нæ хъуыстой; сывæллæтты-иу ныуагътой удагасæй.

¹⁸ Уæд падзах басидт æвгъæдгæс устытæм æмæ сæ бафарста: «Уый цы хабар у? Сывæллæтты удагасæй цæмæн ныуадзут?» ¹⁹ Устытæ дзуапп радтой фараонæн: «Дзуттаг сылгоймæгты мысыраг сылгоймæгтимæ ма бар; уыдон фидар сты, æмæ сæм цалынмæ æвгъæдгæс бахæццæ вæййы, уæдмæ ныййарынц».

²⁰ Уый тыххæй æвгъæдгæс устытыл Хуыцау æфтыдта Йæ хорзæх, æмæ израилаг адæм кодтой фылдæрæй-фылдæр æмæ тыхджынæй-тыхджындæр. ²¹ Æвгъæдгæс устытæ Хуыцауæй кæй тарстысты, уый тыххæй сын Хуыцау Йæ арфæ æфтыдта сæ хæдзæрттыл. ²² Уæд фараон йеппæт адæмæн радта бардзырд: «Дзуттæгты алы ноггубырд лæппуйы дæр æппарут Нилы цæугæдонмæ, чызджыты та уадзут удагасæй».

2 СÆР***Моисейы райгуырд***

¹ Левийы байзæддагæй иучидæр бавдæлд æмæ ус ракуырда сæхи мыггагæй. ² Ус банхæлцау æмæ ныййардта лæппу; лæппу зæрдæмæдзæугæ кæй у, уый федта мад æмæ йæ фембæхста æртæ мæйы. ³ Фæлæ йын дарддæр æмбæхсэн куы нал уыд, уæд райста хъæзæй чыргъæд, байсæрста йæ писийæ, нывæрдта дзы ноггубырды, æмæ чыргъæд сæвæрдта цæугæдоны былыл, хъæзы. ⁴ Сывæллонмæ йæ хо дæрддзæфæй йæ цæст дардта, цы фæуыдзæни, зæгъгæ.

⁵Уыцы рæстæг цаугæдонмæ, йæхи найынмæ, рацыди фараоны чызг; йемæ цы лæгтагæнæг сылгоймæгтæ уыди, уыдон тæгъо кодтой цаугæдоны былыл. Фараоны чызг хъæзы ауыдта чыргъæд, æмæ йæм æрбахæссинмæ арвыста йæ цагъар сылгоймаджы. ⁶Чыргъæды сæр саста, æмæ дзы разынди лæппу; сывæллон куыдта; фараоны чызг ын фæтæригъæд кодта æмæ загъта: «Дзуттæгты сывæллæттæй у». ⁷Сывæллоны хо фараоны чызджы бафарста: «Ацæуон æмæ дын дзуттаг устыгтæй дзидзидарæг æрбахонон, ацы сывæллоны дын куыд схæсса, афтæ?» ⁸Фараоны чызг ын загъта: «Ацу». Чызг ацыд æмæ æрбахуыдта сывæллоны мады. ⁹Фараоны чызг ын загъта: «Айс ацы сывæллоны, æмæ йæ схæсс мæнæн; æз дын хæссæггаг бафидзынæн». Сылгоймаг айста сывæллоны æмæ йæ хаста. ¹⁰Сывæллон куы рахъомыл, уæд æй æрбахуыдта фараоны чызгмæ; фараоны чызг дзы йæхицæн загъта фырт, æмæ йæ схуыдта Моисей*, уымæн æмæ загъта: «Æз æй цаугæдонæй систон».

Моисейы мæт йæ адæмыл

¹¹Моисей ралæг. Иуахæмы рацыд йе 'фсымæртæм, æмæ сын федта сæ уæззау куыстыгæ. Моисей акаст æмæ уыны: иу мысыраг ын нæмы йе 'фсымæры, дзуттæгтæй иуы. ¹²Моисей алырдæм афæлгæсыд, æмæ йæ уынæг куы нæ фæци, уæд амардта мысыраджы, æмæ йæ змисы аныгæдта. ¹³Моисей рацыд дыккаг бон дæр; кæсы, æмæ хыл кæнынц дыууæ дзуттаджы. Моисей аххосджыны бафарста: «Цæмæн цæвыс хионы?» ¹⁴Уый йын дзуапп радта: «Махæн дæ æлдарæй æмæ тæрхонгæнæгæй чи сæвæрдта? Æви мысырадджы куыд амардтай, мæн дæр афтæ амарынмæ хъавыс?» Моисей старст æмæ хинымæр загъта: «Куыд кæсын, афтæмæй мæ хъуыддаг нæ басусæг».

Моисейы цард æцæгæлон бæстæйы

¹⁵Фараон фехъуыста уыцы хабар, æмæ хъавыди Моисейы амарынмæ. Фæлæ Моисей фæлыгъд фараонæй, бахæццæ мадиамаг зæхмæ, æмæ æрбадти цъайы цур.

¹⁶Мадиамаг дини лæгæн уыдис авд чызджы. Уыдон æрцыдысты сæ фыды фыстæн дон бадарынмæ. Сæвгæдтой дон æмæ байдзаг кодтой тæгæнатæ. ¹⁷Уæдмæ æрцыдысты фыййæуттæ, æмæ чызджыты

* ^{2:10} *Моисей (Моше)* – «маша» дзуттагау амоны «сисын», кæнæ «сласын».

атардтой. Фæлæ Моисей сыстади, рахæцыди сæ сæрыл, æмæ сын дон бадардта сæ фосæн.

¹⁸Чызджытæ æрцыдысты сæ фыд Рагуилмæ. Уый сæ бафарста: «Абон куыд тагъд фездæхтыстут?» ¹⁹Уыдон ын дзуапп радтой: «Фыййæуттæ нæ хыгдардтой, æмæ цавæрдæр мысыраг рахæцыд нæ сæрыл; суанг дон сæвгæдта æмæ бадардта фосæн». ²⁰Фыд йæ чызджытæн загъта: «Кæм ис уыцы лæг? Цæмæн æй ныуагътат? Фæдзурут æм, æмæ нæ хойрагæй фæхъæстæ уа».

²¹Моисейы бафæндыд уыцы адæймагмæ æрцæрын; æмæ уый Моисейæн радта йæ чызг Сепфорæйы. ²²Сепфорæ ныййардта лæппу, æмæ йæ Моисей схуыдта Гирсам*; уымæн æмæ загъта: «Æз æрцауæггаг дæн æцæгæлон зæххыл».

²³Дзæвгар рæстæджы фæстæ мысыраг паддзах амард. Фæлæ уæддæр израилаг адæм нæтыдысты тыхкуыстæй, Хуыцаумæ дзынæзтой æххуысагур, æмæ Хуыцаумæ сæ куывд сыхъуысти. ²⁴Хуыцау сын куы фехъуыста сæ хъæрзын, уæд Йæ зæрдыл æрлæууыд, Авраамимæ, Исаакимæ æмæ Иаковимæ кæй сарæзта, уыцы фидыд. ²⁵Хуыцау федта израилаг адæмы хъизæмар, æмæ сæм Йе 'ргом раздæхта.

3 СÆР

Судзгæ къутæр

¹Моисей хызта йæ каисы мадиамаг дини лæг Иофоры, фыстæ. Иухатт дзуг аскъæрдта æдзæрæг ранмæ дард, æмæ бахæццæ Хоривмæ, Хуыцауы хохмæ. ²Уым æм закон сындзы судзгæ къутæры артæй йæхи равдыста Хуыцауы зæд. Моисей федта: закон сындзы къутæр судзы, фæлæ йын басудзыны амал нæй. ³Моисей хинымæр загъта: «Цæуон æмæ бакæсон, къутæр куыннæ басудзы, уыцы стыр диссагмæ».

⁴Моисей фенынмæ æрбацауы, уый федта Дунедарæг, æмæ йæм фæдзырдта къутæрæй: «Моисей, Моисей!» Моисей дзуапп радта: «Хъусын дæм».

⁵Дунедарæг загъта: «Ма æрбацу ардæм; дæ дзабыртæ дæ къæхтæй ралас, уымæн æмæ цы ран лæууыс, уый сыгъдæг зæхх у».

⁶Дунедарæг ын ноджыдæр загъта: «Æз дæн дæ фыды Хуыцау, Авраамы Хуыцау, Исаакы Хуыцау æмæ Иаковы Хуыцау». Моисей

* ^{2:22} *Гирсам* – «гер» дзуттагау амоны «æцæгæлон».

йæ цæсгом бамбæрзта, уымæн æмæ тарсти Хуыцаумæ комкоммæ бакæсынæй.

⁷Хуыцау загъта: «Æз федтон Мæ адæмы хызæмар Мысыры, æмæ сын фехъуыстон сæ хъæрзын – се 'фхæрджытæ сæ тухæнæй марынц. Æз сын зонын сæ удхар. ⁸Æз æрхызтæн мысырæгты къухæй сæ байсынмæ; Æз сæ уыцы бæстæйæ ракæндзынæн, æхсыр æмæ мыд цæугæдонау кæм кæлынц, ханаанæгты, хетты, аморрагты, ферезæгты, хиввæгты æмæ иевусæгты уыцы бæркаджын æмæ парахат зæхмæ. ⁹Сыхъуыст Мæм израилаг адæмы дзыназын; мысырæгтæ сæ куыд æфхæрынц, уый дæр федтон. ¹⁰Уæдæ ацу: Æз дæ æрвитын фараонмæ; Мысырæй ракæн Мæ адæмы, Израилы байзæддæгты».

¹¹Моисей Хуыцауæн загъта: «Чи дæн æз, цæмæй фараонмæ ацæуон æмæ израилаг адæмы Мысырæй ракæнон?» ¹²Хуыцау ын загъта: «Æз демæ уыдзынæн; Æз дæ кæй арвыстон, уый тыххæй дын мæнæ æвдисæйнаг: адæмы Мысырæй куы ракæнай, уæд ацы хохыл Хуыцауæн æрхæсдзынæ нывонд».

¹³Моисей загъта Хуыцауæн: «Æз куы ацæуон израилаг адæммæ æмæ сын куы зæгъон: „Уæ фыдæлты Хуыцау мæ рарвыста сыхамæ“, уæд мæ куы бафæрсой: „Йæ ном куыд у?“, уæд сын цы дзуапп ратдзынæн?» ¹⁴Хуыцау загъта: «Чи ис, Æз Уый дæн». Хуыцау ма Йæ ныхасмæ бафтыдта: «Израилаг адæмæн зæгъ афтæ: „Чи уыди, Чи ис æмæ Чи уыдзæн, Уый мæ рарвыста сыхамæ“».

¹⁵Моисейæн Хуыцау ноджыдæр загъта: «Афтæ зæгъ израилаг адæмæн: „Дунедарæг (Йахве)*, уæ фыдæлты Хуыцау, Авраамы Хуыцау, Исаакы Хуыцау æмæ Иаковы Хуыцау, рарвыста мæн сыхамæ“. Мæ уыцы номæй Мæ зондзысты мыггагмæ, æмæ сæ зæрдыл лæудзынæн фæлтæрæй-фæлтæрмæ».

¹⁶Ацу, æрæмбырд кæн Израилы адæмы хистæрты æмæ сын зæгъ: „Дунедарæг, уæ фыдæлты Хуыцау, Авраамы, Исаакы æмæ Иаковы Хуыцау, фæзынди мæнмæ æмæ загъта: ‘Мæ мæт сыхамыл уыд, æмæ федтон, Мысыры уын цы митæ кæнынц, уый, ¹⁷Æмæ загътон: Æз уæ фервæзын кæндзынæн мысыраг æфондзæй æмæ уæ ракæндзынæн, æхсыр æмæ мыд цæугæдонау кæм кæлынц,

* ^{3:15} *Йахве* – Хуыцауы ном. Израилаг адæмæн нæ фæтчы уыцы ном хъæрæй зæгъын. Хъæрæй йæ дзырдтой æрмæстдæр сæрмагонд æууæлты. Сыгъдæг Фыст-иу куы кастысты, уæд-иу «Йахве» баивтой «Адонай»-йæ («Дунедарæг»). Рацыди «Æз дæн»-æй.

ханаанæгты, хетты, аморрагты, ферезæгты, хиввæгты æмæ иевусæгты уыцы зæхмæ”».

¹⁸Адæмы хистæртæ дæ коммæ бакæсдзысты, уыдонимæ бацæудзынæ мысыраг падзахмæ æмæ йын зæгъдзыстут: „Фæзынди нæм Дунедарæг, дзуттæгты Хуыцау; уæдæ нæ ауадз, æмæ æртæ бонцауы фæцæудзыстæм æдзæрæг ранмæ, æмæ уым нывондтæ æрхæсдзыстæм Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн“. ¹⁹Фæлæ Æз зонын: мысыраг падзах уын нæ ратдзæн ацæуыны бар, стыр хъару йæ куы нæ æртасын кæна, уæд. ²⁰Æз радардзынæн Мæ къух, æмæ æрцæвдзынæн Мысыр, кæй дзы саразон, Мæ уыцы диссæгты фæрцы; фараон уæ уый фæстæ ауадздзæн».

²¹Æз сараздынæн афтæ, æмæ уыл мысырæгтæ ауддзысты: уырдыгæй афтидармæй нæ рацæудзыстут. ²²Алы дзуттаг сылгоймаг дæр йæ сыхаг æмæ йæ хæдзары цæрæг сылгоймагæй ракурдзæн æвзист æмæ сыгъзæрин дзаумæттæ æмæ дарæс; æмæ сыхаг афтæмæй бастигъдзыстут мысырæгты».

4 СÆР

Хуыцау Моисейæн дæтты хъару

¹Уæд Моисей дзуапп радта: «Хистæртæ мыл куы нæ баууæндой, мæ ныхасмæ куы нæ байхъусой æмæ куы зæгъой: „Дунедарæг дæм нæ раргом“, уæд та?» ²Уæд æй Хуыцау бафарста: «Цы ис дæ къухы?» Моисей дзуапп радта: «Лæдзæг». ³Хуыцау ын загъта: «Аппар æй зæхмæ». Моисей йæ аппæрста зæхмæ, лæдзæг фестад калм, æмæ Моисей лидзынмæ фæци. ⁴Фæлæ Хуыцау загъта Моисейæн: «Радар дæ къух, æмæ калмы сис йæ къæдзилæй». Моисей радардта йæ къух, æмæ калммæ куы фæлабурдта, уæд калм йæ къухы фести лæдзæг. ⁵Хуыцау ын загъта: «Афтæ бакæнын уый тыххæй хъæуы, цæмæй баууæндой, Дунедарæг, сæ фыдæлты Хуыцау, Авраамы Хуыцау, Исаакы Хуыцау æмæ Иаковы Хуыцау дæумæ кæй фæзынд, ууыл». ⁶Хуыцау ма йын ноджы загъта: «Дæ къух нывæр дæ роны». Моисей йæ къух нывæрдта йæ роны. Куы йæ райста, уæд къух хæлмагнизæй адардта. ⁷Хуыцау та йын загъта: «Дæ къух ногæй нывæр дæ роны». Моисей йæ къух нывæрдта йæ роны. Куы йæ райста, уæд къух ссыгъдæг, раздæр куыд уыди, афтæ».

⁸Моисейæн Хуыцау загъта: «Кæд дыл нæ баууæндой, æмæ сæм фыццаг диссаг нæ бахъара, уæд баууæнддзысты дыккаг диссагыл».

⁹Кæд æмæ ацы дыууæ диссагыл нæ баууæндой æмæ дæ ныхасмæ нæ байхъусой, уæд Нилы цæугæдонæй сис дон æмæ йæ акал зæхмæ; æмæ цы дон сисай, уый зæххыл фестдзæни туг».

¹⁰Моисей загъта Дунедарæгæн: «Ме 'лдар, дзырдарæхст адæймаг нæ дæн, никæд дæр уыдтæн æмæ не слæн, мемæ, Дæ цагъаримæ, дзурын куы райдыдтай, уый фæстæ дæр. Æз къæзгæйæ æмæ зынтæй дзурын». ¹¹Хуыцау загъта: «Адæймагæн æвзаг чи радта? Адæймаджы æгомыг кæнæ къуырма, цæстджын кæнæ куырма чи скæны? Æз, Дунедарæг! Афтæ нæу, æви? ¹²Уæдæ ацу; дзурын дæ куы бахъæуа, уæд уыдзынæн демæ, цы зæгъын дæ хъæудзæн, уый дын амондзынæн».

¹³Моисей загъта: «Ме 'лдар, кæй Дæ фæнды, ахæм æндæр искæй арвит». ¹⁴Хуыцау смæсты Моисеймæ, æмæ загъта: «Дæ левит æфсымæр Аарон та? Æз зонын: уый арæхсы дзурынмæ; рацæудзæни дæ размæ, æмæ дæ куы фена, уæд барухс уыдзæн йæ зæрдæ. ¹⁵Ды йын дзурдынæ, цы зæгъын æй хъæудзæн, уыцы ныхæстæ. Æз та дæуæн дæр æмæ уымæн дæр дæтдынæн æвзаг, æмæ уын цы гæнгæ у, уый амондзынæн. ¹⁶Аарон дæ бæсты ныхас кæндзæн адæмимæ. Афтамæй уый уыдзæни дæ фидиуæг; ды та йын уыдзынæ Хуыцауы бæсты. ¹⁷Ацы лæдзæг дæр ахæсс дæ къухы – диссæгтæ æвдисынæн дын уыдзæни».

Моисей æрбаздæхт Мысырма

¹⁸Моисей æрбаздæхт йæ каис Иоформæ æмæ йын загъта: «Ауадз мæ æмæ ацауон, Мысыры мын цы æфсымæртæ ис, уыдонмæ; фенон сæ, удæгас ма сты æви нæ?» Иофор ын загъта: «Цæугæ фарнимæ». ¹⁹Хуыцау мадиамаг зæххыл Моисейæн загъта: «Ацу, аздæх Мысырма; уым дæ амарынмæ чи хъавыд, уыдонæй иу дæр æгас нал у». ²⁰Моисей йемæ ахуыдта йæ ус æмæ йæ фыртты, сæвæрдта сæ хæрагыл, æмæ араст Мысырма. Диссæгтæ æвдисæн лæдзæг дæр Моисей айста йемæ.

²¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Мысырма куы æрыздæхай, уæд ма ферох кæн, Æз дын кæй бафæдзæхстон, æппæт уыцы диссæгтæ фараоны раз равдисын. Æз та йын ратдынæн хивæнд зæрдæ, æмæ нæ рауадздзæн Мæ адæмы. ²²Уæд фараонæн зæгъдынæ: „Афтæ зæгъы Дунедарæг: ‘Израил Мæ фырт у, Мæ хистæр фырт. ²³Æмæ дын Æз зæгъын: Мæ фырты ауадз нывонд Мын æрхæссынмæ; куы нæ йæ ауадзай, уæд дын амардынæн дæ хистæр фырты’“».

Моисейы фырты сунæт

²⁴Фæндагыл, æхсæвиуатгæнæн бынаты, Хуыцау фембæлди Моисейыл æмæ йæ хъавыд амарынмæ. ²⁵Уæд Сепфорæ райста дурын кард, йæ лæппуйæн скодта сунæт, царм андзæвын кодта Моисейы къæхтыл, æмæ загъта: «Ды туджы фæрцы дæ мæ мойаг». ²⁶Æмæ Хуыцау ныуагъта Моисейы. «Туджы фæрцы дæ мæ мойаг», – Сепфорæ афтæ сунæты тыххæй загъта.

Моисей æмæ Аароны фембæлд

²⁷Ааронæн Хуыцау загъта: «Æдзæрæг ранмæ ацу Моисейы размæ». Аарон ацыд, Хуыцауы хохыл фембæлд Моисейимæ, æмæ йын аба кодта. ²⁸Моисей Ааронæн радзырдта, йæ рарвитæг Дунедарæг цы загъта, æппæт уыцы ныхæстæ, стæй цы диссæгтæ равдисын бафæдзæхста, уыдоны тыххæй. ²⁹Моисей ацыд Ааронимæ, æмæ æрæмбырд кодтой израилаг адæмы æппæт хистæрты; ³⁰Аарон сын радзырдта бæлвырд, Моисейæн Хуыцау кæй загъта, æппæт уыцы ныхæстæ. Уый фæстæ Моисей адæмы раз равдыста диссæгтæ. ³¹Æмæ йыл адæм баууæндыдысты. Уыдон бамбæрстой, Дунедарæджы мæт израилаг адæмыл кæй уыд æмæ сын сæ хъызæмар кæй федта, уый; ныллæг Ын акуывтой æмæ æрдæлгом сты зæххыл.

5 СÆР

Моисей æмæ Аарон бацыдысты фараонмæ

¹Уый фæстæ Моисей æмæ Аарон бацыдысты фараонмæ æмæ йын загътой: «Афтæ зæгъы Дунедарæг, израилæгты Хуыцау: „Ауадз Мæ адæмы æдзæрæг ранмæ, Мæ номыл бæрæгбон скæнынмæ“». ²Фæлæ фараон загъта: «Чи мын у Дунедарæг, æмæ Йæм æз байхъусон? Цæмæн хъуамæ ауадзон израилæгты? Æз Дунедарæджы дæр нæ зонын, æмæ израилаг адæмы дæр нæ ауадздынæн». ³Уæд Моисей æмæ Аарон загътой: «Дзуттæгты Хуыцау нæм раргом кодта Йæхи; ауадз нæ æртæ бонцауы æдзæрæг ранмæ Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн, нывондтæ æрхæссынмæ; науæд нæ фæцæгъдзæни рынæй кæнæ кардæй!» ⁴Мысыры паддзах сын загъта: «Моисей æмæ Аарон, адæмы æгуыст цæмæн кæнут? Ацаут уæ куыстмæ». ⁵Фараон ма ноджыдæр загъта: «Ацы адæм бирæ сты; сымах та сæ æгуыст кæнут».

Фараон хызэмарэй мары израилягты

⁶Адæммæ цæстдарджытæн æмæ хицæуттæн фараон уыцы бон радта бардзырд: «⁷Нырэй фæстæмæ самандуртæ аразынæн адæмæн хъæмп мауал дæттут. Уадз сæхæдæг цæуой æмæ хъæмп æмбырд кæной сæхицæн. ⁸Самандуртæ та хъуамæ аразой, раздæр цас арæзтой, уый бæрц; сæ уыцы хæслæвæрдæй сын ма аппарат. Æвдæлон сты, æмæ хъер саматой: „Фæцæуæм нæ Хуыцауæн нывонд æрхæссинмæ!“ ⁹Фылдæр куыст сын раттын хъæуы; уæд кусдзысты æмæ сæ мæнг ныхæстæм хъусынмæ нал æвдæлдзæн».

¹⁰Æмæ рацыдысты адæммæ цæстдарджытæ, хицæуттæ æмæ загътой адæмæн: «Афтæ загъы фараон: „Хъæмп уын нал дæттын. ¹¹Ацæут уæхæдæг, кæм ссарат, уым самал кæнут уæхицæн хъæмп. Самандуртæ та араздыстут, цас арæзтат, уый бæрц“». ¹²Æмæ адæм ахæлиу сты æппæт мысыраг зæххыл, æмæ хъæмпы бæсты æмбырд кодтой хос, æмæ ма зæххы цы хæтæлтæ баззад, уыдон. ¹³Цæстдарджытæ та сæ сулæфын дæр нæ уагътой, дзырдтой сын: «Алы бон дæр самандуртæ аразут, кусут, хъæмп уæм куы уыдис, уæд цас арæзтат, уый бæрц».

¹⁴Мысыраг цæстдарджытæ надтой, израилаг адæмæй хицæуттæй кæй сæвæрдтой, уыдоны, æмæ сын дзырдтой: «Самандуртæ нырмæ цас арæзтат, абон уый бæрц цæуылнæ сарæзтат?» ¹⁵Израилаг адæмæй хицæуттæй кæй сæвæрдтой, уыдон æрцыдысты фараонмæ æмæ дзынæзтой йæ разы: «Цæмæн афтæ кæнынц махæн, дæ цагъартæн? ¹⁶Дæ цагъартæн хъæмп нæ дæттынц, афтæмæй, дам, самандуртæ аразут. Нæмынц дæ цагъарты, æмæ уымæй дæ адæм æфтынц тæригъæды». ¹⁷Фæлæ сын фараон загъта: «Магусатæ стут, магусатæ! Æмæ уымæ гæсгæ дзурут: „Фæцæуæм Дунедарæгæн нывонд æрхæссинмæ“. ¹⁸Ацæут кусынмæ. Хъæмп уын ничи ратдзæн. Самандуртæ та аразут, цас æмбæлы, уый бæрц». ¹⁹Израилагтæй цæстдарæг чи уыд, уыдоны хызэмарэй мардтой ацы ныхæстæ: «Цас æмбæлы, уал самандуры аразут алы бон дæр».

²⁰Уыдон фараонæй куы рацæйцыдысты, уæд фембæлдысты Моисей æмæ Аароныл – дуармæ сæм æнхъæлмæ кастысты. ²¹Хицæуттæ сын загътой: «Хуыцау уæм æркæсæд æмæ уын тæрхон рахæссæд, фараонæн æмæ йæ фæсдзæуинтæн уæнгæл кæй фестын кодтат, нæ амарынæн сын сæ къухты кард кæй фæсагътат, уый тыххæй».

²²Моисей скуывта Хуыцаумæ: «Цæмæн мæ рарвыстай ардæм, Хуыцау? Ацы адæмыл фыдбылыз цæмæн æруагътай? ²³Æз фараонмæ Дæ номæй ныхас кæнынмæ куы бацыдтæн, уæдæй фæстæмæ ноджы карздæрæй æфхæры Дæ адæмы; Ды та Дæ адæмы фервæзын кæнынæн ницы сарæзтай».

6 СÆР*Хуыцау ныфсытæ æвæры Моисейæн*

¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ныр фендзынæ, Æз фараонæн цытæ сараздынæн, уый; Мæ стыр тых куы бавзара, уæд уæ ауадздзæн; йæхæдæг уæ фæтæрдзæн йæ бæстæйæ». ²Хуыцау ноджыдæр загъта Моисейæн: «Æз Дунедарæг дæн! ³Авраамæн, Исаакæн æмæ Иаковæн «Æппæтхъомыс* Хуыцау»-æй рагом кодтон Мæхи. Мæ ном «Дунедарæг» та сын нæ рагом кодтон. ⁴Æз семæ сарæзтон фидыд, æцæгæлæттæй кæм цардысты, ханаанаг уыцы зæхх сын раттыны тыххæй. ⁵Æз фехъуыстон Израилаг адæмы хъæрзын дæр, мысырагтæ сæ цагъарады кæй дарынц, уый. Æмæ Мæ зæрдыл æрлæууыди Мæ фидыд. ⁶Уæдæ израилаг адæмæн загътæ: „Æз Дунедарæг дæн! Мæ стыр хъаруйæ æгъатырæй бафхæрдзынæн мысырагты, æмæ уæ фервæзын кæндзынæн – уæ бæрзæйæ уын сисдзынæн мысырагты æфондз. ⁷Сымахæй Мæхицæн загъдзынæн адæм, æмæ уын уыдзынæн Хуыцау; уæд базондзыстут, Æз кæй дæн Дунедарæг, мысыраг æфондз уын уе рагъæй Чи рафтаудзæн, уæ уыцы Хуыцау. ⁸Æз уæ бакæндзынæн æмæ уын мыптагмæ ратдзынæн, сæ заманы Авраамæн, Исаакæн æмæ Иаковæн сомы кæй тыххæй ракодтон, уыцы зæхх. Æз Дунедарæг дæн!“»

⁹Моисей уыцы ныхæстæ радзырдта бæлвырд израилягтæн, фæлæ йæм нæ хъуыстой – уæззау куыстæй сæ уд удыл нал хæщыд. ¹⁰Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: ¹¹«Бацу æмæ загътæ фараонæн, мысыраг падзахæн, æмæ Израилы адæмы ауадздзæн йæ бæстæйæ». ¹²Моисей загъта Хуыцауæн: «Æз дзырдарæхст кæй нæ дæн, уый тыххæй мæм израилаг адæм куы нæ хъусынц, уæд мæм фараон куыд байхъусдзæн?» ¹³Фæлæ Хуыцау ныхас кодта Моисей æмæ Ааронимæ, æмæ сæ арвыста израилаг адæммæ æмæ фараонмæ, мысыраг падзахæмæ. Хуыцау сын бафæдзæхста израилаг адæмы Мысыры зæххæй ракæнын.

* ^{6:3} *Æппæтхъомыс* – дзуттагау у «Эл-Шаддай».

Израилы байзæддæгтæ

¹⁴ Мæнæ Израилы хæдзарвæндæгты хистæртæ: Израилы хистæр фырт Рувимы фырттæ: Ханох, Фаллу, Хецрон æмæ Харми; уыдон, алчидæр йæхи байзæддагимæ, сты Рувимы мыггаг. ¹⁵ Симеоны фырттæ: Иемуил, Иамин, Огад, Иахин, Цохар æмæ Саул – ханаанаг сылгоймаджы лæппу; уыдон, алчидæр йæхи байзæддагимæ, сты Симеоны мыггаг.

¹⁶ Мæнæ Левийы фыртты нæмттæ хистæрæй-кæстæрмæ: Гирсон, Кааф, Мерари. Левий æдæппæт фæцард сæдæ æртын авд азы. ¹⁷ Гирсоны байзæддаг: йæ фырттæ Ливни æмæ Шимеи, алчидæр йæхи байзæддагимæ. ¹⁸ Каафы фырттæ: Амрам, Ицгар, Хеврон, Узиил. Кааф æдæппæт фæцарди сæдæ æртын æртæ азы. ¹⁹ Мерарийы фырттæ: Махли æмæ Муши. Уыдон сеппæт дæр сты, алчидæр йæхи байзæддагимæ, Левийы мыггаг, хистæрæй-кæстæрмæ. ²⁰ Амрам ракуырда Иохаведæйы, йæ фыдыхойы; æмæ йын уый ныййардта Аарон æмæ Моисейы. Амрам æдæппæт фæцарди сæдæ æртын авд азы. ²¹ Ицгары фырттæ: Корей, Нефег æмæ Зихри. ²² Узиилы фырттæ: Мисаил, Елцафан æмæ Сифри. ²³ Аарон ракуырда Елисаветæйы – Аминадавы чызджы, Наассоны хойы, æмæ йын Елисаветæ ныййардта Надавы, Авиуды, Елеазары æмæ Ифамары. ²⁴ Корейы фырттæ: Асир, Елкана æмæ Авиасаф. Уыдон, алчидæр йæхи байзæддагимæ, сты Корейы мыггаг. ²⁵ Аароны фырт Елеазар ракуырда Футиилы чызджытæй иуы, æмæ йын ныййардта Финеесы.

Адон сты Левийы мыггаджы хистæртæ. ²⁶ Аарон æмæ Моисей уыцы мыггагæй сты. Хуыцау сын загъта: «Мысыры зæххæй Израилы адæмы ракенут – æфсады иу къорд иннæйы фæдыл цæуæгау». ²⁷ Моисей æмæ Аарон сты, Мысырæй израилаг адæмы ракенныны тыххæй фараонимæ, мысыраг падзахимæ, чи дзырдта, уыцы лæгтæ.

Моисей æвдисы диссæгтæ

²⁸ Хуыцау Моисейимæ Мысыры куы ныхас кодта, ²⁹ Уæд загъта Моисейæн: «Æз Дунедарæг дæн! Цыдæриддæр дын зæгъын, уый радзур фараонæн, мысыраг падзахæн». ³⁰ Моисей дзуапп радта Хуыцауæн: «Æз дзырдарæхст куы нæ дæн, уæд мæм фараон куыд байхъусдæн?»

7 СÆР

¹ Фæлæ Хуыцау дзуапп радта Моисейæн: «Æз дæ фараонæн Хуыцауы бынаты сæвæрдтон, де 'фсымæр Аарон та дын пехуымпар уыдзæни. ² Ды дзурдзынæ, Æз дын цыдæриддæр бафæдзæхсон, уый; де 'фсымæр Аарон та фараонимæ ныхас кæндзæни, йæ зæххæй Израилы адæмы рауадзыныл. ³ Фæлæ Æз фараонæн ратдзынæн хивæнд зæрдæ, мысыраг зæххыл равдисдзынæн Мæ бирæ æмбисæндтæ æмæ диссæгтæ. ⁴ Фараон уæм нæ байхъусдæн; æмæ Æз бафхæрдзынæн Мысыр; æмæ Мæ израилаг адæмы, Израилы байзæддæгты, ракендзынæн Мысыр карзæй бафхæрыны фæстæ. ⁵ Æз Мысырæн Мæ хъомыс куы равдисон æмæ се 'хсæнæй израилаг адæмы куы ракенон, уæд мысырагтæ базондзысты, Æз Дунедарæг кæй дæн, уый».

⁶ Моисей æмæ Аарон бакодтой, Хуыцау сын куыддæриддæр бафæдзæхста, афтæ.

⁷ Фараонимæ ныхас куы райдыдтой, уæд Моисейыл цыди цыппарыссæдз азы, Аароныл та – æртæ æмæ цыппарыссæдзы.

Моисейы лæдзæг фестад калм

⁸ Моисей æмæ Ааронæн Хуыцау загъта: ⁹ «Фараон куы æрдома: „Уæ хъару равдисут диссаджы фæрцы“, уæд ды Ааронæн зæгъ: „Райс дæ лæдзæг æмæ йæ аппарат фараоны размæ“, æмæ лæдзæг фестдзæни калм». ¹⁰ Моисей æмæ Аарон æрцыдысты фараонмæ æмæ бакодтой, Хуыцау сын куыд бафæдзæхста, афтæ: Аарон аппаратæ йæ лæдзæг фараоны æмæ йæ фæсдзæуинты размæ, æмæ лæдзæг фестади калм. ¹¹ Уæд фараон басидт йæ дæснытæм æмæ кæлæнгæнджытæм; æмæ Мысыры дæснытæ дæр сæ кæлæнтæй бакодтой афтæ: ¹² Алчидæр сæ йæ лæдзæг аппаратæ зæхмæ, æмæ сын фестадысты кæлмытæ; фæлæ Аароны лæдзæг аныхъуырда уыдоны лæдзджытæ. ¹³ Хуыцау развæлгъау куыд загъта, афтæ фараон разынди хивæнд – Моисеймæ æмæ Ааронмæ нæ байхъуыста.

Дон фестади туг

¹⁴ Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: «Хивæнд у фараон; нæ йæ фæнды адæмы ауадзын. ¹⁵ Фараон райсом Нилмæ куы рацæуа, уæд æм бацу; цæугæдоны былтыл æрлæуу йæ фæндагыл; калм цы лæдзæг фестад, уый райс дæ къухмæ, ¹⁶ Æмæ фараонæн зæгъ: „Дунедарæг, дзуттæгты Хуыцау, рарвыста мæн дæуæн зæгъынмæ: ‘Ауадз

Мæ адæмы æдзæрæг ранмæ нывонд Мын æрхæссынмæ, фæлæ ныронг нæма байхъуыстай'. ¹⁷Афтæ дын зæгъы Дунедарæг: 'Ныр-тæккæ базондзынæ, Æз Хуыцау кæй дæн, уый'. Мæ къухы цы лæдзæг ис, уымæй æз æрцæвдзынæн цæугæдон, æмæ туг фестдзæни. ¹⁸Нилы цæугæдоны амæлдзысты кæсæгтæ; цæугæдон сысмаг уыдзæн, æмæ мысырæгтæн нуазынмæ нал бæздзæн"».

¹⁹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ааронæн зæгъ: „Райс дæ лæдзæг, æмæ дæ къух радар мысырæгты дæттæм: сæ цæугæдæттæм, сæ донуадзæнтæм, сæ цадтæм, сеппæт донмарæнтæм – æмæ дон фестдзæни туг. Туг уыдзæн æппæт мысыраг зæххыл – хъæдын æмæ дурын мигæнæнты"». ²⁰Моисей æмæ Аарон бакодтой, Хуыцау сын куыд бафæдзæхста, афтæ. Аарон уæлæмæ слардта йæ лæдзæг, фараоны æмæ йæ фæсдзæуинты цæстыты раз æрцавта Нилы цæугæдон, æмæ æнæхъæнæй дæр фестæди туг; ²¹Кæсæгтæ амардысты цæугæдоны, дон сысмаг, æмæ мысырæгтæн сæ бон нал уыди цæугæдонæй нуазын; æппæт Мысыры бæстæйы дæр уыди туг. ²²Мысыраг дæснытæ дæр сæ кæлæнтæй бакодтой афтæ. Æмæ та фараон ацы хатт дæр разынди хивæнд – Дунедарæг Моисейæн æмæ Ааронæн развæлгъау куыд загъта, афтæ сæм нæ байхъуыста. ²³Фæзылд æмæ араст йæ хæдзармæ: æппæт уыдæттæ йæм нæ бахъардтой. ²⁴Æмæ мысырæгтæ Нилы фæйнæ фарс къахтой цъайтæ нуазыны донæн, уымæн æмæ Нилæй нуазын сæ бон нæ уыди.

²⁵Нилы цæугæдон Дунедарæг куы æрцавта, уымæй рацыд авд боны.

8 СÆР

Галхæфсытæ

¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ацу фараонмæ æмæ йын зæгъ: „Дунедарæг афтæ зæгъы: 'Ауадз Мæ адæмы нывонд Мын æрхæссынмæ. ²Куы нæ сæ ауадзай, уæд дын деппæт бæстæйыл бафтаудзынæн галхæфсытæ. ³Нилы цæугæдон æмызмæлд кæндзæни галхæфсытæй; уырдыгæй рацæудзысты дæ галуанмæ, дæ фæлладуадзæн уатмæ æмæ дæ хуыссæнмæ, дæ фæсдзæуинты æмæ дæ адæмы хæдзæрттæм, дæ пецтæм æмæ дæ арынгтæм. ⁴Галхæфсытæ бырдзысты дæуыл, дæ адæмыл æмæ деппæт фæсдзæуинтыл"».

⁵Моисейæн Хуыцау загъта: «Ааронæн зæгъ: „Дæ лæдзæгимæ дæ къух радар цæугæдæттæм, донуадзæнтæм, цадтæм, æмæ галхæфсыты

бафтау Мысыры бæстæйыл"». ⁶Аарон йæ къух радардта мысыраг дæттæм; рацыдысты галхæфсытæ æмæ бамбæрзтой Мысыры зæхх. ⁷Афтæ бакодтой дæснытæ дæр сæ кæлæнтæй – галхæфсыты рахуыдтой Мысыры зæхмæ.

⁸Фараон басидти Моисей æмæ Ааронмæ, æмæ сын загъта: «Бакувут Дунедарæгмæ, цæмæй мæн æмæ мæ адæмы фервæзын кæна галхæфсытæй. Æмæ дæ адæмы ауадздынæн Дунедарæгæн нывонд æрхæссынмæ». ⁹Моисей фараонæн загъта: «Дæу тыххæй, дæ фæсдзæуинты æмæ дæ адæмы тыххæй кæд бакувон, уый мын дæхæдæг зæгъ. Æмæ галхæфсытæ ныуадздысты дæу æмæ дæ хæдзар; баззайдзысты ма æрмæстдæр Нилы цæугæдоны». ¹⁰Фараон загъта: «Райсом». Моисей дзуапп радта: «Ды куыд зæгъыс, афтæ уыдзæни; æмæ базондзынæ, Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн, æмбал кæй нæй, уый. ¹¹Галхæфсытæ ныуадздысты дæу, дæ хæдзæрттæ, дæ фæсдзæуинты æмæ дæ адæмы; æрмæст ма баззайдзысты Нилы цæугæдоны».

¹²Моисей æмæ Аарон рацыдысты фараонæй; Моисей бакуывта Хуыцаумæ, фараоныл кæй бафтыдта, уыцы галхæфсыты фесафыны тыххæй. ¹³Æмæ Хуыцау байхъуыста Моисеймæ: галхæфсытæ амардысты хæдзæртты, кæртыты æмæ быдырты. ¹⁴Мард галхæфсыты срдæзæгъдтæ кодтой, æмæ мысыраг зæхх æгасæй дæр сысмаг. ¹⁵Кæй сын фенцондæр, уый фараон федта, фæлæ та ацы хатт дæр разынди хивæнд; Моисейæн æмæ Ааронæн Дунедарæг развæлгъау куыд загъта, афтæ сæм нæ байхъуыста.

Къогъотæ

¹⁶Хуыцау загъта Моисейæн: «Ааронæн зæгъ: „Радар дæ лæдзæг, æрцæв дзы зæххы рыг, æмæ æппæт мысыраг зæххыл цы рыг ис, уый фестдзæни къогъотæ"». ¹⁷Æмæ бакодтой афтæ: Аарон радардта йæ къух, лæдзæгæй æрцавта рыг, æмæ мысыраг зæххы рыг æнæхъæнæй дæр фестæди къогъотæ. Æмæ къогъотæ хъизæмарæй мардтой адæмы æмæ фосы.

¹⁸Дæснытæ дæр архайдтой сæ кæлæнтæй къогъотæ рауадзыныл, фæлæ сæ бон нæ бацы. Къогъотæ бадтысты адæмыл æмæ фосыл. ¹⁹Дæснытæ фараонæн загътой: «Уый Хуыцауы æрмдзæф у». Фæлæ та фараон разынди дурзæрдæ æмæ сæм нæ байхъуыста, Моисейæн æмæ Ааронæн Хуыцау развæлгъау куыд загъта, афтæ.

Дзынгатæ

²⁰ Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: «Райсом сыст сæумæйæ, æмæ бацу фараонмæ. Уый рацæудзæни цæугæдонмæ, æмæ йын зæгъ-дзынæ: „Афтæ зæгъы Дунедарæг: ‘Ауадз Мæ адæмы нывонд Мын æрхæссинмæ. ²¹ Уымæн æмæ Мæ адæмы куы нæ ауадзай, уæд дæуыл, дæ фæсдзæуинтыл, дæ адæмыл æмæ дæ хæдзæрттыл Æз бафтаудзынæн дзынгатæ; дзынгатæй байдзаг уыдзысты мысырæгты хæдзæрттæ; мысырæгтæ цы зæххыл цæрынц, суанг уый дæр нал зындзæни дзынгатæй. ²² Гесемы зæххæн та уыцы бон афтæ нæ бакæндзынæн: уым сты Мæ адæм æмæ дзы дзынгатæ нæ уыдзæн. Æмæ уæд базондзынæ, Æз, Дунедарæг, уыцы зæххыл кæй дæн, уый. ²³ Мæ адæмы æмæ дæ адæмы æхсæн æрæвæрдзынæн арæн. Уыцы диссаг равдисдзынæн тæккæ райсом’“».

²⁴ Æмæ Дунедарæг бакодта, куыд загъта, афтæ: дзынгаты æрдонгтæ дзыгуырæй æрбатакти фараоны хæдзармæ, йæ фæсдзæуинты хæдзæрттæм, æппæт мысыраг зæхмæ. Бæстæ дзынгатæй сæфтмæ цыди. ²⁵ Уæд фараон басидти Моисей æмæ Ааронмæ, æмæ сын загъта: «Ацæут æмæ уæ Хуыцауæн нывонд æрхæссут ацы зæххыл». ²⁶ Фæлæ йын Моисей дзуапп радта: «Афтæ бакæнын не ’мбæлы. Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн, нывонд æрхæссин мысырæгты цæсты æлгъаг у; æмæ сын æлгъаг цы у, мах мысырæгты раз уыцы нывонд куы æрхæссæм, уæд нæ дургæй нæ амардзысты, мыййаг? ²⁷ Мах æртæ бонцауы фæцæудзыстæм æдзæрæг ранмæ, æмæ Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн, æрхæсдзыстæм, Йæхæдæг нын цавæр зæгъта, ахæм нывондтæ».

²⁸ Фараон загъта: «Æз уæ ауаддзынæн Дунедарæгæн, уæ Хуыцауæн, æдзæрæг ран нывонд æрхæссинмæ. Æрмæст дард ма ацæут. Ныр та уал бакувут мæн тыххæй». ²⁹ Моисей йын загъта: «Æз дæуæй куы ацæуон, уæд бакувдзынæн æмæ дзынгатæ райсом ныуаддзысты фараоны, йæ фæсдзæуинты æмæ йæ адæмы. Æрмæст нæ фараон мауал расай-басай кæнæд, æмæ адæмы ауадзæд Дунедарæгæн нывондтæ æрхæссинмæ». ³⁰ Моисей рацыд фараонæй, æмæ бакуывта Хуыцаумæ. ³¹ Хуыцау байхъуыста Моисеймæ, æмæ дзынгатæ ныуагътой фараоны, йæ фæсдзæуинты æмæ йæ адæмы – иу дзынга дæр сæм нал баззæди. ³² Фæлæ та ацы хатт дæр фараон разынди дурзæрдæ, æмæ нæ ауагъта израилаг адæмы.

9 СÆР*Фосы емьнæ*

¹ Хуыцау загъта Моисейæн: «Ацу фараонмæ æмæ йын зæгъ: „Афтæ зæгъы Дунедарæг, дзуттæгты Хуыцау: ‘Ауадз Мæ адæмы нывонд Мын æрхæссинмæ’. ² Ацы хатт дæр та сæ куы нæ ауадзай, æмæ сæ тыххæй куы уромай, ³ Уæд Дунедарæг Йæ тых равдисдзæн, быдыры чи ис, уыцы фосыл, емьнæ бафтаудзæн бæхтыл, хæрджытыл, теуатыл, галтыл æмæ фыстыл. ⁴ Дунедарæг израилагты фос рахицæн кæндзæни мысырæгты фосæй, æмæ израилаг адæмы æппæт фосæй иу дæр нæ фæхъæудзæн“». ⁵ Дунедарæг сæмгъуыд кодта: «Тæккæ райсом афтæ бакæндзæн Дунедарæг ацы зæххыл». ⁶ Æмæ Дунедарæг сарæзта, цы загъта, уый: дыккаг бон мысырæгтæн æппæт фос дæр фæцагъды; израилаг адæмы фосæй та иу дæр нæ фæхъуыди. ⁷ Фараон арвыста базонинмæ, æмæ куыд сбæлвырд, афтæмæй израилагты фосæй иу дæр нæ фæхъуыди. Фæлæ та фараон ацы хатт дæр йæ фæнд нæ аивта, æмæ израилаг адæмы нæ ауагъта.

Адæмыл æмæ фосыл – сынчытæ

⁸ Уæд Моисей æмæ Ааронæн Хуыцау загъта: «Пецæй фæйнаæ армыдзаг райсут фæнык, æмæ йæ фараоны раз Моисей скалæд хæрдмæ. ⁹ Уыцы фæнык æппæт мысыраг зæххыл фестдзæни рыг, ахæлиу уыдзæн æгас Мысыры бæстæйыл, бахæрдзæн адæмы æмæ фосы буар, æмæ сыл фæзындзæни хæфкалгæ сынчытæ». ¹⁰ Моисей æмæ Аарон пецæй райстой фæнык æмæ бацыдысты фараонмæ. Моисей фæнык скалдта хæрдмæ, æмæ адæм æмæ фосыл фæзынди дудаг сынчытæ. ¹¹ Дæснытæн Моисейы ныхмæ фæлæууын сæ бон нæ баци – æппæт мысырæгтау сæхæдæг дæр фесты сынчыты бын. ¹² Фæлæ та Хуыцау ацы хатт дæр фараоны скодта хивæнд, æмæ нæ байхъуыста Моисей æмæ Ааронмæ, Хуыцау Моисейæн развæлгъау куыд загъта, афтæ.

Ихуард

¹³ Хуыцау загъта Моисейæн: «Райсом сыст раджы, бацу фараонмæ æмæ йын зæгъ: „Афтæ зæгъы Дунедарæг, дзуттæгты Хуыцау: ‘Ауадз Мæ адæмы нывонд Мын æрхæссинмæ. ¹⁴ Уымæн æмæ ацы хатт Мæ тых-Мæ бонæй цæвдзынæн дæу, дæ фæсдзæуинты æмæ

дæ адæмы, æмæ базондзынæ, Мæнæн æппæт зæххыл æмбал кæй нæй, уый. ¹⁵ Мæ бон уыди Мæ хъаруйæ дæуыл æмæ дæ адæмыл рын бафтауын æмæ уæ фæцæгъдын, зæххыл уæ кой дæр куыд нал уыдаид, афтæ. ¹⁶ Фæлæ дæ Æз уымæн ныуагътон, цæмæй дыл равдисон Мæ тых, æмæ Мæ ном айхъуыса æппæт зæххыл. ¹⁷ Ды нырма дæр æнæрвæссон цæстæй кæсыс Мæ адæммæ, æмæ сæ нæ уадзыс ацæуын. ¹⁸ Тæккæ райсом, ацафон, Æз рауадздзынæн, Мысыр куы фæзынд, уæдæй нырма чи нæма уыд, ахæм фыдих³⁴. ¹⁹ Ныр та арвит, æмæ дын быдыры цыдæриддæр фос ис, уый æрæмбырд кæн æдас бынатмæ; быдыры чидæриддæр баззайа æмæ хæдзæртты нæ уа, уыцы адæм æмæ фос бауыдзысты ихы амæттаг».

²⁰ Дунедарæджы ныхасæй чи фæтарсти, фараоны уыцы фæсдзæуинтæ сæ цагъарты æмæ сæ дзугты уайтагъд æрбамбырд кодтой хæдзæрттæм; ²¹ Дунедарæджы ныхас чи ницæмæ æрдардта, уыдон та сæ цагъарты æмæ сæ дзугты ныуагътой быдыры.

²² Хуыцау загъта Моисейæн: «Дæ къух сдар арвмæ, æмæ их æр-уардзæн æппæт мысыраг зæххыл, адæмыл, фосыл æмæ æппæт зайæгойтыл». ²³ Моисей йæ лæдзæг сдардта арвмæ; Дунедарæджы хъаруйæ арв ныннæрыд æмæ ихуард фемæхст, арв цæхæртæ акалдта; Дунедарæг афтæ ныххоста Мысыры зæхх ихæй. ²⁴ Их уарыд, арв цæхæртæ калдта. Мысыраг адæм ам куы фæзындысты, уæдæй фæстæмæ ахæм фыдих никад ныууарыд. ²⁵ Æппæт Мысыры зæххыл быдыры цыдæриддæр уыди – адæймагæй фосы онг, – их æй ныццагъта; их ныццагъта æппæт зайæгойты, быдыры бæлас нал ныуагъта. ²⁶ Æрмæст Израилы адæм кæм цардысты, Гесемы уыцы зæххыл их не 'руарыд.

²⁷ Фараон арвыста Моисей æмæ Ааронмæ, басидти сæм æмæ сын загъта: «Æз ацы хатт тæригъæд ракодтон; Дунедарæг раст у, æз æмæ мæ адæм та азымджын стæм. ²⁸ Бакувут Дунедарæгмæ; Йæ æрвнæрдæн æмæ Йæ ихуардæн кæрон скæнæд! Æмæ уæ æз ауадздзынæн, ам нал баззайдзыстут». ²⁹ Моисей йын загъта: «Æз куыддæр сахарæй ацæуон, афтæ мæ къухтæ сдардзынæн Дунедарæгмæ: æрвнæрд банцайдзæн æмæ их нал уардзæн; æмæ ды базондзынæ, зæхх Дунедарæджы кæй у, уый. ³⁰ Фæлæ æз зонын, ды æмæ дæ фæсдзæуинтæ нырма дæр нæ тæрсут Дунедарæг Хуыцауæй».

³¹ Гæн æмæ хъæбæрхор фесæфтысты, уымæн æмæ хъæбæрхорыл æфсир фæзынди, гæн та дидинæг рафтыдта. ³² Мæнæу æмæ касаг та æрæджиау кæй сцæттæ вæййынц, уымæ гæсгæ аирвæзтысты.

³³ Моисей ныуагъта фараоны, рацыди сахарæй æмæ бакуывта Хуыцаумæ; их нал уарыд, арв йæ нæрынæй банцади, къæвда нал уарыд. ³⁴ Къæвда, их æмæ æрвнæрд кæй банцадысты, уый фараон куы федта, уæд та ногæй бафтыди тæригъæды: йæхæдæг дæр æмæ йæ фæсдзæуинтæ дæр баззайдысты хивæндæй: ³⁵ Фараон ацы хатт дæр та баззайды дурзæрдæйæ, æмæ израилаг адæмы нæ ауагъта, Моисейы дзыхæй Хуыцау развæлгъау куыд загъта, афтæ.

10 СÆР

Мæтыхтæ

¹ Хуыцау загъта Моисейæн: «Бау фараонмæ; Æз ыл бафтыдтон хивæнд йæхиуыл дæр æмæ йæ фæсдзæуинтыл дæр, цæмæй сыл равдисон Мæ диссæгтæ. ² Æмæ сымах дæр уæ фырттæн, уæ фыртты фырттæн дзурат, Æз мысырæгты куыд бафхæрдтон, цы диссæгтæ сын фенын кодтон, уый тыххæй; æмæ зондзыстут, Æз Дунедарæг кæй дæн, уый». ³ Моисей æмæ Аарон бацыдысты фараонмæ æмæ йын загътой: «Афтæ зæгъы Дунедарæг, дзуттæгты Хуыцау: „Бирæ ма нæ кæсдзынæ Мæ коммæ? Ауадз Мæ адæмы нывонд Мын æрхæссинмæ. ⁴ Куы нæ сæ ауадзай, уæд та дын тæккæ райсом деппæт зæххыл бафтаудзынæн мæтыхты. ⁵ Уыдон афтæ бирæ уыдзысты, æмæ зæхх нал зындзæн; бахæрдзысты, ихæй ма цы аирвæзт, уый; бахæрдзысты алы бæлас дæр уæ быдырты. ⁶ Мæтыхтæй байдзаг уыдзысты дæ хæдзæрттæ, дæ фæсдзæуинты хæдзæрттæ æмæ æппæт мысырæгты хæдзæрттæ, дæ фыдæлтæ, дæ фыдæлты фыдæлтæ зæххыл куы фæзындысты, уæдæй нырма ахæм диссаг нæ федтой“». Уый зæгъыны фæстæ Моисей фæзылд æмæ рацыди фараонæй. ⁷ Фараонæн йæ фæсдзæуинтæ загътой: «Ацы адæмы тыххæй кæдмæ удхарæй мæлдзыстæм? Ауадз сæ, уадз Дунедарæгæн, сæ Хуыцауæн, æрхæссой нывонд. Мысыр кæй сæфы, уый нæма уыныс, æви?» ⁸ Уæд Моисей æмæ Аароны раздæхтой фараонмæ, æмæ сын фараон загъта: «Ацæут Дунедарæгæн, уæ Хуыцауæн, нывонд æрхæссинмæ. Чи æмæ чи ацæудзæн?» ⁹ Моисей дзуапп радта: «Ацæудзыстæм нæ æнахъом лæппутимæ æмæ нæ зæрæдтимæ, нæ фырттимæ æмæ нæ чызджытимæ; ацæудзыстæм нæ фысвос æмæ стуртимæ. Нæ Дунедарæгæн бæрæгбон хъуамæ саразæм». ¹⁰ Фараон сын загъта: «Уæдæ уæ æз уæ сывæллæттимæ куыд ауадздзынæн, афтæ Дунедарæг дæр уæд уемæ. Фылбылыз саразын кæй

аэрэфтыд уæ зæрды, уый не 'мбарут? ¹¹Нæ, ацауæнт æрмæст уæ нæлгоймагтæ æмæ нывонд æрхæссæнт Дунедарæгæн; уæхæдæг-иу мæм куы æрхатыдыстут уый тыххæй». Уыйадыл сæ ратардтой фараонаей. ¹²Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: «Дæ къух радар мысыраг зæхмæ, æмæ мæтыхтæ æрбабырсдзысты мысыраг бæстæмæ, бахæрдзысты æппæт зайæгойтæ, ихы фæстæ ма цы аирвæзт, уый». ¹³Моисей йæ лæдзæг радардта мысыраг зæхмæ, æмæ Хуыцау Мысырмае рауагъта, уыцы бон æмæ æхсæвы дæргъы чи нæ банцад, ахæм скæсæйнаг дымгæ. Куы æрбабон, уæд скæсæйнаг дымгæ йемæ æрхаста мæтыхты. ¹⁴Мæтыхтæ сæхи ныщавтой æппæт мысыраг зæххыл; афтæ бирæ уыдысты, æмæ зæхх æппындæр нал зынди. Уæды онг сæм никуы уыди уыйбæрц мæтыхтæ, æмæ сæм уый фæстæ дæр нæ уыздæни. ¹⁵Зæхх фæци мæтыхты бын æмæ сау адардта – мæтыхтæ бахордтой, ихы фæстæ ма зæххыл цы баззад, æппæт уыцы кæрдæг æмæ бæлæсты дыргътæ. Æппæт мысыраг зæххыл нæдæр цъæх сыфтæр баззæди бæлæстыл, нæдæр быдираг кæрдæджы хал. ¹⁶Фараон фæдисæй басидти Моисей æмæ Ааронмæ, æмæ сын загъта: «Æз тæригъæд ракодтон уæ Дунедарæг, Хуыцауы раз æмæ уæ разы; ¹⁷Ацы хатт-ма мын ныббарут мæ тæригъæд, бакувут Дунедарæгмæ, уæ Хуыцаумæ, æмæ нæ фервæзын кæна ацы бæллæхæй». ¹⁸Моисей рацыди фараонаей æмæ бакуывта Хуыцаумæ. ¹⁹Хуыцау иннæрдывгæй рауагъта тыхджын ныгуылæйнаг дымгæ; уыцы дымгæ ахаста мæтыхты æмæ сæ ныккалдта Сырх денджызы. Æппæт Мысыры зæххыл иу мæтых дæр нал баззад. ²⁰Фæлæ Хуыцау хивæнд бафтыдта фараоныл, æмæ та нæ ауагъта израилаг адæмы.

Саудалынг

²¹Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: «Дæ къух сдар арвмæ, æмæ мысыраг зæххыл анхæвздæн, æрмæст куырмæджы цауæн кæм уа, ахæм саудалынг». ²²Моисей йæ къух сдардта арвмæ, æмæ æппæт мысыраг зæххыл æртæ боны дæргъы уыди саудалынг. ²³Адæм кæрдæдзи нал уыздтой, æмæ æртæ боны йæ бынатæй ничи фезмæлыд; æппæт израилагтæ кæм цардысты, уым та рухс уыди. ²⁴Фараон басидти Моисеймæ æмæ загъта: «Ацауæт уæ Дунедарæгæн нывонд æрхæссинмæ; æрмæст уæ фысвос æмæ стуртæ баззайæнт ам, уæ сывæллæттæ та ацауæнт уемæ». ²⁵Фæлæ Моисей загъта: «Ратт нын нæ фос, æмæ Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн, æрхæсдзыстæм иу-уылсудзинæгтæ æмæ æндæр нывондтæ. ²⁶Нæ дзугтæ ацаудзысты

немæ, иу сæфтæг дæр нæ баззайдæн ам. Уымæн æмæ уыдонæй æрхæсдзыстæм нывондтæ Дунедарæгæн, нæ Хуыцауæн. Бынатмæ куы бахæццæ уæм, æрмæст уæд сбæлвырд уыздæни, Дунедарæгæн нывонд æрхæссинаен мах цы бахæудзæн, уый». ²⁷Фæлæ та Дунедарæг хивæнд бафтыдта фараоныл, æмæ йæ сæ ауадзын нæ бафæндыд.

²⁸Фараон Моисейæн загъта: «Ахъуыдты у мæ цураей! Дæхи мæм мауал равдис! Куы-ма дæ фенон, уæд мæлæт ссардзынæ». ²⁹Моисей йын дзуапп радта: «Раст загътай: кæрдæдзи никуал фендзыстæм».

11 СÆР

Фæстаг æртхыраг

¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ноджы-ма иу хатт бафхæрдзынæн фараоны æмæ мысырагты; уыйадыл фараон ауадздæн уеппæты дæр. Йæхæдæг уæ тæрдзæн ардыгæй, рæвдздæр куыд ацауат, афтæ. ²Адæмæн зæгъ, æмæ алы нæлгоймаг дæр йæ зонгæ нæлгоймагæй, æмæ алы сылгоймаг дæр йæ зонгæ сылгоймагæй ракура æвзист æмæ сыгъзæрин дзаумæттæ». ³Хуыцауы фæндæй мысырагтæ йæ адæммæ ракастысты хорз цæстæй; стæй Моисейы ном дæр Мысыры бæстæйы хъуыстгонд уыди, нымад лæг уызд фараоны фæсдзæуинтæм æмæ æппæт адæммæ.

⁴Моисей адæмæн загъта: «Афтæ зæгъы Дунедарæг: „Æмбисæхсæв Æз æрзилдзынæн Мысырыл, ⁵Æмæ мысыраг зæххыл амæлдзæн алы хистæр фырт дæр – паддзахы къæлæтджыны бадæг фараоны хистæр фыртæй æрмгуыройыл ссаг цагъар сылгоймаджы хистæр фырты онг; амæлдзысты, фыццаг чи райгуырды, уыцы фос дæр. ⁶Æмæ æппæт мысыраг зæххыл анхæвздæни, чи никуыма уызд æмæ никуал уыздæн, ахæм хъарæг. ⁷Израилы æппæт адæмыл та æгæрмагуыр куызд дæр не срæйдзæн: нæдæр адæймагыл, нæдæр фосыл. Æмæ афтæмæй базондзысты, мысыраг адæммæ æмæ израилаг адæммæ Дунедарæг æмхуызон цæстæй кæй нæ кæсы“. ⁸Моисей дзырдта: «Æмæ уæд дæ фæсдзæуинтæ сеппæт дæр æрцаудзысты мæнмæ, сæраей мын æркувдзысты æмæ зæгъдысты: „Ацу дæхæдæг дæр æмæ, раздзæуæг кæмæн дæ, уыцы адæм æгасæй дæр“. Уый фæстæ æз ацаудзынæн». Моисей фараонаей рацыди мæстæлгъæдæй.

⁹Хуыцау загъта Моисейæн: «Фараон уæм уымæн нæ байхъуыста, цæмæй Мысыры зæххыл Æз равдисон ноджы фылдæр диссæгтæ».

¹⁰ Моисей амае Аарон аеппает уыцы диссагтæ равдыстой фараоны раз. Фæлæ Дунедарæг фараоныл бафтыдта хивæнд, амае фараон Израилы адæмы нæ ауагъта йæ зæххæй.

12 СÆР

Куадзæны уæрыкк

¹ Моисей амае Аарон ма Мысыры куы уыдысты, уæд сын Дунедарæг загъта: «²Ацы мæй сымахæн уæд мæйты райдайæн; афæдзы мæйтæй уын уæд фыццаг – азы райдайæн. ³Аеппает израилаг адæмæн зæгъут: ацы мæйы дæсæм бон алчидæр йæ бинонтæн дзугæй хуамæ æрбакæна иу уæрыкк, алы хæдзарæн дæр – уæрыкк. ⁴Кæд бинонтæ бирæ не сты амае иу уæрыкк нæ бахæрдзысты, уæд æй райсæд сæ хæстæгдæр сыхагимæ. Банымайын хъæуы, цал лæджы фаг суыдзæн, уый. ⁵Уæрыкк хуамæ уа æнаипп, нæл амае аздыд; уæрыччы бæсты ис сæныкк райсæн. ⁶Уæрыкк уæхимæ уæд ацы мæйы цыппæрдæсæм бонмæ. Аеппает израилаг адæм изæрдалынгты аргæвдæнт сæ кусæрттæгтæ. ⁷Райсæнт уæрыччы тугæй амае дзы сахорæнт, кæм æй хæрдзысты, уыцы хæдзæртты дуæртты тарвæзтæ амае уæлкъæсæртæ. ⁸Йæ дзидза йын уыцы æхсæв бахæрæнт физонæгæй донгонд дзул амае судзагхалимæ. ⁹Ма дзы бахæрут нæдæр хомæй, нæдæр къуыдырвыхæй, фæлæ йæ бахæрут физонæгæй æд сæр, æд къæхтæ амае æд хуылфыдзаумæтæ. ¹⁰Райсоммæ дзы ма ныуадзут; куы ма дзы баззайа, уæд æй æрбабонмæ басудзут артыл. ¹¹Куы йæ хæрат, уæд уæ дарæс уæ уæлæ, уæ дзабыртæ уæ къæхтыл, уæ лæдзджытæ уæ къухты хуамæ уой. Архайут рæвдздæр æй бахæрыныл – уый Куадзæны нывонд у Дунедарæгæн. ¹²Æз уыцы æхсæв æрзилдзынæн Мысыры зæххыл. Адæймагæй фосы онг амардзынæн алы фыццаг гуырды дæр. Амае тæрхон рахæсдзынæн аеппает мысыраг хуыцауттæн. Æз Дунедарæг дæн! ¹³Цы хæдзæртты цæрут, уыдоныл туг уыдзæн нысанæн. Æз фендзынæн уыцы туг амае ацæудзынæн уæ рæзты; Æз бафхæрдзынæн мысыраг зæхх, сымахыл та зиан не 'рцæудзæн. ¹⁴Уымæ гæсгæ уæ зæрдыл лæууæд уыцы бон. Уеппает фæлтæртæ ацы бæрæгбон бæрæг кæнæнт Дунедарæджы номыл. Бæрæг æй кæнут – уый уын мыптагмæ лæвæрд æгъдау у. ¹⁵Авд боны хæрут донгонд дзултæ; тæккæ фыццаг бон фесафут, уæ хæдзæртты æнхъызтæй цыдæриддæр ис, уый. Уымæн амае фыццаг бонæй æвдæм

боны онг æнхъызт чи бахæра, уыцы адæймаг фæхъæудзæн Израилай. ¹⁶Фыццаг бон амае æвдæм бон уын уæд æмбырд Хуыцаумæ бакувынæн. Хæринаг саразынæй уæлдай уыцы бонты мацы кусут. ¹⁷Ма рох кæнут донгонд дзулты бæрæгбон, уымæн амае уæ Æз уыцы бонты ракодтон Мысыры зæххæй – æфсады иу къорд иннæйы фæдыл цæуæгау. Уæ фидæны фæлтæртæ бæрæг кæнæнт уыцы бон – уый уын мыптагмæ лæвæрд æгъдау у. ¹⁸Фыццаг мæйы цыппæрдæсæм боны изæрæй иу амае ссæдзæм боны изæрма хæрут донгонд дзултæ. ¹⁹Уæ хæдзæртты авд боны ма уæд æнхъизæн; уымæн амае æнхъызт хойраг цы адæймаг хæра, уый фæхъæудзæн Израилы адæмæй – æрцæуæггаг уа æви бынæттон цæрæг. ²⁰Æнхъызт цы у, ахæмæй мацы хæрут;

Иссон

кæмдæриддæр ма æрбынæттон уг, – хæрут донгонд дзул». ²¹Моисей æрæмбырд кодта аеппает израилаг хистæрты амае сын загъта: «Уæ бинонтæн равзарут уæрыкк амае йæ аргæвдут Куадзæны нывондæн. ²²Райсут иссопы* гуцъула, сæвддут æй, къусы цы туг ис, уым, амае дзы байсæрдут хæдзары дуары тарвæзтæ амае уæлкъæсæр; амае уæ райсоммæ йæ хæдзары дуарæй ма-

чи рахизæд. ²³Уæд Дунедарæг рацæудзæн Мысыр бафхæрынмæ, фендзæн туг дуары тарвæзтыл амае уæлкъæсæрыл амае ацæудзæни дуæртты рæзты; удхæссæджы уæ фесафынмæ нæ бауадзæн уæ хæдзæрттæм. ²⁴Уадз уый сымахæн амае уæ байзæддагæн уæд мыптагмæ æххæстгæнинаг æгъдау. ²⁵Ацы бон бæрæг кæнут, Дунедарæг уын зæрдæ цы зæххæй бавæрдта, уымæ куы бацæуат, уæд. ²⁶Уæ байзæддагтæ уæ куы бафæрсой: „Уый цавæр æгъдау у?“, ²⁷Уæд зæгъут: „Мысырæгты куы цагъта, уæд израилаг адæмы хæдзæртты рæзты чи ацыд амае нын нæ хæдзæрттæ чи бахызта, ай уыцы Дунедарæгæн Куадзæны нывонд у“. Адæм æрлæууыдысты сæ зонгуытыл амае ныллæг æркуывтой Дунедарæгæн. ²⁸Израилагтæ ацыдысты сæ хæдзæрттæм амае бакодтой, Моисей амае Ааронæн Дунедарæг куыд бафæдзæхста, афтæ. ²⁹Æмбисæхсæв æгас мысыраг

* 12:22 *Иссон* – кæрдæджы мыттаг.

зæххыл Дунедарæг фæцагъта æппæт хистæр фыртты – падзахи къæлæтджыны бадæг фараоны хистæр фыртæй ахæст уацайраджы хистæр фыртмæ; амардта æппæт фыццагад фос дæр.³⁰ Æхсæвы сæ хуыссæнæй сыстадысты фараон, йæппæт фæсдзæуинтæ æмæ æгас Мысыр. Æмæ æппæт мысыраг зæххыл анхъæвзта хъарæг – мард кæуыл не 'рцыд, ахæм хæдзар дзы нæ разынди.

Израил рацыд Мысырæй

³¹Фараон æхсæвы басидти Моисей æмæ Ааронмæ, æмæ сын загъта: «Ацæут махæй уæхæдæг дæр æмæ израилаг адæм дæр; ацæут, æмæ куыд дзырдтат, афтæ нывонд æрхæссут Дунедарæгæн.³² Куыд дзырдтат, афтæ атæрут уæ фысвос æмæ уе стургæ. Ацæут æмæ арфæ ракурут мæнæн дæр».

³³Израилæгтæй домдтой сæ зæххæй куыдтагъддæр ацæуын. Мысырæгтæ дзырдтой: «Науæд неппæт дæр фæцагъды уыдзыстæм».³⁴ Израилаг адæм сæ хыссæ семæ ахастой æнæнхъызтæй – се 'нхъызæндæттæ, сæ дарæсы тыхтæй, уыдысты се уæхсчытыл.³⁵ Израилаг адæм бакодтой, Моисей сын куыд загъта, афтæ: мысырæгтæй куырдтой æвзист æмæ сыгъзæрин дзаума æмæ дарæс.³⁶ Дунедарæджы фæндæй мысырæгтæ Йæ адæммæ ракастысты хорз цæстæй: лæвæрдтой сын, цы сæ куырдтой, уый, æмæ афтæмæй израилæгтæ бастыгътой мысырæгты.

³⁷Израилаг адæм фистæгæй, æхсæзсæдæ мин нæлгоймаджы бæрц, сывæллæтты нæ нымайгæйæ, Раамсесæй араст сты Сокхофмæ.³⁸ Семæ ма рацыд бирæ адæм алыхуызон адæмышæттытæй, стæй раскъæрдтой фысвосы æмæ стурты тынг бирæ рæгъæуттæ.³⁹ Мысырæй кæй рахастой, уыцы хыссæйæ сфыхтой донгонд лауаситæ; хыссæйыл æнхъызæн нæ ныккодтой, уымæн æмæ сын фæстиаты амал нæ уыд – мысырæгтæ сæ ратардтой, æмæ сын фæндагмæ сæхицæн суанг хæринаг скæнын дæр нæ бантыст.⁴⁰ Израилаг адæм Мысыры æдæппæт фæцардысты цыппарсæдæ æртын азы.

⁴¹Цыппарсæдæ æртын азы куыддæр ахицæн сты, тæккæ уыцы бон, æхсæвы, Дунедарæджы æппæт адæм рацыдысты Мысыры зæххæй.⁴² Уыцы æхсæв Хуыцау хъахъхъæдта Йæ адæмы, цæмæй сæ ракаæна Мысыры зæххæй. Уымæ гæсгæ израилаг адæмы æппæт фæлтæртæн уыцы æхсæв уыдзæни мысæн æхсæв.⁴³ Моисей æмæ Ааронæн Дунедарæг загъта: «Мæнæ уын Куадзæны уагæвæрд: æндæр адæмышæттæй дзы æппындæр хъуамæ мачи бахæра.⁴⁴ Фæлæ

æхцайæ кæй балхæдтат, уыцы цагъары сунæт куы скæнат, уæд ын Куадзæн хæрын фæтчы.⁴⁵ Хъуамæ йæ ма хæрой æрцауæггаг æмæ æххуырст.⁴⁶ Хæргæ йæ у иу хæдзары мидæг; дзидза хæдзарæй æддæмæ ма хæссут, æмæ йын йе стджытæ ма сæттут.⁴⁷ Уыцы æгъдау æххæстгæнинаг у æппæт израилаг адæмæн дæр.⁴⁸ Æрцауæггаг уæм куы цæра æмæ йæ куы бафæнда уемæ Дунедарæджы Куадзæн саразын, уæд ын сунæт скæнут йæппæт нæлгоймагтæн; афтæмæй уемæ хæрдзæни Куадзæн æмæ нымæд уыдзæни бындурон цæрагыл. Сунæт чи нæу, уымæн Куадзæн хæрын нæ фæтчы.⁴⁹ Иу æгъдауыл хæст уæд израилæгтæ дæр æмæ уе 'хсæн æрцæрæг æрцауæггæгтæ дæр».⁵⁰ Æмæ æппæт израилаг адæм бакодтой, Моисейæн æмæ Ааронæн Хуыцау куыд бафæдзæхста, афтæ.⁵¹ Тæккæ уыцы бон Дунедарæг израилаг адæмы ракодта мысыраг зæххæй – æфсады иу къорд иннæйы фæдыл цæуæгау».

13 СÆР

Хистæр фырттæ – Хуыцауæн

¹Хуыцау загъта Моисейæн: ²«Израилаг сылгоймагтæй райгуыраг хистæр лæппутæй алкæй дæр снывонд кæн Мæнæн; алы фыццаг гуырд дæр – адæймаг уа æви фос – Мæн у».³ Моисей адæмæн загъта: «Уæ зæрдыл дарут ацы бон – Мысырæй, цагъарады хæдзарæй, уæ рацыды бон. Хуыцау уæ Йе стыр хъаруйæ ракодта уырдыгæй, æмæ æнхъызт хойраг хæргæ нæу.⁴ Абон, Авивы* мæйы, цæут Мысырæй.⁵ Æхсыр æмæ мыд кæм кæлынц, уæ фыдæлтæн æй раттынæй Хуыцау кæй тыххæй сомы кодта, ханаанæгты, хетты, аморрагты, хиввæгты æмæ иевусæгты уыцы зæхмæ уæ куы бакаæна, уæд афæдзы фыццаг мæйы хъуамæ æххæст кæнат ацы æгъдау: ⁶Авд боны хæрут донгонд дзултæ, æвдæм бон та – бæрæгбон Дунедарæгæн.⁷ Донгонд дзултæ хæргæ уын у уыцы авд боны; æмæ уæм æнхъызæнæй конд мацы разындæд, уеппæт зæххыл уæ цæст æнхъызæн ма фенæд.⁸ Уыцы бон радзурут уæ фырттæн: „Мысырæй нæ кæй ракодта, уымæй Дунедарæг махæн цы хорз сарæзта, уый номыл у ацы бæрæгбон“.⁹ Уыцы цау мысынæн уый нысанæу хъуамæ æвæрд уа уæ къухтыл æмæ уæ тæрныхтыл, Дунедарæджы ацы

* 13:4 *Авив* – уалдзыгон мæй.

агьдауы тыххэй дзургæ у иудазыг; уымæн æмæ Дунедарæг сымах Йæ стыр хъаруйæ ракодта Мысырæй. ¹⁰Æмæ ацы уагæвæрд æрвылаз æххæст кæнут йæ афоныл. ¹¹Сымахæн æмæ уæ фыдæлтæн Хуыцау кæй тыххэй сомы кодта, ханаанæгты уыцы зæхмæ уæ куы бакæна æмæ уын æй куы ратта, ¹²Уæд Хуыцауæн дæттут алы хистæр лæппуйы дæр; фосы алы фыццагзад дæр Хуыцауы хъуамæ уа. ¹³Алы фыццагзад хæрæджы къæлæуы дæр баивут уæрыккæй. Куы нæ йæ баиват, уæд ын асæттут йæ бæрзæй. Алы хистæр лæппуйы дæр балхæнут Хуыцауæй. ¹⁴Æмæ уæ райсом уæ фырттæ куы бафæрсой: „Ай цы у?“, уæд сын зæгьтут: „Хуыцау нæ Йæ стыр хъаруйæ ракодта Мысырæй, цагъарады хæдзарæй. ¹⁵Фараон куы ныффæрск æмæ нæ куы нæ уагъта, уæд мысыраг зæххыл Хуыцау фæцагъта æппæт фыццаг гуырдыты – адæймагæй фосмæ. Уымæ гæстæ мах Хуыцауæн нæ фосæй нывонд хæссæм алы фыццаг нæлы дæр, æмæ нæ алы хистæр фырты та æлхæнæм Хуыцауæй“. ¹⁶Уый нысанау уæд уæ къухтыл æмæ уæ ныхтыл уаццæджы бæсты; уымæн æмæ Хуыцау мах Йæ стыр хъаруйæ ракодта Мысырæй».

Хуыцау – Йæ адæмы разæй

¹⁷Фараон израилаг адæмы куы ауагъта, уæд сæ Хуыцау цыбырдæр фæндагыл – филистимаг зæххыл – нæ ахуыдта. Уымæн æмæ Хуыцау загъта: «Хæцын сæ кæй хъæуы, уый адæм куы феной, уæд сæм фæсмон куы æрцауа æмæ Мысырмаæ куы аздаехой». ¹⁸Æмæ Хуыцау Йæ адæмы адзæрæг быдырыл дæрдты акодта Сырх денджызмæ. Израилаг адæм Мысыры зæххэй рацыдысты гæрзифтонгæй, хæстæвонгæй.

¹⁹Моисей йемæ раласта Иосифы стджытæ; уымæн æмæ Иосиф куы марди, уæд Израилы фырттæн бафæдзæхста: «Хуыцау уæм æркæсдзæн æнæмæнг, æмæ мын ме стджытæ ахæсдзыстут ардыгæй». Æмæ сын ард бахæрын кодта.

²⁰Израилаг адæм араст сты Сокхофæй, æмæ асадæны æрлæууыдысты Ефамы, æдзæрæг быдыры кæрон. ²¹Фæндаг сын амоныны тыххэй Хуыцау бонæй цыди сæ разæй æврагъы хуызæн цæджындзау, æхсæвы та – судзгæ цæджындзау, цæмæй сын рухс кæна, æмæ цæуой бон дæр æмæ æхсæв дæр. ²²Æврагъ бонæй æмæ судзгæ цæджындз æхсæвы нукуы ныуагътой адæмы.

14 СÆР

Мысыраг æфсады сæфт

¹Хуыцау загъта Моисейæн: «²Израилаг адæмæн зæгъ: раздæхæнт æмæ æрлæууæнт Пи-Гахирофы раз, Мигдолæй денджызы æхсæн – Ваал-Цефонмæ хæстæг; йæ акомкоммæ йын денджызы былыл æрæвæрут уæ цатыртæ. ³Æмæ фараон израилаг адæмæй зæгъдзæни: „Ныдзæгъæл сты уыцы бæстæйы – æдзæрæг быдырæн йæ уацары бахаудтой“. ⁴Æз фараоныл бафтаудзынæн хивæнд, æмæ уæ фæсте расурдзæн; уæд Æз бафхæрдзынæн фараоны æмæ йæппæт æфсады. Æмæ мысырæгтæ базондзысты, Æз Дунедарæг кæй дæн, уый. Æмæ скадджын уыдзынæн». Адæм бакодтой, Дунедарæг сын куыд бафæдзæхста, афтæ.

⁵Мысыры падзахæн фехъусын кодтой, адæм кæй алыгъдысты, уый тыххэй. Уæд фараон æмæ йæ фæсдзæуинтæ загътой: «Ай цы сарæзтам? Израилæгты куы ауагътам, уæд ма нын чи кусдзæн?» ⁶Фараон сифтыгъта йæ хæстон бæхуæрдон, йæ адæмы дæр ракодта йемæ. ⁷Фараонимæ уыдысты æхсæзсæдæ хуыздæр бæхуæрдоны, æмæ æппæт мысыраг уæрдонджын æфсад сæ хицæуттимæ. ⁸Дунедарæг хивæнд бафтыдта фараоныл, Мысыры падзахыл, æмæ уый фæсте асырдта израилаг адæмы. Израилаг адæм та æдæрсгæ лæгæрстой размæ. ⁹Мысырæгтæ сæ асырдтой фæсте фараоны æппæт хæстон бæхуæрдæттимæ, барджытимæ, æппæт æфсадимæ; баййæфтой сæ Пи-Гахирофы фарсмæ, Ваал-Цефоны бакомкоммæ денджызы былыл сæ цатыртæ кæм æрæвæрдтой, уым.

¹⁰Фараон сæм куы баввахс, уæд израилаг адæм акастысты фæстæмæ æмæ федтой: мысырæгтæ цæуынц сæ фæдыл; израилаг адæм стыр тасы бафтыдысты, сдзынæзтой Хуыцаумæ, ¹¹Æмæ Моисейæн загътой: «Мысыры нын ингæнтæ нæ разындаид, æви? Мæлынмæ нæ æдзæрæг ранмæ цæмæн рахуыдтай? Уый нын цы бакуыстай, цæмæн нæ ракодтай Мысырæй? ¹²Мысыры ма куы уыдыстæм, уæд дын дзæгъæлы куы нæ дзырдтам: „Ныуадз нæ, кусдыстæм мысырæгтæн!“ Æдзæрæг быдыры амæлынæй мысырæгтæн цагъарæй цæрын хуыздæр у». ¹³Уæд Моисей адæмæн загъта: «Ма тæрсут, æнцад ут æмæ фендзыстут, Хуыцау уæ абон куыд фервæзын кæндзæн, уый. Ныртæккæ кæй уынут, уыцы мысырæгты мыггагмæ дæр нукуал фендзыстут. ¹⁴Хуыцау тох кæндзæн уæ бæсты, сымах та æнцад ут».

¹⁵Хуыцау загъта Моисейæн: «Цы Мæм дзыназыс? Зæгъ израилаг адамæн, æмæ цæуой дарддæр. ¹⁶Ды та сис дæ лæдзæг æмæ йæ денджызырдаем адар, денджыз фæдих уыздæн, æмæ израилаг адам йæ астæуты ацæудзысты сурзæххыл. ¹⁷Æз та хивæнд бафтаудзынæн мысырæгтыл, æмæ фæсте асурдзысты израилагты. Уæд мæ тых равдисдзынæн фараоныл æмæ йеппæт æфсадыл, йæ хæстон уæрдæттыл æмæ йæ барджытыл. Æмæ Æз скадджын уыздзынæн. ¹⁸Фараоныл, йæ уæрдæттыл æмæ йæ барджытыл Мæ хъару куы равдисон æмæ уымæй куы скадджын уон, уæд мысырæгтæ базондзысты, Æз Дунедарæг кæй дæн, уый».

¹⁹Израилагтæн сæ разæй чи цыди, Хуыцауы уыцы зæд ныуагъта йæ бынат æмæ слæууыди сæ фæстæ; æврагъы хуызæн цæджындз дæр слæууыди сæ фæстæ. ²⁰Æмæ бацыд мысырæгты æмæ израилагты æхсæн. Æврагъ уыди саудары хæдастæу, æмæ рухс кодта æхсæвы. Уыцы æхсæв мысырæгтæ æмæ израилагтæ кæрæдзимæ нæ баввахс сты.

²¹Моисей йæ къух адардта денджызмæ, æмæ æнæхъæн æхсæв Дунедарæг тардта денджыз тыхджын скæсæйнаг дымгæйæ – денджыз фæцыди дыууæрдæм æмæ разынд йæ бын. ²²Израилаг адам денджызы мидæг ацыдысты сурзæххыл. Денджызы дон та сæ рахиз æмæ сæ галиу фарс слæууыд къултау. ²³Мысырæгтæ сæ асырдтой, æмæ сæ фæдыл денджызмæ бахызтысты фараоны æппæт бæхтæ, йæ хæстон уæрдæттæ æмæ барджытæ.

²⁴Боньцæхтыл судзгæ цæджындзæй æмæ æврагъæй Хуыцау ракаст мысырæгтæм, æмæ сæ æддæг-мидæг ауайын кодта. ²⁵Хæстон уæрдæтты цæлхытæ ныссæдзын кодта зæххы, мысырæгтæ сæ хуырдухæнæй тардтой. Уæд мысырæгтæ загътой: «Фæлидзæм израилагтæй, уымæн æмæ сæ бæсты Дунедарæг хæцы немæ».

²⁶Хуыцау загъта Моисейæн: «Дæ къух адар денджызмæ, æмæ йæ дон раивылдзæн мысырæгтыл, сæ хæстон уæрдæттыл æмæ сæ барджытыл». ²⁷Моисей йæ къух адардта денджызмæ, æмæ бонмæ денджызы дон сæумæйæ бацахста йæ раздæры бынат; мысырæгтæ сæхи къахæй згъордтой денджызы хъæбысмæ. Афтæ Хуыцау мысырæгты фæдæлдон кодта денджызы. ²⁸Денджызы дон раздæхт йæ бынатмæ, æмæ Израилы фæдыл денджызмæ чи бахызти, уыцы хæстон уæрдæттæ æмæ фараоны æппæт æфсад йæ быны фесты, иу дæр сæ нал аирвæзт. ²⁹Израилаг адам та денджызы хæдастæуты цыдысты сурзæххыл: сæ рахиз фарс æмæ сæ галиу фарс денджызы дон лæууыд къулау.

³⁰Уыцы бон Хуыцау израилагты бахызта мысырæгты къухæй. Израилагтæ фæстадæр денджызы былыл фæдтой мысырæгты мæрдтæ. ³¹Хуыцау куы фæцагъта мысырæгты, уæд Ын израилагтæ фæдтой Йе стыр хъару; адамы бацыди Хуыцауы тас, æмæ уæд баууæндыдысты Дунедарæгыл æмæ Йæ цагъар Моисейыл. Уæд Моисей æмæ Израилы адам ныззарыдысты зарæг Хуыцауæн:

15 СÆР

Моисейы зарæг

«¹Мæ зарæгæй стауын Дунедарæджы, уымæн æмæ скадджын кодта Йæхи: бæхты æмæ барджыты нывзылдта денджызмæ.

²Дунедарæг мæ тых æмæ мæ хъахъæнæг у; Уый у мæ ирвæзынгæнæг. Уый мæ Хуыцау у, æмæ Йæ æз скадджын кæндзынæн, Уый мæ фыды Хуыцау у, æмæ Йæ æз стаудзынæн. ³Хуыцау – стыр хæстон, йæ ном – Дунедарæг.

⁴Фараоны хæстон уæрдæттæ æмæ æфсад Уый нывзылдта денджызмæ, фараоны хуыздæр хæстон разамонджытæ фæдæлдон сты Сырх денджызы. ⁵Æнæбын хуыдымтæ сæ аныхуырдытой – дурау ацыдысты денджызы бынмæ.

⁶Дæ цонг, Хуыцау, йæ хъаруйæ скадджын; Дæ цонг, Хуыцау, фæцагъта знæгты. ⁷Де стыр хъаруйæ уæлахиз кæныс Де знæгтыл.

Ды сыл бафтыдтай Дæ азар, æмæ сæ хъæмпау басыгъта. ⁸ Дæ мæс-тæй цы дымгæ рауагътай, уый сфæйлыдта денджыз, æмæ дон слæу-уыди къулау, денджызы хуыдымтæ сурзæхх фестадысты. ⁹ Знаг загъта: „Асурон сæ æмæ сæ баййафон, амæттаг байуарон; мæ фæндиаг фæуыдзысты, сласдынæн мæ цирхъ, уацары сæ райсдынæн“. ¹⁰ Фæлæ Ды рауагътай Дæ комытæф, æмæ сæ денджыз аныхъуырда-та: здыйау аныгъуылдысты денджызы æнæбын хуыдымты.

¹¹ Дунедарæг, Дæуæн æмбал кæм ис хуыцаутты æхсæн? Ды сыгъдæг кæй дæ, уымæй намысджын дæ. Ды цытджын дæ де стыр хуыддæгтæй. ¹² Ды радардтай Дæ къух, æмæ зæхх аныхъуырда мысырæгты. ¹³ Ды уарзыс, кæй фервæзын кодтай, уыцы адамы, æмæ сæ Дæ хъаруйæ хоныс Дæ сыгъдæг цæрæн бынатмæ.

¹⁴ Уый фехъуыстой иннæ адæмтæ æмæ тасы бафтыдысты; стыр тас бацыди филистимаг адамы. ¹⁵ Старстысты Едомы æлдæрттæ, ризæг бахæцыди Моавы æлдæрттыл, сæ хъару асаст Ханааны æппæт цæрджытæн.

¹⁶ Уадз тæрсой æмæ æмризæджы ризой; Дæ цонджы хъаруйæ дурау бауадзыг уыдзысты, Дæхицæн кæй сæвзæрстай, Дунедарæг, уыцы адам цалынмæ бахæццæ уой, уæдмæ. ¹⁷ Дунедарæг, бахондзынæ сæ æмæ сæ æрцæрын кæндзынæ Дæ хохыл, Дæхицæн цæрæн кæм равзæрстай, уыцы ран, Ды цы кувæндон сарæзтай, уым.

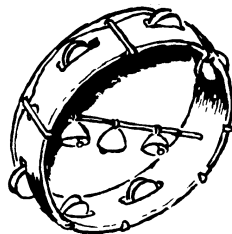
¹⁸ Дунедарæг падзахиуæг кæндзæни мыггагæй-мыггагмæ.

¹⁹ Фараоны бæхтæ хæстон уæрдæттимæ æмæ йæ барджытимæ денджызмæ куы бахызтысты, уæд Хуыцау уыдоныл рауагъта денджызы дон, Израилы адæм та денджызы хæдастауты сурзæххыл ахызтысты иннæ фарсмæ».

²⁰ Аароны пехуымпар хо Мариам райста дала, æппæт сылгоймæгтæ далатыл цæгъдгæ æмæ кафгæ рацыдысты йæ фæдыл. ²¹ Мариам зарыди: «Зарут Хуыцауæн, уымæн æмæ Уый скадджын кодта Йæхи: бæхты æд барджытæ нывзылдта денджызмæ».

Маст дон

²² Моисей израилагты акодта Сырх денджызæй, æмæ бахæццæ сты Суры æдзæрæг быдырмæ; æртæ боны цыдысты æдзæрæг быдыры, æмæ дон ссарын сæ бон нæ уыд. ²³ Æрцыдысты Меррæмæ,

Дала

Меррæйы дон та уыди маст, æмæ сын нуазынмæ нæ бæззыд. Уымæ гæсгæ уыцы бынат схуыдтой «Меррæ»*. ²⁴ Адæм уайдзæфтæ байдыдтой Моисейæн: «Ныр цы баназæм?» ²⁵ Моисей бакуывта Хуыцаумæ, æмæ йын Уый бацамыдта иу бæласмæ; Моисей бæласы къалиу ныппæрста доны, æмæ дон сси хæрзад.

Хуыцау уыцы ран Йæ адæмæн радта уагæвæрд, æгъдау æмæ сæ бафæлвæрдта. ²⁶ Хуыцау сын загъта: «Дунедарæгмæ, уæ Хуыцаумæ, æдзух куы хъусат, уæ цард ын фæндон куы уа, Йæ фæдзæхстытæ æмæ йын йеппæт уагæвæрдтæ куы æххæст кæнат, уæд Мысырыл цы бæллæхтæ бафтыдтон Æз, уыдонæй уыл иу дæр нæ бафтаудзынæн; уымæн æмæ Æз уæ дзæбæхгæнæг Хуыцау дæн».

²⁷ Æрцыдысты Елиммæ. Уым уыди дыууадæс суадоны æмæ финики дæс æмæ æртиссæдз бæласы; æмæ уым, суадæтты цур, æрæвæрдтой сæ цатыртæ.

16 СÆР

Уæларвон хойраг

¹ Уый фæстæ израилаг адæм араст сты Елимæй, æмæ Мысыры зæххæй рацæуыны фæстæ дыккаг мæйы фынддæсæм бон æрбахæццæ сты Елим æмæ Синайы æхсæн Сины æдзæрæг быдырмæ. ² Æппæт израилаг адæм æдзæрæг быдыры хъуыр-хъуыр байдыдтой Моисей æмæ Аароныл. ³ Израилаг адæм сын загътой: «Дзидзайæ дзаг цуайнæгты уæлхъус кæм бадтыстæм, дзул нæ фаг кæм хордтам, фæлтау уыцы мысыраг зæххыл Хуыцауы къухæй неппæт дæр куы амардаиккам! Сымах нæ ацы æдзæрæг быдырмæ стонгæй мæлынмæ рахуыдтат».

⁴ Хуыцау Моисейæн загъта: «Æз бакæндзынæн афтæ, æмæ уын арвæй æруардзæни хойраг; адæм-иу рацæуæнт æмæ æрвылбон æмбырд кæнæнт бонваг. Æз сæ бафæлвардзынæн, Ме гъдаумæ гæсгæ цæрдзысты æви нæ. ⁵ Æхсæзæм бон дзы цас æрбахæссой, уый нывæрæнт, æмæ сын уыдзæн дыууæ бонваг». ⁶ Моисей æмæ Аарон æппæт израилаг адæмæн загътой: «Изæры базондзыстут, мысыраг зæххæй уæ Хуыцау кæй рахуыдта, уый. ⁷ Райсом та фендзыстут Хуыцауы кад, уымæн æмæ фехъуыста, кæй йыл хъуыр-хъуыр кодтат, уый. Мах та чи стæм, æмæ ныл хъуыр-хъуыр кæнат?»

* ^{15:23} Меррæ – дзуттагау «мара» амоны «маст».

⁸Моисей ма сын ноджыдæр загъта: «Кæй Йыл хъуыр-хъуыр кодтат, уый Хуыцау фехъуыста, æмæ уын изæры ратдзæни дзидза, райсом та уæ бафсаддзæни кæрдзынæй. Æмæ Йæ уæд базондзыстут. Мах та чи стæм? Махыл куы фæхъуыр-хъуыр кæнут, уæд Хуыцауыл вæййы уæ хъуыр-хъуыр». ⁹Моисей Ааронæн загъта: «Æппæт израилаг адæмæн зæгъ: „Æрлæуут Хуыцауы раз, уымæн æмæ уын фехъуыста уæ хъуыр-хъуыр“».

¹⁰Аарон æппæт израилаг адæмæн куы дзырдта, уæд кæсынц æмæ æдзæрæг быдыры федтой: Хуыцауы кады рухс фæзынди æв-рагъы. ¹¹Хуыцау загъта Моисейæн: ¹²«Æз фехъуыстон израилаг адæмы хъуыр-хъуыр. Зæгъ сын: „Изæрдалынгты кæрдзыстут дзидза, райсом та бафсæддзыстут кæрдзынæй; æмæ базондзыстут, Æз Дунедарæг, уæ Хуыцау, кæй дæн, уый“».

¹³Изæры æртахтысты уæрщытæ, æмæ израилæгты асадæн сæ быны фæци; райсомæй та сæ асадæны алыварс зæххыл æрбадт æртаех. ¹⁴Æртаех хурмæ куы сыстади, уæд æдзæрæг быдыры, зæххыл, халасы мурты æрбадæгау, цыдæр баззад. ¹⁵Израилаг адæм æй куы федтой, уæд кæрæдзи фарстой: «Уый цы у?» Уымæн æмæ цы у, уый нæ зыдтой. Уæд сын Моисей загъта: «Хуыцауæй уын хæрынæн лæвæрд хойраг у. ¹⁶Хуыцау афтæ бафæдзæхста: „Алы бон дæр дзы æмбырд кæнут, чи цас бахæрдзæн, уыйбæрц. Алчидæр уæ æмбырд кæнæд, йæ цатыры алы адæймагмæ дæр дзы фæйнае гомеры* куыд æрхауа“».

¹⁷Израилæгтæ бакодтой, куыд сын загъдæуыд, афтæ – чи фылдæр æрæмбырд кодта, чи та – къаддæр. ¹⁸Барстой йæ гомерæй; бирæ чи æрæмбырд кодта, уымæ дзы уæлдай нæ баззæди, гыщыл чи æрæмбырд кодта, уый та хъуаг нæ баййæфта: алчидæр æрæмбырд кодта, йæхæдæг æмæ йæ бинонтæ цас бахæрдзысты, уыйбæрц. ¹⁹Моисей сын загъта: «Райсоммæ дзы мачи ныууадзæд». ²⁰Фæлæ Моисеймæ сеппæт нæ байхъуыстой – чидæртæ дзы ныууагътой райсоммæ, æмæ сын скæлм æмæ сысмаг. Æмæ сæм Моисей смæсты.

²¹Æрвылрайсом дзы æмбырд кодтой, чи цас бахæрдзæн, уыйбæрц. Хур-иу куы æрæндæвта, уæд та-иу батад. ²²Æхсæзæм бон æмбырд кодтой дыууæ хатты фылдæр – фæйнае дыууæ гомеры алы адæймагæн дæр. Æрцыдысты адæмы хистæртæ æмæ хабар радзырдтой Моисейæн. ²³Моисей сын дзуапп радта: «Уый Хуыцауæн

* 16:16 Гомер – 2,2 литры.

фæндон у. Уымæн æмæ райсом æнцойбон у – Хуыцауы сыгъдæг сабат. Абон скæнут кæрдзынтæ æмæ сфыцут уæ фыщинаг. Цы уын дзы баззайа, уый та ныууадзут райсоммæ». ²⁴Цы ма сæм дзы баззад, уый ныууагътой бонмæ, Моисей куыд загъта, афтæ. Не сæвзæр æмæ не скæлм. ²⁵Моисей загъта: «Бахæрут æй абон; быдыры та йæ не ссардзыстут, уымæн æмæ абон Хуыцауы сабат у. ²⁶Æмбырд æй кæндзыстут æхсæз боны, æвдæм бон та йæ, сабаты, не ссардзыстут».

²⁷Фæлæ израилæгтæй чидæртæ æвдæм бон рацыдысты æмбырд кæнынмæ, æмæ дзы не ссардтой. ²⁸Моисейæн Хуыцау загъта: «Кæдмæ не 'ххæст кæндзыстут Мæ фæдзæхстытæ æмæ Мæ амындтæ? ²⁹Байхъусут-ма: Хуыцау уын радта сабат, уымæ гæсгæ æхсæзæм бон хойраг дæтты дыууæ бонваг. Æмæ æвдæм бон мачи макæдæм рацæуæд». ³⁰Æмæ æвдæм бон адæм уагътой сæ фæллад.

³¹Израилаг адæм уыцы хойраг схуыдтой маннæ*. Уыди, кориандры мыггагау, урс нæмгуытæй, йæ ад та – мыдамæсты ад. ³²Моисей загъта: «Дунедарæг афтæ бафæдзæхста: „Маннæйæ байдзаг кæнут гомер фидæны фæлтæртæн æй нывæрынаен – Æз уæ Мысыры зæххæй куы ракодтон, уæд уæ æдзæрæг быдыры цы хойрагæй хастон, уый куыд фенон, афтæ“». ³³Уæд Моисей Ааронæн загъта: «Райс иу дурын, ныккæн дзы маннæйы гомер, æмæ йæ сæвæр Дунедарæджы раз, нæ фидæны фæлтæртæн æвдисæйнагæн». ³⁴Æмæ маннæйы дурын Аарон сæвæрдта фидыды къæйдурты раз, Моисейæн Хуыцау куыд бафæдзæхста, афтæ. ³⁵Израилаг адæм маннæ хордтой дыууисæдз азы, адæм кæм цæрынц, цалынмæ уыцы зæхмæ бахæццæ сты, уæдмæ. Маннæ хордтой, цалынмæ Ханааны зæххы арæнтæм нæ бахæццæ сты, уæдмæ. ³⁶Гомер та у ефайы** дæсæймаг хай.

17 СÆР

Дон ракалди къæдзæхæй

¹Дунедарæг сын куыд бафæдзæхста, афтæ æппæт израилаг адæм, иу бынатæй иннæмæ цæугæйæ, араст сты Сины æдзæрæг быдырæй. Сæ цатыртæ æрæвæрдтой Рефидимы, фæлæ дзы нуазыны дон нæ разынди. ²Адæм сбыцæу сты Моисейимæ, æмæ йын дзырдтой: «Раттут нын дон нуазынаен». Уæд сын Моисей загъта:

* 16:31 Маннæ – дзуттагау амоны «Уый цы у?»

** 16:36 Ефа – 22 литры.

«Цы сбыцау стут мемæ? Цæмæн къахут Хуыцауы?»³ Фæлæ дойны адæм хъуыр-хъуыр кодтой Моисейыл: «Нæхи дæр, нæ сывæллæтты дæр æмæ нæ фосы дæр нын дойныйæ фæцæгъдынмæ ракодтай Мысырæй?»

⁴ Моисей бакуывта Хуыцаумæ: «Цы кæнон ацы адæмæн? Дургæй амарынаæввонг мæ систы». ⁵ Уæд Хуыцау загъта Моисейæн: «Ацу адæмы рæзты, æмæ израилаг адæмы хистæртæй искæйтты акæн демæ. Нилы цаугæдон цы лæдзæгæй æрцавтай, уый айс дæ къухы æмæ ацу. ⁶ Хоривы Æз къæдзæхыл æрлæудзынæн дæ разы. Ды æрцавдзынæ къæдзæх, ракæлдзæн дзы дон, æмæ адæм нуаздзысты». Æмæ Моисей Израилы хистæрты раз бакодта афтæ. ⁷ Израилаг адæм йемæ кæй сбыцау сты æмæ Хуыцауы кæй къахтой: «Хуыцау немæ ис, æви нæ?», уымæ гæстæ Моисей уыцы бынат схуыдта «Масса æмæ Мерива»*.

Тох амаликæгтимæ

⁸ Æрцыдысты амаликæгтæ æмæ Рефидимы схæцыдысты израилæгтимæ. ⁹ Моисей Нуны фырт Йесойæн загъта: «Равзар лæгтæ, ацу æмæ схæц амаликæгтимæ. Райсом æз слæудзынæн обауы сæрыл æмæ диссæгтæ æвдисæн лæдзæг уызæни мæ къухы». ¹⁰ Йесо бакодта, Моисей йын куыд бафæдзæхста, афтæ: ацыд амаликæгтимæ схæцынмæ; Моисей, Аарон æмæ Ор та обауы сæрмæ схызтысты. ¹¹ Моисей-иу йæ къухтæ арвмæ куы сдардта, уæд Израил уæлахиз кодта, йæ къухтæ-иу дæлæмæ куы æруагъта, уæд та – Амалик. ¹² Фæлæ Моисейы къухтæ бафæлладысты. Уæд æрбахастой дур, æмæ йыл Моисей сбадт. Аарон æмæ йын Ор та йæ къухгыл хæцыдысты – Аарон иуæрдыгæй, Ор та – иннæрдыгæй. Æмæ хуры аныгуылдмæ Моисейы къухгыл хæцыдысты хæрдмæ. ¹³ Уæдмæ Йесо Амаликы æмæ йæ адæмы фæкодта цирхы комы амæттаг.

¹⁴ Уæд Моисейæн Хуыцау загъта: «Ацы хабар зæрдыл дарынæн ныффысс чиньдзы, æмæ зæгъ Йесойæн: Æз амаликæгтæй зæххыл мыггаг кæй нал ныуадздынæн». ¹⁵ Моисей Дунедарæгæн сарæзта нывондхæссæн, æмæ йæ схуыдта «Йахве Нисси»**. ¹⁶ Моисей загъта: «Дунедарæджы бадæнмæ дарын мæ къухтæ; Дунедарæг фæлтæрæй-фæлтæрмæ хæцдзæн Амаликимæ».

* 17:7 *Масса æмæ Мерива* – дзуттагау амоны «фæлварæн æмæ быцау».

** 17:15 *Йахве Нисси* – дзуттагау амоны «Дунедарæг – мæ тырыса».

18 СÆР

Моисей æмæ Иофор

¹ Хуыцау Израилы Мысырæй куы ракодта, уæд Моисейæн æмæ Йæ израилаг адæмæн Йæ æххуысы тыххæй фехъуыста мадиамаг дины лæг Иофор, Моисейы каис. ² Моисейы каис Иофор йемæ ракодта Моисейы ус Сепфорæйы, – Моисей йæ уыйразмæ арвыста йæ цагæтмæ, – ³ Æмæ Сепфорæйы дыууæ лæппуы; сæ иуы ном уыди Гирсам, уымæн æмæ Моисей загъта: «Æз æрцауæггаг дæн æцагæлон бæстæйы». ⁴ Иннæйы ном та уыди Елиезер*, уымæн æмæ Моисей загъта: «Мæ фыды Хуыцау мын уыд æххуысгæнæг æмæ мæ бахызта фараоны цирхæй». ⁵ Иофор Моисейы фырттимæ æмæ усимæ æрцыды Моисеймæ æдзæрæг быдырмæ, Хуыцауы хохы рæбын израилæгтæ асадæны кæм æрлæууыдысты, уырдаем. ⁶ Иофор арвыста Моисеймæ: «Æз, Иофор, дæ каис, фæцауын дæумæ; мемæ сты дæ ус æмæ уæ дыууæ фыргты».

⁷ Моисей рацыд йæ каисы размæ, сæрæй йын акуывта æмæ йын аба кодта. Кæрæдзи афæрсыны фæстæ бацыдысты цатырмæ. ⁸ Израилы тыххæй фараонæн æмæ æппæт мысырæгтæн Хуыцау цытæ бакуыста, израилæгтæ фæндагыл цы зынтæ бавзæрстой, фæлæ сæ Хуыцау куыд бахызта, æппæт уызæттæ Моисей радзырдта йæ каисæн.

⁹ Иофор цин кодта, мысырæгты къухæй сæ бахызынæн Хуыцау израилаг адæмæн цы бирæ хæрзтæ сарæзта, ууыл. ¹⁰ Иофор загъта: «Табу Дунедарæгæн – ратыдта уæ мысырæгты æмæ фараоны къухтæй, Йæ адæмы рагъæй рафтыдта мысырæгты æфсондз. ¹¹ Ныр æз зонын, Дунедарæг иннæ хуыцаутгæй уæлдæр кæй у, уый: мысырæгтæ уын цы фыдбылыз саразынмæ хъавыдысты, уый сын сæхи сæрыл æруагъта». ¹² Моисейы каис Иофор Хуыцауæн æрхаста иу-уылсудзинаг нывонд æмæ æндæр нывондтæ. Аарон æмæ æппæт израилаг хицауттæ æрцыдысты Моисейы каисимæ Хуыцауы раз фынгыл æрбадынмæ.

¹³ Дыккаг бон Моисей æрбадт адæмæн тæрхон кæнынмæ, æмæ адæм Моисейы раз лæууыдысты райсомæй изæрмæ. ¹⁴ Моисей цы кусы, уый федта йæ каис æмæ йын загъта: «Уый цы кусыс адæмæн? Ды иунæгæй аразыс хъуыддæгтæ, æмæ æппæт адæм райсомæй

* 18:4 *Елиезер* – дзуттагау амоны «мæ Хуыцау – ме 'ххуысгæнæг».

изармае лаеуынц дае алыварс?»¹⁵ Моисей йае каисаен дзуапп радта: «Адаем маем цаеуынц Хуыцауы фандон базоньмæ.¹⁶ Исты быцаеу сæм куы рауайы, уад æрцаеуынц маенмæ, æз тæрхонгæнаг фæлаеуын дыууæйы æхсаен, бацамонын сын Хуыцауы уагæвæрдтæ æмæ Йае амындтæ». ¹⁷ Уад Моисейæн йае каис загъта: «Раст нæ каеныс.¹⁸ Тухæнаей амардзынæ дæхи дæр æмæ, демæ цы адаем ис, уыдон дæр. Уыцы хъуыддаг даеуæн æгæр уæззау уаргъ у: иунагæй хæссын æй нæ бафæраздынæ.¹⁹ Ныр байхъус маенмæ; æз дын бацамондзынæн зонд, æмæ Хуыцау уыздæни демæ: ды адаемæн Хуыцауы раз у æхсаенылæг, æмæ сын Хуыцаумæ хæсс сæ хъуыддагтæ.²⁰ Сæхи та сын ахуыр кæн Хуыцауы æгъдауттæ æмæ амындтыл, амон сын раст фæндаг, цавæр хъуыддагтæ аразын сын æмбæлы, уый.²¹ Æппæт адаемæн сæхицаей та равзар хæрзарæхст, Хуыцауей чи тæрсы, æнувыд чи у, кæрæф чи нæу, ахæм лæгтæ, æмæ сæ сæвæр адаемы сæргы – мингай, сæдæгай, дæс æмæ дыууиссæдзгай æмæ дæсгай адæймæгтæн хицауттæй.²² Бахъуыды рæстæг уыдон тæрхон кæндзысты адаемæн. Ахсджиаг хъуыддаг хæсдзысты даумæ, лыстæг быцаутæ та сæхæдæг лыг кæндзысты. Дæ уаргъы иу хай айсдзысты сæхимæ, æмæ дын фенцондæр уыздæн.²³ Афтæ куы бакæнай, æмæ Хуыцауæн фандон куы уа, уад æнтыстджынаей араздынæ да хъуыддаг, æмæ æппæт адаем сæхимæ здæхдзысты райгондæй».

²⁴ Моисей байхъуыста йае каисмæ, æмæ бакодта, куыддæриддæр ын бацамыдта, афтæ.²⁵ Моисей æппæт израилаг адаемæй сæвæрста хæрзарæхст лæгтæ æмæ сæ сæвæрдта адаемы сæргы – мингай, сæдæгай, дæс æмæ дыууиссæдзгай æмæ дæсгай адæймæгты хицауттæй.²⁶ Æмæ уыдон иудадзыг тæрхон кодтой адаемæн; вазыгджын хъуыддагтæ хастой Моисеймæ, лыстæг быцаутæ та сæхæдæг æвзæрстой.

²⁷ Цасдæр рæстæджы фæстæ Моисей йае каисы афæндараст кодта йае бæстæмæ.

19 СÆР

Хуыцауы фидыдмæ цагттæ кæнгæйæ Израилимæ

¹ Израилаг адаем мысыраг зæххæй куы рацыдысты, уымæй дыууæ маейы фæстæ, сæ рацыды тæккæ бон, бахæцца сты Синайы æдзæрæг быдырмае.² Рефидимæй рараст сты Синайы æдзæрæг быдырмае æмæ уым, æдзæрæг быдыры, æрлаеуыдысты асадæны; Израил рæстæгмæ æрбынат кодта хохмæ хæстæг.

³ Моисей Хуыцауимæ фембæлынмæ схызти хохмæ, æмæ йæм Хуыцау хохæй æрдзырдта: «Иаковы хæдзарæн зæгъ æмæ израилаг адаемæн фехъусын кæн: „⁴ Æз мысырагтæн цы бакуыстон, уый фæдтат. Сымах та цæргæсау систон Мæ базыртыл æмæ уæ хастон Мæхимæ.⁵ Ныр Мæ коммæ куы кæсат æмæ Мæ фидыдмæ гæсгæ куы цæрат, уад æппæт адаемтæй æрмæст сымах уыздыстут Мæ адаем. Уымæн æмæ зæхх æгасæй дæр Мæн у,⁶ Сымах та Мын уыздыстут лæггадгæнджыты паддзахад æмæ сыгъдæг адаем“. Уыцы ныхæстæ радзур бæлвырд израилаг адаемæн».

⁷ Моисей æрцыди, басидт адаемы хистæртæм æмæ сын радзырдта, Дунедарæг ын кæй бафæдзæхста, æппæт уыцы ныхæстæ.⁸ Адаем æмдзыхæй дзуапп радтой: «Дунедарæг цыдæриддæр загъта, уый сараздыстæм». Æмæ адаемы уыцы ныхæстæ Моисей радзырдта Дунедарæгæн.⁹ Дунедарæг загъта Моисейæн: «Æз дæм æрцаудзынæн бæзджын æврагы, цæмæй адаем фехъусой Мæ ныхас демæ æмæ дыл æууæндой кæддæриддæр». Моисей Дунедарæджы уыцы ныхæстæ радзырдта адаемæн.

¹⁰ Дунедарæг загъта Моисейæн: «Ацу адаеммæ, æмæ сæ ссыгъдæг кæн абон æмæ райсом; уадз ныхсой сæ дарæс.¹¹ Сæхи æрцæттæ кæнаент иннабонмæ: уыцы бон æппæт адаемы раз Хуыцау æрхиздæни Синайы хохмæ.¹² Адаемæн æрхахх кæн хохы алыварс æмæ сын зæгъ: „Уæхи бахизут хохмæ схизынаей æмæ йын суанг йае рæбыныл дæр андзæвынаей. Чидæриддæр хохыл андзæва, уый хъуамæ амардаеуа“. ¹³ Æрмæст æм къухæй мачи бавналæд, фæлаæ йае амарæнт дуртæй кæнаæ фатæй; фос уа æви адæймаг – удегасæй ныууадзæн ын нæй. Адаемæн хохмæ схизыны бар уыздæни, сыкъауадынды уаст куы айхъуыса, уад*». ¹⁴ Моисей хохæй æрцыд адаеммæ, ссыгъдæг сæ кодта, ныхсадтой сæ дарæс.

¹⁵ Моисей адаемæн загъта: «Цæттæ ут иннабонмæ; сылгоймагимæ уæ мачи æриу уад».

¹⁶ Æртыккаг бон сæумæйæ арв ныннæрыд, цæхæртæ акалдта, хохыл æрбадти бæзджын æврагъ, æмæ райхъуыст сыкъауадынды тыхджын уаст. Асадæны цы адаем уыд, уыдон сеппæт дæр фыртæссæй барызтысты.¹⁷ Асадæнаей Моисей адаемы рахуыдта

* 19:13 Ацы бынатæн ма ис афтæ æмбарæн дæр: «...удæгасæй ныууадзæн ын нæй, сыкъауадынды уасты рæстæг хохмæ схизыныл кæй фæлвæрдтой, уый тыххæй».

Хуыцауимæ фембæлынмæ; адæм æрлаууыдысты хохы рæбын. ¹⁸Синайы хохæй та калди фæздæг, уымæн æмæ йæм Дунедарæг æрхызт арты; йæ фæздæг къуыбылæйттæй, пецæй кæлæгау, цыди хæрдмæ, æмæ хох æнæхъанæй дæр æнкъуысти. ¹⁹Сыкъауадынды уасыди тынгæй-тынгдæр. Моисей дзырдта, æмæ йын Хуыцау дзуапп лæвæрдта, – Моисей йын хъуыста Йæ хъæлæс.

²⁰Хуыцау æрхызти Синайы хохы сæрма, басидти Моисеймæ, æмæ Моисей ссыди хохы сæрма. ²¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ныхиз æмæ адæмæн бафæдзæхс, цæмæй Дунедарæджы феныны охыл ма фæлтæрой хохы сæрты æрбахизыныл, науæд дзы бирæтæ амæлдзысты. ²²Дунедарæгæн иудазыг цы сауджынтæ лæггад кæнынц, суанг уыдон дæр ссыгъдæг кæнæнт сæхи, Дунедарæг сæ куыд нæ фæцæгъда, афтæ». ²³Моисей Хуыцауæн загъта: «Адæмæн Синайы хохмæ ссæуын сæ бон нæу. Уымæн æмæ нын Ды бафæдзæхстай: „Æрхахх кæн хохы алыварс, сыгъдæг ранмæ йæ сæрты куыд мачи ахиза, афтæ“». ²⁴Хуыцау загъта Моисейæн: «Ацу, ниххиз дæлæмæ, стæй ссæудзынæ Ааронимæ; сауджынтæ æмæ адæм та ма архайæнт Хуыцаумæ схизыныл, науæд сæ фæцæгъдзынæн». ²⁵Моисей хохæй æрцыди адæммæ, æмæ сын радзырдта Хуыцауы уыцы ныхæстæ.

20 СÆР

Дæс фæдзæхсты

¹Уый фæстæ Хуыцау загъта:

«²Æз Дунедарæг дæн, Мысыры зæххæй, цагъарады хæдзарæй, сымах Чи ракодта, уæ уыцы Хуыцау. ³Æз уæ Хуыцау дæн, æмæ уын æндæр хуыцæуттæ ма уæд.

⁴Уæле арвыл цы ис, дæле зæххыл цы ис, зæххæй бындæр доны цы ис, уыдонæй уæхицæн мæнгхуыцæуттæ ма аразут, сæ нывтæ дæр сын ма дарут, ⁵Æмæ сын ма табу кæнут æмæ сæм ма кувут; уымæн æмæ Æз Дунедарæг дæн, уæ Хуыцау, æмæ уын æндæр хуыцæуттæ уа, уымæн нæ бабыхсдзынæн. Æз æнæуынон цы фыдæлтæн дæн, уыдонæн сæ байзæддаг æфхæрын æртыккаг æмæ цыппæрæм фæлтæрма; ⁶Мæн чи уарзы æмæ Мæ фæдзæхстытæм гæсгæ чи цæры, уыдоныл та мин фæлтæрма аудын.

⁷Æнæхъуаджы ма дзурут Дунедарæджы, уæ Хуыцауы, ном; Йæ ном Ын æнæхъуаджы чи дзура, уыцы адæймаг Дунедарæгæй æнæбафхæргæ нæ аирвæздзæн.

⁸Уæ зæрдыл дарут сабат, æмæ уын уæд Хуыцауæн нывонд бон. ⁹Æхсæз бонь кусут æмæ аразут уеппæт хъуыддæгтæ. ¹⁰Æвдæм бон та, сабат, раттут Дунедарæгæн, уæ Хуыцауæн. Уыцы бон мацы хъуыддаг аразут нæдæр уæхæдæг, нæдæр уæ фырттæ, нæдæр уæ чызджытæ, нæдæр уæ нæлгоймаг æмæ сылгоймаг цагъартæ, нæдæр уæ фос, нæдæр уæ 'хсæн цæрæг æрцæуæггаг. ¹¹Уымæн æмæ Хуыцау æхсæз бонмæ сфæлдыста арв æмæ зæхх, денджыз, æмæ денджызы цы ис, æппæт уыдæттæ; æвдæм бон та Йæ фæллад уагъта. Уымæ гæсгæ Хуыцау арфæ бафтыдта сабатыл æмæ йæ скодта бæрæг бон.

¹²Нымай дæ фыды æмæ дæ мады, æмæ уæд бирæ фæцæрдзынæ, Дунедарæг, дæ Хуыцау, дæуæн кæй дæтты, уыцы зæххыл.

¹³Ма амар.

¹⁴Ма хæт.

¹⁵Ма адав.

¹⁶Мæнг æвдисæн макæй ныхмæ ныллæуу.

¹⁷Ма дæ æрхъæуæд кæйдæр хæдзар; ма дæ æрхъæуæд кæйдæр ус, нæдæр йæ цагъар, нæдæр йæ цагъар сылгоймаг, нæдæр йæ гал, нæдæр йæ хæрæг – иннæмæ цы ис, уымæй дæ зæрдæ мацæмæ бабæллæд».

Æндæр æгъдæуттæ æмæ уагъæвæрдтæ

¹⁸Адæм æппæт дæр федтой æмæ фехъуыстой арвы нæрын, арвæрттывд, сыкъауадынды уаст æмæ фæздæгкæлгæ хох. Адæм уыдæттæ куы федтой, уæд фыртæссæй барызтысты æмæ æрлаууыдысты дæрддзæф. ¹⁹Моисейæн загътой: «Ды дæхæдæг дзур немæ, æмæ дæм хъусдзыстæм, æрмæст Хуыцау ма дзурæд немæ, науæд амæлдзыстæм». ²⁰Моисей адæмæн загъта: «Ма тæрсут, Хуыцау уæ бафæлварынмæ æрцыди, цæмæй уæм уа Хуыцауы тас æмæ тæригъæды ма æфтат».

²¹Адæм лаууыдысты дæрддзæф. Моисей та бацыди, Хуыцау кæм уыд, уыцы бæзджын æврагъмæ. ²²Дунедарæг загъта Моисейæн: «Израилаг адæмæн зæгъ афтæ: „Сымах федтат, Æз арвæй уемæ куыд дзырдтон, уый. ²³Ма уын уæд æвзистæй кæнæ сыгъзæринæй конд хуыцæуттæ. ²⁴Нывондхæссæн мын саразут сыджытæй, æмæ йыл æрхæссут уæ иууылсудзинæгтæ æмæ уæ фарны нывондтæ: уæ фыстæ æмæ уæ галтæ. Мæ ном мысынæн уын кæмдæриддæр бынат бацамонон, уырæм уæм æрцæудзынæн æмæ уыл Мæ арфæ бафтаудзынæн. ²⁵Нывондхæссæн мын дуртæй куы аразат, уæд æй

лаегъзгонд дуртæй ма саразут. Уымæн æмæ сæм сартæй куыддæр бавналат, афтæ сæ фæчъизи кæндзыстут. ²⁶Æмæ Мæ нывондхæссæнмæ асинтыл ма схизут, уæ худинаг куыд нæ разына, афтæ.

21 СÆР

¹Адаæмæн бацамон мæнæ ацы æгъдæуттæ:

²Цагъарæн дзуттаджы куы балхæнай, уæд дын кусæд æхсæз азы; æвдæм аз та йæ ссæрибар кæн лæвар. ³Кæд дæм иунæгæй æрбафтыд, уæд иунæгæй ацæуæд; фæлæ кæд ын ус уыди, уæд йæ ус дæр ацæуæд йемæ. ⁴Кæд ын ус йæ хицау радта, æмæ йын уыцы ус ныййардта фырттæ æмæ чызджытæ, уæд ус æмæ сывæллæттæ баззайæнт хицаумæ, йæхæдæг та ацæуæд иунæгæй. ⁵Фæлæ цагъар фидарæй куы зæгъа: «Уарзын мæ хицауы, мæ усы æмæ мæ сывæллæтты, æмæ мæн цагъайрагæй фæнды», ⁶Уæд æй йæ хицау бахонæд Хуыцауы размæ, æрлæууын æй кæнæд дуары кæнæ дуары тарвазы цур, йæ хъус ын фæхуынкъ кæнæд туасæй, æмæ уæд йæ хицауæн цæрæнбонты баззайдзæни цагъарæй.

⁷Исчи йæ чызджы цагъарады куы радта, уæд чызгæн йæ бон йæ хицауæй ацæуын нæу, нæлгоймаг цагъартæ куыд ацæуынц, афтæ. ⁸Кæд æй йæ хицау ракурынмæ хъавыди, фæлæ йæ зæрдæмæ нæ фæцыд, уæд ын раттæд йæхи балхæныны бар; кæд ыл хицау йæхæдæг нæ барвæссыд, уæд æй æцæгæлонæн дæр ма ауæй кæнæд. ⁹Йæ фыртæн æй ракурынмæ куы хъава, уæд та йæм хъуамæ хи чызджы цæстæй кæса. ¹⁰Фæлæ æндæры куы ракура, уæддæр ын хъуамæ дæтта хæлц, дарæс, æмæ йын цæуа йæ хуыссæнмæ. ¹¹Йæ хицау æй уыдæттæй æнæхай куы фæкæна, уæд сылгоймагæн йæ бон у лæвар ацæуын.

¹²Иу адæймаг иннæйы цæфæй куы амæла, уæд ын йæхи дæр амарут. ¹³Фæлæ иу адæймаг иннæйы æнæбары куы амара, уæд уый Хуыцауæн фæндон уыд, æмæ Æз снысан кæндзынæн, марæг кæдæм хъуамæ алидза, ахæм сæрæфснайæн бынат. ¹⁴Фæлæ исчи иннæмæ фыдæх куы хæсса æмæ йæ барæй куы амара, уæд æй ракæнут суанг Мæ нывондхæссæнæй дæр æмæ йæ амарут.

¹⁵Йæ фыды кæнæ йæ мады чи ныщæва, уый амарут.

¹⁶Исчи адæймаджы куы адава æмæ йæ куы ауæй кæна, кæнæ йын æй йæхимæ куы ссардæуа, уæд давæг у маргæ.

¹⁷Йæ фыдæн кæнæ йæ мадæн æвзæртæ цы адæймаг дзура, уый амарут.

¹⁸Дыууæ адæймаджы куы фæбыцæу уой, æмæ сæ иу иннæйы дурæй кæнæ тымбылкъухæй куы ныщæва æмæ йын куы нæ амæла, фæлæ сæйгæ куы фæуа, ¹⁹Стæй куы сыста æмæ лæдзæг æнцæйтты цæуынхъом куы фæуа, уæд йæ ныщæвæг бафхæргæ нæу; æрмæст ын бафидæд, нæфæразæны тыххæй йыл цы зиан æрцыд, уый, æмæ йын самал кæнæд, йæ сдзæбæхæн цыдæриддæр хъæуы, уыдæттæ. ²⁰Исчи йæ нæлгоймаг цагъары кæнæ йæ сылгоймаг цагъары лæдзæгæй куы фæнæма, æмæ цагъар куы амæла, уæд йæ хицау у бафхæринаг. ²¹Фæлæ ма цагъар иудыууæ боны куы ацæра, уæд ын йæ хицауы æфхæрын нæ хъæуы, уымæн æмæ цагъарыл æхца бафыста.

²²Адаæм куы хыл кæной, æмæ сæ исчи сывæрджын сылгоймаджы куы ныщæва, æмæ сылгоймаг куы фефтауа, фæлæ йыл æндæр зиан куы нæ æрцæуа, уæд азымджын баййафæд æфхæрд: бафидæд, сылгоймаджы лæг цас æрдома æмæ тæрхон цас снысан кæна, уыйбæрц æхца. ²³Фæлæ лæджы зиан куы æрцæуа, уæд марæджы хъæуы амарын. ²⁴Цæст скъахæгæй – йæ цæст, дæндаг асæттæгæй – йæ дæндаг, къух асæттæгæй – йæ къух, къах асæттæгæй – йæ къах. ²⁵Иннæйы буар басудзæгæн – йæ буар басудзын, иннæйыл хъæдгом ныуадзæгыл – хъæдгом ныуадзын, иннæйы сцъæхтæгæнæгыл – цъæхтæ скæнын. ²⁶Исчи йæ цагъар нæлгоймаджы кæнæ йæ цагъар сылгоймаджы цæст куы ныщæва, æмæ уыцы цæстæй куы бакуырм уа, уæд æй ауадзæд йæ цæсты тыххæй. ²⁷Хицау йæ нæлгоймаг кæнæ йæ сылгоймаг цагъары дæндаг куы асæтта, уæд æй ауадзæд йæ дæндаджы тыххæй.

²⁸Нæлгоймаджы кæнæ сылгоймаджы гал сыхъатæй куы амара, уæд галы амарут дуртæй, йæ дзидза йын ма бахæрут; галы хицау та азымджын нæу. ²⁹Фæлæ гал цæваг кæй у, кæд уый йæ хицау зыдта, фæлæ йæ нæ хъахъæдта, гал та нæлгоймаджы кæнæ сылгоймаджы амардта, уæд галы амарут дуртæй, йæ хицауы дæр ын удагасæй ма ныуадзут. ³⁰Фæлæ галы хицауæй æхца куы æрдомдæуа, уæд йæ æгасæй баззайыны тыххæй бафидæд, тæрхон цас зæгъа, уыйбæрц. ³¹Гал искæмæн йæ лæппуйы кæнæ йæ чызджы куы ныщæва, уæд дæр галы хицау бафхæринаг у ацы æгъдаумæ гæсгæ. ³²Нæлгоймаг цагъары кæнæ сылгоймаг цагъары гал куы амара, уæд сæ хицауæн бафидын хъæуы дæс æмæ ссæдз сиклы* æвзист, галы та амарут дуртæй.

* 21:32 Сикл у 11,5 граммы бæрц.

³³ Исчи уармы сар куы байгом кæна, кæнæ уарм куы скъаха æмæ йæ куы нæ бамбæрза, æмæ дзы гал кæнæ хæрæг куы ныххауа, ³⁴ Уæд уармы хицау фосы аргъ бафидæд æхцайæ сæ хицауæн, фосы мард та ныуадзæд йæхицæн.

³⁵ Искæй гал кæйдæр галы куы амара, уæд удæгас галы ауæй кæнæнт, æмæ йын йæ аргъ æмбисыл адих кæнæнт; мард галы аргъ дæр адих кæнæнт æмбисыл. ³⁶ Фæлæ гал цæваг кæй у, кæд йæ хицау уый зыдта æмæ йæ нæ хъахъæдта, уæд хъуамæ æнæхъæнæй бафида галы аргъ, галы мард та уыздæн йæхи.

22 СÆР

¹ Исчи гал кæнæ фыс куы адава, æмæ йæ куы аргæвда, кæнæ йæ куы ауæй кæна, уæд иу галы ныхмæ бафиддзæни фондз галы, иу фысы ныхмæ — цыппар фысы. ² Исчи хæдзар къахгæ куы баййафа хуыснæджы, куы йæ ныццава æмæ йын куы амæла, уæд йæ марæг азымджын нæу. ³ Кæд хабар боньгон æрцыд, уæд йæ марæг азымджын у. Кæд хуыснæг удæгасæй баззайа, уæд бафидæд, цы адавта, уымæн йæ аргъ. Фæлæ йæ цæмæй бафида, уый йæм куы нæ уа, уæд, цы адавта, уый бафидыны тыххæй йын ауæй кæнæнт йæхи. ⁴ Цы адавта, уый йæхимæ удæгасæй куы разына, — гал уа, хæрæг уа, фыс уа, — дывæрæй йын бафидæд йæ аргъ.

⁵ Исчи йæ фосы иннæйы хуыммæ кæнæ сæнафсирдонмæ куы бауадза, æмæ фос хуымæн знаггад куы ракæна, уæд ын æй бафидæд йæхи хуымы хуыздæр хорæй æмæ йæ хуыздæр сæнафсирæй.

⁶ Исчи арт куы скæна, æмæ йын закон сындрæмæ куы баирвæза, æмæ искæй мæкъуылтæ, кæнæ хуымы иу хай, кæнæ хуым æнæхъæнæй куы басудза, уæд сæ бафидæд арт скæнæг.

⁷ Исчи иннæмæ æхца кæнæ исты дзаумæттæ нывæрынмæ куы ратта, æмæ сæ уымæн йæ хæдзарæй куы адавдæуа, æмæ хуыснæджы куы ссардæуа, уæд сын хуыснæг сæ аргъ бафидæд дывæрæй.

⁸ Фæлæ хуыснæг куы нæ рабæрæг уа, уæд хæдзары хицау æрлæууæд Хуыцауы раз æмæ ард бахæрæд, кæйдæр мулк йæхæдæг кæй нæ адавта, уый тыххæй. ⁹ Галы, хæрæджы, фысы, дарæсы, кæнæ исты дзаумайы фæдыл быцæу куы рауайа, æмæ «мæн у» исчи куы зæгъа, уæд дыууæ быцæугæнæджы хъуыддаг лæвæрд æрцæуæд Хуыцаумæ. Хуыцау кæй базылын кæна, уый иннæмæн бафидæд дывæрæй.

¹⁰ Исчи йæ хæрæджы, кæнæ йæ галы, кæнæ йæ фысы, кæнæ æндæр искæцы фос кæйдæр æвджид куы ныуадза цæст сæм

фæдарынмæ, æмæ фос куы амæла, кæнæ куы фæсахъат уа, кæнæ йæ куыд ничи фена, афтæмæй йæ куы атардæуа, ¹¹ Уæд сæ дыууæйы быцæу лыггонд æрцæуæд Хуыцауы раз ард бахæргæйæ; фос цæст фæдарынмæ чи райста, уый хъуамæ ард бахæра, иннæйы мулкмæ кæй нæ фæныхылдта, уый тыххæй. Фосы хицау ын хъуамæ бауæнда йæ ныхасыл, æмæ йын уæд иннæ нæ бафиддзæни. ¹² Фæлæ йын æй исчи лæгдыхæй куы атæра, уæд бафидæд фосы хицауæн. ¹³ Кæд сырды амæттаг баци фос, уæд равдисæд, цы ма дзы баззад, уый, æмæ йын фидинаг нæ уыздæн.

¹⁴ Иу иннæмæй фос æфстау куы райса, æмæ фосы хицау йемæ куы нæ уа, афтæмæй фос куы фæсахъат уа, кæнæ куы амæла, уæд ын йæ аргъ бафидæд. ¹⁵ Фæлæ фосы хицау кæд йемæ уыди, уæд ын æфстаурайсаг хъуамæ ма бафида. Кæд ын йæ фос æхцайæ баххуырста, уæд ын, цы бафыста, уымæй уæлæмæ фидын нал хъæуы.

¹⁶ Куырдуаты чи нæ бадт, ахæм чызджы искæцы нæлгоймаг куы афæлива æмæ йемæ куы æриу уа, уæд бафидæд ирæд æмæ йæ ракурæд. ¹⁷ Фæлæ фыд йæ чызджы уыцы лæгæн раттыныл куы нæ сразы уа, уæд чызджы афæливаг æхцайæ бафидæд, чызджы тыххæй цас æмбæлы, уыйбæрц ирæд.

¹⁸ Кæлæнгæнæджы удæгасæй ма ныуадзут.

¹⁹ Фосымой чидæриддæр уа, уый амарут.

²⁰ Æндæр хуыцауттæн, иунæг Хуыцауæй фæстæмæ, нывонд чи хæссы, уыдоны фæцæгъдут.

²¹ Æрцæуæггаджы ма хъыгдарут æмæ ма æфхæрут; уымæн æмæ уæхæдæг дæр мысыраг зæххыл æрцæуæггæтгæ уыдыстут. ²² Ма хъыгдарут нæдæр идæдз усы, нæдæр сидзæры. ²³ Куы сæ бахъыгдарат, æмæ Мæм уыдон æххуысмæ куы сдзыназой, уæд сын Æз фехъусдзынæн сæ дзыназын, ²⁴ Æмæ смæсты уыздынæн, фæцæгъдзынæн уæ цирхъæй, æмæ уæ устытæ уыздысты идæдзтæ, уæ сывæллæттæ — сидзæртæ. ²⁵ Мæ адæмæй искæцы магуырæн æхца æфстау куы раттай, уæд æй ма схъуырмæ кæн, стæй дзы фылдæр ма бадом. ²⁶ Искæй дарæс цъынды куы райсай, уæд ын æй фæстæмæ ратт, цалынмæ хур нæ аныгуылд, уæдмæ. ²⁷ Уымæн æмæ йын йæ буар бамбæрзынæн æмæ йæ уæлæ скæнынæн æндæр ницы ис. Æмæ куы схуысса, уæд йæхи цæмæй бамбæрздæн? Уый Мæм æххуысмæ куы сдзыназа, уæд æй фехъусдзынæн, уымæн æмæ Æз фæлмæнзæрдæ дæн.

²⁸ Хуыцауы ма æлгъит, адæмы хицаутты ма æфхæр.

²⁹Уæ мусæй фыццаг хор æмæ уæ сæндуцæнæй фыццаг сæн æвæстиатæй хæссут Мæнæн; уæ хистæр фыртты дæттут Мæнæн. ³⁰Афтæ бакæнут уæ родæн дæр æмæ уæ уæрыккæн дæр. Авд боны уæд йæ мадимæ, æстæм бон æй раттут Мæнæн. ³¹Сымах Мæнæн нывонд адæм стут. Сырд быдыры цы цæрæгойы ныттона, уымæн йæ фыдæй ма хæрут – куййтæн æй раттут.

23 СÆР

¹Мæнг дамтæ ма хæлиу кæн. Галиу лæджы сæрыл ма рахæц, науæд мæнг æвдисæн суыдзынæ. ²Адæмæн сæ фылдæр фыдæхы фарс куы ралæууа, уæд сæ ды ма бафæзм. Быцæу раст чи нæ лыг кæны, кæд уыдон бирæ сты, уæддæр семæ ма баиу у, æгъдау ма зыгъуыммæ кæн. ³Мæгуыр куы лæууа тæрхоны раз, уæд айдагъ йæ мæгуыры тыххæй йæ фарс ма у.

⁴Де знагæн йæ гал кæнæ йæ хæрæг куы адзæгъæл уа, æмæ йæ ды куы ссарай, уæд æй æрбатæр йæ хичаумæ. ⁵Де знаджы хæрæг уаргъы бын куы æрхауа, уæд æй æнæ де 'ххуысæй ма ныуадз: иумæ йын сисут йæ уаргъ.

⁶Мæгуыр йæ хъаст куы бадæтта, уæд ын хæрам тæрхон ма рахæсс. ⁷Адæймаджы мæнгæй цæмæй зылын кæной, уый фарс ма ралæуу: æназым æмæ раст адæймагæн марыны тæрхон ма рахæсс; уымæн æмæ Æз азымджыны не сраст кæндзынæн. ⁸Гæртам ма ис – гæртам бакуырм кæны цæстджыны æмæ раст адæмы ныхæстæ зыгъуыммæ фæфæлдахы.

⁹Æрцæуæггаджы ма хыгдарут; сымах æрцæуæггаджы зæрдæ хорз куы зонут, уымæн æмæ уæхæдæг мысыраг зæххыл æрцæуæггагтæ уыдыстут.

Æгъдау æвдæм боны æмæ æвдæм азы тыххæй

¹⁰Æхсæз азы таут уæ хуым æмæ æфснайут, цы йыл æрзайа, уый; ¹¹Æвдæм аз та баулæфæд – ма йæ байтаут, цæмæй йыл цы æрзайа, уый хæрой уæ адæмы мæгуыртæ; сæ фæстæ ма дзы хъæлдаг сырдагæн дæр куыд баззайа. Афтæ бакæнут уæ сæнæфсирдæтæн дæр æмæ уæ зетибæлæстæн дæр.

¹²Æхсæз боны кæнут уæ хъуыддæгтæ, æвдæм бон та мацы кусут; дæ гал дæр æмæ дæ хæрæг дæр уадз сæ фæллад суадзой, æрәнцайой дæ цагъар сылгоймаджы лæппу дæр æмæ æрцæуæггаг дæр.

¹³Æз уын цыдæриддæр фæдзæхсын, уый сæххæст кæнут; иннæ хуыцауттæм ма кувут, сæ ном уæ дзыхæй ма суадзут.

Æртæ бæрæгбоны тыххæй

¹⁴Афæдзы дæргъы Мæ номыл аразут æртæ бæрæгбоны. ¹⁵Æз уын куыд бафæдзæхстон, афтæ бæрæг кæнут Донгонд дзулты бæрæгбон: Авивæйы мæйы авд боны хæрут донгонд дзултæ – уæд рацыдыстут Мысырæй. Æмæ Мæ размæ афтидармæй мачи æрбацæуæд. ¹⁶Бæрæг кæнут уæ хуымы Тыллæджысæры бæрæгбон. Дыргътæ тоныны бæрæгбон та бæрæг кæнут афæдзы кæрон, уæ зæххыл цы æрзад, уый бафснайыны фæстæ.

¹⁷Уеппæт нæлгоймæгтæ дæр афæдз æртæ хатты хъуамæ æрлæууой уæ Падзахи, Дунедарæджы, раз.

¹⁸Мæнæн нывонд фос куы аргæвдат, уæд ын йемæ æнхъизæнджын кæрдзын ма æрхæссут; æмæ Мын бæрæгбоны нывонды нардаей райсоммæ ма ныуадзут. ¹⁹Уæ хорысæр æрхæссут Дунедарæджы, уæ Хуыцауы, хæдзармæ. Сæныччы ма фыцут йæ мады æхсыры.

Зæрдæвæрд Ханааны зæхх раттынæй

²⁰Мæнæ уын уæ разæй æрвитын Мæ зæды; уый уæ хъахъæндзæн фæндагыл æмæ уæ бакæндзæн, Æз уын цы бынат æрцæттæ кодтон, уырдам. ²¹Нымайут æй æмæ кæсут йæ коммæ, уæ хивæндæй йæ ныхмæ ма систут. Хивæнд куы разынат, уæд уын æй нæ ныббардзæн, уымæн æмæ йæм Мæ бартæ ис. ²²Куы йæм хъусат, æмæ уын цыдæриддæр зæгъон, уый куы кæнат, уæд Æз уыдзынæн уе знагты знаг æмæ уе 'фхæрджыты æфхæрæг.

²³Мæ зæд уæ разæй куы ацæуа, аморрагтæм, хеттæм, ферезæгтæм, ханаанæгтæм, хиввæгтæм æмæ уæ иевусæгтæм куы бакæна, æмæ сæ Æз куы фесафон, ²⁴Уæд сын сæ хуыцауттæм ма кувут æмæ сын ма табу кæнут, уыдонмæ кувджытæн сæ хъуыддæгтæ ма фæзмут, фæлæ сын ныддæрæн кæнут сæ мæнгхуыцауттæ æмæ сын ныссæттут, нывондтæ кæй цур хæссынц, сæ уыцы дуртæ.

²⁵Кусут Дунедарæгæн, уæ Хуыцауæн, æмæ Æз Мæ арфæ æфтаудзынæн уæ хорыл æмæ уæ доныл, низгæй уæ бахиздзынæн. ²⁶Уæ сылгоймæгтæн аргæ-арын сæ сывæллæттæ нæ мæлдзысты, æмæ уæ зæххыл æнæзæнæг сылгоймæгтæ нæ уыздæн; Æз уын ратдзынæн бирæ цæргæбонтæ. Уеппæт знагты фæкæндзынæн лидзæг, уæ разæй арвитдзынæн цæваг бындзытæ, æмæ уыдон сымахæй лидзæг фæкæндзысты хиввæгты, ханаанæгты æмæ хетты. ²⁷Уæ фæндагыл цы адæмтæ ис, уыдоны бафтаудзынæн стыр тасы, цы

адаеммае цаут, уыдонан сæ ныфс асæтдзынæн; лидзæг фæкæндзынæн уеппæт знæгты. ²⁸Уæ разæй уын арвитдзынæн дыдынтæ, æмæ хиввæгты, ханаанæгты æмæ хеттæгты фæсурдзысты сывахæй. ²⁹Иу азмæ сæ нæ фæтæрдзынæн сывахæй, науæд зæхх раууатмæ æрцаудзæн, сбирæ уыдзысты хъæддаг сырдаæ æмæ уын знаггад кæндзысты. ³⁰Уыциу тард сæ нæ фæкæндзынæн, фæлæ куыдфæстæмæ – фыццаг иуты, стæй иннæты, цалынмæ сбирæ уат æмæ зæхх сывах бауа, уæдмæ. ³¹Уæ арæнтæ уыдзысты Сырх денджызæй Зæххастæу денджызмæ æмæ æдзæрæг быдырæй Ефратмæ; Мæ руаджы фæуæлахиз уыдзыстут ацы зæххыл цæрджытыл, æмæ сæ фæтæрдзыстут. ³²Бадзырд ма саразут нæдæр уыдонимæ, нæдæр сæ хуыцауттимæ. ³³Уыдон уæ зæххыл хъуамæ ма цæрой, науæд уæ æфтаудзысты тæригæды, æмæ уымæй цæудзыстут Мæ хъыджы. Сæ хуыцауттæм куы куват, уæд бахаудзыстут къæппæджы“».

24 СÆР

Хуыцау саразы фидыд Йæ адаммæ

¹Хуыцау загъта Моисейæн: «Ды, Аарон, Надав, Авиуд æмæ израилаг хистæртæй дæс æмæ æртиссæдз лæджы ссæут Хуыцаумæ, æмæ Йын бакувут дæрддæфæй. ²Æрмæстдæр Моисей бацауæд Хуыцаумæ æввахс, уыдон та Йæм хæстæг ма бацауæнт, æмæ сæм иннæ адам дæр хохмæ ма ссæуæнт». ³Моисей æрцыд адаммæ æмæ сын радзырдта Хуыцауы æппæт ныхæстæ æмæ æппæт æгъдæуттæ. Адам æмхъæлæсæй дзуапп радтой: «Дунедарæг цыдæриддæр загъта, уый бакæндзыстæм».

⁴Моисей ныффыста Дунедарæджы æппæт дзырдтæ, сыстад сæумæйæ, хохрабын сæвардта нывондхæссæн æмæ дыууадæс дуры – израилаг адаммæн сæ мыггæгты нымæцмæ гæсгæ. ⁵Уый фæстæ арвыста израилаг æрыгон лæппуты, æмæ уыдон æрхастой иууылсудзинаг нывондтæ, Хуыцауæн фарны нывондæн аргæвстой галтæ. ⁶Моисей туджы æмбис ныккодта кæхцыты, иннæ æмбис та бапырх кодта нывондхæссæныл. ⁷Стæй райста Фидыды Чиныг æмæ дзы адаммæн бакаст хъæрæй. Адам загътой: «Дунедарæг цыдæриддæр загъта, уый бакæндзыстæм, кæсдзыстæм Йæ коммæ». ⁸Моисей райста тугæй, бапырх дзы кодта адамыл æмæ загъта: «Ацы тугæй фидаргонд цауы, Йæппæт æгъдæуттæ кæй æххæст кæндзыстут, уый тыххæй Дунедарæг цы фидыд сарæзта, уый».

⁹Уый фæстæ хохмæ ссыдысты Моисей, Аарон, Надав, Авиуд æмæ израилаг хицауттæй дæс æмæ æртиссæдз лæджы; ¹⁰Æмæ федтой Израилы Хуыцауы; Хуыцау кæм лæууыд, уыцы бынат цыма астæрд уыди сапфирæй – райдзаст арвы хуызæн. ¹¹Хуыцау нæ фæцагъта израилаг адамы уæздан лæгты. Уыдон федтой Хуыцауы, фæлæ хордтой æмæ нуæзтой.

Моисей – хохыл

¹²Хуыцау загъта Моисейæн: «Схиз Мæм хохмæ, æмæ банхъæлмæ кæс; Æз дын ратдзынæн къæйдуртæ. Адамæ ахуыр кæнынæн сыва Æз ныффыстон Æгъдау æмæ фæдзæхстытæ». ¹³Моисей йæ æххуысгæнæг Нуны фырт Йесоимæ ссыди Хуыцауы хохмæ. ¹⁴Адамæ хистæртæн та загъта: «Цалынмæ уæм æрцауон, уæдмæ ам уг. Аарон æмæ Ор уемæ уыдзысты; искæмæ уæ исты хъаст куы уа, уæд цаут уыдонмæ».

¹⁵Моисей ссыди хохмæ, æмæ хох аныгъуылд æврагъы. ¹⁶Дунедарæджы кады рухс æрцыди Синайы хохмæ; æврагъæй хох нæ зынди æхсæз боны; æвдæм бон Моисеймæ Хуыцау фæдзырдта æврагъæй. ¹⁷Израилаг адам хохы сæрыл федтой Хуыцауы кады рухс – уыди пиллон арты хуызæн. ¹⁸Моисей бахызт æврагъы, ссыди хохмæ, æмæ хохыл арвыста дыууиссæдз боны æмæ дыууиссæдз æхсæвы.

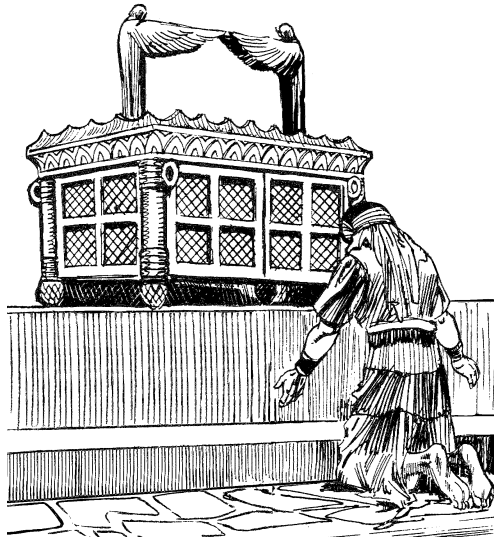
25 СÆР

Æрмæг Цатыр аразынаг

¹Хуыцау дзырдта Моисейæн: ²Израилаг адаммæн зæгъ, æмæ Мын æрхæссой лæварертæ; лæвар æрхæссын кæйдæриддæр бафæнда, уымæй йæ райсут Мæнæн. ³Исут сæ ахæм лæварертæ: сыгъзæрин, æвзист, æрхуы, ⁴Æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæ, виссон* æмæ тинтычы. ⁵Фысдæрмттæ сырх ахуырстæй, тæнæг сæрæхътæ, хъæдæрмæг акъацийæ, ⁶Зети рухсгæнæнтæн, хæрдæфтæ сæрдæн зетийæн æмæ хæрдæф буд судзынæн. ⁷Оникс æмæ æндæр зынаргъ дуртæ ефодæн** æмæ риуылдарæн хызынæн. ⁸Адам Мын сараздысты кувæндон, æмæ Æз цæрдзынæн се 'хсæн. ⁹Мæнæ дын Æз æвдисын Цатыр, стæй йæ мигæнæнтæ цавæр хъуамæ уой, уый; æмæ æппæт дæр сараз афтæ.

* 25:4 *Виссон* – гæнæй уафт тæнæг æндæхтæ кæнæ хъуымац.

** 25:7 *Ефод* – сæрмагонд уæлæфтау сауджынæн.

Фидыды Чырын

¹⁰ Акъацийæ сараз Чырын; йæ дæргъ уæд дыууæ æлмæрины* æмæ æрдæг, йæ уæрх – æлмæрин æмæ æрдæг, йæ бæрзæнд – æлмæрин æмæ æрдæг. ¹¹ Мидæгæй æмæ æдде йæ сæвдул сыгъдæг сыгъзæриндоны; уæле йын йæ кæрæттыл сæвæр сыгъзæрин тæлмытæ. ¹² Джиппы йын рауадз цыппар сыгъзæрин цæджы, æмæ сæ бафидар кæн йæ цыппар тигъмæ: дыууæ цæджы – иуæрдыгæй, дыууæ цæджы – иннæрдыгæй. ¹³ Акъацийæ сараз хылтæ, æмæ сæ сæвдул сыгъзæриндоны. ¹⁴ Чырыны тигътыл цæгты атысс хылтæ Чырын хæссынæн. ¹⁵ Уыцы хылтæ кæддæриддæр хуамæ уой цæгты, уырдыгæй сын райсæн нæй. ¹⁶ Æз дын ратдзынæн фидыды тыххæй æвдисæйнаг, æмæ йæ нывæр Чырыны. ¹⁷ Чырыны сæр сараз сыгъдæг сыгъзæринæй**; йæ дæргъ – дыууæ æлмæрины æмæ æрдæг, йæ уæрх – æлмæрин æмæ æрдæг. ¹⁸ Сараз дыууæ херувимы*** сыгъзæринæй; зæрингуырды куыд аразы, афтæ сæ сараз

* 25:10 *Æлмæрин* – раембыныкъæдзы дæргъ, 45 см бæрц.

** 25:17 Чырыны сæр дзуттагау хуыйны «каппорет». Уыцы дзырд амонь «тæригъæдтæ ныббарыны бынат». Хистæр сауджын-иу афæдз иу хатт нывонды тугæй бапырх кодта Чырыны сæрыл.

*** 25:18 *Херувим* – Хуыцауæн лæггадгæнæг зæд.

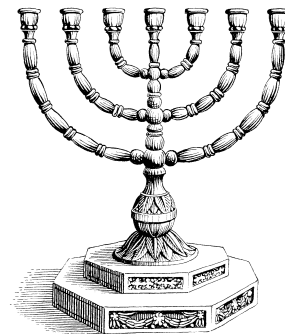
Чырыны сæры дыууæ кæроныл. ¹⁹ Херувимтæй иу хуамæ уа Чырыны сæры иу кæрон, аннæ та – йæ иннæ кæрон. Херувимтæ хуамæ къуыпп дарой Чырыны сæры дыууæ кæроныл. ²⁰ Херувимтæ схæцæнт сæ базыртыл. Чырыны сæр хуамæ бамбæрзой сæ базыртæй; херувимтæ кæрæдзимæ кæсдзысты Чырыны сæрты. ²¹ Чырыныл æрæвæр йæ сæр, æмæ дзы бафснай, Æз дын кæй ратдзынæн, уыцы æвдисæйнаг нæ фидыды тыххæй. ²² Уым, фидыды Чырыны сæрма, цы дыууæ херувимы ис, уыдоны æхсæн-иу фембæлдзынæн демæ æмæ-иу дын зæгъдзынæн Мæ амындтæ израилаг адæмæн.

Фынг

²³ Акъацийæ сараз фынг; йæ дæргъ – дыууæ æлмæрины, йæ уæрх – иу æлмæрин, йæ бæрзæнд – æлмæрин æмæ æрдæг. ²⁴ Сæвдул æй сыгъдæг сыгъзæриндоны, йæ кæрæттæ йын æгасæй дæр сараз сыгъзæринæй. ²⁵ Йæ алыварс ын сæвæр армы фæтæнæн фæлгæт – йæ кæрæттыл сыгъзæрин тæлмимæ. ²⁶ Сараз цыппар сыгъзæрин цæджы, æмæ йын сæ йæ цыппар къахы цур бафидар кæн йæ цыппар тигъмæ, ²⁷ Хылтæ сæ атыссынæн æмæ фынг хæссынæн цæгтæ хуамæ уой фæлгæтыл. ²⁸ Фынг цы хылтыл хæсдзысты, уыдон сараз акъацийæ æмæ сæ сæвдул сыгъзæриндоны. ²⁹ Сараз ын тæбæгътæ, чысыл къустæ, дурынтæ æмæ кæхцытæ сæнæн; сараз сæ сыгъдæг сыгъзæринæй. ³⁰ Фынгыл æвæр сæрмагондæй Мæнæн конд дзултæ; уый иудадзыг хуамæ уа Мæ разы.

Сыгъзæрин рухсгæнæны тыххæй

³¹ Зæрингуырды куыд аразы, афтæ сараз рухсгæнæн сыгъдæг сыгъзæринæй. Рухсгæнæн йæ зæнг, йæ къалиутæ, йæ дидинхуыз фæлындæнтæ – дидинаджы къуырфтæ æмæ дидинсыфтæ – хуамæ уой æмхæст. ³² Йæ фæрстыл уæнт æхсæз къалиуы: æртæ къалиуы – иуæрдыгæй, æртæ къалиуы – иннæрдыгæй. ³³ Алы къалиуыл дæр хуамæ уа æртæ дидинаджы; уыдон хуамæ уой миндалы хуызæн фæлындæнтимæ – дидинаджы къуырфтимæ æмæ дидинсыфтимæ. Ахæм дидинджытæ хуамæ уой рухсгæнæны æппæт æхсæз къалиуыл дæр. ³⁴ Рухсгæнæны зæнгыл ноджыдæр сараз, миндалы

Рухсгæнæн æвд къалиуимæ

дидинджыты хуызæн фæлындæнтæ – цыппар дидинаеджы сæ къуырфтимæ æмæ сæ дидинсыфтимæ.³⁵ Рухсгæнæныл цы æхсæз къалиуы ис, уыдонæй дыууæйы бынмæ – дидинаеджы къуырф, иннæ дыууæ къалиуы бынмæ дæр – дидинаеджы къуырф, аннæ дыууæ къалиуы бынмæ дæр – дидинаеджы къуырф. Афтæ фæлыст хуамæ уой рухсгæнæны æхсæз къалиуы дæр.³⁶ Æппæт фæлындæнтæ æмæ къалиутæ хуамæ æмхæст уой рухсгæнæнимæ. Рухсгæнæн æнахъæнæй дæр хуамæ уа сыгъдæг сыгъзæринæй, æмæ зæрингуырдатæ куыд аразынц, афтæ арæзт.³⁷ Рухсгæнæныл сараз авд цырагъы, сæ рухс рухсгæнæны размæ куыд кæла, афтæ.³⁸ Сыгъдæг сыгъзæринæй йын сараз æртгъскæн æмæ æртхутагдонтæ.³⁹ Рухсгæнæныл йæппæт мигæнæнтимæ бахардз кæн сыгъдæг сыгъзæрины киккар*.⁴⁰ Ма дæ ферох уæд: æппæт дæр сараз, хохыл дын сæ куыд равдыстон, афтæ.

26 СÆР

Æмбæрзæнтæ Цатырæн

¹Цатыр сараз дæс æмбæрзæнæй – уыдон хуамæ уой уæздан виссонæй æмæ æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй. Æмбæрзæнтыл бауафут херувимтæ.² Алы æмбæрзæнæн дæр йæ дæргъ уæд аст æмæ ссæдз æлмæрины, йæ уæрх та – цыппар æлмæрины. Æмбæрзæнтæ иууылдæр хуамæ уой æмиæстæ.³ Фондз æмбæрзæны хуамæ бахуыдæуа иу иннæимæ, иннæ фондз æмбæрзæны дæр бахуыдæуæд иу иннæимæ.⁴ Фондз æмбæрзæнæй цы æмбæрзæн бахуыдæуа, уымæн йæ кæроныл сараз æрвхуыз сæхтæджытæ. Ахæм сæхтæджытæ сараз æмбæрзæны иннæ кæроныл дæр.⁵ Æмбæрзæнтæй иуæн йæ кæроныл сараз дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы, дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы сараз иннæ æмбæрзæны кæроныл дæр. Иу æмбæрзæны сæхтæджытæ хуамæ бадой иннæ æмбæрзæны сæхтæджытимæ.⁶ Сараз дæс æмæ дыууиссæдз къæпсыры сыгъзæринæй, æмæ уыцы къæпсыртæй иу æмбæрзæн баиу кæн иннæимæ, æмæ афтæмæй Цатыр уыздæн æмхæст.⁷ Цатыры сæр бамбæрзынæн тинтыгъийæ бауаф æмбæрзæнтæ; ахæм æмбæрзæнтæ бауаф иуæндæс.⁸ Алы æмбæрзæнæн дæр йæ дæргъ хуамæ уа дæс æмæ ссæдз æлмæрины, йæ уæрх – цыппар æлмæрины. Иуæндæс æмбæрзæны дæр хуамæ уой æмиæстæ.⁹ Æмбæрзæнтæ

* ^{25:39} Киккар – 33–36 кг бæрц.

бахуый иу иннæйыл – фондз æмбæрзæны иумæ, иннæ æхсæз æмбæрзæны та – иумæ. Æхсæзæм æмбæрзæн сараз дывæлдæхтæй, æвæрд уæд Цатыры разга фарсыл.¹⁰ Иу æмбæрзæны кæроныл сараз дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы, дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы сараз иннæ æмбæрзæны кæроныл дæр.¹¹ Уый фæстæ сараз дæс æмæ дыууиссæдз æрхуы къæпсыры, сæхтæджыты сæ бафтау Цатыры сæры æмбæрзæнтæ баиу кæнынæн. Афтæмæй Цатыры æмбæрзæн æнахъæнæй уыздæн æмхæст.¹² Цатыры сæр æмбæрзæны дæргъæй уæлдай цы разына (иу æмбæрзæны æмбис), уый хуамæ æрзæбул уа Цатыры фæстаг фарсыл.¹³ Цатыры æмбæрзæнты дæргъæн йæ уæлдай – æлмæрин иуæрдыгæй æмæ æлмæрин иннæрдыгæй – æрзæбул уæд Цатырæн йæ дыууæ фарсыл æнахъæнæй йæ бамбæрзыны тыххæй.¹⁴ Цатыры сæрæн иу æддаг цъар сæвæр сырх фысдæрмттæй; уыцы цъары уæлæ тæнæг сæракæй сæвæр æддаг цъар.

Цæджындзтæ

¹⁵Цатырæн акъацибæласæй сараз цыппæрдигъон цæджындзтæ.¹⁶ Цæджындзты дыгæйттæй бафидар кæн кæрæдзимæ; сæ бæрзæнд хуамæ уа фæйна дæс æлмæрины, се 'хсæн – фæйна æлмæрин æмæ æрдæг.¹⁷ Алы дыууæ цæджындзæн дæр хуамæ уа дыууæ къæпсыры – иу иннæйы акомкоммæ; афтæ Цатыры æппæт цæджындзæн сараз къæпсыртæ.¹⁸ Цатырæн сараз цæджындзтæ: ссæдз цæджындзы – йæ хуссар фарсæн.¹⁹ Ссæдз цæджындзæн сараз дыууиссæдз бынæвæрæны æвзистæй: дыууæ бынæвæрæны – алы дыууæ цæджындзы дыууæ къæпсырæн дæр.²⁰ Ссæдз цæджындзы та сараз Цатыры иннæ фарсæн – цæгат фарсæн.²¹ Сараз сын дыууиссæдз æвзист бынæвæрæны: алы дыууæ цæджындзæн дæр – дыууæ бынæвæрæны.²² Цатыры фæстаг фарсæн, ныгуылæн фарсæн, сараз дыууадæс цæджындзы.²³ Цыппар цæджындзы та сараз Цатыры фæстаг фарсы тигътæн.²⁴ Уыцы цæджындзтæ бынæй хуамæ уой саджил, уæлейæ та, фыццаг цæг кæм ис, уым та – æмхæст. Ахæмтæ хуамæ уой, тигъты æвæрд чи уыздæн, уыцы цыппар цæджындзы.²⁵ Афтæмæй цæджындзтæ уыздысты æхсæрдæс, сæ æвзист бынæвæрæнтæ дæр – æхсæрдæс: фæйна дыууæ бынæвæрæны – алы дыууæ цæджындзæн дæр.²⁶ Акъацибæласæй сараз фондз хылы Цатыры иу фарсы цæджындзтæ сбæттынæн.²⁷ Фондз хылы та сараз Цатыры иннæ фарсы цæджындзтæ сбæттынæн, фондз хылы – Цатыры фæстаг, ныгуылæн, фарсы цæджындзтæ

сбаэттынаен. ²⁸Мидаггаг хвил хуамае ацауа аэппаэт цаэджындзты хэдастауы – иу каеронай иннамае. ²⁹Цаэджындзтае савдул сыгъзаериндоны, хвилтае цы цаэгты тьыст уыдзысты, уыдоны дэр сараз сыгъзаеринай; хвилтае савдул сыгъзаериндоны. ³⁰Цатыр аэрэвэр, хохыл дын ай куыд фенын кодтон, афтæ.

Амбæрзæн фидыды Чырыны раз

³¹Амбæрзæн бауаф аэрвхуыз, сырх аемае саентсырх аендæхтæй аемае уæздан виссонæй; амбæрзæнхыл херувимтае хуамае уой нывæфтыдæй. ³²Аемае йæ аерцауындз сыгъзаериндоны тылд цыппар акъаци цаэджындзыл. Цаэджындзтыл хуамае уа сыгъзаерин къæпсыртае, сæ быны – æвзист бынаæвæрæнтае. ³³Амбæрзæн аерцауындз къæпсыртыл, аемае фæсæмбæрзæнмае бахаесс фидыды Чырын. Амбæрзæн сыгъдаг бынат фæхицаен кæндзæн Иууылсыгъдаг бынатай. ³⁴Иууылсыгъдаг бынаты фидыды Чырыныл аэрэвэр йæ сæр. ³⁵Фынг аэрэвэр æддæрдыгæй, амбæрзæны раз; фынджы акомкоммае та, Цатыры хуссарварс, аэрэвэр рухсгæнаен. Фынг та сæвæр Цатырæн йæ цагатварс. ³⁶Цатырмае бацауаены амбæрзæн бауаф аэрвхуыз, сырх аемае саентсырх аендæхтæй аемае уæздан виссонæй нывæфтыдтимае. ³⁷Амбæрзæнæн сараз фондз цаэджындзы акъацийæ, аемае сæ савдул сыгъзаериндоны; сæ къæпсыртае хуамае уой сыгъзаеринай; уыцы цаэджындзтæн джиппы рауадз фондз бынаæвæрæны аэрхуыйæ.

27 СÆР

Нывондхæссæн

¹Нывондхæссæн сараз акъацийæ; йæ дæргъ – фондз æлмæрины, йæ уæрх – фондз æлмæрины, йæ бæрзæнд – æртæ æлмæрины; нывондхæссæн хуамае уа цыппардигъон. ²Йæ цыппар тигъыл ын сараз сыкъатае йемае æмхæстæй, аемае йæ савдул аэрхуыдоны. ³Сараз хуыраутæ аертхутæгæн, чысыл белтае, куыситæ, фыдисæнтае аемае чысыл къоппытæ æвзальйæн; аэппаэт уыцы мигæнаентае сараз аэрхуыйæ. ⁴Сараз ын хыз аэрхуыйæ; згъæрхызы цыппар къуымы сараз цыппар аэрхуы цаэджы. ⁵Хыз сæвæр нывондхæссæны каэрæттыл бынай, хыз нывондхæссæны хэдастау куыд уа, афтæ. ⁶Нывондхæссæнæн акъацийæ сараз хвилтае, аемае сæ савдул аэрхуыдоны. ⁷Хвилтае нывондхæссæнæн йæ дыууæ фарсыл атысс цаэгты; аемае йæ хæсдзысты уыцы хвилтыл. ⁸Нывондхæссæн сараз фæйнагæй, аемае уæд афтид; саразæнт ай, дæуæн хохыл куыд равдыстауыд, афтæ.

Цатыры кæрт

⁹Цатырæн йæ алыварс сараз кæрт; кærты хуссар фарсыл хуамае уа амбæрзæн уæздан виссонæй, йæ уæрх – фондзыссæдз æлмæрины. ¹⁰Кæртæн сараз ссæдз цаэджындзы ссæдз аэрхуы бынаæвæрæнимæ; цаэджындзтыл хуамае уа æвзист къæпсыртае аемае тæлытае. ¹¹Кærты цагатварсыл каэрæй-каеронмае хуамае уа амбæрзæнтае; сæ уæрх – фондзыссæдз æлмæрины. Амбæрзæнтаен сараз ссæдз цаэджындзы аемае ссæдз аэрхуы бынаæвæрæны. Цаэджындзыл хуамае уа æвзист къæпсыртае аемае тæлытае. ¹²Кærты ныгуылаенварс уæрхмае, каэрæй-каеронмае, хуамае уа амбæрзæнтае; сæ уæрх – дæс аемае дыууиссæдз æлмæрины. Амбæрзæнтаен сараз дæс цаэджындзы аемае дæс бынаæвæрæны. ¹³Скассæнырдыгæй кæртæн йæ уæрх хуамае уа дæс аемае дыууиссæдз æлмæрины. ¹⁴Кæртмае бацауаенæй иу къуыммае хуамае уа амбæрзæн; йæ дæргъ – фынддæс æлмæрины. Сараз ын æртæ цаэджындзы аемае æртæ бынаæвæрæны. ¹⁵Бацауаенæй иннае къуыммае дæр хуамае уа амбæрзæн; йæ дæргъ – фынддæс æлмæрины. Сараз ын æртæ цаэджындзы аемае æртæ бынаæвæрæны.

¹⁶Кærты дуарæн амбæрзæн бауаф аэрвхуыз, сырх аемае саентсырх аендæхтæй аемае уæздан виссонæй нывæфтыдтимае; йæ уæрх – ссæдз æлмæрины; сараз ын цыппар цаэджындзы аемае цыппар бынаæвæрæны. ¹⁷Аэппаэт цаэджындзтае кærты алыварс каэрæдзимæ хуамае баст уой æвзист æлвасæнтай; сæ къæпсыртае сын сараз æвзистæй, сæ бынаæвæрæнтае – аэрхуыйæ. ¹⁸Кæртæн йæ дæргъ хуамае уа фондзыссæдз æлмæрины, йæ уæрх – дæс аемае дыууиссæдз æлмæрины. Амбæрзæн хуамае уа уæздан виссонæй; йæ бæрзæнд – фондз æлмæрины. Цаэджындзтæн сæ бынаæвæрæнтае хуамае уой аэрхуыйæ. ¹⁹Цатыр аэрæмбырд каенынаен аемае райхалынаен цы алыхуызон кусæнгæртæ хъауы, уыдон иууылдæр, стæй йæ хвилтае аемае кærты аэппаэт михтае хуамае уой аэрхуыйæ.

Зети рухсгæнаенæн

²⁰Израилаг адамаен бафæдзæхс зетибаеласæй дын хуыздæр зети, гагатай лæмæрст зети, рухсгæнаенæн дæттын, рухсгæнаен иудазыг куыд судза, афтæ. ²¹Аарон аемае йæ фыртæ хуамае сæ цæст дарой, цæмаей фидыды Чырыны раз амбæрзæны æддæрдыгæй,

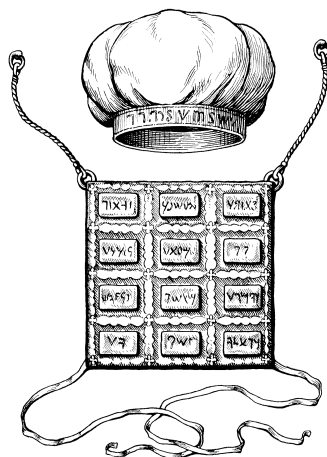
Фембæлды Цатыры, Дунедарæджы раз рухсгæнæн судза изæрæй райсоммæ. Израилы адæм æмæ сæ байзæддæгтæ уыцы æгъдау хъуамæ æххæст кæной мыггагмæ.

28 СÆР

Сауджыны дарæс

¹ Израилаг адæмæй дæхимæ ракæн де 'фсымæр Аароны йæ фырт-тимæ; Аарон, Надав, Авиуд, Елезар æмæ Ифамар Мæнæн сауджынтæ куыд уой, афтæ. ² Де 'фсымæр Ааронæн бахуый сауджыны сæрмагонд дарæс, цæмæй йæ нымайой æмæ цæсты ахада. ³ Æз дарæс хуыйнæн зонд æмæ арæхстдзинад кæмæн радтон, уыдонæн сеппæтæн дæр бафæдзæхс Ааронæн дарæс бахуыйн, цæмæй Аарон йæхи снывонд кæна Мæнæн æмæ уа Мæ сауджын.

⁴ Саразæнт ын мæнæ ахæм дарæс: риуылдарæн хызын, ефод, уæлгуыр*, нывæфтыд даргъ хæдон, сарыхъ æмæ рон. Сауджыны ахæм сæрмагонд дарæс бахуыйæнт де 'фсымæр Ааронæн æмæ йæ фырттæн, æмæ уыцы дарæсы Мæнæн уыдзысты лæггадгæнджытæ. ⁵ Дарæс чи хуыйа, уыдон райсæнт сыгъзæрин хæрдгæбыд, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæ, виссон. ⁶ Сыгъзæрин хæрдгæбыдæй, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй уафт нывæфтыд хъуымацæй бахуыйæд ефод. ⁷ Ефодæн йæ дыууæ кæроны дæр хъуамæ уа дыууæ уæхскбосы. ⁸ Ефодыл æддейæ цы рон хуыд ис, уый дæр ефодау хъуамæ уа сыгъзæрин хæрдгæбыдæй, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй. ⁹ Райс ониксы дыууæ дуры, æмæ сыл ныффысс Израилы фыртты нæмттæ. ¹⁰ Æхсæз номы ныффысс иу дурыл, иннæ æхсæз номы – дыккаг дурыл; сæ нæмттæ сын ныффысс хистæрæй кæстæрмаæ. ¹¹ Дуртыл ныффысс

Сарыхъ æмæ риуылдарæн хызын

* 28:4 Уæлгуыр – хистæр сауджын-иу æй йæ уæлæ скодта ефод скæныны размæ.

Израилы фыртты нæмттæ, дурыл сартæй куыд фæкъахынц, афтæ. Уыцы дуртæ бавæр сыгъзæрин фæлгæтты. ¹² Дыууæ дуры дæр бафидар кæн ефоды уæхскбæттæнтæм уæхсчытыл; уыцы дуртæ сты Израилы фыртты ном арынæн. Хуыцауы раз сæ Аарон фæлгæтты хæссæд ефоды дыууæ уæхскбосыл, Хуыцауæн Йæ адæм Йæ зæрдыл куыд лæууой, афтæ. ¹³ Сыгъзæринæй сараз фæлгæттæ. ¹⁴ Сараз дыууæ хæрдгæбыды сыгъдæг сыгъзæринæй, æмæ сæ бабæтт фæлгæттæм. ¹⁵ Тæрхоны риуылдарæн хызын бахуый нывæфтыд хъуымацæй; сараз æй ефоды хъуымацау – æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй. ¹⁶ Риуылдарæн хызын хъуамæ уа дывæлдах æмæ цыппæрдигъон, улынг – йæ дæргъ, улынг – йæ уæрх. ¹⁷ Цыппар рæнхъæй дзы бавæр фæлгæтты æвæрд дуртæ. Фыццаг рæнхъы фæрсæй-фæрстæм хъуамæ уой рубин, топаз æмæ изумруд. ¹⁸ Дыккаг рæнхъы – карбункул, сапфир æмæ алмаз. ¹⁹ Æртыккаг рæнхъы – гиацинт, агат æмæ аметист. ²⁰ Цыппæрæм рæнхъы – хризолит, оникс æмæ яшма. Бавæргæ сты сыгъзæрин фæлгæтты. ²¹ Дуртæн сæ нымæц хъуамæ уа дыууадæс – Израилы фыртты нымæцмæ гæсгæ. Алы дурыл дæр ныффысгæ у Израилы фырттæй иуы ном. ²² Риуылдарæн хызынæн сыгъдæг сыгъзæринæй сараз цæгæвæрд бæттæнтæ. ²³ Риуылдарæн хызынæн сараз дыууæ цæджы сыгъзæринæй, æмæ сæ бафидар кæн риуылдарæн хызыны дыууæ кæронмæ. ²⁴ Сыгъзæринæй цæгæвæрд дыууæ бæттæны дæр атысс дыууæ цæджы, риуылдарæн хызынæн йæ дыууæ кæроны. ²⁵ Дыууæ бæттæнæн сæ иннæ дыууæ кæроны та бафидар кæн дыууæ фæлгæтмæ; дыууæ фæлгæты та – ефоды бæттæнтæм разæй. ²⁶ Ноджы ма сараз дыууæ сыгъзæрин цæджы æмæ сæ мидагæй бафидар кæн риуылдарæн хызынмæ, ефодмæ хæстæгдæр кæм у, йæ уыцы дыууæ кæронмæ. ²⁷ Сараз ноджы дæр дыууæ сыгъзæрин цæджы æмæ сæ разæй бафидар кæн ефоды дыууæ бæттæнмæ бынæй, ефодмæ хуыд кæм сты, уым – ефоды роны сæрмаæ. ²⁸ Æмæ риуылдарæн хызын уыцы цæгтæй бабæттæнт ефоды цæгтæм æрвхуыз бæттæнæй, ефоды роны сæрмаæ куыд уа æмæ риуылдарæн хызын ефодыл æнгом куыд бада, афтæ. ²⁹ Аарон кувæндонмæ мидагæй куы цæуа, уæд йæ тæрхоны риуылдарæн хызын, йæ зæрдæйы цур, уыдзысты Израилы фыртты нæмттæ, æмæ уыцы нæмттæм гæсгæ Дунедарæджы зæрдыл иудадзыг лæудзысты Йæ адæм.

Урим æмæ туммим

³⁰ Тæрхоны риуылдарæн хызыны бавæр урим æмæ туммим*; уыдон уыдзысты Аароны зæрдæйы цур, Дунедарæджы размæ-иу куы бацауа, уæд; æмæ Ааронæн йæ зæрдæйы цур Дунедарæджы раз кæддæриддæр уыдзæн Хуыцауы тæрхон израилаг адæмæн.

Уæлгуыр æмæ сыгъзæрин уаццаг

³¹ Ефодæн сараз уæлгуыр – æнæхъæнæй дæр хъуамæ уа æрвхуыз. ³² Сæрыл æй æркæнынæн йæ астæу хъуамæ уа хуынкъ. Хуынкъæн йæ кæрæттæ, згъæрхæдоны кæрæттау, хъуамæ уой уафт, куыд нæ скъуыйа, афтæ. ³³ Йæ фæдджийы алыварс ын æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй сараз гранаты дыргъты хуызæн чысыл къоритæ; се 'хæн сын, фæдджийы алыварс, æрцауындз сыгъзæрин дзæнгæрджытæ. ³⁴ Уæлгуыры фæдджийы алыварс иу иннæйы ивгæ хъуамæ уой сыгъзæрин дзæнгæрджытæ æмæ къоритæ. ³⁵ Уæлгуыр Аароныл уыдзæни, кувæндонны куы лæггад кæна, уæд. Хуыцауы размæ кувæндонмæ куы цауа æмæ фæстæмæ куы здæха, уæд хъуысдзæн йæ дзæнгæрæджы зыланг, æмæ Аарон нæ амæлдзæн. ³⁶ Сараз уаццаг сыгъдæг сыгъзæринай, æмæ дурыл куыд фæфыссынц, афтæ йыл скъах дзырдтæ: «Ай Хуыцауы у». ³⁷ Æмæ йæ æрвхуыз алдымбыдæй бабæтт сарыхъмæ, сыгъзæрин уаццаг сарыхъæн разæй куыд уа, афтæ. ³⁸ Уый уыдзæн Аароны тæрныхыл, æмæ израилаг адæм Хуыцауæн цы лæвæрттæ хæссой, уыдонмæ исты аипп куы разына, уæд Аарон йæхимæ райсдзæн израилæгты уыцы азым. Уаццаг иудадзыг хъуамæ уа Аароны тæрныхыл, цæмæй Хуыцау барвæсса израилæгты лæвæрттыл. ³⁹ Бауаф даргъ хæдон, сарыхъ виссонæй æмæ нывæфтыд рон. ⁴⁰ Аароны фырттæн дæр сараз хæдæттæ, рæттæ æмæ худтæ, цæмæй сæ дарæс уа аив, сæхæдæг та адæмы цæсты ахадой. ⁴¹ Сфæлынд уыцы дарæсæй де 'фсымæр Аароны æмæ йæ фыртты, байсæрд сæ – æгъдаумæ гæсгæ сæ снывонд кæн Мæнæн, æмæ Мын уыдзысты сауджынтæ. ⁴² Виссонæй сын бахуый хæлæфтæ – ронбастæй зæнгтæм бæгънæг буар куыд æмбæрзой, афтæ. ⁴³ Уыцы дарæстæ Аароныл æмæ йæ фырттыл уыдзысты, Фембæлды Цатырмæ мидæмæ кæнæ Хуыцауæн

* 28:30 *Урим æмæ туммим* – хистæр сауджын-иу уыцы дурты фæрцы Хуыцауæй райста дзуапп – «о» кæнæ «нæ».

лæггад кæнынмæ нывондхæссæнмæ куы цауой, уæд, цæмæй тæригъæды ма бафтой æмæ ма амæлой. Уыцы æгъдау Ааронæн æмæ йæ байзæддæгтæн æххæстгæнинаг у мыггагмæ.

29 СÆР*Сауджынтæ сæвæрыны тыххæй*

¹ Цæмæй сæ Мæнæн снывонд кæнай æмæ Мын уой сауджынтæ, уый тыххæй сын бакæн афтæ: райс иу уæныг æмæ дыууæ æнæсахъат фыры, ² Донгонд дзул, донгонд сойыфых гуылтæ æмæ зетийæ сæрст донгонд лауаситæ; сфыц сæ æвзаргæ мæнауы ссадæй. ³ Нывæр сæ чыргъæды æмæ сæ æрбахæсс; семæ сын æрбатаер уæныг æмæ дыууæ фыры. ⁴ Аароны æмæ йæ фыртты та æрбахон Фембæлды Цатыры бацауæнмæ, æмæ сæ æрнай донæй. ⁵ Райс дарæстæ, æмæ Аароныл скæн даргъ хæдон, уæлгуыр, ефод, риуылдарæн хызын, æмæ йын йæ ефодыл æрбабæтт рон. ⁶ Йæ сæрыл ын æркæн сарыхъ, æмæ сарыхъмæ бафидар кæн уаццаг – сыгъдæг кадыхуд. ⁷ Райс сæрдæн зети æмæ дзы байсæрд Аароны – ауадз ын æй йæ сæрыл. ⁸ Æрбахон ын йæ фыртты дæр æмæ сыл скæн даргъ хæдæттæ. ⁹ Аарон æмæ йæ фыртты астæутыл æрбабæтт рæттæ, æркæн сыл худтæ, æмæ сæхæдæг æмæ сæ байзæддæгтæ уыдзысты сауджынтæ, мыггагмæ аивæн цы æгъдауæн нæ уыдзæн, уымæ гæсгæ. Аароны æмæ йæ фыртты Хуыцауæн куджытæй сæвæрыны æгъдау бакæн афтæ. ¹⁰ Фембæлды Цатыры размæ æрбатаер уæныг, Аарон æмæ йæ фырттæ йын сæ къухтæ æрæвæрæнт йæ сæрыл. ¹¹ Стæй уæныг аргæвд Фембæлды Цатырмæ бацауæны, Хуыцауы раз. ¹² Райс уæныджы тугæй, де 'нгуылдзæй дзы байсæрд нывондхæссæны сыкъатæ, тугæй мацы баззайа, уый та акал нывондхæссæны рæбын. ¹³ Райс уæныджы хуылфыдзаумæтты фиу, игæры нард, дыууæ уырджы сæ фиуимæ, æмæ сæ басудз нывондхæссæныл. ¹⁴ Уæныгæн йæ дзидза, йæ царм æмæ йæ чызитæ фæсасадæн басудз артыл. Уый у тæригъæдæй сыгъдæгтæнæг нывонд. ¹⁵ Æрбакæн фыр, æмæ йын Аарон æмæ йæ фырттæ сæ къухтæ æрæвæрдзысты йæ сæрыл. ¹⁶ Фыры аргæвд, райс ын йæ туг, æмæ дзы бапырх кæн нывондхæссæнæн йæ алы фарсыл дæр. ¹⁷ Уый фæстæ йæ бауæнгтæ кæн, ныхс ын йæ хуылфыдзаумæттæ, йæ къæхтæ æмæ йын сæ æрæвæр йæ уæлæ æмæ йæ сæрыл. ¹⁸ Фыры æнæхъæнæй басудз нывондхæссæныл. Уый у иууылсудзинаг нывонд, Хуыцауæн æхцон хæрдæф. ¹⁹ Æрбакæн

дыккаг фыр, амае йын Аарон амае йае фыртгае сае кьухтае араве-
раент йае сарыл. ²⁰Уыцы фыр аргавд, райс ын йае тугай, амае дзы
ацахор Аароны рахиз хьусы каерон амае йае фыртты рахиз хьусты
караеттае, стай сае рахиз кьухты хистае аенгуылдзтае амае сае рахиз
кьахты хистае аенгуылдзтае; тугай бапырх каен нывондхаессаенаен
йае алы фарсыл дае. ²¹Уый фастае нывондхаессаенай райс тут, сае-
даен зети амае дзы бапырх каен Аароныл амае йае дарасыл, йае
фырттыл амае сае дарасыл; афтэмаей Аарон амае йае дарас, йае
фырттае амае сае дарас нывонд уыздысты Хуыцауаен. ²²Райс фыры
фиу амае фэхсын, хуылфыдзауматты фиу, игары фиу, дыууае уыр-
джы сае фиуиме, рахиз агьд – уымаен амае уыцы нывонд аерхас-
таеуы сауджыны бынат райсыны федыл. ²³Хуыцауы раз донгонд
дзултимае цы чыргьае ис, уырдыгаей райс иу дзул, иу сойыфых
гуыл амае иу лауаси. ²⁴Аароны амае йае фыртты кьухтае ратт ае-
пает уыдаеттае амае, Хуыцауаен нывонд каей сты, уый равдисынаен,
сыл схэцае уаламае. ²⁵Уый фастае сае райс уыдоны кьухтаей, амае
сае иууылсудзинаг нывондимае ахцон херздэфаен басудз Хуыцауы
раз нывондхаессаеныл. Уый у басудзинаг нывонд Дунедарагаен.
²⁶Аароны сауджынаей саварыны федыл нывондгонд фыраен райс
йае риугуыдыр амае йыл схэц уаламае, Хуыцауаен нывонд каей у,
уый равдисынаен; уый уыздзени дае хай. ²⁷Аароны амае йае фырт-
ты сауджынтаей саварыны федыл нывондгонд фыраей Хуыцауаен
снывонд каен, уаламае кауыл схэцыдтае, йае уыцы риугуыдыр
амае агьд. ²⁸Уый уыздзени мыггагае аххастгенинаг агьдау: изра-
илаг адае Ааронае амае йае байзаеддаегтаен даедзысты, Хуыцауаен
цы фарны нывондтае хаессой, уыдонаен сае риугуыдыр амае агьд.
²⁹Аароны сармагонд дарастае йае амелатты фастае уыздысты йае
байзаеддаегты, уыцы дарасы сае зетийае куыд сардой амае сауд-
жынтаей куыд аеарой, афтэ. ³⁰Аароны байзаеддаегтаей сауджын чи
суа, уый-иу Фембелды Цатыры сыгьдаег бынаты лаеггад каенын-
мае куы цаеуа, уад ыл фыццаг авд боны уыцы дарас хьуамае уой.
³¹Аароны хистае сауджынаей саварыны федыл нывонд фыры
дзидза райс амае йае сфыц сыгьдаег бынаты. ³²Аарон амае йае
фырттае уыцы фыры фыд бахаераент, Фембелды Цатыры дуары цур
чыргьаеды цы дзултае ис, уыдонимае. ³³Сае таригьаедтаей сае ссыгь-
даег каеныны тыххэй, сауджынтаей сае саварыны амае сае Хуыцау-
аен снывонд каеныны охыл каей аерхастаеуыд, уыцы нывондтае сае-
хаедаг хьуамае бахаерой; аецагелон дзы хьуамае ма фэхьастае уа,

уымаен амае Хуыцауаен нывонд сты. ³⁴Сауджынтаей саварыны фэ-
дыл нывондаен цы фыр аерхастаеуыд, уымаен йае дзидзайае, стай
дзулаей бонмае куы баззайа, уад уыцы уалдайттае басудз артыл;
хэрын сае нае фатчы, уымаен амае Хуыцауаен нывонд у. ³⁵Ааронае
амае йае фырттае аеппает дае бакан, Аез дын куыд бафаедзаехстон,
афтэ; сауджынаей сае саварыны агьдау хьуамае ахаесса авд боны.
³⁶Сае таригьаедтаей сае ссыгьдаег каеныны тыххэй аервылбон ны-
вондаен хаесс уаныг; уыцы нывондтаей ссыгьдаег каен нывондхаес-
саен, амае цаемаей ссыгьдаег уа, уый тыххэй йае байсард зетийае.
³⁷Нывондхаессаен сыгьдаег каен авд боны даергы; снывонд аей каен
Хуыцауаен, амае суыздзэн иууылсыгьдаег нывондхаессаен. Нывонд-
хаессаеныл цыдаериддае андзаева, уый уыздзени Хуыцауаен лаеваерд.

Аервылбоны нывонды тыххэй

³⁸Нывондхаессаеныл нывондаен хаездзынае: дыууае далысы ае-
рылбон амае иудазыг. ³⁹Иу далыс нывондаен аерхаесс райсомаей,
иннае далысы та – изаергаератты, ⁴⁰Фыццаг далысимае нывондаен
аерхаесс аеваарга маенауы ссады ефайы даесаеймаг хай лаемерст
зетийы гины цыппараеймаг хаймае хаещайае амае саены гины
цыппараеймаг хай. ⁴¹Дыккаг далысы та нывондаен аерхаесс изае-
ргаратты, райсомаей цы ссады амае саены лаеваерттае аерхастае-
уыд, уыдонимае – Дунедарагаен ахцон амае херздэф нывондтаен.
⁴²Уыцы нывондтае хьуамае судзай аервылбон амае иудазыг Фем-
белды Цатыры дуары цур, Хуыцауы раз. Уым Аез аембелдзынаен
сымахимае, амае дзурдзынаен демае. ⁴³Уым-иу Аез фембелдзынаен
израилаг адаемимае, амае уыцы бынат ссыгьдаег уыздзэн Мае кадей.
⁴⁴Афтэмаей ссыгьдаег каендзынаен Фембелды Цатыр амае нывонд-
хаессаен, стай Аароны амае йае фыртты, амае Мын уыздысты сауд-
жынтае. ⁴⁵Аез цаердзынаен израилаг адаемы аехсаен, амае уыздынаен
сае Хуыцау. ⁴⁶Амае базондзысты: цаемаей се 'хсаен цаерон, уый
тыххэй сае мысыраг зэххэй Чи ракодта, Аез сае уыцы Дунедараг
Хуыцау даен. Аез Дунедараг даен, сае Хуыцау!

30 СÆР

Будсудзæн нывондхаессæн

¹Сараз будсудзæн нывондхаессæн; сараз аей акъацийае; ²Йае
даергь – аелмаерин, йае уаерх – аелмаерин; хьуамае уа цыппардигьон,

Хистæр сауджын будсудзæны уæлхъус

йæ бæрзæнд – дыууæ æлмæрины; йæхицæй йыл хъуамæ уа сыкъатæ. ³Сæвдул æй сыгъдæг сыгъзæриндоны – сæвдул ын йæ сæр, йæ фæрс-тæ æмæ йæ сыкъатæ; сæвæр ыл сыгъзæрин тæлм. ⁴Йæ тæлмы бын, йæ дыууæ фарсыл, сараз дыууæ цæджы сыгъзæринæй; уыдон хъуамæ уой йæ дыууæ фарсыл хылтæ сæ атыссынæн, уыдоныл æй куыд хæссой, афтæ. ⁵Хылтæ сараз акъацийæ æмæ сæ сæвдул сыгъзæриндоны. ⁶Нывондхæссæн сæвæр, фидыды Чырын кæй фæстæ ис, уыцы æмбæрзæны раз, йæ акомкоммæ. Уым-иу фембæлдзынæн демæ. ⁷Аарон алы райсом дæр цырагътæ куы цæттæ кæна, уæд хъуамæ уыцы нывондхæссæныл судза хæрздæфгæнæнтæ. ⁸Аарон изæры цырагътæ куы судза, уæд уыцы нывондхæссæны артыл хъуамæ æрæвæра хæрздæфгæнæнтæ; уыцы хæрздæфгæнæнтæ Дунедарæджы раз судзын æнусон фæдзæхст у еппæт фæлтæртæн дæр. ⁹Нывондхæссæныл æндæр исты ма судзут, нæдæр иууылсудзинаг нывондтæ, нæдæр хойрадджы хуынтæ; нывонд сæнæй дæр ыл ма пырх кæнут. ¹⁰Аарон æгъдаумæ гæсгæ афæдз иу хатт адæмы сыгъдæг кæндзæн тæригъæдæй. Аарон тæригъæдтæ сыгъдæг кæндзæн нывонды тугæй нывондхæссæны сыкъаты сæрмæ. Уыцы æгъдау æххæстгæнинаг у фæлтæрæй-фæлтæрмæ. Уый уыдзæн иууылсыгъдæг нывондхæссæн Дунедарæгæн».

Фиддон кувæндонæн

¹¹Хуыцау загъта Моисейæн: «¹²Сæ нымæц сын сбæлвырд кæныны тыххæй израилаг адæмы куы нымайай, уæд сæ алчидæр, нымайыны рæстæг, Хуыцауæн раттæд йæ уды аргъ, æмæ сыл сæ

нымайыны рæстæг бæллæх нæ сæмбæлдзæн. ¹³Нымадмæ чидæ-риддæр хауы, уый хъуамæ ратта сиклы æрдæг – кувæндонны сикл-тæй; сиклы ис ссæдз герайы*. Уыцы сиклы æрдæг у лæвар Хуыцау-æн. ¹⁴Нымадмæ чидæриддæр хауы, уыдонæй ссæдз азæй уæлæмæ кæуыл цæуы, уый хъуамæ Дунедарæгæн æрхæсса лæвар. ¹⁵Йæхи балхæныны тыххæй хъæздыг лæг сиклы æрдæгæй фылдæр нæ рат-дзæн æмæ магуыр дæр сиклы æрдæгæй къаддæр нæ ратдзæни Ду-недарæгæн лæварæн. ¹⁶Уыцы æхца, тæригъæд ныххатыр кæнынæн, райс израилаг адæмæй, æмæ йæ ратт Фембæлды Цатыры лæггад кæ-нынæн. Æхцайы фæрцы Хуыцауы зæрдыл лæудзысты Йæ адæм – уæ царды аргъ кæй бафыстат, уый».

Хихсæн

¹⁷Хуыцау загъта Моисейæн: «¹⁸Сараз æрхуы хихсæн хи цæхсы-нæн; йæ бынæвæрæн дæр хъуамæ уа æрхуыйæ. Сæвæр æй Фем-бæлды Цатыры æмæ нывондхæссæны æхсæн, æмæ дзы ныккæн дон. ¹⁹Аарон æмæ дзы йæ фыртгæ æхсæнт сæ къухтæ æмæ сæ къæхтæ. ²⁰Фембæлды Цатырмæ бацауыны размæ, кæнæ Хуыцауæн басудзинаг нывонд æрхæссыны тыххæй нывондхæссæнмæ бацауы-ны размæ сæхи æрнайæнт донæй, науæд амæлдзысты. ²¹Цæмæй ма амæлой, уый тыххæй сæ къухтæ æмæ сæ къæхтæ цæхсæнт до-нæй. Уый Ааронæн æмæ йæ байзæддаджы æппæт фæлтæртæн уыдзæн мыггагмæ æххæстгæнинаг æгъдау».

Сæрдæн зети

²²Хуыцау загъта Моисейæн: «²³Райс тæккæ хуыздæр хæрздæф-гæнæнтæ: фондзсæдæ сиклы тæнгъæд мирра**, хæрздæф корица та дыууæ хатты къаддæр – дыууæсæдæ фæндзай сиклы, дыууæсæ-дæ фæндзай сиклы хæрздæф хъæз, ²⁴Касси*** фондзсæдæ сиклы (æппæт дæр – кувæндонны сиклтæй) æмæ иу гин зети. ²⁵Сызмæнт сæ иумæ æмæ, хæрзарæхст адæймаг хæрздæфгæнæнтæ куыд сара-за, афтæ дзы сараз сыгъдæг сæрдæн зети. ²⁶Байсæрд дзы Фем-бæлды Цатыр æмæ фидыды Чырын, ²⁷Фынг йеппæт дзаумæтти-мæ, рухсгæнæн йеппæт дзаумæттимæ, будсудзæн нывондхæссæн,

* 30:13 *Гера* – 0,5 граммы бæрц.

** 30:23 *Мирра* – хæрздæф писийы мыггаг.

*** 30:24 *Касси* – тропикон бæлæсты цъæртæй конд хæрздæфгæнæн.

²⁸ Нывондхэссэен иууылсудзинаг нывондтэен йеппæт мигæнæнти-мæ, хихсæн æмæ йæ бынæвæрæн. ²⁹ Снывонд сæ кæн Дунедарæгæн, æмæ уыдзысты иууылсыгъдæг дзаумæттæ. Цыдæриддæр сыл андзæва, уый лæвæрд уыдзæни Хуыцауæн. ³⁰ Аароны йæ фырттимæ байсæрд зетийæ æмæ сæ снывонд кæн Мæнæн кусынаен. ³¹ Израилаг адаемæн та зæгъ: „Уыцы зети фæлтæрæй-фæлтæрмаæ уыдзæни сыгъдæг сæрдæн. Уый сымахæн хъуамæ уа Мæ сыгъдæг сæрдæн. ³² Æцæгæлон адаймæгты дзы ма сæрдут, стæй цæмæйты арæзт у, уыдонæй æндæр сæрдæн ма аразут. ³³ Ахæм сæрдæн чи сараза, кæнæ дзы æцæгæлоны чи байсæрда, уый фæхъæудзæн йæ адаемæй“».

Хæрдæфгæнæнтæ буд судзынæн

³⁴ Хуыцау загъта Моисейæн: «Райс хæрдæфгæнæнтæ: натаф, шехелет, хæрдæф халван* æмæ сыгъдæг буд – сеппæтæй дæр æмбæрц. ³⁵ Сызмæнт сæ бæстон, æмæ Мын дзы сараз буд нывондхæссæныл судзынæн. Сараз æй, хæрдæфгæнæнтæ куыд аразынц, афтæ – хъуамæ уа фæхты хост æмæ сыгъдæг. ³⁶ Фæхты йæ ныххой лыстæг æмæ йæ Фембæлды Цатыры æрæвæр фидыды Чырыны раз – уым-иу фембæлдзынæн демæ. Уый сымахæн уæд стыр нывондаг. ³⁷ Цæмæйты йæ саразай, уыдонæй уæхицæн буд ма саразут: нымайут æй Дунедарæгæн нывондагыл. ³⁸ Йæхицæн ахæм хæрдæф буд чи сараза, уый фæхъæудзæн йæ адаемæй».

31 СÆР

Хуыцауы æвæрд аразджытæ

¹ Хуыцау загъта Моисейæн: «² Сæрмагонд куыстæн Иудайы хæдзарвæндагæй Æз сæвзæрстон Уриайы фырт Веселиилы – Оры фырттыфырты. ³ Æз æй схайджын кодтон Хуыцауы Удæй, зондæй, æмбарынадæй, зонынадæй æмæ курдиатæй ⁴ Нывæфтыд хъуымæцтæ уафынмæ, сыгъзæринаей, æвзистæй æмæ æрхуыйæ алы дзаумæттæ аразынмæ, ⁵ Фæлгæты бавæрынæн дуртыл фыссынмæ æмæ хъæдыл нывæфтауынмæ – алы куыстмæ дæр куыд арæхса, афтæ. ⁶ Æххуысгæнæгæй йын Даны хæдзарвæндагæй дæттын Ахисамахи

* ^{30:34} *Натаф* – хæрдæф писийы мыггаг. *Шехелет* – хæрдæф буаргъед, исынц æй Сырх денджызы бæлвырд цæрагойтæй. *Халван* – зайæгойы хæрдæф дон.

фырт Аголиавы. Зæрдæргъæвд чи у, уыдонæн радтон зонд, æмæ араздысты, Æз дæуæн цы саразын бафæдзæхстон, æппæт уыдæттæ: ⁷ Фембæлды Цатыр, фидыды Чырын æмæ йæ сæр, Цатыры æппæт мигæнæнтæ, ⁸ Фынг æмæ йæ дзаумæттæ, рухсгæнæн сыгъдæг сыгъзæринаей æмæ йеппæт дзаумæттæ, нывондхæссæн буд судзынæн, ⁹ Нывондхæссæн иууылсудзинаг нывондтæ судзынæн æмæ йеппæт мигæнæнтæ, хихсæн æмæ йæ бынæвæрæн, ¹⁰ Иударон æмæ сæрмагонд дарæс сауджын Ааронæн æмæ йæ фыртгæн Цатыры лæгтад кæнынæн, ¹¹ Сæрдæн зети æмæ хæрдæф буд кувæндонæн. Æппæт уыдæттæ саразæнт, Æз дæуæн куыд бафæдзæхстон, афтæ».

Сабат

¹² Хуыцау загъта Моисейæн: «¹³ Израилаг адаемæн зæгъ: „Фæлæ Мæ сабат ма халут; уымæн æмæ сабат Мæн æмæ уе 'хсæн фæлтæрæй-фæлтæрмаæ æвдисæйнаг у, цæмæй сымах зонат, Йæхицæн уæ Чи сæвзæрста, Æз уыцы Хуыцау кæй дæн, уый. ¹⁴ Ма халут Мæ сабат, уымæн æмæ Мæ бæрæг бон у. Чи йæ фæчъизи кæна, уый амарут. Уыцы бон чи куса, уыцы адаймаг фæхъæудзæн йæ адаемæй“. ¹⁵ Кусынаен ис æхсæз боны; æвдæм бон – æнцойбон, сабат, Дунедарæджы бæрæг бон. Сабаты чидæриддæр куса, уый амарут. ¹⁶ Уымæ гæсгæ израилаг адæм ма халæнт сабат – хъуамæ сын бæрæг бон уа фæлтæрæй-фæлтæрмаæ. Мæн æмæ уыдоны æхсæн уыцы фидыд æнусмæ дæр уыдзæн йæ тыхы. ¹⁷ Мæн æмæ Израилы фыртты æхсæн сабат мыггагмæйы æвдисæйнаг у; уымæн æмæ Хуыцау арв æмæ зæхх сфæлдыста æхсæз бонмæ, æвдæм бон та фæци Йæ куыстытæ æмæ æрæнцад». ¹⁸ Дунедарæг Синайы хохыл Моисейимæ Йæ ныхас куы фæци, уæд æм радта фидыды дыууæ къæйдурæ, Хуыцауы къухæй фыст кæуыл уыдис, уыцы дыууæ къæйдурæ.

32 СÆР

Сыгъзæрин уæныг

¹ Моисей хохыл дзæвгар кæй ныффæстиат, адæм уый куы федтой, уæд æрæмбырд сты Аароныл æмæ йын загътой: «Сараз нын, нæ разæй чи ацæудзæн, ахæм хуыцау. Уымæн æмæ мах, Мысыры зæххæй ракæнæг Моисейыл цы æрцыд, уый нæ зонæм». ² Аарон сын загъта: «Уæ устыты, уæ фыртты æмæ уæ чызджыты хъустæй рафтаут хъусцæджытæ, æмæ сæ æрхæссут мæнмæ». ³ Æппæт адæм

сæ хъустæй рафтыдтой сæ сыгъзæрин хъусцæджытæ, æмæ сæ æрхастой Ааронмæ. ⁴Аарон райста уыцы сыгъзæрин, сарæзта дзы джиппыуагъд уæныг, æмæ йæ саив кодта сартæй. Адæм загътой: «Мысыры зæххæй дæ чи ракодта, мæнæ дæ уыцы хуыцау, Израил!» ⁵Аарон уый куы федта, уæд уæндыджы раз сæвæрдта нывонд-хæссæн, æмæ расидти: «Райсом Дунедарæджы бæрæгбон у». ⁶Дыккаг бон адæм сыстадысты раджы, æрхастой иууылсудзинаг æмæ фарны нывондтæ; уый фæстæ бавнæлдтой хæрын æмæ нуазынмæ, стæй сыстадысты æмæ сарæзтой хъазт.

Хуыцау смæсты

⁷Хуыцау загъта Моисейæн: «Æвæстиатæй ныххиз дæлаемæ. Мысыры зæххæй кæй ракодтай, уыцы адæм фехæлдысты. ⁸Æз сын цы фæндагыл цæуын бафæдзæхстон, уымæй адзæгъæл сты уайтæккæ: сæхицæн сарæзтой джиппыуагъд уæныг, бакуывтой йæм, æрхастой йын нывондтæ æмæ загътой: „Мысыры зæххæй дæ чи ракодта, мæнæ дæ уыцы хуыцау, Израил!“» ⁹Хуыцау Моисейæн загъта: «Куыд кæсын, афтæмæй ацы адæм бынтон хивæнд сты; ¹⁰Уæдæ Мæ ныуадз, цæмæй сæм Мæ маст рафыца, фесафон сæ æмæ дæуæй рауадзон ног стыр адæм».

Моисей хаты Хуыцаумæ

¹¹Фæлæ Моисей байдыдта хатын Дунедарæгмæ, йæ Хуыцаумæ: «Дунедарæг, Де стыр хъаруйæ æмæ Дæ хъомысджын цонгæй Мысыры зæххæй цы адæмы ракодтай, уыдонмæ Дæ маст цæмæн рафыхт? ¹²Мысырæгтæ цæмæн хъуамæ дзурой: „Мæлынмæ сæ акодта Хуыцау, хæхты сæ куыд фæцæгъда, æмæ зæххыл сæ кой дæр куыд нал уа, афтæ“. Де стыр маст бауром, батæригъæд кæн Дæ адæмæн! ¹³Æрымыс Дæ цагъартæ Авраамы, Исаакы æмæ Израилы. Ды расомы кодтай Дæхицæй, æмæ сын загътай: „Ратдзынæн уын æрвон стъалытау æнæнымæц байзæддæгтæ, æмæ цы зæххæй загътон, уый сын мыптагмæйы исбонæн ратдзынæн“». ¹⁴Хуыцау аивта Йæ фæндон, æмæ Йæ адæммæ цы бæллæхæй бартхъирæн кодта, уый сыл нал æруагъта.

Хуыцауы тæрхон

¹⁵Моисей фæзылд æмæ æрхызти хохæй; йæ къухы уыдысты, фидыды ныхæстæ дыууæрдгæй цы дыууæ къæйдурыл ныффыстæуыд, уыдон; фыст сыл уыдис иуæрдыгæй дæр æмæ иннæрдыгæй дæр.

¹⁶Къæйдуртæ Хуыцауæй уыдысты, æмæ сæ фыстыгтæ дæр Хуыцауæй лæвæрд уыдысты. ¹⁷Нуны фырт Йесо фехъуыста адæмы хæлæба, æмæ Моисейæн загъта: «Асадæнæй хæсты уынаер хъуысы». ¹⁸Фæлæ йын Моисей дзуапп радта: «Уый уæлахизгæнджыты хæр дæр нæу æмæ удисæг адæмы хæрзын дæр нæу; мæнмæ хæлдзæг зарæг хъуысы». ¹⁹Моисей асадæнмæ куы æрбаввахс, джиппыуагъд уæныг, стæй адæмы кафгæ куы федта, уæд къæйдуртæ фырмæстæй зæххыл ныщавта хохрæбын æмæ ныппырх сты. ²⁰Моисей райста, кæй сарæзтой, уыцы уæныг, басыгъта йæ арты, æрыссадта йæ, ныккалдта йæ доны æмæ йæ баназын кодта израилаг адæмæн. ²¹Моисей Ааронæн загъта: «Ацы адæм дын æвзæрæй цы сарæзтой, æмæ сæ ахæм æвирхъуа тæригъæды бафтауай?» ²²Аарон дзуапп радта: «Ме 'лдары маст ма рафыцæд; зонис æй: ацы адæм æвзæр митæм æмхиц сты. ²³Загътой мын: „Сараз нын, нæ разæй чи ацæудзæн, ахæм хуыцау. Уымæн æмæ, мах Мысыры зæххæй ракæнæг Моисейыл цы æрцыд, уый нæ зонæм“. ²⁴Уæд сын æз загътон: „Сыгъзæрин фæлындæнæй уæ кæмæ цы ис, уый йæ рафтауæд“. Сыгъзæрин радтой мæнмæ, æз æй баппæрстон арты, æмæ дзы рауад ацы уæныг». ²⁵Моисей федта: адæм фехæлдысты, Аарон сын сæ рохыл не 'рхæцыд, æмæ сæ се знæгты раз æртардта худинагмæ. ²⁶Моисей æрлæууыд асадæны дуары цур æмæ загъта: «Дунедарæджы чи у, уыдон рацæуæнт мæнмæ!» Æмæ йæм æрæмбырд сты Левийы байзæддæгтæ иууылдæр. ²⁷Моисей сын загъта: «Афтæ зæгъы Дунедарæг, Израилы Хуыцау: „Алчидæр йæ цирхъ æрцауындзæд йæ фарсыл, ацæут асадæны иу дуарæй иннæ дуармæ æмæ фæстæмæ, æмæ уæ алчидæр амарæд йе 'фсымæры, йæ хæлары, хионы“». ²⁸Левийы байзæддаг бакодтой, Моисей сын куыд бафæдзæхста, афтæ; æмæ уыцы бон адæмæй фæцагътой æртæ мины бæрц. ²⁹Уæд Моисей загъта: «Алчидæр уæ йæ фырты, йе 'фсымæры ныхмæ рацæуынаæй йæхицæй скæнæд Хуыцауæн кусæг, æмæ уыл абон бафтаудзæн Йæ арфæтæ».

³⁰Дыккаг бон Моисей адæмæн загъта: «Сымах бафтыдыстут стыр тæригъæды; уæдæ æз ссæуон Хуыцаумæ, кæд мын сразы уайд уæ тæригъæд уын ныббарыныл». ³¹Моисей æрбаздæхти Хуыцаумæ, æмæ Йын загъта: «О, ацы адæм багъуыдæр стыр тæригъæды бафтыдысты – сæхицæн сарæзтой сыгъзæрин хуыцау! ³²Бæргæ сын куы ныббарис сæ тæригъæд! Кæд нæ, уæд мæ ном дæр сис, кæм æй ныффыстай, Дæ уыцы чыныгæй». ³³Хуыцау загъта Моисейæн: «Йæ тæригъæдæй Мæ хъыджы чи бацыд, уыдоны нæмттæ сисдзынæн

Мæ чиныгæй. ³⁴ Ныр та ацу, æмæ уыцы адæмы акæн, кæдæм дын загътон, уырдаем. Мæ зæд ацæудзæни дæ разæй. Æфхæрыны рæстæг куы ралæууа, уæд сæ бафхæрдзынæн сæ тæригъæды тыххæй».

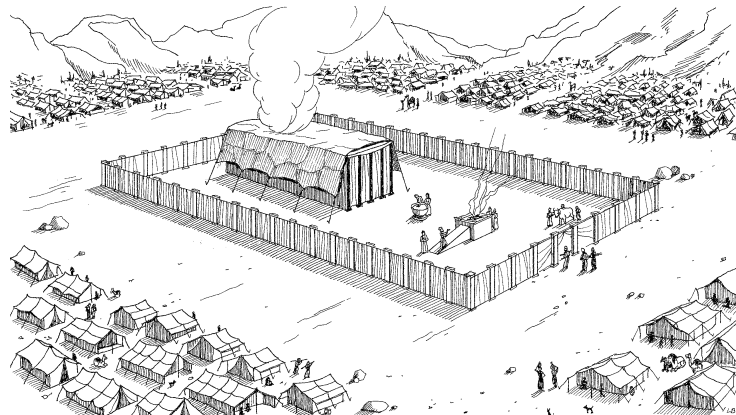
³⁵ Афтæ Дунедарæг бафхæрдта адæмы, Аарон сын сæ домæнмæ гæсгæ цы сыгъзæрин уæныг сарæзта, уый тыххæй.

33 СÆР

¹ Хуыцау загъта Моисейæн: «Мысырæй цы адæмы ракодтай, уйдонимæ ацу ардыгæй, Авраамæн, Исаакæн æмæ Иаковæн цы зæххы тыххæй сомы кодтон, „дæ байзæддагæн дын æй ратдзынæн“, зæгъгæ, уырдаем. ² Дæ разæй арвитдзынæн зæды æмæ фæтæрдзынæн ханаанæгты, аморрæгты, хеттæгты, ферезæгты, хиввæгты æмæ иевусæгты. ³ Ацæут, æхсыр æмæ мыд цæугæдонау кæм кæлынц, уыцы зæхмæ; Мæхæдæг та нæ ацæудзынæн уемæ; хивæнд адæм стут, æмæ тæрсын, фæндагыл уæ куы фæцæгъдон, уымæй». ⁴ Адæм уыцы карз ныхас куы фехъуыстой, уæд тынг æрæнкъард сты, æмæ сæ йæ фæлындæнтæй йæхи ничи сфæлыста. ⁵ Уымæн æмæ Хуыцау загъта Моисейæн: «Израилаг адæмæн зæгъ: „Сымах хивæнд адæм стут. Æз уемæ куы ацæуин, уæд уæ цæстыфæныкъуылдмæ фæцæгъдин. Ныр та рафтаут уæ фæлындæнтæ, æмæ æркæсон, цы уын бакæнгæ у, уымæ“. ⁶ Æмæ уым, Хоривы хохмæ хæстæг, израилæгтæ рафтыдтой сæ фæлындæнтæ.

Фембæлды Цатыр

⁷ Моисей-иу Цатыр æрæвæрдта израилæгты асадæнæй дæрдзæф, æмæ йæ хуыдта «Фембæлды Цатыр». Хуыцауы бафæрсын-иу

кæйдæриддæр бафæндыд, уый-иу рацыди фæсцæрæнмæ, Цатырма. ⁸ Моисей-иу Цатырма куы фæцæйцыд, уæд-иу адæм сеппæт дæр сыстадысты; алчидæр сæ лæууыд йæ Цатырма бацæуæны æмæ, Моисей цалынмæ Фембæлды Цатырма бахызтаид, уæд-иу каст йæ фæдыл. ⁹ Моисей-иу Фембæлды Цатырма куы бахызт, уæд-иу уæлейæ æрцыд æврагъцæджындз, æрлæууыд-иу Цатырма бацæуæны, æмæ-иу Хуыцау дзырдта Моисейимæ. ¹⁰ Адæм-иу æврагъцæджындз куы федтой, уæд-иу сеппæт дæр æрдæлгом сты сæ цатырты бацæуæны. ¹¹ Моисейимæ Хуыцау дзырдта лæгæй-лæгмæ, дæ хæларимæ куыд ныхас кæнай, афтæ; Моисей-иу Цатырæй æрбаздæхт асадæнмæ. Нуны фырт Йесо та, йе 'ххуысгæнæг æрыгон лæппу, Цатыр никуы ныууагъта.

Моисей федта Хуыцауы намыс

¹² Моисей загъта Хуыцауæн: «Ды мын зæгъыс: „Акæн ацы адæмы“; фæлæ мын кæд амæй размæ загътай: „Æз зонын дæу, æмæ сдæ Мæ аудыны аккаг“, уæддæр мемæ кæй арвитдзынæ, уый мын нæ раргом кодтай. ¹³ Уæдæ кæд æз Дæ аудыны аккаг сдæн, уæд мын раргом кæн Дæ фæнд, цæмæй Дæ базонон, æмæ кæлдæриддæр уон Дæ хæрзаудæны аккаг; æмæ ацы адæм Дæ адæм кæй сты, уый Дæ рох ма уæд». ¹⁴ Хуыцау загъта: «Мæхæдæг ацæудзынæн демæ, æмæ дын ратдзынæн удæнцой». ¹⁵ Моисей Йын загъта: «Кæд Дæхæдæг нæ ацæудзынæ немæ, уæд нæ ардыгæй ма акæн. ¹⁶ Æз æмæ Дæ адæм Дæ аудыны аккаг кæй систæм, уый цæмæй базындауа? Ды Дæхæдæг немæ куы ацæуай, уæд уымæй! Æз æмæ Дæ адæм æрмæст афтæмæй хицæн кæндзыстæм, зæххыл цы адæмтæ цæры, уйдонæн сеппæтæй дæр». ¹⁷ Дунедарæг загъта Моисейæн: «Ды цæй тыххæй дзырдтай, Æз уый дæр сараздзынæн, уымæн æмæ ды сдæ Мæ аудыны аккаг, æмæ дæ хорз зонын». ¹⁸ Моисей загъта: «Фенын мын кæн Дæ кад». ¹⁹ Дунедарæг ын дзуапп радта: «Æз бакæндзынæн афтæ, æмæ дæ рæзты ацæудзæни Ме 'ппæт кад; Мæ ном – Дунедарæг – Æз расиддзынæн дæ разы. Мæн Мæ уарзт равдисын кæмæ бафæнда, уымæ йæ равдисдзынæн; кæмæн батæригъæд кæнын Мæ бафæнда, уымæн батæригъæд кæндзынæн». ²⁰ Хуыцау ноджыдæр загъта: «Мæ цæсгом фенын дæ бон нæу; уымæн æмæ адæймаг Мæн куы фена, уæд удагасæй нæ базайдзæн». ²¹ Хуыцау загъта: «Æз дын амонин бынат: слæуу ацы къæдзæхыл, ²² Æмæ Мæ кад куы рацæуа, уæд дæ нывæрдзынæн къæдзæхы скъуыды, æмæ

дæ Мæ къухæй бамбæрдзынæн, цалынмæ дæ рæзты цауон, уæдмæ.
²³ Мæ къух куы айсон, уæд Мæ фендзынæ чылдымырдыгæй, Мæ цæсгом та нæ фендзынæ».

34 СÆР

Ног къæйдуртæ

¹ Хуыцау загъта Моисейæн: «Ныллæгъз кæн дæхицæн дыууæ къæйдурæ, фыццагты хуызæн куыд уой, афтæ. Æмæ сыл Æз ныффысдзынæн, ды цы къæйдуртæ асастай, уыдоныл цы фыст уыди, уый. ² Æрбабонмæ у цæттæ; сæумæйæ схиз Синайы хохмæ, æмæ хохы сæрыл æрлауу Мæ разы. ³ Демæ мачи ссæуæд, æппæт хохыл цъиузмæлæг дæр ма уæд; суанг фысвос æмæ стуртæ дæр хохмæ хæстæг ма хизæнт». ⁴ Моисей ныллæгъз кодта дыууæ къæйдурæ – фыццаг къæйдурты хуызæттæ; сыстад сæумæйæ æмæ ссыди Синайы хохмæ, Хуыцау ын куыд бафæдзæхста, афтæ. Йемæ схаста йæ дыууæ къæйдурæ.

Хуыцау фæдзæхсы Йæ адæмæн

⁵ Хуыцау æрцыд æвраггы, æрлаууыд Моисеймæ хæстæг æмæ расидт Йæ ном – Дунедарæджы ном. ⁶ Хуыцау ацыди Моисейы рæзты æмæ расидт: «Дунедарæг, Дунедарæг, тæригъæдгæнаг, рæдауæрдæ æмæ бирæбыхсон Хуыцау; Йæ уарзт æмæ Йæ рæстадæн кæрон нæй. ⁷ Хæрзаудæн кæны мингай фæлтæртыл, хатыр кæны азым, фыдракæндтæ æмæ тæригъæд. Фæлæ азымджыны растыл нæ нымайы, фыдæлты тæригъæды тыххæй æфхæры цоты æмæ сæ байзæддаджы æртыккаг æмæ цыппæрæм фæлтæрмæ». ⁸ Моисей уайтæккæ ныллæг акуывта, æрдæлгом зæххыл, ⁹ Æмæ загъта: «Дунедарæг, кæд Дæ аудыны аккаг сдæн, уæд Дунедарæг Йæхæдæг рацауæд немæ; ацы адæм хивæнд сты, фæлæ нын ныххатыр кæн нæ азым, нæ тæригъæд, æмæ нæ скæн Дæ адæм». ¹⁰ Хуыцау загъта: «Мæнæ Æз уемæ аразын фидыд: æппæт адæмы раз Æз сараздзынæн, æппæт зæххыл иу адæмæн дæр кæй нæ сарæзтæуыд, ахæм диссæгтæ. Æмæ демæ цы адæм ис, уыдон иууылдæр фендзысты Хуыцауы хуыддаг; Æз дæ фæрцы цы саразон, уый сыл бафтаудзæни Хуыцауы тас. ¹¹ Æз уын абон цы фæдзæхсын, уый сæххæст кæнут: Æз уæ цурæй лидзæг кæндзынæн аморрæгты, ханаанæгты, хеттæгы, ферезæгты, хиввæгты æмæ иевусæгты. ¹² Уæхи бахизут, кæдæм

бацаудзыстут, уыцы зæххы цæрджытимæ цæдис саразынæй, науæд сæ къæппæджы бахаудзыстут. ¹³ Сæ нывондхæссæнтæ сын ныппырх кæнут, кæм фæкувынц, сæ уыцы дуртæ æмæ цæджындзтæ сын афæлдахут. ¹⁴ Кувут Дунедарæгмæ – æндæр хуыцауттæм ма кувут; æндæр хуыцауттæм куват, уый Дунедарæг нæ уарзы; нæ бабыхсдзæн. Йæ æрдзыхъæд ахæм у. ¹⁵ Уыцы зæххы цæрджытимæ цæдис ма саразут; уымæн æмæ сæ хуыцаутты сæраппонд сæхи куы æлгъаг кæной æмæ сæ хуыцауттæн нывондтæ куы хæссой, уæд уæ ма фæхоной æмæ сæ нывондтæй ма фæхъæстæ уат. ¹⁶ Уæ лæппутæн сæ чызджыты ма курут, науæд сæ чызджытæ сæ хуыцаутты сæраппонд сæхи куы æлгъаг кæной, уæд уын уæ лæппуты дæр фехалдысты. ¹⁷ Джиппыагъд хуыцауттæ ма аразут уæхицæн.

Бæрæгбонты æмæ сабаты тыххæй

¹⁸ Бæрæг кæнут Донгонд дзулты бон. Æз уын куыд бафæдзæхстон, афтæ Авивы мæйы бæлвырд рæстæг авд боны хæрут донгонд дзул. Уымæн æмæ Мысырæй Авивы мæйы рацыдыстут. ¹⁹ Мадæй райгуыраг алы фыццаг фырт дæр Мæн у; афтæ фыццагзад фос дæр – родæй уæрыччы онг – Мæн сты. ²⁰ Хæрæджы фыццаг къæлæуы баив уæрыккæй. Кæд æй нæ баивай, уæд ын йæ бæрзæй асæтт. Уæ алы фыццаг лæппуйы дæр балхæнут Мæнæй. Мæ размæ афтидармæй мачи цауæд. ²¹ Æхсæз боны кусут, æвдæм бон та уæ фæллад уадзут. Хуым кæныны æмæ хуымгæрдæнты афон куы уа, уæд дæр сабаты мацы кусут. ²² Мæнæу кæрдын куы райдайат, уæд бæрæг кæнут Къуыриты бæрæгбон*. Аз зымæджырдаем куы акъул уа, уæд та бæрæг кæнут Дыргътæ тоныны бæрæгбон. ²³ Уæппæт нæлгоймæгтæ афæдз æртæ хатты хъуамæ æрлаууой Дунедарæджы, Израилы Хуыцауы, раз. ²⁴ Уымæн æмæ Æз фæтæрдзынæн адæмты, фæуæрæхдæр уын кæндзынæн уæ арæнтæ, æмæ уын уæ зæхмæ йæ ныфс ничи бахæсдзæн, Дунедарæджы, уæ Хуыцауы, размæ афæдз æртæ хатты куы цауат, уæд. ²⁵ Нывонд Мын куы хæссат, уæд æй æнхъызт хойрагимæ ма æрхæссут. Куадзæны нывонды дзидзайæ æрбабонмæ хъуамæ ма баззайа. ²⁶ Уæ зæххы фыццаг тыллæгæн йæ тæккæ хуыздæр æрхæссут Дунедарæджы, уæ Хуыцауы, хæдзармæ. Сæныччы ма фыц йæ мады æхсыры».

* 34:22 *Къуыриты бæрæгбон* – фæндзайæм бон Куадзæны фæстæ (авд къуырийы фæстæ).

²⁷ Хуыцау загъта Моисейæн: «Æз дын цыдæриддæр загътон, уый ныффысс, уымæн æмæ Мæ фидыд демæ æмæ Израилимæ уыцы ныхæстæй у».

²⁸ Моисей Хуыцаумæ фæци дыууиссæдз боны æмæ дыууиссæдз æхсæвы, хæргæ дæр нæ бакодта æмæ дон дæр нæ банызта. Æмæ къæйдуртыл ныффыста фидыды (дæс фæдзæхсты) дзырдтæ.

Моисейы цæсгомь рухс

²⁹ Моисей Синайы хохæй фидыды дыууæ къæйдуримæ куы æрцæйцыд, уæд нæ зыдта, Хуыцау йемæ кæй дзырдта, уымæ гæстæ йæ цæсгом тæмæнтæ кæй калы, уый. ³⁰ Моисейы цæсгом тæмæнтæ кæй калы, уый Аарон æмæ израилаг адæм куы федтой, уæд æм бацауын нал уæндыдысты. ³¹ Фæлæ сæм Моисей куы басидт, уæд æм æрбацыдысты Аарон æмæ адæмы æппæт хистæртæ; æмæ Моисей ныхас кодта семæ. ³² Уый фæстæ æппæт израилаг адæм æрбацыдысты Моисеймæ, æмæ сын бафæдзæхста, Синайы хохыл ын Хуыцау цы дзырдта, æппæт уыдæттæ æххæст кæнын. ³³ Моисей семæ йæ ныхас куы фæци, уæд йæ цæсгомьл æруагъта æмбæрзæн. ³⁴ Моисей-иу Хуыцаумæ дзурынмæ куы цыд, уæд-иу йæ цæсгомæй æмбæрзæн саста, цалынмæ-иу рацыд, уæдмæ. Куы-иу рацыд, уæд-иу израилаг адæмæн радзырдта, Хуыцау ын цы бафæдзæхста, æппæт уыдæттæ. ³⁵ Моисейы цæсгом тæмæн кæй калы, уый израилаг адæм иууылдæр уыдтой, æмæ-иу Моисей йæ цæсгом бамбæрзта, цалынмæ-иу Дунедарæгимæ дзурынмæ цыди, уæдмæ.

35 СÆР

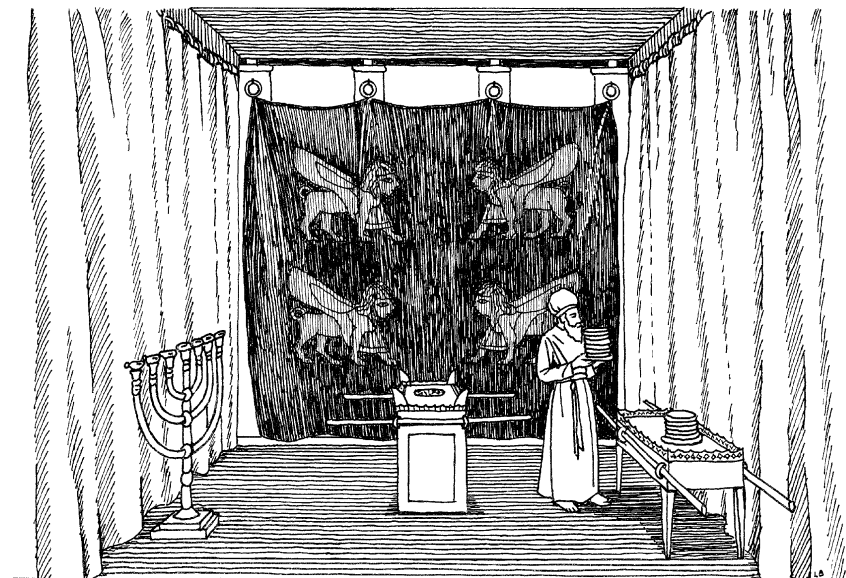
Ноджыдæр сабаты тыххæй

¹ Моисей æрæмбырд кодта æппæт израилаг адæмы, æмæ сын загъта: «Хуыцау уын мæнæ афтæ бафæдзæхста: „²Æхсæз боны аразут уæ хъуыддæгтæ, æвдæм бон та уын сыгъдæг хъуамæ уа — Дунедарæгæн нывонд æнцойбон. Уыцы бон чидæриддæр куса, уый амарут. ³Сабаты уæ цæрæнуæтты арт ма скæнут“».

Адæмы лæварттæ Дунедарæгæн

⁴ Моисей æппæт израилаг адæмæн загъта: «Хуыцау уын мæнæ афтæ бафæдзæхста: „⁵Уæ номыл æрхæссут лæварттæ Хуыцауæн; рæдаузæрдæ чи у, уыдонæй алчидæр уæ Хуыцауæн лæвар æрхæссæд:

сыгъзæрин, æвзист, æрхуы, ⁶Æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæ, виссон, тингычы, ⁷Сырх фысдзæрмттæ, тæнæг сæрæктæ æмæ акъаци, ⁸Зети рухсгæнæнæн, хæрдæфгæнæнтæ сæрдæн зетийæн æмæ будæн, ⁹Оникс дуртæ, дуртæ ефодæн æмæ риуылдарæн хызынæн йæ фæлгæтты бавæрынæн. ¹⁰ Хæрзарæхст чидæриддæр у, уый æрцауæд æмæ саразæд, Дунедарæг цыдæриддæр бафæдзæхста, уыдæттæ: ¹¹ Цатыр æмæ йæ сæр æддаг æмбæрзæнимæ, йæ къæпсыртæ, цыппæрдигъон цæджындзтæ, хылтæ, тымбыл цæджындзтæ æмæ бынæвæрæнтæ; ¹² Фидыды Чырын, йæ хылтæ, йæ сæр æмæ йæ бацауæны æмбæрзæн, ¹³ Фынг, йæ хылтæ æмæ йæппæт дзаумæттæ, нывондаг дзултæ; ¹⁴ Рухсгæнæн йæппæт дзаумæттимæ, цырагътæ æмæ зети рухсгæнæнæн; ¹⁵ Будсудзæн нывондхæссæн æмæ йæ хылтæ, сæрдæн зети, хæрдæфгæнæнтæ будæн, æмбæрзæн Цатырмæ бацауæнæн; ¹⁶ Иууылсудзинаг нывондты нывондхæссæн æмæ йын æрхуы хыз, йæ хылтæ, йæппæт дзаумæттæ, хихсæн æмæ йæ бынæвæрæн; ¹⁷ Æмбæрзæнтæ кæртæн, йæ цæджындзтæ æмæ сæ бынæвæрæнтæ, æмбæрзæн кæртмæ бацауæнæн; ¹⁸ Цатырæн æмæ кæртæн михтæ æмæ сæ бæттæнтæ; ¹⁹ Иударон æмæ сæрмагонд дарæс кувæндонь лæггад кæнынæн,

Цатыры дзаумæттæ

æмæ сыгъдæг дарæс сауджын Ааронæн, æмæ дарæс йæ фырттæн Цатыры лæггад кæнынæн“».

²⁰ Израилаг æппæт адæм ацыдысты Моисейы цураей. ²¹ Кæй зæрдæ загъта, уыдон цыдысты æмæ Хуыцауæн хастой лæвæрттæ Фембæлды Цатыры арæзтадæн, Хуыцауæн дзы балæггад кæнынæн æмæ сæрмагонд дарæсæн. ²² Цыдысты лæгтæ сæ устытимæ; кæй зæрдæ загъта, уыдон хастой хъуырагънагтæ, хъусцæджытæ, къухдарæнтæ, фæрдгуытæ, алыхуызон сыгъзæрин дзаумæттæ; Дунедарæгæн лæвар æрхæссын кæйдæриддæр фæндыд, уыдон хастой сыгъзæрин дзаумæттæ. ²³ Ервхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæ, виссон, тинтычъи, сырх фысдзæрмттæ æмæ тæнаг сæрæктæ хастой Дунедарæгæн лæварæн. ²⁴ Кæй фæндыд, уыдон Дунедарæгæн лæварæн хастой æвзист кæнæ æрхуы. Акъацийæ хъæдæрмаг кæмæдæриддæр уыди, уый йæ хаста, цæмæн сбæзза, уымæн. ²⁵ Æлвисынмæ чи арæхст, уыцы сылгоймæгтæ æлвыстой æмæ хастой æрвхуыз, сырх, сæнтсырх æндæхтæ æмæ виссон. ²⁶ Кæй зæрдæ загъта æмæ æлвисынмæ чи арæхст, уыцы сылгоймæгтæ æлвыстой тинтычъи. ²⁷ Æлдæрттæ та хастой оникс дуртæ æмæ дуртæ ефоды æмæ риуылдарæн хызыны фæлгæтты бавæрынæн, ²⁸ Зети рухсгæнæнæн, хæрдæфгæнæнтæ сæрдæн зетийæн æмæ будæн. ²⁹ Кæй зæрдæ загъта, уыцы израилаг адæм – нæлгоймæгтæ æмæ сылгоймæгтæ – Дунедарæгæн барвæндонæй хастой лæвæрттæ, Хуыцау Моисейы разамындаей цы куыстытæ бакæнын бафæдзæхста, уыдонæн.

³⁰ Моисей израилаг адæмæн загъта: «Дунедарæг Иудайы мыггагæй сæвзæрста Уриайы фырты Веселиилы – Оры фыртыфырты, ³¹ Æмæ йæ схайджын кодта Хуыцауы Удæй, зондæй, æмба-рынадаей, зонынадаей æмæ курдиатаей ³² Нывæфтыд хъуымæцтæ уафынмæ, сыгъзæринæй, æвзистæй æмæ æрхуыйæ алы дзаумæттæ аразынмæ, ³³ Дуртæ фæлгæтты бавæрынмæ, дуртыл фыссынмæ, хъæдыл нывæфтауынмæ – алы куыстмæ дæр дæсны куыд уа, афтæ. ³⁴ Хуыцау уымæн, стæй-ма Даны мыггагæй Ахисамахы фырт Аголиавæн дæр радта иннæты ахуыр кæныны зонд. ³⁵ Радта сын арæхстдзинад дурыл фыссынмæ, нывæфтыд æмæ хуымæтæг хъуымæцтæ уафынмæ, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссоныл нывæфтыдтæ бийынмæ – радта сын зонд алы куыстмæ дæр, стыр курдиат чи домы, ахæм дзаумæттæ аразынмæ».

36 СÆР

Арæзтад райдыдта

¹ Моисей дарддæр загъта: «Веселиил, Аголиав, стæй ма Хуыцау зонд æмæ арæхстдзинад кæмæн радта, уыцы хæрзарæхст адæймæгтæ алы куыст дæр кæндзысты кувæндон, Дунедарæг куыд бафæдзæхста, афтæ».

² Моисей басидти Веселиилмæ, Аголиавмæ, Дунедарæг арæхстдзинад кæмæн радта, Фембæлды Цатыр аразыны куыстмæ райгонд æппæт уыцы адæймæгтæм. ³ Æмæ уыдон Моисейæ райстой, израилаг адæм кувæндон аразынæн цыдæриддæр æрхастой, уыдæттæ. Уымæй уæлдай ма адæм æрвылрайсом Моисеймæ барвæндонæй хастой æмæ хастой лæвæрттæ.

⁴ Кувæндонæй æппæт куыстытæ цы зæрдæргъæвд адæймæгтæ кодтой, уыдонæй алчидæр ныууагъта йæ куыст, æрцыдысты Моисеймæ ⁵ Æмæ йын загътой: «Дунедарæг цы куыстытæ бафæдзæхста, уыдонæн пас хъæуы, адæм уымæй фылдæр хæссынц». ⁶ Уæд Моисейы фæдзæхстмæ гæсгæ израилагтæ сæ асадæны фехъусын кодтой, цæмæй нæдæр нæлгоймæгтæ, нæдæр сылгоймæгтæ кувæндон аразынæн мацыуал хæссой. Æмæ адæм ницыуал хастой. ⁷ Адæм цы æрмæджытæ æрхастой, уыдон фаг уыдысты æппæт куыстытæн, суанг ма дзы уæлдай дæр баззад.

⁸ Куыстытæ цы дæсны адæймæгтæ кодтой, уыдон Цатырæн сарæзтой дæс æмбæрзæны уæздан виссонæй æмæ æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй; æмбæрзæнтыл бауафтой херувимтæ. ⁹ Алы æмбæрзæнæн дæр йæ дæргъ уыд аст æмæ ссæдз æлмæрины, йæ уæрх – цыппар æлмæрины. Афгæмæй æмбæрзæнтæ иууылдæр уыдысты æмиас. ¹⁰ Фондз æмбæрзæны бахуыдтой, иннæ фондз æмбæрзæны дæр бахуыдтой иу иннæимæ. ¹¹ Æмбæрзæнтæй иуæн йæ кæроныл, иннæ æмбæрзæнимæ кæм иу кæны, уым, сарæзтой æрвхуыз сæхтæджытæ; ахæм сæхтæджытæ сарæзтой иннæ æмбæрзæны кæроныл дæр, фыццаг æмбæрзæнимæ йæ куыд баиу кæной, афтæ. ¹² Æмбæрзæнтæй иуæн йæ кæроныл сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы, иннæ æмбæрзæны кæроныл дæр сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдзы, сæхтæджытæ уыдысты кæрæдзи акомкоммæ. ¹³ Сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдз сыгъзæрин къæпсыры, иу æмбæрзæн иннæимæ баиу кодтой къæпсыртæй, æмæ Цатыр сси æмхæст.

¹⁴Цатыры сэр бамбэрзынаен тингычыйæ бауафтой æмбæрзæнтæ. Æдæппæт бауафтой иуæндæс æмбæрзæны. ¹⁵Алы æмбæрзæнаен дæр йæ дæргъ уыди дæс æмæ ссæдз æлмæрины, йæ уæрх – цыппар æлмæрины. Иуæндæс æмбæрзæны дæр уыдысты æмиас. ¹⁶Фондз æмбæрзæны бахуыдтой иу иннаимæ, иннае æхсæз æмбæрзæны дæр бахуыдтой иу иннаимæ. ¹⁷Кæройнаг æмбæрзæн иннаимæ кæм иу кæны, йæ уыцы фарсыл ын сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы. Иннае æмбæрзæнимæ цы æмбæрзæн иу кодта, уымæн дæр йæ кæроныл сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдз сæхтæджы. ¹⁸Цатыры сэр баиу кæнынаен сарæзтой дæс æмæ дыууиссæдз æрхуы къæпсыры, æппæт æмбæрзæнтæй иу æмхæст æмбæрзæн куыд рауайа, афтæ. ¹⁹Цатыры сæраен йæ æддаг цъар сарæзтой сырх фысдзæрмттæй, уый æддæты та – æндæр цъар тæнæг сæрæктæй.

²⁰Цатырæн фидар акъацийæ сарæзтой цыппæрдигъон цæджындзтæ. ²¹Цæджындзтæ дыгæйттæй бафидар кодтой кæрæдзимæ, сæ бæрзæнд уыди дæс æлмæрины, се 'хсæн – фæйнае æлмæрин æмæ æрдæг. ²²Алы дыууæ цæджындзæн дæр сарæзтой фæйнае дыууæ къæпсыры – иу иннаейы акомкоммæ. ²³Цатыры хуссар фарсæн ахæм цæджындзтæ сарæзтой дыууиссæдз. ²⁴Дыууиссæдз цæджындзæн сарæзтой дыууиссæдз æвзист бынавæрæны – алы дыууæ цæджындзæн дæр фæйнае дыууæ бынавæрæны. ²⁵Цатыры иннае фарсæн, цæгат фарсæн, сарæзтой дыууиссæдз цæджындзы. ²⁶Дыууиссæдз æвзист бынавæрæнимæ: алы дыууæ цæджындзæн дæр дыууæ бынавæрæны. ²⁷Цатыры фæстаг фарсæн, ныгуылæн фарсæн, сарæзтой дыууадæс цæджындзы. ²⁸Цыппар цæджындзы та сарæзтой Цатыры фæстаг фарсы къуымтæн. ²⁹Уыцы цæджындзтæ уыдысты саджил, уæлейæ, цæг кæм ис, уым та – æмхæст. Афтæ бакодтой къуымты æвæрд дыууæ цæджындзæн дæр. ³⁰Цæджындзтæ æдæппæт уыдысты аст, се 'взист бынавæрæнтæ дæр – æхсæрдæс: алы цæджындзæн дæр дыууæ бынавæрæны.

³¹Цатыры иу фарсы цæджындзтæ кæрæдзийыл сбæттынæн акъацийæ сарæзтой фондз рагъыхæды, ³²Цатыры иннае фарсы цæджындзтæ кæрæдзийыл сбæттынæн дæр – фондз рагъыхæды, æмæ фондз рагъыхæды – Цатыры хуссар фарсы цæджындзтæн. ³³Сарæзтой мидаггаг рагъыхæд; уый хуамæ ащыдаид цæджындзты хæд-астæуты – иу кæронæй иннае кæронмæ. ³⁴Цæджындзтæ стылдтой сыгъзæриндоны; хылтæ кæм хуамæ атыстаиккой, уыцы цæгтæ дæр сарæзтой сыгъзæринæй, хылтæ та стылдтой сыгъзæриндоны.

³⁵Æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй сарæзтой æмбæрзæн, æмæ йыл бауафтой херувимтæ. ³⁶Æмбæрзæнаен акъацийæ сарæзтой цыппар цæджындзы сыгъзæрин къæпсыртимæ, цæджындзтæ та стылдтой сыгъзæриндоны, æмæ сын джиппы рауагътой цыппар æвзист бынавæрæны. ³⁷Цатырмæ бацауæныл æрцауындзынаен нывæфтыдтимæ æмбæрзæн бауафтой æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй. ³⁸Æмбæрзæнаен ма сарæзтой фондз цæджындзы къæпсыртимæ; сæ сæртæ æмæ сын сæ тæлытæ стылдтой сыгъзæриндоны, æмæ сын сарæзтой фондз бынавæрæны æвзистæй.

37 СÆР

Фидыды Чырын сарæзтæуыд

¹Веселиил акъацийæ сарæзта фидыды Чырын; йæ дæргъ – дыууæ æлмæрины æмæ æрдæг, йæ уæрх – æлмæрин æмæ æрдæг, йæ бæрзæнд – æлмæрин æмæ æрдæг. ²Мидаггай æмæ йæ æддейæ стылдта сыгъдæг сыгъзæриндоны, йæ кæрæттæ йын сарæзта сыгъзæринæй. ³Чырыны бинаг цыппар къуымæн джиппы рауагъта цыппар сыгъзæрин цæджы: дыууæ цæджы йæ иу фарсæн æмæ дыууæ цæджы йæ иннае фарсæн. ⁴Акъацийæ сарæзта хылтæ æмæ сæ стылдта сыгъзæриндоны. ⁵Чырыны дыууæ фарсыл цæгты атыста хылтæ, уыдоныл æй куыд хастаиккой, афтæ. ⁶Сарæзта йын сэр сыгъдæг сыгъзæринæй; йæ дæргъ – дыууæ æлмæрины æмæ æрдæг, йæ уæрх – æлмæрин æмæ æрдæг. ⁷Сарæзта ма дыууæ херувимы сыгъзæринæй; зæрингуырды куыд аразы, афтæ сæ сарæзта фидыды Чырыны сæры дыууæ кæроныл. ⁸Иу херувим – иуæрдыгæй, иннае херувим – иннаердыгæй; дыууæ кæроныл дæр херувимты сарæзта æддæмæ къуыппай. ⁹Херувимтæ стæхынаæввонг айтыгътой сæ базыртæ, æмæ Чырыны æмбæрзæн фæци сæ базырты аууон. Херувимты цæсгæмттæ здæхт уыдысты сæ кæрæдзимæ æмæ Чырыны сæрмæ.

Фынг дзултæн

¹⁰Веселиил акъацийæ сарæзта фынг; йæ дæргъ – дыууæ æлмæрины, йæ уæрх – иу æлмæрин æмæ йæ бæрзæнд – æлмæрин æмæ æрдæг. ¹¹Стылдта йæ сыгъдæг сыгъзæриндоны, йæ кæрæттæ йын æгасæй дæр сарæзта сыгъзæринæй. ¹²Ноджы ма йын йæ алыварс сарæзта армы фæтæнаен фæлгæт, йæ кæрæттæ – сыгъзæринæй.

¹³Фынгаен джиппы рауагыта цыппар сыгъзæрин цæджы, æмæ уыцы цæгтæ бафидар кодта цыппар къуымы – фынджы цыппар къахы сæрмæ. ¹⁴Фынг хæссынæн фæлгæтыл уыди цæгтæ хылтæ сæ атыгъсынæн. ¹⁵Фынг хæссынæн акъацийæ сарæзта хылтæ, æмæ сæ стылдта сыгъзæриндоны. ¹⁶Уый фæстæ сыгъдæг сыгъзæринæй сарæзта фынджы æппæт дзаумæттæ: тæбæгътæ, чысыл къустæ, дурынтæ æмæ кæхцытæ сәнæн.

Сыгъзæрин рухсгæнæн срагъдз

¹⁷Зæрингуыр д куыд аразы, афтæ сыгъдæг сыгъзæринæй сарæзта рухсгæнæн; йæ зæнг, йæ къалиутæ, дидинхуыз фæлындæнтæ, дидинæджы къуырфытæ æмæ дидинсыфтæ уыдысты æмхæст. ¹⁸Йæ фæрстыл уыди æхсæз къалиуы: æртæ къалиуы – йæ иу фарсыл, æртæ къалиуы – йæ иннæ фарсыл. ¹⁹Иу къалиуыл уыди æртæ фæлындæны – миндалы дидинджыты хуызæттæ, дидинæджы къуырф æмæ дидинсыфтæ; миндалы дидинджыты хуызæн æртæ фæлындæны – иннæ къалиуыл. Афтæ фæлыст уыдысты рухсгæнæнимæ æмхæст æхсæз къалиуы дæр. ²⁰Рухсгæнæны зæнгыл уыди миндалы дидинджыты хуызæн цыппар фæлындæны дидинæджы къуырфымæ æмæ дидинсыфтимæ. ²¹Рухсгæнæн цы æхсæз къалиуы уыди, уыдонæй фыццаг дыууæ къалиуы бынмæ – дидинæджы къуырф, дидинæджы къуырф – иннæ дыууæ къалиуы бынмæ, дидинæджы хъæбыс – аннæ дыууæ къалиуы бынмæ. Афтæ фæлыст уыдысты рухсгæнæны æхсæз къалиуы дæр. ²²Дидинджытæ æмæ къалиутæ рухсгæнæнимæ уыдысты æмхæст; рухсгæнæн дæр арæст уыди сыгъдæг сыгъзæринæй, æмхæстæй. ²³Веселиил ын сыгъдæг сыгъзæринæй сарæзта авд цырагъы, æртыскæнтæ æмæ æрхутæгдонтæ. ²⁴Рухсгæнæн æмæ йæппæт мигæнæнтыл Веселиил бахардз кодта сыгъдæг сыгъзæрины киккар.

Будсудзæн

²⁵Веселиил акъацийæ сарæзта цыппæрдигъон будсудзæн; йæ дæргъ – иу æлмæрин, йæ уæрх – иу æлмæрин, йæ бæрзæнд – дыууæ æлмæрины; йæ сыкъатæ йемæ уыдысты æмхæст. ²⁶Æмæ йæ æнæхъæнæй дæр стылдта сыгъзæриндоны: йæ сæр, йæппæт къултæ æмæ йæ сыкъатæ; йæ алыварс ын сарæзта сыгъзæрин фæлгæт. ²⁷Фæлгæты бын ын дыууæ къуымы сарæзта дыууæ сыгъзæрин цæджы; уыдон уыдысты будсудзæнæн дыууæрдгæй хылтæ

сæ атыгъсынæн æмæ йæ хæссынæн. ²⁸Хылтæ сарæзта акъацийæ æмæ сæ стылдта сыгъзæриндоны. ²⁹Уый фæстæ сарæзта сыгъдæг зети сæрдынæн æмæ хæрдæфгæнæнтæ буд судзынæн; сарæзта сæ, хæрдæфгæнæнты дæсны куыд аразы, афтæ.

38 СÆР

Нывондхæссæн нывондтæ судзынæн

¹Веселиил акъацийæ сарæзта цыппæрдигъон нывондхæссæн иууылсудзинаг нывондтæ судзынæн; йæ дæргъ – фондз æлмæрины, йæ уæрх – фондз æлмæрины, йæ бæрзæнд – æртæ æлмæрины. ²Йæ цыппар тигъыл ын сарæзта йемæ æмхæст сыкъатæ, æмæ йæ стылдта æрхуыдоны. ³Нывондхæссæнæн сарæзта æппæт мигæнæнтæ: хъуыраутæ, белтæ, куыситæ, фыдисæнтæ æмæ чысыл къоппытæ æвзалыйæн. Мигæнæнтæ иууылдæр сарæзта æрхуыйæ. ⁴Нывондхæссæнæн сарæзта хыз æрхуыйæ – фæлгæты бынмæ; хыз уыди нывондхæссæны хæдастæу. ⁵Æрхуы хызы цыппар тигъыл сарæзта цыппар цæджы хылтæ сæ атыгъсынæн. ⁶Сарæзта хылтæ акъацийæ æмæ сæ стылдта æрхуыдоны. ⁷Нывондхæссæны фæрстыл цæгты атыста хылтæ, уыдоныл æй куыд хæссой, афтæ. Сарæзта йæ фæйнагæй, мидæгæй уыди афтид.

⁸Веселиил сарæзта хихсæн; йæ бынæвæрæн та йын сарæзта Фембæлды Цатырмаæ бацауæны лæггадгæнæг сылгоймæгты æрхуы айдæнтæй.

Кæрт срагъдз

⁹Уый фæстæ сарæзта кæрт. Йæ хуссарварсы æмбæрзæнтæ уыдысты виссонæй, сæ уæрх – фондзыссæдз æлмæрины. ¹⁰Сарæзта сын ссæдз цæджындзы ссæдз æрхуы бынæвæрæнимæ. Цæджындзы къæпсыртæ æмæ тæлытæ уыдысты æвзистæй. ¹¹Цæгатварсы æмбæрзæнтæн дæр сæ уæрх уыди фондзыссæдз æлмæрины. Сарæзта сын ссæдз цæджындзы ссæдз æрхуы бынæвæрæнимæ. Цæджындзы къæпсыртæ æмæ тæлытæ уыдысты æвзистæй. ¹²Ныгуылæнырдгæй æмбæрзæнтæн сæ уæрх уыди дæс æмæ дыууиссæдз æлмæрины. Сарæзта сын дæс цæджындзы дæс бынæвæрæнимæ. Цæджындзы къæпсыртæ æмæ тæлытæ уыдысты æвзистæй. ¹³Цатыры скæсэнварсы æмбæрзæнтæн сæ уæрх уыди дæс æмæ дыууиссæдз æлмæрины. ¹⁴Кæртмæ бацауæнæй иу къуыммæ æмбæрзæнты

уарх уыди фынддæс æлмæрины. Сарæзта сын æртæ цæджындзы æртæ бынаварæнимæ. ¹⁵ Кæртмæ бацауанæй иннæ къуыммæ æмбæрзæнты уарх уыди фынддæс æлмæрины; сарæзта сын æртæ цæджындзы æртæ бынаварæнимæ. ¹⁶ Кæрты алыварс æппæт æмбæрзæнтæ дæр уыдысты виссонæй. ¹⁷ Цæджындзты бынаварæнтæ уыдысты æрхуыйæ, сæ къæпсыртæ æмæ сæ тæлытæ – æвзистæй; цæджындзты сæртæ – æвзистдоны тылд. Кæрты æппæт цæджындзтæ æлвæст уыдысты æвзист тæлытæй.

Кæрты кулдуар

¹⁸ Кæрты кулдуар арæзт æрцыди нывæфтыдтимæ æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй. Æмбæрзæнæн йæ уарх уыди ссæдз æлмæрины, йæ бæрзæнд – фондз æлмæрины, кæрты æмбæрзæнты бæрзæндæн. ¹⁹ Æмбæрзæнæн сарæзтой цыппар цæджындзы æмæ цыппар æрхуы бынаварæны; сæ къæпсыртæ – æвзистæй. Сæ сæртæ уыдысты æвзистдоны тылд, сæ тæлытæ дæр – æвзистæй. ²⁰ Цатыры æмæ йæ кæрты æппæт михтæ дæр уыдысты æрхуыйæ.

Цас æрмæг бахардз

²¹ Моисейы фæдзæхстмæ гæсгæ Цатырыл хæрдзтæн сауджын Аароны фырт Ифамары разамындæй левитæ сарæзтой мæнæ уыцы номхыгъд. ²² Моисейæн Хуыцау цы бафæдзæхста, æппæт уыдæттæ Иудайы мыггагæй сарæзта Уриайы фырт, Оры фырты-фырт. ²³ Веселилимæ Даны мыггагæй уыдысты Ахисамахы фырт Аголиав – дурыл сартæй фыссæг æмæ дæсны хъуымацуафæг, æрвхуыз, сырх, сæнтсырх æндæхтæй виссоныл нывтæ бийæг. ²⁴ Цатыр саразыныл бахардз, адæм Хуыцауæн нывондæн кæй æрхастой, уыцы сыгъзæрин – фараст æмæ ссæдз киккары æмæ авдсæдæ æртын сиклы (кувæндоны сиклтæй). ²⁵ Адæмы сфысты номхыгъдмæ чи бахауд, уыдон æвзист æрхастой фондзиссæдз киккары æмæ мин авдсæдæ æвдай фондз сиклы (кувæндоны сиклтæй). ²⁶ Нымады рæстæг ссæдз азы æмæ фылдæр кæуыл цыди, уыцы æхсæзсæдæ æртæ мин фондзсæдæ фæндзай нæлгоймагæй æвзист райстой фæйна сиклы æмбис (кувæндоны сиклтæй). ²⁷ Æвзисты фондзиссæдз киккары ацыди кувæндоны цæджындзтæн бынаварæнтыл æмæ, йæ æмбæрзæн кæуыл ауыгъд уыд, уыцы цæджындзтæн бынаварæнтæ джиппы рауадыныл. Фондзиссæдз бынаварæныл ацыд фондзиссæдз киккары – алы бынаварæныл дæр иу киккар. ²⁸ Мин

авдсæдæ æвдай фондз сиклæй та цæджындзтæн сарæзтой къæпсыртæ, æмæ цæджындзты сæртæ стылдтой æвзистдоны, сеппæтæн дæр сарæзта тæлытæ. ²⁹ Адæм лæварæн цы æрхуы æрбахастой, уый рауад дæс æмæ æртиссæдз киккары æмæ дыууæ мин цыппарсæдæ сиклы. ³⁰ Уыцы æрхуыйæ Фембæлды Цатырмаæ бацауанæй цæджындзтæн сарæзтой бынаварæнтæ, æрхуы нывондхæссæн йæ æрхуы хызимæ, æмæ нывондхæссæны æппæт мигæнæнтæ, ³¹ Бынаварæнтæ кæрты æппæт цæджындзтæн, бынаварæнтæ кæрты дуары цæджындзтæн, æппæт михтæ Цатырæн æмæ æппæт михтæ кæртæн.

39 СÆР

Бахуыдтой сауджынтæн дарæс

¹ Æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй бахуыдтой, сауджынтæ кувæндоны кæй хъуамæ дардтаиккой, ахæм фæлыст; сæрмагонд фæлыст та бахуыдтой Ааронæн, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

² Веселиил бахуыдта ефод сыгъзæрин хæрдгæбыдæй, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй уафт хъуымацæй. ³ Сыгъзæринай сарæзтой тæнæг сыфтæ æмæ дзы рауагътой æндæхтæ, цæмæй сæ сбийой æрвхуыз, сырх, сæнтсырх æндæхтимæ æмæ виссонимæ, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ⁴ Ефодæн сарæзтой уæхскбостæ, æмæ йын сæ бабастой йæ дыууæ кæронмæ. ⁵ Ефод цавæр æндæхтæй æмæ куыд уафт уыд, афтæ йын йемæ æмхæстæй бауафтой рон дæр сыгъзæрин хæрдгæбыдæй, æрвхуыз, сырх, сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ⁶ Дурыл куыд фæфыссынц, афтæ оникс дуртыл ныффыстой Израилы фыртты нæмттæ æмæ сæ бавæрдтой сыгъзæрин фæлгæтты. ⁷ Уый фæстæ дурты бафидар кодтой ефоды уæхскбостæм – Израилы фыртты ном арынæн, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

⁸ Ефод куыд бахуыдтой, афтæ бахуыдтой риуылдарæн хызын дæр сыгъзæрин хæрдгæбыдæй, æрвхуыз, сырх æмæ сæнтсырх æндæхтæй æмæ уæздан виссонæй нывæфтыдтимæ. ⁹ Риуылдарæн хызын уыди цыппæрдигъон æмæ дывæлдæхт; йæ дæргъ – уылынг, йæ уарх – уылынг. ¹⁰ Йæ фæлгæтты йын бавæрдтой дуртæ цыппар рæнхъæй: рубин, топаз æмæ изумруд – фыццаг рæнхъ; ¹¹ Карбункул, сапфир æмæ алмаз – дыккаг рæнхъ; ¹² Гиацинт, агат æмæ

аметист – аэтыккаг рэнхъ; ¹³Хризолит, оникс ама яшма – цып-пэрэм рэнхъ. Дурты бавардауыди сыгъзэрин фэлгэтты. ¹⁴Дуртэ уыдысты Израилы фыртты нымæцмæ гæсгæ; дурыл куыд фæфыссынц, афтæ сыл фыст уыди дыууадæс номы, фæйна номы алы дурыл дæр – дыууадæс хæдзарвæндагæй иуы ном.

¹⁵ Риуылдарæн хызынæн сарæзтой сыгъдæг сыгъзэрин хæрдгæбыд бæттæнтæ. ¹⁶ Сарæзтой дыууæ сыгъзэрин фэлгæты ама дыууæ сыгъзэрин цæджы, ама цæгтæ бафидар кодтой риуылдарæн хызыны дыууæ кæронмæ. ¹⁷ Дыууæ сыгъзэрин хæрдгæбыды риуылдарæн хызыны дыууæ кæроны атыстой цæгты. ¹⁸ Бæттæнты кæрæттæ та бафидар кодтой дыууæ фэлгæтмæ, ама сæ ефоды уæхскбостæм бабастой разæрдыгæй. ¹⁹ Сарæзтой ма дыууæ сыгъзэрин цæджы, ама сæ мидæгæй бафидар кодтой риуылдарæн хызыны иннæ дыууæ кæронмæ – ефодырдыгæй цы фарс ис, уымæ. ²⁰ Ноджыдæр сарæзтой дыууæ сыгъзэрин цæджы, ама сæ бафидар кодтой ефоды бæттæнтæм бынай, ефодæн разæрдыгæй, бæттæнтæ роны сæрма ефодимæ кам иу кæнынц, уым. ²¹ Уый фæстæ риуылдарæн хызынæн йæ цæгтæ бабастой ефоды цæгтæм æрвхуыз бæттæнтæй, риуылдарæн хызын ефоды роны сæрма куыд уа ама ефодыл æнгом куыд бада, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

²² Æрвхуыз хъуымацæй ефодæн сарæзтой уæлгуыр. ²³ Уæлгуыры æфцæгготаен йæ кæрæттæ сарæзтой згъæрхæдоны кæрæттау фидар, цæмай ма скъуыйа. ²⁴ Уый фæстæ уæлгуыры фæдджийыл тæнæг кæддагæй, æрвхуыз, сырх ама сæнтсырх æндæхтæй бауафтой гранаты дыргъты хуызæн къоритæ. ²⁵ Сыгъдæг сыгъзэринæй сарæзтой дзæнгæрæгтæ ама сæ æрцауыгътой къориты æхсæн – уæлгуыры фæдджийы кæрæттыл. ²⁶ Кувæндонны лæггад кæныны тыххæй уæлгуыры фæдджийыл кæрæй-кæронмæ кæрæдзи ивтой дзæнгæраг ама къори, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

²⁷ Ааронæн ама йæ фырттæн бахуыдтой даргъ хæдæттæ виссонæй, ²⁸ Сарыхъ виссонæй, худтæ виссонæй, хæлæфтæ виссонæй, ²⁹ Рон уæздан виссонæй, æрвхуыз, сырх ама сæнтсырх æндæхтæй нывæфтыдтимæ, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ³⁰ Уый фæстæ сыгъдæг сыгъзэринæй сарæзтой уаццæг, сыгъдæг кадыхуд, ама йыл ныффыстой: «Ай Хуыцауы у». ³¹ Бабастой йыл сарыхмæ уæлейæ фидаргæнгæ æрвхуыз бæттæн, Дунедарæг Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

³² Ууыл ахицæн сты Фембæлды Цатыры æппæт куыстытæ. Израилаг адæм алцыдæр сарæзтой, Дунедарæг Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ.

Цатырæн æппæт дæр цæттæ у

³³ Моисеймæ æрбахастой Цатыр йæппæт мигæнæнтимæ, къæпсыртимæ, хылтимæ, цæджындзтимæ ама цæджындзтæн бынавæрæнтимæ, ³⁴ Цатыры сæры мидæггаг цъар сырх фысдзæрмтгæй, æддаг цъар тæнæг сæрæктæй ама Иууылсыгъдæг бынаты дуары æмбæрзæн, ³⁵ Фидыды Чырын йæ хылтимæ ама йæ сæримæ; ³⁶ Фынг йæппæт мигæнæнтимæ, ама нывонд дзултæ, ³⁷ Рухсгæнæн сыгъдæг сыгъзэринæй йæппæт цырагътимæ, йæппæт дзаумæттимæ ама зетиимæ цырагътæн; ³⁸ Сыгъзэрин нывондхæссæн ама сæрдæн зети, хæрдæфгæнæнтæ будæн, æмбæрзæн Цатыры дуарæн; ³⁹ Æрхуы нывондхæссæн йæ æрхуы хызимæ, йæ хылтимæ ама æппæт мигæнæнтимæ, хихсæн йæ бынавæрæнтимæ; ⁴⁰ Кæртæн æмбæрзæнтæ, кæргы цæджындзтæ ама сæ бынавæрæнтæ, æмбæрзæн Цатырма бацауæнæн ама бæттæнтæ, михтæ ама, Фембæлды Цатыры лæггад кæнынæн цы хъуыди, æппæт уыцы мигæнæнтæ; ⁴¹ Иударон фæлыст кувæндонны лæггад кæнынæн, сæрмагонд дарæс Аароны сауджынаен, ама йæ фырттæн дарæс Цатыры лæггад кæнынæн. ⁴² Израилаг адæм æппæт уыцы куыстытæ бакодтой, Дунедарæг Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ⁴³ Моисей æркаст, цы сарæзтой, æппæт уыдæттæм – æппæт куыстытæ дæр бакодтой, Хуыцау куыд бафæдзæхста, афтæ. Æмæ сыл Моисей арфæ бафтыдта.

40 СÆР

Æрæвæрдтой Цатыр

¹ Хуыцау Моисейæн загъта: «² Фыццаг маейы фыццаг бон Фембæлды Цатыр æрæвæр йæ бынаты. ³ Йæ мидæг ын нывæр фидыды Чырын, ама Чырын бамбæрз йæ æмбæрзæнæй. ⁴ Бахæсс фынг ама йыл æрæвæр йæппæт дзаумæттæ; бахæсс рухсгæнæн ама йыл сæвæр йæ цырагътæ. ⁵ Фидыды Чырыны раз æрæвæр сыгъзэрин нывондхæссæн буд судзынæн, ама Цатырма бацауæныл æрцауындз æмбæрзæн. ⁶ Иууылсудзинаг нывонды нывондхæссæн æрæвæр Фембæлды Цатырма бацауæны. ⁷ Фембæлды Цатыры ама нывондхæссæны æхсæн æрæвæр хихсæн, ама дзы ныккæн

дон. ⁸Цатыры алыварс сараз кэрт, æмæ кэргы дуарыл æрцауындз æмбæрзæн. ⁹Уый фæстæ райс сæрдæн зети æмæ дзы байсæрд Цатыр, æмæ Цатыры цыдæриддæр ис, æппæт уыдæттæ. Æмæ йæ йеппæт дзаумæттимæ снывонд кæн Дунедарæгæн, æмæ Йын уыдзæни иууылсыгъдæг нывондхæссæн. ¹⁰Байсæрд иууылсудзинаг нывонды нывондхæссæн йеппæт мигæнæнтимæ, æмæ нывондхæссæн снывонд кæн Дунедарæгæн, æмæ афтæмæй уыдзæни иууылсыгъдæг нывондхæссæн. ¹¹Хихсæн йæ бынæвæрæнимæ байсæрд зетийæ, æмæ йæ снывонд кæн Дунедарæгæн. ¹²Аароны æмæ йæ фыртты æрбахон Фембæлды Цатыры бацауæнмæ, æмæ сæ æрнай донæй. ¹³Аароныл скæн сæрмагонд дарæс, байсæрд æй зетийæ æмæ Мын æй снывонд кæн сауджынаен. ¹⁴Æрбахон ын йæ фыртты дæр, æмæ сыл скæн даргъ хæдæттæ. ¹⁵Æмæ сын сæ фыды зетийæ куыд байсæрстай, афтæ байсæрд уыдоны дæр, æмæ Мын уыдзысты сауджынтæ. Куы сæ байсæрдай, уæд сæ хæдзарвæндаджы æппæт фæлтæртæ мыггагмæ уыдзысты сауджынтæ». ¹⁶Æмæ Моисей æппæт дæр сарæзта, Хуыцау ын куыд бафæдзæхста, афтæ.

¹⁷Æмæ дыккаг азы фыццаг мæйы фыццаг бон æрæвæрдтой Цатыр. ¹⁸Моисей æрæвæрдта Цатыр, æрæвæрдта йын йæ бынæвæрæнтæ, сæвæрдта цыппæрдигъон цæджындзтæ, баиу сæ кодта хылтæй, сæвæрдта тымбыл цæджындзтæ; ¹⁹Цатырæн сæвæрдта йæ сæр æмæ йæ бамбæрзта, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ²⁰Моисей райста фидыды къæйдуртæ æмæ сæ нывæрдта фидыды Чырыны, хылтæ атыста Чырыны цагты, æмæ Чырынаен æрæвæрдта йæ сæр. ²¹Фидыды Чырын бахаста Цатырмæ, æрцауыгъта æмбæрзæн, æмæ Чырын нал зынди æмбæрзæнæй, Моисейæн Дунедарæг куыд бафæдзæхста, афтæ. ²²Моисей фынг сæвæрдта Фембæлды Цатыры цагат фарс, æмбæрзæны æдде. ²³Хуыцауы раз фынгыл дзултæ равердта рæнхъæй, Моисейæн Дунедарæг куыд бафæдзæхста, афтæ. ²⁴Фембæлды Цатыры хуссар фарс, фынджы акомкоммæ, сæвæрдта рухсгæнаен. ²⁵Цырагъгæ сæвæрдта рухсгæнаеныл Дунедарæджы раз, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ²⁶Стæй Фембæлды Цатыры, æмбæрзæны раз, сæвæрдта сыгъзарин нывондхæссæн, ²⁷Æмæ йыл ссыгъта хæрдæфгæнæнтæ, Хуыцау Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ²⁸Уый фæстæ Моисей Цатырмæ бацауæны æрцауыгъта æмбæрзæн. ²⁹Иууылсудзинаг нывондты нывондхæссæн сæвæрдта Фембæлды Цатырмæ бацауæны, æмæ йыл æрхаста иууылсудзинаг нывонд æмæ хойраджы нывонд, Дунедарæг

Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ³⁰Хихсæн æрæвæрдта Фембæлды Цатыры æмæ нывондхæссæны æхсæн, æмæ дзы ныккодта дон хи цахсынаен. ³¹Æмæ-иу дзы Моисей, Аарон æмæ йæ фырттæ цахсадтой сæ къухтæ æмæ сæ къæхтæ. ³²Уыдон-иу Фембæлды Цатырмæ куы бацыдысты æмæ-иу нывондхæссæнмæ куы баввахс сты, уæд-иу æрнадтой сæхи, Дунедарæг Моисейæн куыд бафæдзæхста, афтæ. ³³Моисей Цатыры æмæ нывондхæссæны алыварс сæвæрдта кэрт, æмæ кэргы дуарыл æрцауыгъта æмбæрзæн. Моисей уыл ахицæн кодта, Хуыцау ын цы хъуыддаг бафæдзæхста, уый.

³⁴Æврагъ бамбæрзта Фембæлды Цатыр, æмæ Цатыр байдзаг Хуыцауы кады рухсæй. ³⁵Æмæ Моисейæн Фембæлды Цатырмæ бацауын йæ бон нæ уыд, уымæн æмæ æврагъ æрлаууыд йæ сæрма, æмæ Цатыр байдзаг Хуыцауы кады рухсæй. ³⁶Æврагъ-иу Цатыры сæрма куы ссыд, уæд-иу израилаг адæм араст сты сæ фæндагыл. ³⁷Æврагъ-иу хæрдмæ куы нæ ссыд, уæд израилагтæ дæр дардæр нæ цыдысты сæ фæндагыл, цалынмæ æврагъ хæрдмæ ссыдаид, уæдмæ. ³⁸Дунедарæджы æврагъ бонæй лæууыд Цатыры сæрма, æхсæвы та уыцы æврагъы сыгъди арт – æмæ уый æппæт израилаг адæм уыдтой, сæ фæндагыл куы цыдысты, уæд.

